10333(5)

G. U. S.

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Mały Rocznik Statystyczny

Rok wydawnictwa IV

1933

WARSZAWA

PRZEDMOWA

MAŁY ROCZNIK STATYSTYCZNY, publikacja typu odmiennego od ROCZNIKA STATYSTYKI RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ, został ujęty zarówno pod względem treści jak i układu w sposób różniący się od innych publikacyj Urzędu, odpowiednio do zadań, które ma spełnić.

Dążąc do zgrupowania w MAŁYM ROCZNIKU STATYSTYCZNYM możliwie wszechstronnych informacyj, Główny Urząd Statystyczny nie ogranicza się do podawania jedynie liczb zaczerpniętych ze źródeł urzędowych, lecz korzysta w wielu przypadkach z danych, które zostały ogłoszone przez inne instytucje lub autorów, o ile były opracowane w granicach niezbędnej ścisłości. Tak samo, licząc się z potrzebami, dla których zaspokojenia wydawnictwo zostało podjęte, Główny Urząd Statystyczny zwraca szczególną uwagę na rozwinięcie działu porównań międzynarodowych; nie dąży przytem do tego, aby dać wyczerpujący obraz stosunków światowych, ale poprzestaje na umieszczeniu tych tylko liczb, które pozwalają na zorjentowanie się co do miejsca, jakie Polska zajmuje wśród innych państw.

Materjał liczbowy, zawarty w MAŁYM ROCZNIKU STATYSTYCZNYM, w wielu przypadkach nie został wyjaśniony uwagami i odnośnikami, które normalnie umieszczane bywają w wydawnictwach Głównego Urzędu Statystycznego, o ile mogą się nasunąć jakiekolwiek wątpliwości. W MAŁYM ROCZNIKU umieszczane są uwagi tylko tam, gdzie ich brak mógłby wywołać u czytelnika zasadniczo błędne pojęcie o istocie zjawiska. W szczególności nie zaznacza się tymczasowego charakteru niektórych liczb.

O ile chodzi o pochodzenie danych, umieszczonych w MAŁYM ROCZNIKU STATYSTYCZNYM, to jako zasadę przyjęto podawanie źródeł w tych jedynie przypadkach, kiedy liczby zostały wzięte z wydawnictw o charakterze nieurzędowym, albo też o ile ze specjalnych względów chodziło o zwrócenie uwagi na źródło.

W układzie wydania MAŁEGO ROCZNIKA STATYSTYCZNEGO na 1933 r. nie wprowadzono żadnych istotnych zmian w porównaniu z wydaniami poprzedniemi.

Dane liczbowe, ogłoszone w wydaniach poprzednich, zostały szczegółowo sprawdzone i we wszystkich przypadkach, kiedy to było konieczne, poprawione, głównie przez zastąpienie obliczeń tymczasowych ostatecznemi.

Poprzestając na tych paru uwagach, pozwolę sobie wyrazić nadzieję, że w bieżącym roku MAŁY ROCZNIK STATYSTYCZNY znajdzie równie życzliwe przyjęcie jak w latach ubiegłych i przyczyni się do spopularyzowania, pogłębienia i utrwalenia wiadomości o tem, czem jest dzisiejsza Polska.

Przewodniczący
Komitetu Redakcyjnego
EDWARD SZTURM DE SZTREM
Dyrektor Głównego Urzędu Statystycznego

Warszawa, w maju 1933 r.

UWAGI OGÓLNE

Główne źródła danych międzynarodowych: roczniki i pisma perjodyczne urzędów statystycznych poszczególnych państw oraz *Annuaire Statistique de la Société de Nations*, *Bulletin Mensuel de Statistique*, Genève, *Recueil de Statistique de l'Institut International du Commerce*, Bruxelles, *Annuaire International de Statistique Agricole*, zestawienia międzynarodowe w *Statistisches Jahrbuch für das Deutsche Reich*.

W porównaniach międzynarodowych sumy wyrażone w walutach obcych, o ile nie zaznaczono inaczej, przerachowano na złote według kursów.

ZNAKI KONWENCJONALNE

W ZESTAWIENIACH TABELARYCZNYCH, PRZYJĘTE W WYDAWNICTWACH GŁÓWNEGO URZĘDU STATYSTYCZNEGO:

Kreska (—) oznacza stwierdzenie, że danego zjawiska nie zaobserwowano.

Zero (0) oznacza, że zjawisko istnieje, jednakże w ilościach mniejszych od tych liczb, które mogły być wyrażone uwidocznionemi w tablicy znakami cyfrowemi: np. jeżeli produkcja wyrażona jest w tysiącach tonn, znak 0 oznacza, że produkcja w danym wypadku nie osiąga 0,5 tys. tonn.

Kropka (.) oznacza zupełny brak informacyj albo brak informacyj wiarogodnych.

SPIS RZECZY

Dział I. Meteorologja

Str.

Tabl. 1. Rzędne stacyj meteorologicznych 1
„ 2. Temperatura, opady, zachmurzenie 1

Dział II. Położenie geograficzne, powierzchnia, podział administracyjny, ludność

Tabl. 1. Położenie geograficzne Polski 2
„ 2. Powierzchnia dorzeczy w Polsce 2
„ 3. Granice Polski 2
„ 4. Granice niektórych państw europejskich 3
„ 5. Powierzchnia i podział administracyjny Polski w dn. I.IV 1933 r. 3
„ 6. Powierzchnia niektórych państw 4
„ 7. Ludność Polski w latach 1921, 1931 i 1933 4
„ 8. Mieszkania i zaludnienie mieszkań w Polsce w latach 1921 i 1931 4
„ 9. Ludność niektórych państw 5
„ 10. Gęstość zaludnienia niektórych państw 5
„ 11. Powierzchnia i ludność państw posiadających kolonje, protektoraty, mandaty i t. p. 5
„ 12. Posiadłości państw europejskich w innych częściach świata 6
„ 13. Ludność miejska w Polsce według grup wielkości miast na podstawie spisów 1931 r. i 1921 r. 6
„ 14. Liczba większych miast oraz ich ludność w niektórych państwach według ostatnich spisów 7
„ 15. Większe miasta w Polsce 7
„ 16. Miasta liczące powyżej miljona mieszkańców 8
„ 17. Ludność Polski według grup wieku i płci w latach 1921 i 1929 9
„ 18. Ludność niektórych państw według grup wieku . . . 9
„ 19. Ludność Polski według języka ojczystego na podstawie spisu 1931 r. 10
„ 20. Ludność niektórych państw według języka lub narodowości w odsetkach 10
„ 21. Skład zawodowy ludności Polski według danych 1921 r. 11
„ 22. Ludność poszczególnych zawodów w niektórych państwach 11

Dział III. Ruch ludności

Tabl. 1. Ruch naturalny ludności w Polsce w latach 1923—1932 12
„ 2. Ruch naturalny ludności w niektórych państwach w latach 1909—1912 i 1930, 1931 12
„ 3. Wychodztwo, powrót wychodźców i repatrjacja w Polsce w latach 1919—1932 13
„ 4. Wychodztwo w niektórych państwach w latach 1920—1931 13
„ 5. Polska tablica wymieralności 1927 r. 14
„ 6. Przeciętne dalsze trwanie życia w niektórych krajach 14

Dział IV. Własność nieruchoma

Tabl. 1. Gospodarstwa wiejskie w Polsce według wielkości i użytków 15
„ 2. Gospodarstwa rolne według wielkości w niektórych państwach 16
„ 3. Użytkowanie gruntów w Polsce według rodzajów gospodarstw w r. 1931 17

Str.

Tabl. 4. Reforma rolna w Polsce w latach 1919—1932 17
„ 5. Kapitał, koszty produkcji i dochody mniejszych gospodarstw rolnych w Polsce w latach 1926—1931 18
„ 6. Koszty produkcji i dochody mniejszych gospodarstw rolnych w niektórych państwach w roku 1929/30 . . . 18

Dział V. Rolnictwo, leśnictwo, hodowla, rybołówstwo

Tabl. 1. Użytkowanie gruntów w Polsce w 1931 r. 19
„ 2. Użytkowanie gruntów w niektórych państwach 19
„ 3. Zasiewy ważniejszych ziemiopłodów w Polsce w latach 1909—1913, 1923—1932 19
„ 4. Zbiory ważniejszych ziemiopłodów w Polsce w latach 1909—1913, 1923—1932 20
„ 5. Zasiewy i zbiory niektórych innych ziemiopłodów w Polsce w latach 1928—1932 21
„ 6. Ogólne zbiory światowe niektórych ziemiopłodów . . . 21
„ 7. Wydajność z ha w niektórych państwach 22
„ 8. Lasy państwowe w Polsce w r. 1930/31 23
„ 9. Zwierzęta gospodarskie w Polsce w dniu 30.VI 1932 r. . 24
„ 10. Zwierzęta gospodarskie w niektórych państwach europejskich 25
„ 11. Rybołówstwo morskie w Polsce 25

Dział VI. Zrzeszenia gospodarcze

Tabl. 1. Stan i ruch krajowych spółek akcyjnych w Polsce w 1932 r. 26
„ 2. Ruch krajowych spółek akcyjnych w Polsce w latach 1928—1932 27
„ 3. Zyski i straty krajowych spółek akcyjnych rolniczych, górniczych i przemysłowych w Polsce w 1930 r. 27
„ 4. Udział kapitałów zagranicznych w polskich spółkach akcyjnych 31.XII 1931 28
„ 5. Spółki akcyjne zagraniczne, działające w Polsce . . . 28
„ 6. Emisje kapitałów akcyjnych w niektórych państwach w latach 1927—1932 29
„ 7. Spółdzielnie związkowe w Polsce w latach 1928—1931 . 29
„ 8. Członkowie spółdzielni spożywców, należących do związków rewizyjnych w niektórych państwach 30
„ 9. Upadłości w Polsce ogłoszone w latach 1927—1932 . . 30
„ 10. Liczba upadłości w niektórych państwach w latach 1928—1932 30

Dział VII. Górnictwo i przemysł

Tabl. 1. Szacunki zapasów kopalin w Polsce 31
„ 2. Szacunki zapasów węgla kamiennego w niektórych państwach 31
„ 3. Siły wodne Polski 31
„ 4. Siły wodne w niektórych państwach 31
„ 5. Elektrownie w Polsce w latach 1927—1932 32
„ 6. Produkcja energji elektrycznej w niektórych państwach w latach 1929 i 1930 32
„ 7. Liczba zakładów oraz robotników w górnictwie i hutnictwie w Polsce w latach 1913, 1927 i 1932 32
„ 8. Produkcja górnicza i hutnicza w Polsce w latach 1913, 1926—1932 33

Str.

Tabl. 9. Produkcja węgla kamiennego w Polsce według zagłębi w latach 1913, 1926—1932 33
„ 10. Produkcja węgla w niektórych państwach w latach 1930, 1931 33
„ 11. Produkcja ropy naftowej w Polsce w latach 1913, 1926—1932 33
„ 12. Produkcja światowa ropy naftowej w latach 1930 i 1931 34
„ 13. Produkcja światowa soli w latach 1929 i 1930 34
„ 14. Produkcja soli potasowych w niektórych państwach w latach 1929—1931 34
„ 15. Wytwórczość hut żelaza i stali oraz walcowni w Polsce w latach 1926—1932 34
„ 16. Produkcja światowa surowca żelaza w latach 1930 i 1931 35
„ 17. Produkcja światowa stali w latach 1930 i 1931 35
„ 18. Produkcja światowa cynku w latach 1930 i 1931 35
„ 19. Produkcja światowa ołowiu w latach 1930 i 1931 35
„ 20. Produkcja przetworów naftowych w Polsce w latach 1927—1932 35
„ 21. Zakłady przemysłowe od I do VII kategorji świadectw przemysłowych w Polsce 36
„ 22. Liczba przepracowanych robotniko-godzin w przemyśle przetwórczym w Polsce w latach 1925—1932 37
„ 23. Wytwórczość przemysłu mineralnego w Polsce w latach 1930, 1931 37
„ 24. Produkcja wytworów metalowych i precyzyjnych w Polsce w latach 1930 i 1931 38
„ 25. Produkcja niektórych artykułów przemysłu elektrotechnicznego w Polsce w latach 1930, 1931 39
„ 26. Wytwórczość przemysłu chemicznego w Polsce w latach 1930, 1931 39
„ 27. Fabryki zapałek w Polsce w latach 1929—1932 40
„ 28. Wytwórczość fabryk gazoliny w Polsce w latach 1927—1932 40
„ 29. Przędzalnie i tkalnie w Polsce według rodzajów produkcji, oraz zainstalowanych wrzecion i krosien w latach 1929—1931 40
„ 30. Liczba wrzecion w przemyśle bawełnianym w niektórych państwach w latach 1929—1931 41
„ 31. Wytwórczość przemysłu włókienniczego w Polsce w latach 1930, 1931 41
„ 32. Wytwórczość przemysłu papierniczego w Polsce w latach 1929—1931 42
„ 33. Produkcja skór oraz szczeciny w Polsce w latach 1930, 1931 42
„ 34. Wytwórczość przemysłu drzewnego w Polsce w latach 1930, 1931 42
„ 35. Wytwórczość niektórych gałęzi przemysłu spożywczego w Polsce w latach 1930, 1931 42
„ 36. Cukrownie i produkcja cukru w Polsce w latach 1913/14, 1926/27—1931/32 43
„ 37. Produkcja światowa cukru 43
„ 38. Gorzelnie i produkcja spirytusu w Polsce w latach 1909/10, 1926/27—1931/32 44
„ 39. Produkcja spirytusu w niektórych państwach 44
„ 40. Fabryki cygar, papierosów i tytoniu w Polsce w latach 1928/29—1931/32 44
„ 41. Produkcja obuwia mechanicznego w Polsce w latach 1927—1931 45

Str.

Tabl. 42. Rzemieślnicy w Polsce w 1931 r. 45
„ 43. Ruch budowlany w miastach w Polsce w 1931 r. . . . 46

Dział VIII. Komunikacja

Tabl. 1. Stan i praca taboru kolejowego w Polsce w latach 1928—1932 48
„ 2. Przewóz towarów na P. K. P. normalnotorowych w latach 1928—1932 49
„ 3. Tranzyt kolejowy przez obszar Polski łącznie z W. m. Gdańskiem 50
„ 4. Naładowanie, przyjęcie i tranzyt na P. K. P. w latach 1928—1932 51
„ 5. Tramwaje w Polsce w latach 1928—1932 51
„ 6. Koleje żelazne w niektórych państwach w 1930 r. . . . 52
„ 7. Drogi bite w Polsce w latach 1929—1931 52
„ 8. Pojazdy mechaniczne w Polsce w latach 1928—1933 . . 53
„ 9. Samochody w niektórych państwach według stanu na 1 stycznia 1931 i 1932 r. 53
„ 10. Pasażerska międzymiastowa komunikacja autobusowa w Polsce w latach 1928—1932 53
„ 11. Porty Gdańsk i Gdynia 54
„ 12. Przewóz towarów na statkach polskich towarzystw okrętowych w latach 1929—1932 55
„ 13. Ruch statków handlowych w latach 1913, 1931, 1932 . . 55
„ 14. Polska i gdańska flota handlowa morska i rzeczna w latach 1929—1933 55
„ 15. Światowa flota handlowa morska w latach 1914, 1931, 1932 56
„ 16. Drogi wodne śródlądowe w Polsce 56
„ 17. Drogi wodne śródlądowe w niektórych państwach . . 56
„ 18. Polskie linje lotnicze „Lot“ w latach 1928—1932 57
„ 19. Lotnictwo na linjach pasażerskich w niektórych państwach w latach 1929—1931 57
„ 20. Instytucje pocztowo-telegraficzne w Polsce w dn. 31.XII 1927 i 1932 r. 57
„ 21. Ruch pocztowo-telegraficzny w Polsce w latach 1928—1932 58
„ 22. Przesyłki listowe w niektórych państwach w 1929 i 1930 r. 58
„ 23. Obrót telegramów w niektórych państwach w latach 1929—1930 59
„ 24. Telefony w niektórych państwach w latach 1929—1931 . 59

Dział IX. Handel zagraniczny

Tabl. 1. Bilans handlu zagranicznego Polski w latach 1925—1932 60
„ 2. Przegląd ogólny handlu zagranicznego Polski według grup klasyfikacji międzynarodowej w latach 1927—1932 60
„ 3. Handel Polski według grup towarów z uwzględnieniem handlu przez porty Gdańska i Gdyni w latach 1930—1932 61
„ 4. Handel Polski. Przywóz i wywóz ważniejszych towarów w latach 1930—1932 63
„ 5 Przywóz do Polski niektórych towarów z uwzględnieniem ważniejszych krajów pochodzenia w 1932 r. . . . 64
„ 6. Wywóz z Polski niektórych towarów z uwzględnieniem ważniejszych krajów przeznaczenia w 1932 r. 65
„ 7. Handel Polski wytworami rolniczemi i wyrobami przemysłu rolnego strefy umiarkowanej w latach 1929/30—1931/32 66

Str.

Tabl. 8. Handel zagraniczny Polski według zasadniczych dziedzin przemysłu w latach 1930—1932 66
„ 9. Handel Polski z poszczególnemi krajami w latach 1927—1932 67
„ 10. Obrót handlu zagranicznego niektórych państw na głowę ludności w 1931 r. 67
„ 11. Handel zagraniczny niektórych państw w latach 1927—1932 68
„ 12. Struktura handlu zagranicznego niektórych państw w 1930 r. 68
„ 13. Udział procentowy Polski w handlu zagranicznym niektórych państw w latach 1928—1930 69
„ 14. Zestawienie wzajemnego udziału procentowego niektórych państw w ich handlu zagranicznym w 1930 r. . . 69

Dział X. Handel wewnętrzny i spożycie

Tabl. 1. Liczba świadectw przemysłowych dla przedsiębiorstw handlowych w latach 1926—1931 70
„ 2. Płatnicy podatku przemysłowego od obrotu i obrót opodatkowany według kategoryj świadectw przemysłowych w latach 1926—1931 70
„ 3. Płatnicy podatku przemysłowego od obrotu i obrót opodatkowany według branż w latach 1930 i 1931 . . . 71
„ 4. Zbyt węgla kamiennego z kopalń Polski wewnątrz kraju w latach 1926—1932 72
„ 5. Zbyt żelaza walcowanego w Polsce w latach 1927—1932 72
„ 6. Sprzedaż wyrobów polskiego monopolu tytoniowego w latach 1926—1932 72
„ 7. Sprzedaż spirytusu przez państwowy monopol spirytusowy w Polsce w latach 1926—1932 73
„ 8. Sprzedaż soli przez państwowy monopol solny w Polsce w latach 1926—1931 73
„ 9. Sprzedaż cukru w Polsce w latach 1927—1932 73
„ 10. Zbyt głównych krajowych nawozów sztucznych w Polsce w latach 1929—1932 74
„ 11. Zbyt niektórych towarów w Polsce na 1 mieszkańca w latach 1931, 1932 74
„ 12. Ubój zwierząt gospodarskich w Polsce w latach 1930—1932 75
„ 13. Przeciętne spożycie niektórych artykułów w Polsce w latach 1926—1932 75
„ 14. Spożycie niektórych artykułów w poszczególnych państwach w latach 1927—1931 76
„ 15. Wystawcy na międzynarodowych targach w latach 1927—1932 77
„ 16. Targi małe i wielkie w Polsce w 1932 r. 77

Dział XI. Pieniądz i kredyt

Tabl. 1. Główne pozycje bilansów Banku Polskiego w latach 1928—1932 78
„ 2. Główne pozycje bilansów niektórych banków biletowych 78
„ 3. Obieg pieniężny w Polsce w latach 1930—1932 79
„ 4. Główne pozycje bilansów Banku Gospodarstwa Krajowego w Polsce w latach 1928—1932 79
„ 5. Główne pozycje bilansów Państwowego Banku Rolnego w Polsce w latach 1928—1932 80

Str.

Tabl. 6. Kredyty krótkoterminowe, udzielone poszczególnym dziedzinom życia gospodarczego w Polsce przez Bank Polski i banki państwowe 80
„ 7. Kredyty krótkoterminowe udzielone poszczególnym dziedzinom życia gospodarczego w Polsce przez banki prywatne 81
„ 8. Główne pozycje bilansów Pocztowej Kasy Oszczędności w Polsce w latach 1928—1932 81
„ 9. Obrót oszczędnościowy i czekowy w P. K. O. w latach 1928—1932 82
„ 10. Liczba zarządów i oddziałów banków w Polsce w latach 1925—1932 82
„ 11. Główne pozycje łącznych bilansów banków akcyjnych w Polsce w latach 1928—1932 83
„ 12. Zobowiązania zagraniczne polskich instytucyj kredytu krótkoterminowego w latach 1929—1932 84
„ 13. Wierzytelności zagraniczne polskich instytucyj kredytu krótkoterminowego w latach 1929—1932 84
„ 14. Wkłady w kasach oszczędności w niektórych państwach w latach 1927—1932 85
„ 15. Stopa procentowa od dyskonta i od wkładów w Polsce w latach 1928—1932 85
„ 16. Stopy dyskontowe banków biletowych w niektórych państwach w latach 1913, 1929—1932 85
„ 17. Protesty weksli w Polsce w latach 1929—1932 86
„ 18. Kredyt długoterminowy w Polsce w latach 1929—1932 . 86
„ 19. Kursy giełdowe w Polsce w latach 1928—1932 87
„ 20. Wahania kursów akcyj przemysłowych w niektórych państwach w latach 1928—1932 88
„ 21. Kursy polskich pożyczek na giełdzie w Nowym Yorku w latach 1928—1932 88
„ 22. Pożyczki niektórych państw na giełdzie w Nowym Yorku w latach 1928—1932 89
„ 23. Obroty na giełdach pieniężnych w Polsce w latach 1928-1932 89
„ 24. Obroty izb rozrachunkowych w Polsce w latach 1928-1932 90
„ 25. Obroty izb rozrachunkowych w niektórych państwach w latach 1927—1932 90
„ 26. Obroty płatnicze Polski w latach 1928—1931 91
„ 27. Stan zadłużenia i wierzytelności Polski wobec zagranicy 92
„ 28. Obroty płatnicze niektórych państw 92

Dział XII. Ceny

Tabl. 1. Ruch cen w Polsce w latach 1922—1932 93
„ 2. Wahania cen w niektórych państwach w latach 1925—1932 93
„ 3. Ceny hurtowe artykułów przemysłowych w latach 1927, 1929, 1931, 1932 94
„ 4. Ceny giełdowe zbóż w latach 1926—1932 95
„ 5. Ceny miejscowe płacone producentom w Polsce w latach 1928—1932 96
„ 6. Porównanie kosztów żywności w niektórych miastach w Polsce 96
„ 7. Ceny artykułów pierwszej potrzeby w handlu detalicznym w Polsce w latach 1929—1932 97
„ 8. Ceny detaliczne niektórych artykułów przemysłowych w Polsce wyrażone w kilogramach żyta, kilogramach wieprza i w płacy robotnika rolnego 98

Dział XIII. Praca

Str.

Tabl. 1. Robotnicy zatrudnieni w zakładach od I do VII kategorji świadectw przemysłowych w Polsce w 1929 r. . 99
„ 2. Pracownicy umysłowi (urzędnicy państwowi i prywatni) w Polsce zatrudnieni w 1931 r. 99
„ 3. Robotnicy zatrudnieni w górnictwie, hutnictwie, w wielkim i średnim przemyśle przetwórczym oraz na robotach publicznych w latach 1926—1932 100
„ 4. Wskaźniki stanu zatrudnienia w niektórych państwach w latach 1927—1932 101
„ 5. Odsetek robotników częściowo bezrobotnych w poszczególnych gałęziach przemysłu przetwórczego w Polsce w latach 1926—1932 101
„ 6 Robotnicy pracujący cały tydzień oraz robotnicy częściowo bezrobotni w przemyśle przetwórczym w Polsce w latach 1926—1932 102
„ 7. Poszukujący pracy zarejestrowani w państwowych urzędach pośrednictwa pracy w Polsce w latach 1925—1932. 102
„ 8. Poszukujący pracy zarejestrowani w państwowych urzędach pośrednictwa pracy w Polsce według okręgów i według gałęzi pracy w latach 1927—1932 103
„ 9. Przeciętne roczne liczby poszukujących pracy w Polsce pobierających zasiłki ustawowe w 1930 i 1931 r . . . 103
„ 10 Bezrobocie w niektórych państwach europejskich w latach 1926—1932 104
„ 11. Płace umowne stałych robotników rolnych w Polsce w latach 1927/28—1931/32 105
„ 12. Przeciętne zarobki tygodniowe i godzinne robotników w przemyśle przetwórczym w maju 1932 r. 106
„ 13. Zarobki robotników w przemyśle przetwórczym w Polsce w maju 1932 r. 107
„ 14. Przeciętny całkowity zarobek robotnika na dniówkę w górnictwie i hutnictwie w Polsce w latach 1927—1932 . 108
„ 15. Zarobki pracowników umysłowych w Polsce w 1930 r. 108
„ 16. Płace etatowych funkcjonarjuszów państwowych w Warszawie 109
„ 17. Uposażenie urzędników administracji ogólnej w niektórych państwach w 1931 r. 109
„ 18. Wskaźniki płac w Polsce w latach 1924—1932 109
„ 19. Wahania nominalnych płac robotniczych w niektórych państwach w latach 1927—1932 110
„ 20. Wydajność pracy w kopalniach węgla kamiennego w Polsce w latach 1913, 1922—1932 110
„ 21. Wydajność pracy w kopalniach węgla kamiennego w niektórych państwach w 1931 r. 110
„ 22. Budżety rodzin robotniczych w Polsce w latach 1927, 1928 111
„ 23. Przeciętne roczne spożycie niektórych artykułów w rodzinach robotniczych w Polsce na jednostkę konsumcyjną w latach 1927, 1928 112
„ 24. Wartość odżywcza i cieplna dziennych norm spożycia na jednostkę konsumcyjną w 1928 r. 112
„ 25. Budżety domowe rodzin pracowników umysłowych w Warszawie 1932 r. 113

Str.

Tabl. 26. Struktura budżetów rodzin robotniczych w niektórych państwach 114
„ 27. Strajki w Polsce w latach 1923—1932 114
„ 28. Strajkujący w ważniejszych gałęziach pracy w Polsce w latach 1923—1932 115
„ 29. Lokauty w Polsce w latach 1923—1932 115
„ 30. Zatargi pracy w niektórych państwach w latach 1928—1931 115
„ 31. Ubezpieczenia społeczne w Polsce w 1930 r. 116
„ 32. Dochody i wydatki instytucyj ubezpieczeń społecznych w Polsce i Niemczech w 1929 i 1930 r. 116
„ 33. Kasy Chorych w Polsce w latach 1925—1933 117
„ 34. Zgony, chorzy, połogi oraz dni zasiłkowe wśród ubezpieczonych w kasach chorych w Polsce w latach 1927—1930 117
„ 35. Rachunek działalności kas chorych w Polsce za lata 1929 i 1930 118
„ 36. Bezrobotni pobierający zasiłki z funduszu bezrobocia i zakładów ubezpieczeń pracowników umysłowych w Polsce w latach 1927—1932 118
„ 37. Osoby pobierające renty z zakładów ubezpieczeń od nieszczęśliwych wypadków oraz na wypadek inwalidztwa, starości i śmierci w Polsce w latach 1928—1930 . 119
„ 38. Nieszczęśliwe wypadki odszkodowane przez zakłady ubezpieczeń w Polsce w latach 1926—1930 120
„ 39. Przyczyny nieszczęśliwych wypadków odszkodowanych przez zakłady ubezpieczeń w Polsce w latach 1928—1930 120
„ 40. Związki zawodowe w Polsce w latach 1930 i 1931 . . . 121
„ 41. Związki zawodowe w niektórych państwach na dzień 1 stycznia 1931 r. 121
„ 42. Czynności inspekcji pracy w Polsce w 1931 r. 121

Dział XIV. Opieka społeczna

Tabl. 1. Zakłady opieki zamkniętej w Polsce 122
„ 2. Przyfabryczne instytucje ochrony macierzyństwa w Polsce w latach 1931—1933 123
„ 3. Kolonje i półkolonje dziecięce w Polsce w latach 1926—1931 123
„ 4. Komisje opieki społecznej, okręgi opiekuńcze i opiekunowie społeczni w Polsce w 1930 r. 123
„ 5. Działalność b. naczelnego komitetu do spraw bezrobocia przy prezesie Rady Ministrów oraz komitetów wojewódzkich w okresie od 5.IX 1931 do 15.XI 1932 . . 124
„ 6. Zarejestrowani inwalidzi wojenni i wojskowi w Polsce według stopnia utraty zdolności zarobkowej i grup województw 125
„ 7. Wydatki Skarbu Państwa Polskiego na zaopatrywanie inwalidów wojennych i wojskowych i osób uprawnionych do zaopatrzenia na mocy ustawy z 17.III 1932 . . 125
„ 8. Osoby pobierające renty inwalidzkie w Polsce 125

Dział XV. Ubezpieczenia. Pożary

Tabl. 1. Zakłady, stan ubezpieczeń, zbiór składek, szkody do pokrycia w Polsce w latach 1927—1930 126
„ 2. Ważniejsze pozycje bilansów zakładów ubezpieczeń w Polsce w latach 1927—1930 127
„ 3. Pożary nieruchomości zabudowanych w Polsce w 1930 r. . 127

Str.

Dział XVI. Szkolnictwo i wychowanie

Tabl. 1. Sieć szkolna w Polsce w roku szkolnym 1930/31 . . . 128
„ 2. Rozwój nauczania początkowego w Polsce w latach szkolnych 1925/26—1931/32 129
„ 3. Nauczanie początkowe w niektórych państwach 129
„ 4. Szkoły, nauczyciele, uczniowie w Polsce w latach szkolnych 1927/28, 1931/32 130
„ 5. Szkoły w Polsce według typów w latach szkolnych 1927/28, 1931/32 131
„ 6. Szkoły w Polsce według właścicieli w roku szkolnym 1928/29 132
„ 7. Język nauczania w szkołach w Polsce w roku szkolnym 1929/30 132
„ 8. Szkoły męskie, żeńskie i koedukacyjne w Polsce w roku szkolnym 1929/30 133
„ 9. Nauczyciele szkół w Polsce 133
„ 10. Uczniowie według poziomu nauki w Polsce w roku szkolnym 1931/32 134
„ 11. Wiek uczniów w Polsce 134
„ 12. Wyznanie uczniów w Polsce 135
„ 13. Uczniowie według zawodu rodziców w Polsce 135
„ 14. Absolwenci szkół w Polsce w 1931 r. 136

Dział XVII. Oświata pozaszkolna, życie umysłowe i kulturalne

Tabl. 1. Oświata pozaszkolna w Polsce w roku szkolnym 1927/28 . 137
„ 2. Praca oświatowa w wojsku w Polsce w latach 1925—1931 . 137
„ 3. Bibljoteki w Polsce w latach 1929—1931 137
„ 4. Wielkie bibljoteki w niektórych państwach w 1930 r. . 138
„ 5. Druki nieperjodyczne w Polsce w latach 1930 i 1931 . 138
„ 6. Czasopisma w Polsce w latach 1930 i 1931 138
„ 7. Druki i czasopisma w Polsce według języka w latach 1930 i 1931 139
„ 8. Liczba druków nieperjodycznych w niektórych państwach w latach 1930 i 1931 139
„ 9. Liczba czasopism w niektórych państwach w latach 1930 i 1931 139
„ 10. Domy ludowe w Polsce w 1928 r. 140
„ 11. Muzea i archiwa w Polsce 140
„ 12. Teatry stałe w Polsce w 1930/31 r. 140
„ 13. Kinematografy w Polsce w latach 1923, 1930, 1931 . . . 140
„ 14. Kinematografy w niektórych państwach w 1931 r. . . . 140
„ 15. Radjo w Polsce w latach 1927—1933 141
„ 16. Liczba radjoabonentów w niektórych państwach na początku 1932 r. 141
„ 17. Związek harcerstwa polskiego w latach 1929—1932 . . 141
„ 18. Sport i wychowanie fizyczne w Polsce w latach 1922—1932 141

Dział XVIII. Życie polityczne

Tabl. 1. Wybory do Sejmu i Senatu w Polsce w latach 1922, 1928, 1930 142
„ 2. Posłowie i senatorowie w Polsce według klubów parlamentarnych w latach 1923, 1928, 1931 i 1933 143

Str.

Dział XIX. Zdrowotność publiczna

Tabl. 1. Personel lekarski w Polsce 144
„ 2. Lekarze w niektórych państwach w 1929 r. 144
„ 3. Szpitale i łóżka w szpitalach w Polsce w latach 1926—1932 144
„ 4. Łóżka w szpitalach w niektórych państwach w 1929 r. 145
„ 5. Łóżka dla chorych na gruźlicę w szpitalach ogólnych i sanatorjach w Polsce w dn. 1.I 1931 r. 145
„ 6. Zakłady dla umysłowo chorych w Polsce w dn. 1.I 1931 r. 145
„ 7. Najważniejsze choroby zakaźne zarejestrowane w Polsce w latach 1925—1932 146
„ 8. Fundusze państwowe wydane na walkę z chorobami w Polsce w latach 1926/27—1932/33 146
„ 9. Zgony według przyczyn w miastach liczących ponad 100 000 mieszkańców w Polsce w latach 1931, 1932 . . 147
„ 10. Zamachy samobójcze w Polsce w latach 1926—1932 . . 147
„ 11. Zgony według przyczyn w niektórych państwach w 1929 r. 148
„ 12. Szczepienia ochronne w Polsce w latach 1925—1931 . . 148
„ 13. Ośrodki zdrowia w Polsce w latach 1929—1932 149
„ 14. Wydatki na urządzenia i prowadzenie ośrodków zdrowia w latach 1929/30—1931/32 149
„ 15. Stacje opieki nad matką i dzieckiem w dn. 1.I 1933 r. 149

Dział XX. Sądownictwo, więziennictwo i przestępczość

Tabl. 1. Sądownictwo w Polsce 150
„ 2. Czynności sądów powszechnych w Polsce w latach 1930 i 1931 150
„ 3. Czynności sądów pracy w Polsce w latach 1930 i 1931 . 151
„ 4. Czynności Sądu Najwyższego w Polsce w latach 1930 i 1931 151
„ 5. Egzekucje sądowe w Polsce w latach 1930 i 1931 . . . 152
„ 6. Więziennictwo w Polsce 152
„ 7. Skazani prawomocnie w Polsce w latach 1924—1928 . . 153
„ 8. Działalność sądów doraźnych w Polsce w latach 1928—1932 154

Dział XXI. Administracja wewnętrzna

Tabl. 1. Etaty funkcjonarjuszów państwowych w Polsce według budżetów w latach 1924 i 1929/30—1933/34 155
„ 2. Osoby pobierające zaopatrzenie emerytalne ze Skarbu Państwa w Polsce 155
„ 3. Policja państwowa w Polsce 156
„ 4. Liczba nałożonych kar administracyjnych w Polsce w latach 1929—1932 156
„ 5. Sędziowie i czynności Najwyższego Trybunału Administracyjnego w Polsce w latach 1927—1932 156

Dział XXII. Armja

Tabl. 1. Liczebny stan budżetowy sił zbrojnych Polski w 1933/34 r. 157
„ 2. Siły zbrojne niektórych państw w 1930/31 r. 157

Str.

Dział XXIII. Skarbowość

Tabl. 1. Długi państwowe Polski w latach 1928—1933 158
„ 2. Długi wewnętrzne Polski w dniu 1.I 1933 r. 158
„ 3. Długi zagraniczne Polski w dniu 1.I 1933 r. 158
„ 4. Długi państwowe niektórych państw w 1931 r. 159
„ 5. Majątek skarbowy Polski w dn. 1.I 1927 r. 159
„ 6. Dochody i wydatki budżetowe w Polsce w latach 1928/29—1933/34 159
„ 7 Wydatki i dochody państwowe w Polsce w latach 1931/32—1933/34 160
„ 8. Dochody skarbowe z danin publicznych, opłat i monopoli w Polsce w latach 1930/31—1933/34 161
„ 9. Wymiar niektórych podatków w Polsce w latach 1928—1931 161
„ 10. Płatnicy podatku dochodowego w Polsce według rodzaju dochodu w latach 1930 i 1931 162
„ 11. Dochód płatników podatku dochodowego w Polsce ustalony przez władzę wymiarową w latach 1929—1931 162
„ 12. Płatnicy podatku dochodowego w Polsce według wysokości dochodu w 1929 r 162
„ 13. Ogólne zamknięcie rachunków podatków bezpośrednich w Polsce w 1931/32 r. 163
„ 14. Wydatki i dochody niektórych państw w roku 1930/31 . 163

Dział XXIV. Samorząd terytorjalny

Tabl. 1. Wydatki zwyczajne i nadzwyczajne samorządu terytorjalnego w Polsce w latach 1930/31 i 1931/32 164
„ 2. Dochody zwyczajne i nadzwyczajne samorządu terytorjalnego w Polsce w latach 1930/31 i 1931/32 166
„ 3. Zadłużenie samorządu terytorjalnego w Polsce 167
„ 4. Przeznaczenie pożyczek długoterminowych zaciągniętych przez samorząd terytorjalny w Polsce w 1931/32 r. 168
„ 5. Źródła kredytu samorządu ziemskiego w Polsce 168
„ 6 Źródła kredytu samorządu miejskiego w Polsce 169
„ 7. Porównanie niektórych rodzajów wydatków państwa i samorządu w Polsce w latach 1928/29—1930/31 169

Dział XXV. Samorząd gospodarczy

Tabl. 1. Wydatki i dochody izb rolniczych, przemysłowo-handlowych i rzemieślniczych w Polsce w latach 1930/31 i 1931/32 170

RZECZPOSPOLITA POLSKA

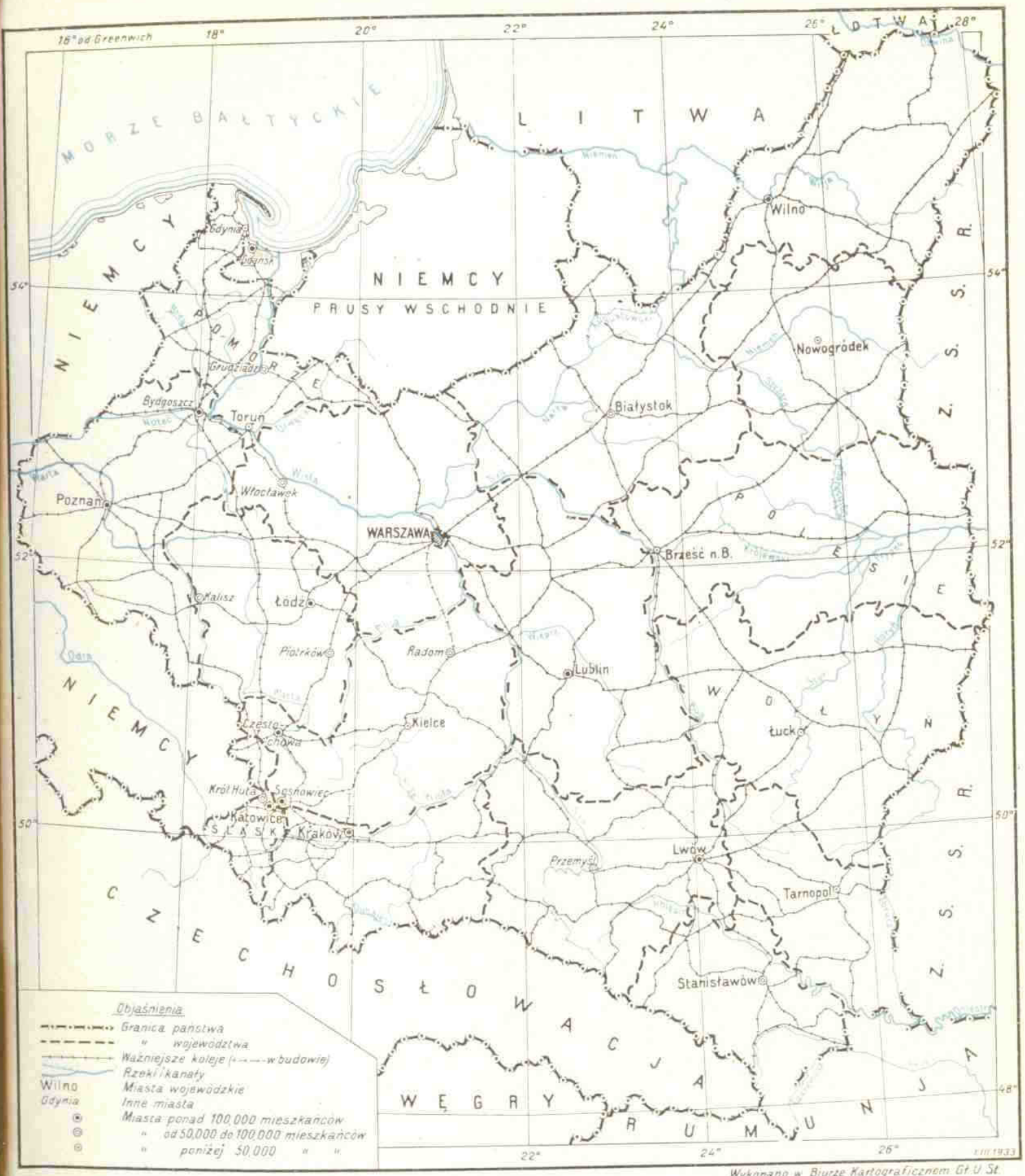

GRUPY WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA CENTRALNE: m. st. Warszawa, warszawskie, łódzkie, kieleckie, lubelskie, białostockie

WOJEWÓDZTWA WSCHODNIE: wileńskie, nowogródzkie, poleskie, wołyńskie

WOJEWÓDZTWA ZACHODNIE: poznańskie, pomorskie, śląskie

WOJEWÓDZTWA POŁUDNIOWE: krakowskie, lwowskie, stanisławowskie, tarnopolskie

Druk Gł. U. St. 2244 19.V.33 8000

DZIAŁ I. METEOROLOGJA

TABL. 1. RZĘDNE STACYJ METEOROLOGICZNYCH

Stacje meteorologiczn	Wzniesienie nad poziom morza *m*	Szerokość północna	Długość wschodnia względem Greenwich
Gdynia	5,0	54°31′	18°32′
Bydgoszcz	46,4	53°08′	18°01′
Ciechocinek	44,8	52°53′	18°48′
Poznań	79,0	52°25′	16°55′
Warszawa (stacja pomp)	89,9	52°13′	21°03′
Kalisz	109,0	51°46′	18°06′
Radom	169,1	51°24′	21°09′
Kraków	220,0	50°04′	19°58′
Tarnów	221,3	50°01′	21°00′
Cieszyn	300,0	49°45′	18°38′
Zakopane	846,4	49°18′	19°58′
Wilno	128,0	54°41′	25°15′
Bieniakonie	166,0	54°14′	25°22′
Białystok	133,2	53°08′	23°00′
Brześć nad Bugiem	132,7	52°02′	23°42′
Białokrynica	225,0	50°09′	25°45′
Lwów	311,8	49°50′	24°01′
Kołomyja	290,0	48°31′	25°03′

TABL. 2. TEMPERATURA, OPADY, ZACHMURZENIE

Stacje meteorologiczne	Temperatura powietrza Wartości średnie w °C		Opady Sumy w *mm*		Liczba dni z opadem 1932	Zachmurzenie przeciętne 1932 *a*
	Śred. wieloletnie	1932	Śred. wieloletnie	1932		
Gdynia	.	8,2	.	607	146	6,3
Bydgoszcz	7,7	8,3	511	410	136	5,8
Ciechocinek	.	8,3	487	447	118	6,3
Poznań	8,2	8,8	502	485	148	6,1
Warszawa (stacja pomp)	7,6	8,4	540	448	147	6,5
Kalisz	8,1	8,5	498	557	151	6,2
Radom	7,8	7,8	513	497	93	5,4
Kraków	7,8	8,7	747	443	154	6,7
Tarnów	8,7	8,6	730	460	128	5,0
Cieszyn	7,9	8,4	1 019	712	160	6,2
Zakopane	4,8	4,6	1 101	838	163	6,1
Wilno	6,4	6,8	595	622	182	6,9
Bieniakonie	.	6,0	.	590	149	6,4
Białystok	6,8	7,2	578	681	172	6,8
Brześć nad Bugiem	7,2	7,4	559	434	157	6,5
Białokrynica	.	7,3	556	431	108	5,9
Lwów	7,6	8,7	688	525	151	6,1
Kołomyja	.	7,0	670	445	120	6,0

a Stopnie od 0 do 10: 0 oznacza niebo bez chmur, 10—całkowicie pokryte chmurami.

DZIAŁ II. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY, LUDNOŚĆ

TABL. 1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE POLSKI

Najdalsze wysunięcie granicy państwowej:

na północ 55° 51′ szerokości północnej (w pow. brasławskim woj. wileńskiego)

na południe 47° 44′ szerokości północnej (w pow. kosowskim woj. stanisławowskiego)

na zachód 15° 47′ długości wschodniej od Greenwich (w pow. międzychodzkim woj. poznańskiego)

na wschód 28° 22′ długości wschodniej od Greenwich (w pow. dziśnieńskim woj. wileńskiego)

Rozciągłość z południa na północ wynosi 8° 07′, co odpowiada 903 *km*

Rozciągłość z zachodu na wschód wynosi 12° 35′, co odpowiada 864 *km* liczonym na równoleżniku 52°.

TABL. 2. POWIERZCHNIA DORZECZY W POLSCE

Nazwa dorzecza	Powierzchnia	
	w tys. *km*²	%
Polska	**388,6**	*100,0*
Zlewisko morza Bałtyckiego	289,9	*74,6*
Dorzecze Wisły	180,3	*46,4*
„ Niemna	51,6	*13,3*
„ Odry (Warty)	45,6	*11,7*
„ Dźwiny (Dzisny)	10,4	*2,7*
Małe rzeki pobrzeża morskiego	2,0	*0,5*
Zlewiska morza Czarnego	98,7	*25,4*
Dorzecze Dniepru (Prypeci)	61,5	*15,8*
„ Dniestru	31,8	*8,2*
„ Prutu	5,0	*1,3*
„ Dunaju	0,4	*0,1*

TABL. 3. GRANICE POLSKI

Odcinki granic	Długość granic	
	km	% ogólnej długości
Ogółem	**5 534**	*100,0*
Granice morskie	**140**	*2,5*
w tem zatoka Pucka	68	*1,2*
Granice lądowe	**5 394**	*97,5*
z Niemcami	1 912	*34,5*
w tem z Prusami Wschodniemi	607	*11,0*
ze Związkiem Socjalistycznych Republik Rad	1 412	*25,5*
z Czechosłowacją	984	*17,8*
z Litwą	507	*9,2*
z Rumunją	349	*6,3*
z Wolnem miastem Gdańskiem	121	*2,2*
z Łotwą	109	*2,0*

TABL. 4. GRANICE NIEKTÓRYCH PAŃSTW EUROPEJSKICH

Państwa	Powierzchnia w tysiącach km^2	Długość granic			Na 1 *km* granic	
		ogółem *km*	w tem morskich		ogółem	morskich
			km	%	przypada km^2 powierzchni	
Francja	551	5 624	2 850	*50,7*	98	193
Hiszpanja	505	4 808	3 144	*65,4*	105	161
Niemcy	471	7 677	1 733	*22,6*	61	272
Szwecja	448	9 817	7 624	*77,7*	46	59
Polska	389	5 534	140	*2,5*	70	2 776
Finlandja	388	4 685	1 646	*35,1*	83	236
Włochy	310	9 960	7 989	*80,2*	31	39
Rumunja	295	2 870	450	*15,7*	103	656
Czechosłowacja	140	4 013	—	—	35	—
Bułgarja	103	2 158	311	*14,4*	48	332
Litwa	56	1 258	91	*7,2*	44	612
Szwajcarja	41	1 886	—	—	22	—
Belgja	30	1 445	66	*4,6*	21	461

Źródło: Roczniki urzędowe poszczególnych państw oraz *Annuaire militaire* 1930—1931.

TABL. 5. POWIERZCHNIA I PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY POLSKI W DN. 1. IV 1933 R.

Grupy województw Województwa	Powierzchnia w tys. km^2	Liczba		
		powiatów	miast	gmin wiejskich i obszar. dworsk.
Polska	**388,6**	**264**	**637**	**14 624**
Woj. centralne	137,8	92	228	1 302
M. st. Warszawa	0,1	4	1	—
Warszawskie	29,5	23	59	302
Łódzkie	19,0	13	46	232
Kieleckie	25,6	20	40	313
Lubelskie	31,2	19	33	276
Białostockie	32,4	13	49	179
Woj. wschodnie	124,4	37	61	368
Wileńskie	29,0	9	15	96
Nowogródzkie	23,0	8	10	87
Poleskie	36,7	9	14	79
Wołyńskie	35,7	11	22	106
Woj. zachodnie	47,2	61	170	6 931
Poznańskie	26,6	31	118	4 556
Pomorskie	16,4	19	34	1 982
Śląskie	4,2	11	18	393
Woj. południowe	79,2	74	178	6 023
Krakowskie	17,4	18	54	1 860
Lwowskie	28,4	27	61	2 246
Stanisławowskie	16,9	12	28	825
Tarnopolskie	16,5	17	35	1 092

TABL. 6. POWIERZCHNIA NIEKTÓRYCH PAŃSTW

w tysiącach km^2

Z.S.R.R.	21 274	Hiszpanja	505	Anglja *a*	245
Chiny	11 081	Niemcy	471	Czechosłowacja	140
Brazylja	8 511	Szwecja	448	Węgry	93
Stany Zjedn. Am.	7 841	Polska	389	Austrja	84
Argentyna	2 797	Finlandja	388	Łotwa	66
Meksyk	1 969	Japonja	381	Litwa	56
Turcja	763	Norwegja	324	Estonja	48
Afganistan	650	Włochy	310	Egipt *b*	35
Francja	551	Rumunja	295	Holandja	34
Sjam	518	Jugosławja	249	Belgja	30

a Wielka Brytanja z Północną Irlandją. *b* Tereny zamieszkane (bez pustyni).

TABL. 7. LUDNOŚĆ POLSKI W LATACH 1921, 1931 i 1933

Grupy województw	Ogólna liczba mieszkańców w miljonach			Przeciętna liczba mieszkańców na 1 *km*			Odsetek ludności miejskiej	
	30.IX 1921 r. *a*	9.XII 1931 r.	1.I 1933 r.	30.IX 1921 r. *a*	9.XII 1931 r.	1.I 1933 r.	30.IX 1921 r. *a*	9.XII 1931 r.
Polska	27,2	32,1	32,6	70	83	84	*25*	*27*
Woj. centralne	11,3	13,5	13,6	83	98	99	*31*	*33*
„ wschodnie	4,2	5,6	5,7	34	45	46	*13*	*14*
„ zachodnie	4,1	4,5	4,6	87	96	97	*28*	*34*
„ południowe	7,6	8,5	8,7	96	108	110	*20*	*23*

a Dla terenów nie objętych spisem z 1921 r. dane spisów z 1919 r.

TABL. 8. MIESZKANIA I ZALUDNIENIE MIESZKAŃ W POLSCE W LATACH 1921 i 1931

Grupy województw	Teren objęty spisem 1921 r.						Teren objęty spisem 1931 r.		
	Ogółem		Miasta		Wieś		Ogółem	Miasta	Wieś
	1921	1931	1921	1931	1921	1931	1931		
Liczba mieszkań w tysiącach									
Polska	4 864	6 017	1 341	1 787	3 523	4 230	6 397	1 905	4 492
Woj. centralne	2 149	2 702	738	983	1 411	1 719	2 699	983	1 716
„ wschodnie	651	909	80	109	571	800	1 047	157	890
„ zachodnie	581	663	211	267	370	396	908	337	571
„ południowe	1 483	1 743	312	428	1 171	1 315	1 743	428	1 315
Liczba osób na 1 mieszkanie									
Polska	5,2	5,0	4,7	4,6	5,4	5,2	5,0	4,6	5,2
Woj. centralne	5,2	5,0	4,7	4,5	5,5	5,2	5,0	4,5	5,2
„ wschodnie	5,6	5,3	5,9	4,9	5,5	5,4	5,3	4,9	5,4
„ zachodnie	5,2	5,1	4,4	4,6	5,7	5,4	5,0	4,6	5,2
„ południowe	5,0	4,9	4,8	4,5	5,1	5,0	4,9	4,5	5,0

TABL. 9. LUDNOŚĆ NIEKTÓRYCH PAŃSTW *a*
w miljonach

Chiny	457,8	Hiszpanja	23,7	Węgry	8,7
Z.S.R.R.	162,1	Rumunja	18,0	Belgja	8,2
St. Zjedn. Am.	124,8	Meksyk	16,4	Holandja	8,1
Niemcy	65,6	Turcja	15,6	Austrja	6,7
Japonja	64,5	Egipt *c*	14,8	Szwecja	6,2
Anglja *b*	46,3	Czechosłowacja	14,7	Finlandja	3,5
Francja	41,9	Jugosławja	13,9	Norwegja	2,8
Włochy	41,9	Afganistan	12,0	Litwa	2,4
Brazylja	41,1	Sjam	11,8	Łotwa	1,9
Polska	32,6	Argentyna	11,7	Estonja	1,1

a Według ostatnich danych. *b* W. Brytanja z Północną Irlandją. *c* Na terenach zamieszkanych (bez pustyni).

TABL. 10. GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA NIEKTÓRYCH PAŃSTW *a*
na 1 *km* powierzchni

Egipt *b*	421	Austrja	80	Turcja	20
Belgja	277	Francja	76	Afganistan	18
Holandja	236	Rumunja	61	St. Zjedn. Am.	16
Anglja *c*	189	Jugosławja	56	Szwecja	14
Japonja	169	Hiszpanja	47	Finlandja	9
Niemcy	139	Litwa	43	Norwegja	9
Włochy	135	Chiny	41	Meksyk	8
Czechosłowacja	105	Łotwa	29	Z.S.R.R.	8
Węgry	94	Estonja	23	Brazylja	5
Polska	84	Sjam	23	Argentyna	4

a Według ostatnich danych. *b* Na terenach zamieszkanych (bez pustyni). *c* W. Brytanja z Północną Irlandją.

TABL. 11. POWIERZCHNIA I LUDNOŚĆ PAŃSTW POSIADAJĄCYCH KOLONJE, PROTEKTORATY, MANDATY i t. p.

Państwa	Powierzchnia		Ludność	
	Ogółem	w tem posiadłości	Ogółem	w tem w posiadłościach
	w tysiącach *km*²		w miljonach	
Anglja	34 639	34 394	495,3	449,0
Stany Zjedn. Am.	9 685	1 843	139,4	14,6
Francja	11 602	11 051	108,3	66,4
Holandja	2 076	2 042	69,3	61,2
Japonja	680	299	91,5	27,0
Belgja	2 470	2 440	21,7	13,5
Portugalja	2 520	2 428	14,6	8,4
Włochy	2 422	2 112	44,4	2,5
Hiszpanja	839	334	24,7	1,0
Danja *a*	235	192	3,6	0,0

a Łącznie z częścią Grenlandji wolną od lodów.

TABL. 12. POSIADŁOŚCI PAŃSTW EUROPEJSKICH W INNYCH CZĘŚCIACH ŚWIATA

Państwa	Powierzchnia w tys. km^2	Ludność w miljonach	Państwa	Powierzchnia w tys. km^2	Ludność w miljonach
W Ameryce			**W Afryce**		
Anglja	10 554	12,8	Anglja	10 030	57,6
Danja	88*a*	0,0	Belgja	2 440	13,5
Francja	93	0,5	Francja	9 984	38,9
Holandja . . .	142	0,2	Hiszpanja . .	334	1,0
			Portugalja . .	2 405	7,2
W Azji			Włochy	2 109	2,4
Anglja	5 300	369,1			
Francja	940	26,7	**W Oceanji**		
Holandja . . .	1 900	61,0			
Portugalja . .	23	1,2	Anglja	8 509	9,3
Włochy	3	0,1	Francja	35	0,3

a Część Grenlandji wolna od lodów.

TABL. 13. LUDNOŚĆ MIEJSKA W POLSCE WEDŁUG GRUP WIELKOŚCI MIAST NA PODSTAWIE SPISÓW 1931 R. i 1921 R.

Grupy miast	30. IX 1921 *a*		9. XII 1931		Ludność miast w odsetkach ogółu ludności Polski	
	Liczba miast	Ludność miast w tys.	Liczba miast	Ludność miast w tys.	1921	1931
Ogółem	**611**	**6 608**	**636**	**8 689**	*24,6*	*27,2*
Miasta liczące mieszkańców:						
powyżej 1 miljona	—	—	1	1 179	—	*3,7*
100 - 1000 tys.	6	2 090	10	2 170	*7,8*	*6,8*
20 - 100 „	43	1 663	57	2 080	*6,2*	*6,5*
10 - 20 „	62	842	83	1 099	*3,1*	*3,4*
5 - 10 „	146	1 005	177	1 233	*3,7*	*3,9*
poniżej 5 „	354	1 008	308	928	*3,8*	*2,9*

a W ówczesnych granicach miast.

TABL. 14. LICZBA WIĘKSZYCH MIAST ORAZ ICH LUDNOŚĆ W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH WEDŁUG OSTATNICH SPISÓW

Państwa	Rok	Liczba miast liczących			Ludność miast liczących powyżej 100 tys. mieszkańców	
		od 100 do 500 tys. mieszk.	od 500 do 1000 tys. mieszk.	powyżej 1 milj. mieszk.	w tysiącach	w odsetkach ogółu ludności
Anglja z Walją	1931	46	3	2	15 887	*39,8*
Czechosłowacja	1930	4	1	—	1 475	*10,0*
Francja	1931	14	2	1	6 585	*15,7*
Japonja	1930	22	4	2	11 031	*17,1*
Jugosławja	1931	3	—	—	527	*3,8*
Niemcy (bez zagł. Ruhry)	1925	38	5	2	16 711	*26,8*
Norwegja	1930	1	—	—	250	*8,9*
Polska	1931	9	1	1	3 349	*10,5*
Rumunja	1930	4	1	—	1 063	*5,9*
Stany Zjedn. Am.	1930	80	8	5	36 326	*29,6*
Szkocja	1931	3	—	1	1 870	*38,6*
Włochy	1931	17	4	1	7 172	*17,4*
Z.S.R.R.	1926	28	1	2	9 550	*6,5*

TABL. 15. WIĘKSZE MIASTA W POLSCE

A. Ludność

Miasta	Liczba mieszkańców w tysiącach				
	1900 *a*	1910	1921 *b*	1931	1933
Warszawa	594	781	937	1 179	1 181
Łódź	310	408	452	605	604
Lwów	160	206	219	316	315
Poznań	117	157	169	247	248
Kraków	91	152	184	221	232
Wilno	139	181	129	196	201
Katowice	32	43	50	127	128
Częstochowa	41	73	80	118	121
Bydgoszcz	52	58	88	118	119
Lublin	46	66	94	113	117
Sosnowiec	.	99	86	109	112

a Warszawa, Łódź, Wilno, Lublin, Częstochowa 1897 r.
b Wilno 1919 r.

(dok. str. 8)

TABL. 15. WIĘKSZE MIASTA W POLSCE (dok.)

B. Mieszkania

Miasta	Liczba mieszkań w tysiącach		Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	
	1921	1931	1921	1931
Warszawa	194	248	4,8	4,8
Łódź	108	145	4,2	4,2
Lwów	49	72	4,5	4,4
Poznań	36	49	4,7	5,0
Kraków	38	48	4,8	4,6
Wilno	·	40	·	4,9
Katowice	·	27	·	4,6
Częstochowa . .	18	26	4,6	4,6
Bydgoszcz	21	26	4,1	4,4
Lublin	19	24	4,8	4,6
Sosnowiec	19	25	4,5	4,4

TABL. 16. MIASTA LICZĄCE POWYŻEJ MILJONA MIESZKAŃCÓW

Miasta	Rok	Ludność w tys.
Europa		
Londyn	1931	4 397*a*
Berlin	1932	4 288
Paryż	1931	2 891
Moskwa	1931	2 781
Leningrad	1931	2 228
Wiedeń	1930	1 839
Warszawa	1933	1 181
Hamburg	1932	1 137
Glasgow	1931	1 088
Rzym	1933	1 049
Budapeszt	1932	1 020
Medjolan	1933	1 013
Birmingham . . .	1931	1 002
Azja		
Osaka	1930	2 454
Tokio	1930	2 071
Hankou	1927	1 584
Szanghaj	1927	1 500
Kalkuta	1931	1 161
Bombaj	1931	1 158
Afryka		
Kair	1930	1 103
Ameryka		
Nowy York . . .	1930	6 930
Chicago	1930	3 376
Buenos Aires . .	1930	2 116
Filadelfja	1930	1 951
Detroit	1930	1 569
Rio de Janeiro .	1932	1 545
Los Angeles . .	1930	1 238
Australja		
Sidney	1932	1 256
Melbourne	1932	1 031

a Wielki Londyn 8 203 tys.

Uwaga. Ludność miast podano w miarę możności bez przedmieść.

TABL. 17. LUDNOŚĆ POLSKI WEDŁUG GRUP WIEKU I PŁCI W LATACH 1921 i 1929

Płeć	Ludność w wieku lat							Razem	w tem w wieku lat	
	0--9	10--19	20--29	30--39	40--49	50--59	60 i wyżej		7--13	15--49
	w odsetkach ogółu									
30. IX 1921										
Ogółem . .	**21,6**	**26,1**	**16,8**	**11,4**	**9,3**	**7,6**	**7,2**	**100,0**	**18,7**	**49,7**
Mężczyźni	22,5	26,4	16,1	10,9	9,2	7,7	7,2	100,0	19,5	48,1
Kobiety .	20,7	25,8	17,4	11,9	9,4	7,6	7,2	100,0	18,0	51,2
1. I 1929 *a*										
Ogółem . .	**24,9**	**19,7**	**20,1**	**11,7**	**8,9**	**7,3**	**7,4**	**100,0**	**12,4**	**52,3**
Mężczyźni	25,9	20,2	19,9	11,0	8,4	7,2	7,4	100,0	12,8	51,2
Kobiety .	24,1	19,2	20,3	12,3	9,2	7,5	7,4	100,0	12,1	53,1

a Szacunek przybliżony.

TABL. 18. LUDNOŚĆ NIEKTÓRYCH PAŃSTW WEDŁUG GRUP WIEKU

Grupy wieku	Anglja z Walją 1921	Francja 1926	Holandja 1920	Niemcy 1925	Polska 1921	Szwecja 1920	Włochy 1921	Z. S. R. R. 1926	Stany Zjednocz. Am. 1930
W odsetkach ogółu ludności (mężczyźni i kobiety razem)									
Ogółem .	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
0 — 9	18,1	14,8	22,2	15,8	21,6	19,3	20,1	25,5	19,6
10 — 19	18,9	16,2	20,3	20,4	26,1	19,5	21,0	23,2	19,2
20 — 29	16,1	16,5	16,5	18,4	16,8	16,3	16,3	17,6	16,9
30 — 39	14,7	13,9	13,2	14,2	11,4	13,3	12,9	11,9	14,9
40 — 49	13,2	13,3	10,9	12,4	9,3	10,8	10,6	8,8	12,2
50 — 59	9,6	11,5	8,1	9,6	7,6	8,6	8,6	6,3	8,7
60 i wyż.	9,4	13,8	8,8	9,2	7,2	12,2	10,5	6,7	8,5
Na 100 mężczyzn przypada kobiet									
Ogółem .	**109,6**	**108,3**	**101,3**	**106,7**	**106,9**	**103,7**	**102,6**	**107,0**	**97,6**
0 — 9	98,4	98,1	96,8	96,9	98,4	96,1	96,1	99,0	97,4
10 — 19	100,9	98,6	97,9	98,7	104,5	96,4	97,8	103,1	99,2
20 — 29	119,2	102,2	102,1	107,1	114,9	100,3	109,2	111,8	103,0
30 — 39	117,1	119,9	103,6	122,0	117,0	106,2	112,5	111,3	98,3
40 — 49	109,9	113,2	103,9	108,8	109,2	106,1	103,8	104,6	92,5
50 — 59	108,0	108,0	104,2	104,5	106,2	113,6	101,6	118,6	91,1
60 i wyż.	125,9	125,2	110,8	120,1	106,7	123,4	103,6	126,9	97,2

TABL. 19. LUDNOŚĆ POLSKI WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO NA PODSTAWIE SPISU 1931 R.

Grupy województw	Ogółem ludności w tysiącach	w tem z językiem ojczystym			
		polskim	innym	polskim	innym
		w tysiącach		w odsetkach	
Polska	32 133	22 208	9 925	*69,1*	*30,9*
Woj. centralne *a*	13 390	11 100	2 290	*82,9*	*17,1*
„ wschodnie *a*	5 548	1 826	3 722	*32,9*	*67,1*
„ zachodnie *a*	4 499	4 088	411	*90,9*	*9,1*
„ południowe *a*	8 505	5 038	3 467	*59,2*	*40,8*

a Bez wojska skoszarowanego.

TABL. 20. LUDNOŚĆ NIEKTÓRYCH PAŃSTW WEDŁUG JĘZYKA LUB NARODOWOŚCI W ODSETKACH

Belgja

Język:	
Flamandzki	43
Francuski	39
Flamandzki i francuski	13
Inne	5

Czechosłowacja *a*

Narodowość: *b*	
Czesko-słowacka	66
Niemiecka	23
Węgierska	6
Inne	5

Jugosławja

Język:	
Serbski i kroacki	74
Słoweński	9
Niemiecki	4
Węgierski	4
Albański	4
Inne	5

Łotwa

Narodowość:	
Łotewska	73
Rosyjska	11
Żydowska	5
Niemiecka	4
Inne	7

Niemcy

Język:	
Niemiecki	98,0
Polski (wraz z dwujęzycznymi)	1,4
Inne (wraz z dwujęzycznymi)	0,6

Polska

Język:	
Polski	69
Inne	31

Szwajcarja

Język:	
Niemiecki	71
Francuski	21
Włoski	6
Inne	2

Węgry

Język:	
Węgierski	90
Niemiecki	7
Słowacki	2
Inne	1

Z. S. R. R.

Narodowość:	
Rosyjska	53
Ukraińska	21
Białoruska	3
Żydowska	2
Inne	21

a Obywatele czeskosłowaccy. *b* W odsetkach ogółu obywateli czeskosłowackich. Ponadto było niepodzielonych według narodowości, obywateli obcych państw 2% ogółu ludności.

TABL. 21. SKŁAD ZAWODOWY LUDNOŚCI POLSKI WEDŁUG DANYCH 1921 R. *a*

Wyszczególnienie	Ogółem	Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo	Górnictwo i przemysł	Handel i ubezpieczenia	Komunikacja i transport	Inne zawody
	w odsetkach					
Zawodowo czynni i bierni	**100,0**	**63,8**	**15,4**	**6,2**	**3,3**	**11,3**
Zawodowo czynni	100,0	72,3	10,3	3,7	1,8	11,9

a Obliczenie dla całej Polski łącznie z terenami, których nie objął spis 30.IX 1921 r.

TABL. 22. LUDNOŚĆ POSZCZEGÓLNYCH ZAWODÓW W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH

w odsetkach ogółu ludności zawodowo czynnej

A. Ludność zatrudniona w rolnictwie, leśnictwie i rybactwie

Bułgarja	82,4	Węgry	58,2	Niemcy . . .	30,5
Polska	72,3	Czechosłowacja	40,4	Szwajcarja . .	25,9
Finlandja	68,9	Szwecja . . .	38,7	Holandja . . .	23,6
Estonja	65,6	Norwegja . . .	36,8	Belgja	19,2
		Danja	35,2		

B. Ludność zatrudniona w przemyśle i górnictwie

Belgja	46,5	Czechosłowacja	37,0	Estonja . . .	13,4
Szwajcarja	44,4	Szwecja	29,5	Finlandja . .	12,8
Niemcy	41,4	Norwegja . . .	28,9	Polska . .	10,3
Holandja	37,8	Danja	27,3	Bułgarja . . .	8,1
		Węgry	19,7		

C. Ludność zatrudniona w handlu i ubezpieczeniach

Holandja	11,7	Danja	10,9	Polska . .	3,7
Niemcy	11,7	Belgja	10,7	Estonja . . .	3,4
Szwajcarja	11,7	Szwecja	8,0	Finlandja . .	3,3
Norwegja	11,1	Czechosłowacja	6,0	Bułgarja . . .	2,7
		Węgry	5,0		

DZIAŁ III. RUCH LUDNOŚCI

TABL. 1. RUCH NATURALNY LUDNOŚCI W POLSCE W LATACH 1923 — 1932

Rok / Grupy województw	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
	w tysiącach				na 1000 mieszkańców			
Polska 1928	295	991	504	487	9,6	32,3	16,4	15,9
1929	299	994	519	475	9,6	32,0	16,7	15,3
1930	300	1 016	490	526	9,5	32,3	15,6	16,7
1931	273	966	495	471	8,6	30,2	15,5	14,7
1932	270	932	487	445	8,3	28,7	15,0	13,7
Przec. rocznie 1923—1927	262	1 000	513	487	8,9	33,9	17,4	16,5
1928—1932	288	980	499	481	9,1	31,1	15,8	15,3
Woj. centralne	119	403	203	200	9,1	30,5	15,4	15,1
„ wschodn.	51	189	84	105	9,3	34,7	15,4	19,3
„ zachodn.	38	126	64	62	8,5	28,2	14,3	13,9
„ południ. .	80	262	148	114	9,5	31,1	17,5	13,6

TABL. 2. RUCH NATURALNY LUDNOŚCI W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1909—1912 i 1930, 1931

Państwa	Urodzenia żywe			Zgony			Przyrost naturalny		
	1909-1912	1930	1931	1909-1912	1930	1931	1909-1912	1930	1931
	na 1000 mieszkańców								
Z.S.R.R. (część eur.)	43,3	42,7*a*	.	27,7	21,0*a*	.	15,6	21,7*a*	.
Rumunja . . .	41,5	35,0	.	25,1	19,4	.	16,4	15,6	.
Polska . .	37,4	32,3	30,2	21,0	15,6	15,5	16,4	16,7	14,7
Japonja . . .	33,9	32,4	.	20,8	18,2	.	13,1	14,2	.
Portugalja . .	34,2	32,6	30,5	20,4	18,7	17,2	13,8	13,9	13,3
Holandja . . .	28,4	23,1	22,2	13,5	9,1	9,7	14,9	14,0	12,5
Litwa	.	27,4	26,8	.	15,9	15,8	.	11,5	11,0
Hiszpanja . .	32,3	29,0	28,3	22,8	17,3	17,8	9,5	11,7	10,5
Włochy . . .	32,5	26,0	24,9	20,3	13,7	14,7	12,2	12,3	10,2
Gdańsk	32,4	22,1	20,6	19,8	12,3	11,9	12,6	9,8	8,7
Czechosłowacja	31,1	22,8	21,5	21,1	14,2	14,4	10,0	8,6	7,1
Węgry	36,1	24,7	23,2	24,3	15,3	16,5	11,8	9,4	6,7
Norwegja . . .	26,2	17,3	16,7	13,5	10,4	10,7	12,7	6,9	6,0
Szkocja	26,3	19,3	19,0	15,4	13,2	13,3	10,9	6,1	5,7
Belgja	23,4	18,5	18,1	15,7	12,7	12,7	7,7	5,8	5,4
Niemcy	29,5	17,5	16,0	16,6	11,1	11,2	12,9	6,4	4,8
Irlandja . . .	23,2	19,8	19,3	16,8	14,1	14,5	6,4	5,7	4,8
Szwajcarja . .	24,7	17,2	16,7	15,3	11,6	12,1	9,4	5,6	4,6
Anglja z Walją	24,7	16,3	15,8	14,0	11,4	12,3	10,7	4,9	3,5
Szwecja . . .	24,5	15,4	14,8	13,9	11,7	12,5	10,6	3,7	2,3
Austrja	23,1	16,8	15,8	17,8	13,5	13,9	5,3	3,3	1,9
Francja	19,4	18,1	17,4	18,7	15,7	16,3	0,7	2,4	1,1

a Rok 1927.

TABL. 3. WYCHODZTWO, POWRÓT WYCHODŹCÓW I REPATRJACJA W POLSCE W LATACH 1919—1932

Wyszczególnienie	Razem w latach 1919--1925 *a*	Razem w latach 1926-30	1931	1932
	tysiące osób			
Wychodztwo ogółem	**577,8**	**964,1**	**76,0**	**21,4**
Do krajów europejskich	230,0	679,1	64,2	11,8
w tem: do Francji	217,9	285,1	28,4	8,1
do Niemiec	.	362,6	32,3	0,4
Do krajów pozaeuropejskich	347,8	285,0	11,8	9,6
w tem: do St. Zjedn. Am.	215,5	42,7	1,4	1,4
do Kanady	.	103,7	1,3	1,1
do Ameryki Połud.	.	119,6	7,0	3,7
do Palestyny	.	12,3	1,5	2,9
Powrót wychodźców	.	**459,7**	**87,7**	**38,6**
Z krajów europejskich	.	426,5	80,5	32,7
w tem: z Francji	.	38,8	26,2	25,1
z Niemiec	.	320,2	45,7	1,5
Z krajów pozaeuropejskich	162,5	33,2	7,2	5,9
w tem: ze St. Zjedn. Am.	.	8,4	1,0	0,6
z Kanady	.	5,0	2,3	2,2
z Ameryki Połud.	.	7,7	2,5	2,3
z Palestyny	.	5,6	0,2	0,1
Repatrjacja *b*	**1 181,8**	—	—	—

a Dane dotyczące wychodztwa i powrotu wychodźców są niekompletne. *b* Powrót osób, które opuściły Polskę w związku z wypadkami wielkiej wojny.

TABL. 4. WYCHODZTWO W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1920—1931

Państwa	Wychodztwo zamorskie i kontynental	Przec. roczna 1920--1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931
		tysiące osób						
Austrja	zamor.	7,3	3,9	5,3	4,6	4,9	4,2	2,6
Belgja	zamor.	3,3	3,7	3,5	2,5	3,1	2,6	1,3
Czechosłowacja	zamor.	13,6	12,1	14,8	15,5	13,4	9,3	2,8
	kont. *a*	17,3	11,6	7,4	10,0	14,9	17,7	7,1
Irlandja	zamor.	18,5	30,0	27,1	24,7	20,8	16,0	1,5
Jugosławja	zamor.	11,1	15,7	19,5	19,5	15,7	11,4	3,4
Niemcy	zamor.	50,6	65,3	60,9	56,6	48,4	37,2	13,5
Polska	zamor.	56,8	50,4	58,2	64,6	65,3	46,5	11,8
	kontyn.	38,0	117,6	89,4	122,0	178,1	171,9	64,2
Portugalja	zamor.	27,6	34,1	25,7	50,5	40,4	15,8	.
Rumunja	zamor.	3,5*b*	21,6	8,3	11,4	12,7	10,7	2,6
W. Brytanja	zamor.	201,9	166,6	153,5	136,8	143,7	92,2	34,3
Włochy	zamor.	160,7	122,5	136,1	70,8	61,8	59,1	40,8
	kontyn.	181,9	141,3	92,0	79,2	88,1	221,0	125,1

a Bez wychodztwa sezonowego. *b* Rok 1925.

Źródła: Revue Internationale du Travail i Zprávy Statniho Uradu Statistického Republiky Československé.

TABL. 5. POLSKA TABLICA WYMIERALNOŚCI 1927 R.

Wiek	Liczba żyjących *a*	Prawdopodobieństwo zgonu w ciągu roku	Przeciętne dalsze trwanie życia	Wiek	Liczba żyjących *a*	Prawdopodobieństwo zgonu w ciągu roku	Przeciętne dalsze trwanie życia
0	10 000	0,1756	45,9	25	6 866	0,0063	40,0
1	8 244	0,0416	54,6	30	6 644	0,0069	36,2
2	7 901	0,0215	55,9	35	6 410	0,0076	32,5
3	7 731	0,0143	56,1	40	6 161	0,0084	28,7
4	7 620	0,0097	55,9	45	5 828	0,0102	24,9
5	7 546	0,0077	55,5	50	5 490	0,0133	21,2
10	7 343	0,0033	52,0	55	5 157	0,0184	17,6
15	7 228	0,0038	47,7	60	4 630	0,0261	14,4
20	7 068	0,0053	43,8	65	3 951	0,0395	11,4
				70	3 102	0,0595	8,8

a Liczba osób dożywających wieku wskazanego z lewej strony z każdych 10 000 urodzonych.

TABL. 6. PRZECIĘTNE DALSZE TRWANIE ŻYCIA W NIEKTÓRYCH KRAJACH

Kraje	Okres	W wieku lat				
		0	15	30	50	60
Około 1870—1880 r.						
Galicja i Bukowina	1870-80	27,8	37,4	27,2	14,8	10,0
Austrja	1870-80	32,4	41,2	31,0	18,1	12,3
Niemcy	1870-80	37,0	43,3	32,3	18,7	12,4
Francja	1877-81	42,1	45,0	34,7	20,7	14,1
Anglja z Walją	1871-80	43,0	44,5	33,3	19,8	13,7
Szwecja	1871-80	47,0	47,7	36,3	21,7	14,8
Bezpośrednio przed wojną						
Rosja europejska	1896-97	32,3	44,9	34,0	20,1	14,2
Austrja	1906-10	41,7	45,2	34,2	19,6	13,1
Niemcy	1910-11	49,1	48,6	36,3	20,6	13,7
Francja	1908-13	50,4	47,1	35,7	20,9	14,2
Anglja z Walją	1910-12	53,4	50,0	37,2	21,4	14,7
Szwecja	1911-15	57,9	51,0	39,6	24,0	16,6
Po wojnie						
Z.S.R.R. (część europ.)	1926-27	44,4	49,5	37,8	22,8	16,1
Polska ogółem	1927	45,9	47,7	36,2	21,2	14,4
woj. zachodnie	1927	51,8	51,1	39,2	23,4	16,1
Francja	1920-23	54,1	48,6	37,1	21,7	14,8
Niemcy	1924-26	57,4	51,8	39,2	22,5	15,1
Anglja z Walją	1920-22	57,6	51,6	38,9	22,6	15,3
Szwecja	1921-25	61,8	53,2	41,2	24,7	17,1

Uwaga. Państwa w każdej grupie uszeregowano według rosnącego trwania życia w wieku 0.

DZIAŁ IV. WŁASNOŚĆ NIERUCHOMA

TABL. 1. GOSPODARSTWA WIEJSKIE W POLSCE WEDŁUG WIELKOŚCI I UŻYTKÓW

Spis z 30. IX 1921

Wyszczególnienie	Ogółem	Gospodarstwa, których powierzchnia ogólna wynosiła					
		do 2 *ha*	2-5 *ha*	5-20 *ha*	20-50 *ha*	50-100 *ha*	powyżej 100 *ha*
Liczba gospodarstw w tysiącach							
Polska	**3 262**	**1 109**	**1 002**	**1 045**	**76**	**11**	**19**
Woj. centralne	1 224	271	364	550	29	3	7
„ wschodnie	585	80	210	268	20	3	4
„ zachodnie	279	123	41	85	22	4	4
„ południowe	1 174	635	387	142	5	1	4
Liczba gospodarstw w odsetkach							
Polska	**100,0**	**34,0**	**30,7**	**32,0**	**2,3**	**0,4**	**0,6**
Woj. centralne	100,0	22,1	29,7	44,9	2,5	0,2	0,6
„ wschodnie	100,0	13,7	35,9	45,8	3,4	0,5	0,7
„ zachodnie	100,0	44,1	14,7	30,5	7,9	1,4	1,4
„ południowe	100,0	54,1	33,0	12,1	0,4	0,1	0,3
Powierzchnia gospodarstw w odsetkach							
Ogółem	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Grunty orne	47,6	72,6	67,1	62,0	57,7	56,7	28,6
Łąki	10,2	8,1	12,3	12,6	11,6	10,8	8,0
Pastwiska	5,5	2,5	5,3	7,4	9,2	8,7	3,6
Sady i ogrody	1,3	6,0	2,4	1,6	1,3	1,3	0,5
Lasy	24,8	1,3	3,0	4,5	7,0	9,8	49,8
Wody i torfowiska	1,0	0,1	0,2	0,5	1,1	1,8	1,6
Pod zabudowaniami	2,3	7,6	4,3	3,0	2,1	1,7	0,9
Nieużytki	7,3	1,8	5,4	8,4	10,0	9,2	7,0

Uwaga. Spis nie objął Górnego Śląska i Wileńszczyzny. Ostatnie dane co do użytkowania gruntów obacz str. 19.

TABL. 2. GOSPODARSTWA ROLNE WEDŁUG WIELKOŚCI W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH

Państwa	Ogółem	Gospodarstwa, których powierzchnia wynosi				
		do 5 *ha*	5-10 *ha*	10-20 *ha*	20-100 *ha*	powyżej 100 *ha*
Liczba gospodarstw w odsetkach ogólnej liczby gospodarstw						
Polska *a*	100,0	64,7	22,5	9,5	2,7	0,6
Polska *b*	100,0	71,6	26,1		1,8	0,5
Czechosłowacja *c*	100,0	72,7	14,3	12,7		0,3
Finlandja *d*	100,0	56,3	21,4	21,9		0,4
Francja *e*	100,0	83,8		15,7		0,5
Holandja *f*	100,0	50,8	22,1	15,6	11,4	0,1
Niemcy *g*	100,0	77,0	18,7		3,9	0,4
Stany Zjednoczone Am. *h*	100,0	37,9			62,1	
Powierzchnia gospodarstw w odsetkach ogólnej powierzchni						
Polska *a*	100,0	14,9	17,0	13,8	9,5	44,8
Polska *b*	100,0	24,9	37,6		10,3	27,2
Czechosłowacja *c*	100,0	23,4	18,3	44,8		13,5
Finlandja *d*	100,0	15,5	18,3	58,2		8,0
Francja *e*	100,0	29,1		70,9		
Holandja *f*	100,0	14,0	17,3	24,3	42,3	2,1
Niemcy *g*	100,0	17,6	35,8		26,4	20,2
Stany Zjednoczone Am. *h*	100,0	6,1			93,9	

a 1921 r. Klasyfikacja gospodarstw według powierzchni ogólnej. *b* 1921 r. Klasyfikacja według powierzchni gruntów ornych, sadów i ogrodów, łąk i pastwisk; obacz uwagę do tabl. 1. *c* 1927 r. Dane szacunkowe. Klasyfikacja według powierzchni gruntów ornych, łąk, ogrodów, winnic i pastwisk. *d* 1920 r. Klasyfikacja według gruntów ornych. *e* 1908 r. Klasyfikacja według powierzchni ogólnej z wyjątkiem nieużytków; ponadto do gospodarstw nie wliczono gruntów państwowych i nieużytków. *f* 1921 r. Klasyfikacja według powierzchni ogólnej z wyjątkiem bagnisk, torfowisk i innych nieuprawianych gruntów; do gospodarstw nie wliczono parceli poniżej 1 *ha*. *g* 1925 r. Klasyfikacja według gruntów ornych, ogrodów, winnic, łąk i dobrych pastwisk *h* 1925 r. Klasyfikacja według powierzchni ogólnej; nie uwzględniono gospodarstw, których wartość rocznej produkcji wynosi mniej niż 250 dolarów.

TABL. 3. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W POLSCE WEDŁUG RODZAJÓW GOSPODARSTW W R. 1931

Rodzaje gospodarstw	Powierzchnia ogółem	Grunty orne	Sady i ogrody	Łąki	Pastwiska	Lasy	Inne grunty i nieużytki
w odsetkach powierzchni ogólnej danego rodzaju gospodarstw							
Ogółem	100,0	49,0	1,5	10,0	7,0	22,0	10,5
Własność prywatna: mniejsza *a*	100,0	68,4	2,1	12,4	6,6	4,8	5,7
Własność prywatna: większa *b*	100,0	32,9	0,7	8,5	5,2	42,6	10,1
Inne grunty	100,0	7,2	0,3	4,2	11,4	49,5	27,4
w odsetkach całkowitej powierzchni każdego użytku							
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Własność prywatna: mniejsza *a*	57,6	80,3	83,5	71,4	54,0	12,5	31,6
Własność prywatna: większa *b*	25,8	17,3	13,0	21,7	19,1	50,1	24,9
Inne grunty	16,6	2,4	3,5	6,9	26,9	37,4	43,5

a Gospodarstwa poniżej 50 *ha*. *b* Gospodarstwa powyżej 50 *ha*.

TABL. 4. REFORMA ROLNA W POLSCE W LATACH 1919—1932 *a*

Wyszczególnienie	1919—1932	1931	1932
	w tysiącach		
A. Prace parcelacyjne			
Liczba utworzonych kolonij i parceli ogółem	555,8	36,5	28,3
Kolonje samodzielne	119,7	4,8	3,6
Parcele dodatkowe *b*	381,4	26,8	20,2
Inne kolonje oraz wyłączenia *c*	54,7	4,9	4,5
Obszar rozdysponowany ogółem *ha*	2 104,3	105,3	69,8
Kolonje samodzielne	1 147,6	45,7	30,0
Parcele dodatkowe *b*	793,7	51,8	33,8
Inne kolonje oraz wyłączenia *c*	163,0	7,8	6,0
Liczba pracowników rolnych i oficjalistów, którzy otrzymali działki	16,4	0,8	0,3
B. Prace regulacyjne			
Scalenia			
Liczba gospodarstw scalonych	378,7	75,8	60,7
Obszar scalony *ha*	2 854,9	558,2	403,1
Likwidacja serwitutów			
Liczba gospodarstw	231,2	34,0	28,8
Obszar otrzymany za serwituty *ha*	574,7	57,3	42,2
Uwłaszczenie drobnych dzierżawców			
Liczba uwłaszczonych	4,5	1,2	0,5
Na obszarze *ha*	34,0	7,8	3,8

a Dane tymczasowe. *b* Uzupełnienie istniejących jednostek gospodarczych. *c* Parcele robotnicze, urzędnicze, letniskowe, kolonje specjalne; wyłączenia na rzecz różnych instytucyj oraz na cele ogólne.

BIBLIOTEKA GŁÓWNEGO URZĘDU STATYSTYCZNEGO

TABL. 5. KAPITAŁ, KOSZTY PRODUKCJI I DOCHODY MNIEJSZYCH GOSPODARSTW ROLNYCH W POLSCE W LATACH 1926—1931

Lata rachunkowe *a*	Liczba gospodarstw wziętych do obliczeń	Kapitał czynny ogółem	Kapitał czynny w tem gruntowy	Kapitał czynny w tem budowlany	Kapitał bierny (długi)	Koszty produkcji *b*	Dochód brutto	Dochód netto
		W złotych na *ha*						
Gospodarstwa 2—50 *ha* według lat 1926/27—1930/31								
	3 623	3 537	2 077	817	271	396	523	127
1926/27	432	2 765	1 560	665	155	399	542	143
1927/28	804	3 423	2 040	730	211	400	610	210
1928/29	855	3 875	2 317	852	283	436	585	149
1929/30	793	3 911	2 321	909	342	395	499	104
1930/31	739	3 713	2 148	930	364	352	379	27
Gospodarstwa według grup wielkości 1930/31								
2— 3 *ha*	25	5 598	2 589	2 189	540	709	748	39
3— 5 „	86	5 033	2 923	1 306	358	518	541	23
5—10 „	235	4 057	2 488	908	396	377	413	36
10—15 „	169	3 548	2 047	884	321	310	348	38
15—30 „	181	2 798	1 561	710	343	256	265	9
30—50 „	43	2 598	1 357	674	358	242	257	15

a Od 1 lipca do 30 czerwca nast. roku. *b* Bez oproc. kapitału czyn.
Źródło: Dane Wydz. Ekon. Rolnej Drobn. Gospod. w Państwowym Instytucie Naukowym Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach

TABL. 6. KOSZTY PRODUKCJI I DOCHODY MNIEJSZYCH GOSPODARSTW ROLNYCH W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W ROKU 1929/30

Państwa	Liczba gospodarstw wziętych do obliczeń	Przeciętny obszar w *ha*	Koszty produkcji *a*	Dochód brutto	Dochód netto	Dochód netto w % kapitału czynnego	Koszty pracy ręcznej w złotych na *ha*
			w złotych na *ha*				
Anglja	141	28,3	998	1 058	60	*1,6*	292
Austrja	896	28,7	485	559	74	*2,5*	287
Czechosłowacja	202	17,5	.	.	141	*2,8*	466
Danja	618	23,2	1 541	1 846	304	*5,5*	581
Estonja	260	38,7	261	280	19	*1,9*	162
Finlandja	524	21,8	488	547	58	*2,6*	282
Holandja	431	15,9	1 343	1 629	286	*3,9*	533
Łotwa	102	40,6	249	291	41	*4,0*	144
Niemcy	2 222	33,8	1 039	1 104	65	.	478
Polska	793	13,6	395	499	104	*2,7*	205
Szwajcarja	501	15,2	1 803	2 241	439	*4,0*	893
Węgry	34	14,7	499	562	64	*1,4*	301

a Bez oprocentowania kapitału czynnego.
Źródło: *Revue Internationale d'Agriculture 1932*, № 9.

DZIAŁ V. ROLNICTWO, LEŚNICTWO, HODOWLA, RYBOŁÓWSTWO

TABL. 1. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W POLSCE W 1931 R.

Grupy województw	Powierzchnia ogółem	Ziemia użytkowana rolniczo					Lasy	Inne grunty i nieużytki
		Ogółem	Grunty orne	Sady i ogrody	Łąki	Pastwiska		
	w tysiącach hektarów							
Polska	37 897	25 589	18 557	552	3 804	2 676	8 322	3 986
Woj. centralne .	13 480	9 605	7 566	152	1 050	837	2 572	1 303
„ wschodnie	11 843	7 259	4 276	208	1 737	1 038	2 754	1 830
„ zachodnie	4 716	3 269	2 738	52	335	144	1 046	401
„ południowe	7 858	5 456	3 977	140	682	657	1 950	452
	w odsetkach ogólnej powierzchni							
Polska	100,0	67,5	49,0	1,5	10,0	7,0	22,0	10,5
Woj. centralne .	100,0	71,2	56,1	1,1	7,8	6,2	19,1	9,7
„ wschodnie	100,0	61,3	36,1	1,7	14,7	8,8	23,2	15,5
„ zachodnie	100,0	69,3	58,1	1,1	7,1	3,0	22,2	8,5
„ południowe	100,0	69,4	50,6	1,8	8,7	8,3	24,8	5,8

TABL. 2. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH

Grunty orne w % ogól. powierzchni				**Lasy w % ogólnej powierzchni**			
Danja	61	Rumunja . .	44	Austrja . . .	37	Polska . .	22
Węgry . . .	60	Czechosłow.	42	Czechosłow.	33	Francja . . .	19
Polska . .	49	Francja . . .	41	Niemcy . . .	27	Włochy . . .	16
Włochy . . .	45	Austrja . . .	23	Rumunja . .	24	Węgry . . .	13
Niemcy . . .	44	Szwecja . .	9	Norwegja . .	24	Holandja . .	8

Źródło: *Annuaire International de Statistique Agricole.*

TABL. 3. ZASIEWY WAŻNIEJSZYCH ZIEMIOPŁODÓW W POLSCE W LATACH 1909—1913 ORAZ 1923—1932

Grupy województw	Lata	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Owies	Ziemniaki	Buraki cukrowe
	Powierzchnia zasiana w tys. hektarów						
Polska	1909—13	1 353	5 087	1 265	2 749	2 404	168
	1923—27	1 291	5 578	1 102	1 950	2 381	170
	1928—32	1 582	5 690	1 226	2 162	2 649	185
	1932	1 726	5 646	1 207	2 220	2 715	116
Woj. centralne .	1909—13	497	2 245	498	1 186	1 085	72
	1928—32	561	2 666	415	796	1 126	64
	1932	616	2 697	417	825	1 166	38
„ wschodnie .	1909—13	187	1 206	262	589	345	8
	1928—32	253	1 262	299	504	501	10
	1932	298	1 211	287	536	504	4
„ zachodnie .	1909—13	131	936	164	277	452	82
	1928—32	199	951	179	243	444	93
	1932	201	943	183	235	442	63
„ południowe	1909—13	538	700	341	697	522	6
	1928—32	569	811	333	619	578	18
	1932	611	795	320	624	603	11

TABL. 4. ZBIORY WAŻNIEJSZYCH ZIEMIOPŁODÓW W POLSCE W LATACH 1909—1913, 1923—1932

Grupy województw	Lata	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Owies	Ziemniaki	Buraki cukrowe
Ogólne roczne zbiory w miljonach kwintali							
Polska	**1909—13**	**16,8**	**57,1**	**14,9**	**28,1**	**247,9**	**41,1**
	1923—27	**14,7**	**55,5**	**12,0**	**19,9**	**235,9**	**33,4**
	1928—32	**18,5**	**63,8**	**15,1**	**25,0**	**302,6**	**39,5**
	1926	14,3	51,8	12,1	19,4	213,8	37,2
	1927	16,6	58,9	12,8	21,4	267,7	36,2
	1928	16,1	61,1	15,3	25,0	276,6	49,0
	1929	17,9	70,1	16,6	29,5	317,5	49,7
	1930	22,4	69,6	14,6	23,5	309,0	47,2
	1931	22,6	57,0	14,8	23,1	309,9	27,6
	1932	13,5	61,1	14,0	23,9	299,7	23,8
Woj. centralne .	1909—13	6,1	23,5	5,8	11,2	102,6	14,0
	1928—32	7,1	31,3	5,4	10,5	137,5	12,9
	1932	5,1	30,3	5,1	10,2	137,6	7,5
„ wschodnie .	1909—13	1,8	9,8	2,1	4,6	23,3	1,2
	1928—32	2,5	10,8	3,0	4,5	46,1	1,5
	1932	1,9	9,7	2,8	4,3	45,0	0,7
„ zachodnie .	1909—13	2,6	15,9	3,2	4,9	64,4	24,7
	1928—32	3,7	13,7	3,3	4,0	59,1	21,6
	1932	3,2	13,5	3,2	3,8	56,4	13,5
„ południowe	1909—13	6,3	7,9	3,8	7,4	57,6	1,2
	1928—32	5,2	8,0	3,4	6,0	59,9	3,5
	1932	3,3	7,6	2,9	5,6	60,7	2,1
Wydajność z *ha* w kwintalach							
Polska	**1909—13**	**12,4**	**11,2**	**11,8**	**10,2**	**103**	**245**
	1923—27	**11,4**	**9,9**	**10,9**	**10,2**	**99**	**196**
	1928—32	**11,7**	**11,2**	**12,3**	**11,6**	**114**	**214**
	1926	10,9	9,1	10,9	9,8	89	201
	1927	12,2	10,2	11,4	10,8	110	179
	1928	12,5	11,4	13,2	12,3	110	209
	1929	12,6	12,1	13,2	13,5	120	208
	1930	13,6	11,8	11,9	10,7	116	255
	1931	12,5	9,9	11,6	10,6	114	186
	1932	7,8	10,8	11,6	10,8	110	205
Woj. centralne .	1909—13	12,3	10,5	11,6	9,5	95	196
	1928—32	12,6	11,8	13,1	13,2	122	203
	1932	8,3	11,2	12,3	12,3	118	201
„ wschodnie .	1909—13	9,5	8,1	8,2	7,8	68	155
	1928—32	10,0	8,6	10,0	9,0	92	151
	1932	6,4	8,0	9,6	8,0	89	169
„ zachodnie .	1909—13	19,9	16,9	19,2	17,8	142	300
	1928—32	18,4	14,4	18,2	16,3	133	233
	1932	16,0	14,3	17,3	16,1	128	214
„ południowe	1909—13	11,7	11,3	11,2	10,6	110	200
	1928—32	9,2	9,8	10,2	9,7	104	194
	1932	5,3	9,6	9,2	9,0	101	185

TABL. 5. ZASIEWY I ZBIORY NIEKTÓRYCH INNYCH ZIEMIOPŁODÓW W POLSCE W LATACH 1928—1932

Ziemiopłody	Powierzchnia zasiana w tys. hektarów		Ogólne roczne zbiory w tys. kwintali		Wydajność z *ha* w kwintalach	
	1928—1932	1932	1928—1932	1932	1928—1932	1932
Gryka	318,0	344,8	2 156,0	2 060,5	6,8	6,0
Groch	192,5	177,8	1 851,5	1 697,1	9,6	9,5
Len { nasienie	109,5	93,7	584,4	416,7	5,3	4,4
Len { włókno			447,1	256,0	4,1	2,7
Konopie { nasienie	31,5	31,8	200,2	141,8	6,4	4,5
Konopie { włókno			175,9	101,0	5,6	3,2

TABL. 6. OGÓLNE ZBIORY ŚWIATOWE NIEKTÓRYCH ZIEMIOPŁODÓW

Przeciętne roczne w latach 1927—1931 w miljonach kwintali

Państwa	Ogólne zbiory	Państwa	Ogólne zbiory	Państwa	Ogólne zbiory
		Pszenica			
Zbiór światowy	992 *a*	Argentyna	68	Jugosławja	24
w tem:		Włochy	62	Węgry	22
St. Zjedn. Am.	238	Australja	44	Polska	19
Kanada	112	Hiszpanja	38	Bułgarja	13
Indje Bryt.	92	Niemcy	37	Czechosłow.	13
Francja	76	Rumunja	31	W. Brytanja	13
		Żyto			
Zbiór światowy	238 *a*	Czechosłow.	17	Hiszpanja	6
w tem:		St. Zjedn. Am.	11	Austrja	5
Niemcy	76	Francja	8	Belgja	5
Polska	63	Węgry	7	Litwa	5
		Jęczmień			
Zbiór światowy	322 *a*	Indje Bryt.	24	Francja	11
w tem:		Hiszpanja	20	Danja	10
St. Zjedn. Am.	64	Rumunja	19	W. Brytanja	10
Niemcy	30	Polska	15	Węgry	6
Kanada	24	Czechosłow.	13	Jugosławja	4
		Owies			
Zbiór światowy	522 *a*	Kanada	59	Czechosłow.	14
w tem:		Francja	49	Szwecja	11
St. Zjedn. Am.	184	Polska	24	Danja	10
Niemcy	65	W. Brytanja	24	Rumunja	10
		Ziemniaki			
Zbiór światowy	1 444 *a*	Francja	150	Hiszpanja	42
w tem:		St. Zjedn. Am.	106	Belgja	35
Niemcy	420	Czechosłow.	97	Holandja	31
Polska	296	W. Brytanja	50	Irlandja	24
		Buraki cukrowe			
Zbiór światowy	518 *a*	Francja	67	Hiszpanja	20
w tem:		Czechosłow.	64	Holandja	19
Niemcy	118	Polska	42	W. Brytanja	19
St. Zjedn. Am.	71	Włochy	27	Belgja	17

a Bez Z.S.R.R.

(dok. str. 22)

TABL. 6. OGÓLNE ZBIORY ŚWIATOWE NIEKTÓRYCH ZIEMIOPŁODÓW (dok.)
Przeciętne roczne w latach 1927—1931 w miljonach kwintali

Państwa	Ogólne zbiory	Państwa	Ogólne zbiory	Państwa	Ogólne zbiory
		Len nasienie			
Zbiór światowy	31,3*a*	Indje Bryt. . .	3,7	Francja	0,2
w tem:		Kanada	1,2	Czechosłow. .	0,1
Argentyna . .	18,8	Polska . .	0,6	Rumunja . . .	0,1
St. Zjedn. Am.	4,9	Litwa	0,3	Włochy . . .	0,1
		Len włókno			
Zbiór światowy	2,0*a*	Francja	0,3	Łotwa	0,2
w tem:		Litwa	0,3	Czechosłow. .	0,1
Polska . .	0,5	Belgja	0,2	Jugosławja . .	0,1
		Konopie nasienie			
Zbiór światowy	0,5*a*	Polska . .	0,2	Rumunja . . .	0,1
w tem:		Czechosłow. .	0,1	Węgry	0,1
		Konopie włókno			
Zbiór światowy	2,0*a*	Jugosławja . .	0,3	Czechosłow. .	0,1
w tem:		Polska . .	0,2	Hiszpanja . .	0,1
Włochy . . .	0,8	Rumunja . . .	0,2	Węgry	0,1

a Bez Z.S.R.R.

TABL. 7. WYDAJNOŚĆ Z *ha* W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH
Przeciętna wydajność z *ha* w 1927—1931 w kwintalach

Państwa	Wydajność	Państwa	Wydajność	Państwa	Wydajność
		Pszenica			
Holandja . . .	29,1	Czechosłow. .	16,8	Kanada	11,4
Danja	28,0	Francja	14,3	Rumunja . . .	10,1
Irlandja . . .	26,7	Węgry	13,7	St. Zjedn. Am.	10,0
Belgja	25,5	Włochy . . .	12,8	Argentyna . .	8,7
W. Brytanja .	21,9	Polska . .	12,7	Hiszpanja . .	8,7
Niemcy	20,6	Jugosławja . .	11,7	Australja . . .	7,2
Szwecja . . .	20,6	Bułgarja . . .	11,5	Indje Bryt. . .	7,1
		Żyto			
Belgja	23,5	W. Brytanja .	17,1	Francja	11,0
Holandja . . .	20,6	Niemcy	16,4	Litwa	10,9
Szwajcarja . .	20,1	Czechosłow. .	16,2	Węgry	10,8
Irlandja . . .	19,5	Szwecja . . .	15,8	Hiszpanja . .	8,6
Norwegja . . .	17,2	Polska . .	11,1	St. Zjedn. Am.	8,2
		Jęczmień			
Holandja . . .	29,9	Niemcy	19,9	Kanada	12,4
Danja	27,8	Czechosłow. .	17,9	Polska . .	12,3
Belgja	27,0	Francja	14,9	Hiszpanja . .	11,1
Irlandja . . .	25,8	Węgry	13,3	Rumunja . . .	9,7
W. Brytanja .	20,5	St. Zjedn. Am.	13,2	Jugosławja . .	9,2
		Owies			
Danja	24,9	Niemcy	18,8	Włochy . . .	11,8
Irlandja . . .	24,5	Norwegja . . .	18,1	Polska . .	11,6
Belgja	24,0	Szwecja . . .	16,6	Kanada	11,3
Holandja . . .	21,3	Czechosłow. .	16,4	St. Zjedn. Am.	11,1
W. Brytanja .	19,8	Francja	14,0	Rumunja . . .	9,3

(dok. str. 23)

TABL. 7. WYDAJNOŚĆ Z *ha* W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH (dok.)

Przeciętna wydajność z *ha* w 1927—1931 w kwintalach

Państwa	Wydajność	Państwa	Wydajność	Państwa	Wydajność
Ziemniaki					
Belgja	207	W. Brytanja .	163	Polska . .	114
Holandja . . .	194	Niemcy	149	Litwa	109
Irlandja . . .	168	Czechosłow. .	134	Francja	104
Indje Bryt. . .	163	Hiszpanja . .	116	St. Zjedn. Am.	76
Buraki cukrowe					
Szwajcarja . .	335	Czechosłow. .	268	St. Zjedn. Am.	245
Holandja . . .	327	Niemcy	267	Włochy . . .	244
Danja	281	Francja	259	Polska . .	208
Szwecja . . .	272	Hiszpanja . .	259	W. Brytanja .	194
Len nasienie					
Argentyna . .	6,6	Włochy . . .	5,5	Rumunja . . .	4,1
Holandja . . .	6,6	Węgry	4,8	St. Zjedn. Am.	4,1
Polska . .	5,7	Kanada	4,6	Czechosłow. .	3,7
Francja	5,6	Litwa	4,3	Indje Bryt. . .	3,0
Len włókno					
Belgja	9,2	Jugosławja . .	7,0	Polska . .	4,5
Francja	8,1	Węgry	5,2	Włochy . . .	4,3
Holandja . . .	7,3	Czechosłow. .	4,7	Litwa	3,8
Konopie nasienie					
Belgja	6,9	Austrja	5,0	Węgry	4,3
Polska . .	6,8	Czechosłow. .	4,5	Rumunja . . .	2,7
Konopie włókno					
Francja	10,6	Belgja	9,0	Czechosłow. .	6,2
Hiszpanja . .	10,5	Jugosławja . .	8,6	Polska . .	6,2
Włochy . . .	10,0	Węgry	7,4	Rumunja . . .	5,1

TABL. 8. LASY PAŃSTWOWE W POLSCE W R. 1930/31

Wyszczególnienie	Polska	Województwa			
		centralne	wschodnie	zachodnie	południowe
Powierzchnia w tys. *ha* *a*	3 033,2*a*	1 076,2	1 034,7	610,4*a*	311,9*a*
Powierzchnia drzewostanów w odsetkach powierzchni zalesionej					
Drzewostany iglaste .	82	85	67	93	89
sosna .	66	77	60	89	3
świerk .	12	4	7	4	61
jodła . .	4	4	—	—	25
Drzewostany liściaste	18	15	33	7	11
dąb . . .	4	4	5	3	5
inne . .	14	11	28	4	6
Pozyskana z wyrębów masa grubizny w miljonach metrów sześciennych					
1919—1930/31	101,6	39,3	23,9	24,1	14,3
1927/28	10,0	4,0	2,8	1,6	1,6
1928/29	8,3	3,2	2,3	1,6	1,2
1929/30	7,8	3,6	2,0	1,1	1,1
1930/31	6,4	2,9	1,6	1,0	0,9

a Wraz z lasami b. Komory Cieszyńskiej, Włoszakowic i komposesorjatu Dóbr Orawskich o łącznej powierzchni 24 tys. *ha*.

TABL. 9. ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE W POLSCE W DNIU 30. VI 1932 R. *a*

Wyszczególnienie	Polska	Województwa			
		centralne	wschodnie	zachodnie	południowe
Liczba zwierząt w tysiącach sztuk					
Konie ogółem	3 940	1 531	997	466	946
w tem 4-letnie i starsze	3 166	1 195	804	375	792
Bydło rogate ogółem . .	9 461	3 423	2 075	1 341	2 622
w tem 3-letnie i starsze	6 202	2 291	1 363	817	1 731
Trzoda chlewna ogółem .	5 844	2 067	1 340	1 419	1 018
w tem 6-mies. i starsze	3 061	1 131	894	570	466
Owce ogółem	2 488	564	1 301	303	320
w tem roczne i starsze	1 456	334	736	182	204
Kozy ogółem	248	32	7	159	50
w tem roczne i starsze	172	21	5	114	32
Na 100 *ha* ziemi użytkowanej rolniczo przypada sztuk					
Konie	15,2	15,6	13,6	13,9	17,2
Bydło rogate	36,8	35,5	28,4	41,2	48,2
Trzoda chlewna	22,7	21,4	18,3	43,2	18,7
Owce	9,9	5,9	18,0	9,6	6,1
Kozy	0,8	0,2	0,1	4,1	0,8
Na 100 ludności wiejskiej przypada sztuk					
Konie	16,2	16,3	20,5	14,7	13,5
Bydło rogate	39,3	37,1	42,7	43,5	37,9
Trzoda chlewna	24,2	22,4	27,6	45,6	14,7
Owce	10,6	6,2	27,1	10,1	4,8
Kozy	0,9	0,3	0,1	4,4	0,6

a Bez inwentarza żywego znajdującego się w instytucjach, przedsiębiorstwach i zakładach wojskowych.

TABL. 10. ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH EUROPEJSKICH

Państwa	Rok	Tysiące sztuk	Na 100 *ha* sztuk	Państwa	Rok	Tysiące sztuk	Na 100 *ha* sztuk
Konie				**Bydło rogate**			
Z.S.R.R. . .	1930	31 158	1,5	Z.S.R.R. . .	1931	49 900	2,3
Polska . .	1932	3 940	10,1	Niemcy . .	1931	19 123	40,8
Niemcy . .	1931	3 451	7,4	Francja . .	1931	15 434	28,4
Francja . .	1931	2 920	5,4	Polska . .	1932	9 461	24,4
Anglja . . .	1932	1 154	4,8	Anglja . . .	1932	8 292	34,4
Włochy . .	1930	967	3,1	Włochy . .	1930	6 893	22,2
Węgry . . .	1932	846	9,1	Czechosłow.	1931	4 451	31,7
Czechosłow.	1930	748	5,3	Hiszpanja .	1931	3 654	7,2
Szwecja . .	1932	660	1,6	Danja . . .	1931	3 208	74,7
Hiszpanja .	1931	563	1,1	Szwecja . .	1932	3 121	7,6
Danja . . .	1931	499	11,6	Węgry . . .	1932	1 813	19,5
Trzoda chlewna				**Owce**			
Niemcy . .	1931	23 808	50,8	Z.S.R.R. . .	1931	79 500	3,7
Z.S.R.R. . .	1931	15 900	0,7	Anglja . . .	1932	27 115	112,5
Polska . .	1932	5 843	15,0	Hiszpanja .	1931	20 047	39,8
Francja . .	1931	6 398	11,8	Francja . .	1931	9 845	18,1
Danja . . .	1931	5 453	127,0	Włochy . .	1930	9 896	31,9
Hiszpanja .	1931	5 102	10,1	Niemcy . .	1931	3 499	7,5
Włochy . .	1930	3 157	10,2	Polska . .	1932	2 488	6,4
Czechosłow.	1931	2 576	18,3	Węgry . . .	1932	1 210	13,0
Anglja . . .	1932	3 564	14,8	Szwecja . .	1932	608	1,5
Węgry . . .	1932	2 361	25,4	Czechosłow.	1931	531	3,8
Szwecja . .	1932	1 462	3,6	Danja . . .	1929	191	4,4

TABL. 11. RYBOŁÓWSTWO MORSKIE W POLSCE

Wyszczególnienie	1928—1932 przeciętnie rocznie	1932	Wyszczególnienie	1928—1932 przeciętnie rocznie	1932	
				tys. kwintali		Wartość w tys. zł.
Liczba rybaków — tysięcy	1,5	1,6	**Ogólny połów**	**42,2**	**71,8**	**1 400,5**
Łodzi motorowych . .	131	155	Płastugi . . .	8,8	7,7	300,2
Łodzi niemotorowych	847	695	Łososie . . .	1,2	0,9	259,0
Sieci — tysięcy sztuk	32	34	Pomuchle . .	2,3	3,8	145,7
Przeciętny roczny połów rybaka *q*	28	45	Śledzie . . .	2,4	2,3*a*	110,6*a*
Przeciętny roczny połów rybaka tys. zł.	1,9	0,9	Szproty . . .	24,6	54,2	215,3
			Węgorze . . .	1,2	1,1	240,8
			Inne	1,7	1,8	128,9

a Oprócz tego w 1932 roku dokonano połowu śledzi na dalekiem morzu w ilości 18,8 tys. *q*—wartości 1 159,2 tys. zł.

DZIAŁ VI. ZRZESZENIA GOSPODARCZE

TABL. 1. STAN I RUCH KRAJOWYCH *a* SPÓŁEK AKCYJNYCH W POLSCE W 1932 R.

Grupy	Stan na 1.I 1932		Ruch w ciągu 1932 r.				
			Spółki nowozałożone		Powiększenie kapitału w milj. zł. *b*	Spółki zlikwidowane	
	Liczba spółek	Kapitał w milj. zł.	Liczba spółek	Kapitał w milj. zł.		Liczba spółek	Kapitał w milj. zł.
Ogółem	**1 609**	**3 518**	**37**	**48,3**	**96,6**	**11**	**9,7**
Rolnictwo	18	10			0,1	—	—
Górnictwo	67	529	1	3,1	48,4	—	—
w tem naftowe	34	210	—	—	48,4	—	—
Przemysł:							
mineralny	77	103	2	0,6	0,6	2	2,7
hutniczy	15	469	—	—	—	—	—
metalowy	71	82	4	1,5	—	—	—
maszyn. i elektrotech.	104	202	2	5,4	2,6	1	0,9
obróbki metali szlachetnych i wyrobów precyzyjnych	11	3	1	0,3	—	1	0,1
chemiczny	134	244	1	1,0	15,4	2	1,0
włókienniczy	147	501	3	1,2	0,5	1	0,6
papierniczy	29	87	—	—	—	—	—
skórzany	19	13	—	—	—	—	—
drzewny	108	54	1	0,2	1,1	—	—
spożywczy	209	327	8	18,1	2,3	—	—
w tem cukrownie	59	170	2	2,3	0,1	—	—
odzieżowy i galanter.	33	16	1	0,5	1,2	—	—
poligraficzny	43	39	—	—	0,1	1	0,1
budowlany	63	25	3	1,1	0,2	—	—
Gaz, woda, elektryczn.	28	177	1	2,0	1,5	—	—
Handel:							
towarowy	230	90	4	1,8	1,7	2	0,1
banki	62	239	—	—	4,5	—	—
zakłady zastawnicze, domy składowe	11	9	—	—	0,0	—	—
hotele, pensjonaty, jadłodajnie	13	18	—	—	1,7	—	—
Ubezpieczenia	18	20	1	2,5	0,2	—	—
Komunikacja i transport	72	241	3	8,8	14,4	1	4,2
Inne	27	20	1	0,2	0,1	—	—

a Spółki, których zarząd znajduje się w Polsce. *b* Powiększenie kapitału zakładowego drogą subskrypcji, przelewów z kapitału zapasowego, rezerwowego, zasobowego, specjalnych rezerw oraz zysków z lat ubiegłych i przewalutowań na złote w złocie w myśl rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 22.III 1928 r. (Dz. U. R. P. № 38, poz. 352).

Źródło: Rejestr handlowy.

TABL. 2. RUCH KRAJOWYCH SPÓŁEK AKCYJNYCH W POLSCE W LATACH 1928—1932

Rok	Spółki nowozałożone		Powiększenie kapitału *a*	Spółki zlikwidowane	
	Liczba spółek	Kapitał		Liczba spółek	Kapitał
		w miljonach złotych			w miljonach złotych
1928	78	109,4	216,1	9	2,6
1929	72	59,1	185,9	32	64,7
1930	54	55,2	163,3	22	24,2
1931	32	18,7	54,4	19	5,1
1932	37	48,3	93,5	11	9,7

a Uwzględniono tylko powiększenie drogą subskrypcji.
Źródło: Rejestr handlowy.

TABL. 3. ZYSKI I STRATY KRAJOWYCH SPÓŁEK AKCYJNYCH ROLNICZYCH, GÓRNICZYCH I PRZEMYSŁOWYCH W POLSCE W 1930 R.

Grupy według działalności gospodarczej	Spółki, które wykazały zysk netto			Spółki, które wykazały straty		
	Liczba spółek	Zysk netto		Liczba spółek	Straty	
		w milj. złotych	w % % kapitału własnego		w milj. złotych	w % % kapitału własnego
Ogółem 1929	469	134,2	*6,3*	286	88,0	*9,2*
1930	348	92,3	*5,4*	407	155,1	*10,8*
Rolnictwo	—	—	—	9	0,6	*6,4*
Górnictwo	15	5,0	*1,8*	33	20,9	*6,0*
w tem górnictwo naftowe	9	2,0	*1,7*	14	3,3	*3,0*
Przemysł:						
mineralny	29	5,5	*9,9*	30	6,3	*11,5*
hutniczy	5	3,8	*1,4*	7	13,9	*6,2*
metalowy	16	0,7	*5,1*	28	9,0	*12,5*
maszynowy i elektrotechn.	28	7,0	*4,7*	46	13,4	*19,2*
obróbki metali szlachetnych i wyrobów precyz.	3	0,0	*1,2*	3	0,3	*32,7*
chemiczny	54	19,1	*9,6*	30	23,7	*41,3*
włókienniczy	24	1,2	*1,1*	83	43,0	*9,1*
papierniczy	12	8,0	*11,1*	9	0,5	*2,4*
skórzany	1	0,0	*3,6*	7	1,0	*11,1*
drzewny	14	0,9	*4,3*	33	10,6	*46,9*
spożywczy	88	26,6	*8,1*	46	6,5	*16,8*
w tem cukrownie	45	12,6	*6,2*	2	0,6	*13,1*
odzieżowy i galanteryjny	8	0,1	*1,2*	9	1,6	*17,5*
poligraficzny	16	2,2	*7,7*	11	0,6	*11,5*
budowlany	18	1,4	*15,0*	18	2,6	*16,8*
gaz, woda i elektryczność	17	10,8	*6,6*	5	0,6	*7,3*

Uwaga. Dane zawarte w tablicy dotyczą tych spółek, które do dn. 1.XI 1932 r. nadesłały materjały statystyczne za 1930 rok.

TABL. 4. UDZIAŁ KAPITAŁÓW ZAGRANICZNYCH W POLSKICH SPÓŁKACH AKCYJNYCH 31. XII 1931

Grupy działalności gospodarczej	Krajowe spółki akcyjne		Spółki posiadające kapitały zagraniczne			
	Liczba spółek	Kapitały *a* w milj. zł.	Liczba spółek	Kapitały *a* ogółem	Kapitały *a* w tym zagraniczne	
				w miljon. zł.		w %*b*
Ogółem	1 609	4 300	454	2 810	1 712	*39,8*
Górnictwo	67	683	40	550	400	*58,6*
Hutnictwo	15	554	10	510	459	*82,9*
Przemysł maszyn. i elektr.	104	239	33	152	71	*29,7*
„ chemiczny	134	294	52	215	160	*54,4*
„ włókienniczy	147	606	49	411	138	*22,8*
Gazownie i elektrownie	28	183	17	178	147	*80,3*
Banki prywatne	62	282	17	136	67	*23,8*
Komunikacja i telefon	72	350	21	233	101	*28,9*
Inne	980	1 109	215	425	169	*15,2*

a Kapitały zakładowe i rezerwowe (bez amortyzacyjnych).
b W stosunku do ogólnego kapitału krajowych spółek akcyjnych.

TABL. 5. SPÓŁKI AKCYJNE ZAGRANICZNE, DZIAŁAJĄCE W POLSCE *a*

Grupy działalności gospodarczej i kraje	Liczba spółek	Kapitały przeznaczone na działalność w Polsce				
		Ogółem	Zakładowe	Rezerwy oddziałów	Kredyty centrali	
					gotówkowe	towarowe
		w miljonach złotych				
Ogółem 1930	65	666,0	260,4	67,5	106,8	94,4
1931	65	473,8	281,2	42,8	67,2	82,6
według grup działalności gospodarczej						
Górnictwo	9	69,3	42,6	17,6	9,1	—
w tem górnictwo naftowe	2	1,1	0,8	0,3	—	—
Przemysł mineralny	2	5,0	2,5	—	2,5	—
Hutnictwo	2	124,3	99,0	13,9	11,4	—
Przemysł metalowy	3	10,5	6,5	0,1	3,8	0,1
„ maszyn i elektr.	3	8,0	3,9	1,0	1,4	1,7
„ chemiczny	5	8,2	6,8	1,4	—	—
„ włókienniczy	6	120,1	44,0	2,9	29,1	44,1
Handel towarowy	8	38,5	1,2	1,5	0,1	35,7
„ pieniężny	6	11,7	11,1	0,6	—	—
Ubezpieczenie	6	6,8	4,8	2,0	—	—
Inne	15	71,4	58,8	1,8	9,8	1,0
według krajów, z których pochodzą kapitały						
Niemcy	13	115,8	100,4	15,1	0,2	0,1
Francja	16	221,7	110,6	20,2	45,8	45,1
Wielka Brytanja	5	9,4	2,2	0,0	7,2	—
Belgja	9	57,4	50,8	4,1	2,5	—
Stany Zjednoczone Am.	3	37,4	0,7	1,4	—	35,3
Inne	19	32,1	16,5	2,0	11,5	2,1

a Spółki, których zarząd znajduje się poza granicami Polski.

TABL. 6. EMISJE KAPITAŁÓW AKCYJNYCH W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1927—1932

Państwa	1927	1928	1929	1930	1931	1932
	w miljonach złotych					
St. Zjedn. Am. . .	69 391	72 278	90 775	62 762	27 692	10 586
W. Brytanja . . .	13 387	15 721	10 984	10 255	3 852	4 893
Francja	2 582	3 672	5 277	7 640	5 709	2 142
Włochy	1 486	2 534	3 418	2 894	2 033	1 712
Niemcy	2 907	2 803	2 044	1 187	1 661	313
Belgja	1 568	2 555	2 951	895	651	232
Polska *a* . . .	212	328	251	225	82	143
Czechosłowacja .	98	190	174	120	133	86
Austrja	158	181	129	72	47	74

a Łącznie ze spółkami zagranicznemi działającemi w Polsce.

TABL. 7. SPÓŁDZIELNIE ZWIĄZKOWE W POLSCE W LATACH 1928—1931

Zespoły i rodzaje spółdzielni	1928	1929	1930	1931
Liczba spółdzielni ogółem	**10116**	**11223**	**11896**	**11962**
Według przynależności do zespołów				
Spółdzielnie polskie	6 167	6 631	6 837	6 777
„Społem"	886	890	925	896
„Zjednoczenie"	3 632	3 967	4 127	4 107
„Unja"	1 351	1 460	1 483	1 485
Wojskowe	298	314	302	289
Spółdzielnie ukraińskie	2 487	2 924	3 283	3 369
„ niemieckie	792	803	837	888
„ żydowskie	670	865	939	928
Według rodzajów spółdzielni				
I. Spółdzielnie spożywców	1 452	1 497	1 642	1 591
1. Spożywcze	1 223	1 244	1 325	1 281
2. Mieszkaniowe i budowlane . . .	183	208	239	230
3. Wspólnego zaspokajania potrzeb	46	45	78	80
II. Spółdz. oszczędn.-pożyczkowe . . .	4 503	5 026	5 352	5 441
4. Oszczędn.-poż. powszechne . .	1 384	1 567	1 655	1 671
5. Rolnicze	3 060	3 310	3 523	3 576
6. Urzędnicze i pracownicze	17	58	77	98
7. Inne	42	91	97	96
III. Spółdzielnie wytwórców rolników .	3 953	4 461	4 685	4 735
8. Zakupu i zbytu ogólne	2 616	2 893	3 146	3 153
9. „ „ specjalne	51	53	56	63
10. Mleczarskie	1 141	1 361	1 331	1 364
11. Przetwórcze inne	76	86	84	86
12. Pomocnicze	69	68	68	69
IV. Spółdzielnie rzemieślnicze	46	52	49	33
13. Surowcowe, magazynowe, maszyn.	46	52	49	33
V. Spółdz. robotnicze i pracownicze . .	43	44	52	49
14. Wytwórcze rob. i chałupników .	41	32	37	36
15. Spółdzielnie pracy	2	12	15	13
VI. Spółdzielnie inne (przedsiębiorców)	119	143	116	113
16. Przemysłowe	6	26	43	44
17. Handlowe	31	37	46	46
18. Różne	82	80	27	23

TABL. 8. CZŁONKOWIE SPÓŁDZIELNI SPOŻYWCÓW, NALEŻĄCYCH DO ZWIĄZKÓW REWIZYJNYCH W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH *a*

Państwa	Liczba członków w tysiącach	Liczba członków w % % ogółu mieszkańców	Państwa	Liczba członków w tysiącach	Liczba członków w % % ogółu mieszkańców
W. Brytanja	6 590	*14,3*	Austrja	268	*4,0*
Finlandja	471	*13,1*	Belgja	282	*3,6*
Szwajcarja	370	*9,0*	Francja	1 438	*3,5*
Danja	322	*8,9*	Polska	820	*2,6*
Szwecja	481	*7,9*	Łotwa	50	*2,6*
Węgry	672	*7,7*	Holandja	203	*2,6*
Niemcy	3 766	*5,8*	Litwa	34	*1,5*
Estonja	60	*5,5*	Rumunja	238	*1,3*
Czechosłowacja	698	*4,7*	Bułgarja	63	*1,1*
Norwegja	116	*4,1*	Hiszpanja	29	*0,1*

a Według ostatnich danych.

TABL. 9. UPADŁOŚCI W POLSCE OGŁOSZONE W LATACH 1927—1932

Grupy województw Rodzaj firmy	1927	1928	1929	1930	1931	1932
Polska	**204**	**288**	**516**	**835**	**769**	**547**
Woj. centralne	96	176	302	479	432	335
„ wschodnie	5	1	4	5	12	13
„ zachodnie	69	82	137	199	197	124
„ południowe	34	29	73	152	128	75
Firmy przemysłowe	57	109	133	250	248	194
„ handlowe	143	174	372	571	491	311
„ kredytowe	4	5	3	8	19	35
„ inne	—	—	8	6	11	7

TABL. 10. LICZBA UPADŁOŚCI W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1928—1932

Państwa	1928	1929	1930	1931	1932
Austrja	583	581	694	816	1 093
Czechosłowacja	517	645	886	1 033	1 416
Francja	5 688	6 092	6 249	7 220	9 014
Niemcy	7 984	9 846	15 486	19 254	13 966
Polska	288	516	835	769	547
St. Zjednoczone Am.	23 845	23 551	27 700	31 586	33 469
Szwajcarja	628	621	629	639	852
W. Brytanja	4 484	4 140	4 426	4 068	5 064
Włochy	11 197	11 478	12 196	12 500	12 825

Źródło: *Recueil de statistique de l'Institut International du Commerce—Bruxelles.*

DZIAŁ VII. GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ

Źródło dla danych międzynarodowych w dziale VII, o ile nie podano inaczej: *Statistisches Jahrbuch für des Deutsche Reich.*

TABL. 1. SZACUNKI ZAPASÓW KOPALIN W POLSCE *a*

	w miljonach tonn		w miljonach tonn
Węgiel kamienny *b*	61 781	Sole potasowe	450
Węgiel brunatny *c*	5 000	Ruda żelazna	165
Ropa naftowa	160	Rudy cynkowe i ołowiane	33
Sól kamienna i warzona	5 900		

a Ocena Państwowego Instytutu Geologicznego z początku 1932 r. *b* Do głębokości 1 000 *m*. *c* Dane tymczasowe, dotyczą tylko obszaru północno-zachodniego.

TABL. 2. SZACUNKI ZAPASÓW WĘGLA KAMIENNEGO W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH

	w miljardach tonn		w miljardach tonn
St. Zjedn. Am.	1 900-3 200	Niemcy	115
Kanada	280-1 200	Z.S.R.R. (część europ.)	56
Chiny	200-1 000	Francja	24
Anglja	182	Czechosłowacja	9-24
Polska	62- 170	Belgja	11

Źródło: Dane Państwowego Instytutu Geologicznego i wydawnictwa zagraniczne.

TABL. 3. SIŁY WODNE POLSKI

Zasoby sił wodnych ogółem	w tys. K. M.	3 700
w tem: najlepsza kategorja	„ „ „ „	2 200

	liczba zakładów	moc w tys. K. M.
Siły wyzyskane w początku 1932 r. ogółem	9 057	134
Drobne zakłady przemysłowe	9 000	100
Zakłady z mocą instalowaną powyżej 100 K. M.	57	34

Źródło: Dane Ministerstwa Robót Publicznych.

TABL. 4. SIŁY WODNE W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH w miljonach K. M.

	zasoby ogółem	wyzyskane 1926	wyzyskane 1930 r.		zasoby ogółem	wyzyskane 1926	wyzyskane 1930 r.
Norwegja	9,5	1,9	1,9	Polska	3,7	0,1	0,1
Z.S.R.R. (część eur.)	8,4	0,3	0,4	Jugosławja	3,0	0,2	0,2
Francja	5,4	2,0	2,3	Szwajcarja	2,5	1,9	2,3
Szwecja	5,0	1,4	1,7	Niemcy	2,0	1,1	2,0
Hiszpanja	4,0	1,0	1,0	Austrja	1,7	0,3	0,7
Włochy	3,8	2,3	4,8	Czechosłow.	1,0	0,2	0,2
				Anglja	0,9	0,3	0,4

TABL. 5. ELEKTROWNIE W POLSCE W LATACH 1927—1932

Większe zakłady elektryczne (moc zainstalowana powyżej 5000 kW)

Grupy województw Rodzaje elektrowni	Liczba zakładów	Moc ogólna w tys. kW	Produkcja energji elektrycznej w miljonach kWh					
	1932		1927	1928	1929	1930	1931	1932
Ogółem	**71**	**1 124**	**1 742**	**1 925**	**2 355**	**2 166**	**2 052**	**1 800**
Według miejscowości:								
Woj. centralne . .	26	373	327	415	550	574	636	628
„ wschodnie .	1	5	—	—	—	—	8	8
„ zachodnie .	33	596	1 247	1 326	1 594	1 407	1 171	942
w tem śląskie .	28	544	1 219	1 284	1 555	1 367	1 118	903
„ południowe .	11	150	168	184	211	185	237	222
Według rodzajów:								
Elektrownie przy zakład. przemysł.	48	584	974	1 083	1 155	1 094	1 045	957
Elektr. miejskie .	12	246	658	550	359	365	385	361
„ okręgowe .	11	294	110	292	841	707	622	482

TABL. 6. PRODUKCJA ENERGJI ELEKTRYCZNEJ W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1929 i 1930

Państwa	1929	1930	Państwa	1929	1930
	w milj. kWh			w milj. kWh	
St. Zjedn. Am. .	125 000	.	Szwecja	4 967	5 117
Niemcy *a*	30 660	28 914	Belgja	4 100	3 851
Wielka Brytanja .	16 300	.	Czechosłowacja .	3 300	.
Francja *a*	14 327	15 339	Polska	3 023	2 733
Włochy	10 557	10 599	Austrja	2 550	.
Z.S.R.R.	6 465	8 800	Holandja	1 720	1 945
Szwajcarja . . .	5 398	5 707	Rumunja	570	623

a Ponadto zagłębie Saary: w 1929 r. — 889 miljonów kWh, w 1930 r. — 895 miljonów kWh.

TABL. 7. LICZBA ZAKŁADÓW ORAZ ROBOTNIKÓW W GÓRNICTWIE I HUTNICTWIE W POLSCE W LATACH 1913, 1927 i 1932

Produkty	Zakłady			Robotnicy *a*		
	1913	1927	1932	1913	1927	1932
				w tysiącach		
Węgiel kamienny	90	93	81	123	114	88
Ropa naftowa	444	612	723	9	12	9
Sól kamienna i warzona	12	15	13	} 4	4	3
Sole potasowe	1	2	3		1	1
Ruda żelazna	37	31	10	4	7	1
Ruda cynkowa i ołowiana	18	14	6	13	7	1
Surowiec żelaza i stal .	.	27	25	48	45	27
Cynk - metal	29	16	9	15	12	4
Ołów - metal	2	2	—	.	0,7	—

a Stan na 31.XII.

TABL. 8. PRODUKCJA GÓRNICZA I HUTNICZA W POLSCE W LATACH 1913, 1926—1932

Produkty	1913	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932
	w tysiącach tonn							
Węgiel kamienny .	40 972	35 747	38 084	40 616	46 236	37 506	38 265	28 835
Ropa naftowa . . .	1 114	796	723	743	675	663	631	557
Sól kam. i warzonka	189	458	508	548	569	534	561	492
Sole potasowe . . .	2	208	276	342	359	306	261	299
Ruda żelazna . . .	493	317	546	699	660	477	285	77
Ruda cynkowa . . .	502	406	347	321	413	462	240	75
Ruda ołowiana . . .	57	18	18	17	17	17	10	6
Surowiec żelaza . .	1 055	327	618	684	704	478	347	199
Stal	1 677	788	1 244	1 438	1 377	1 238	1 037	564
Cynk-metal	192	124	150	162	169	174	131	85
Ołów-metal	45	28	30	37	37	41	32	12

TABL. 9. PRODUKCJA WĘGLA KAMIENNEGO W POLSCE WEDŁUG ZAGŁĘBI W LATACH 1913, 1926—1932

Zagłębia	1913	1926 -1932	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932
	w % %		w miljonach tonn						
Polska	*100*	*100*	**35,7**	**38,1**	**40,6**	**46,2**	**37,5**	**38,3**	**28,8**
Śląskie	*78*	*74*	26,2	28,0	30,5	34,4	28,4	28,8	21,5
Dąbrowskie .	*17*	*19*	7,2	7,7	7,6	9,0	6,9	7,2	5,5
Krakowskie .	*5*	*7*	2,3	2,4	2,5	2,8	2,2	2,3	1,8

TABL. 10. PRODUKCJA WĘGLA W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1930, 1931

Węgiel kamienny

	1930	1931
	w miljon. tonn	
St. Zj. Am. .	487	397
W. Brytanja	248	223
Niemcy . . .	143	119
Z.S.R.R. . .	47*a*	54*a*
Francja . . .	54	50
Polska .	38	38
Belgja . . .	27	27
Japonja . . .	31	26
Indje Bryt. .	24	22
Czechosłow.	15	13
Holandja . .	12	13
Afryka . . .	12	11
Kanada . . .	10	9
Hiszpanja .	7	7

Węgiel brunatny

	1930	1931
	w miljon. tonn	
Niemcy . . .	146	133
Czechosłow.	19	18
Węgry . . .	6	6
Jugosławja .	5	5
Kanada . . .	3	3
Austrja . . .	3	3
Polska .	0,1	0,0

a Łącznie z węglem brunatnym.

TABL. 11. PRODUKCJA ROPY NAFTOWEJ W POLSCE W LATACH 1913, 1926—1932

Okręgi górnicze	1913	Przec. 1926 -1932	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932
	w tysiącach tonn								
Polska . . .	**1 114**	**684**	**796**	**723**	**743**	**675**	**663**	**631**	**557**
Drohobycz .	1 004	558	679	609	624	556	529	486	421
Jasło	67	82	70	73	76	74	85	98	96
Stanisławów	43	44	47	41	43	45	49	47	40

TABL. 12. PRODUKCJA ŚWIATOWA ROPY NAFTOWEJ W LATACH 1930 i 1931

	1930	1931		1930	1931
	w miljon. tonn			w miljon. tonn	
Produkcja światowa	**196,8**	**189,9**			
w tem:			Kolumbja	2,9	2,6
St. Zjedn. Am.	123,1	116,7	Argentyna	1,3	1,7
Z.S.R.R.	18,6	22,3	Trinidad	1,3	1,4
Wenezuela	20,3	17,3	Peru	1,7	1,3
Rumunja	5,8	6,7	Indje Brytańskie	1,2	·
Persja	6,0	5,8	Polska	0,7	0,6
Meksyk	5,9	4,9	Japonja	0,3	0,3
Indje Holenderskie	5,5	4,7	Niemcy	0,2	0,2

TABL. 13. PRODUKCJA ŚWIATOWA SOLI W LATACH 1929 i 1930

	1929	1930		1929	1930
	w tys. tonn			w tys. tonn	
Produkcja światowa	**28 400**	**29 500**	Indje Brytańskie	1 737	1 739
w tem:			Hiszpanja	1 079	1 037
St. Zjedn. Am.	4 227	3 934	Włochy	910	837
Niemcy	3 132	3 016	Japonja	644	628
Z.S.R.R.	2 621	2 849	Francja	518	585
Chiny	2 447	2 604	Polska	569	534
W. Brytanja	2 006	2 100	Rumunja	319	305

TABL. 14. PRODUKCJA SOLI POTASOWYCH W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1929—1931

Państwa	1929	1930	1931	
	Sole potasowe			o zawartości K_2O
	w tysiącach tonn			
Niemcy	13 316	11 962	8 051	941
Francja	3 134	3 135	2 197	369
Polska	359	306	261	30
Hiszpanja	244	286	.	.
St. Zjedn. Am.	98	96	122	58

TABL. 15. WYTWÓRCZOŚĆ HUT ŻELAZA I STALI ORAZ WALCOWNI W POLSCE W LATACH 1926—1932

Rok	Wytwórczość w hutach		Wytwórczość w walcowniach		Wyroby daleko posuniętej obróbki
	Surowiec żelaza	Stal	Półwytwory przeznacz. do sprzedaży	Wyroby gotowe	
	w tysiącach tonn				
1926	327	788	107	562	159
1927	618	1 244	314	920	246
1928	684	1 438	178	1 048	274
1929	704	1 377	166	962	291
1930	478	1 238	147	904	243
1931	347	1 037	76	753	179
1932	199	564	45	404	121

TABL. 16. PRODUKCJA ŚWIATOWA SUROWCA ŻELAZA W LATACH 1930 i 1931

	1930	1931
	w miljonach tonn	
Produkcja światowa	**80,2**	**55,9**
w tem:		
St. Zjedn. Am.	32,3	18,7
Francja	11,9	9,7
Niemcy	9,7	6,1
Z. S. R. R.	5,0	4,9
W. Brytanja	6,3	3,8
Belgja	3,4	3,2
Luksemburg	2,5	2,1
Czechosłowacja	1,4	1,2
Indje Brytańskie	1,2	1,2
Kanada	0,8	0,5
Hiszpanja	0,6	0,5
Włochy	0,5	0,5
Polska	0,5	0,3

TABL. 17. PRODUKCJA ŚWIATOWA STALI W LATACH 1930 i 1931

	1930	1931
	w miljonach tonn	
Produkcja światowa	**95,7**	**70,0**
w tem:		
St. Zjedn. Am.	41,4	26,4
Francja	11,4	9,4
Niemcy	11,5	8,3
W. Brytanja	7,7	5,4
Z. S. R. R	5,8	5,4
Belgja	3,4	3,1
Luksemburg	2,3	2,0
Włochy	1,9	1,5
Czechosłowacja	1,8	1,5
Polska	1,2	1,0
Kanada	1,0	0,7

TABL. 18. PRODUKCJA ŚWIATOWA CYNKU W LATACH 1930 i 1931

	1930	1931
	w tysiącach tonn	
Produkcja światowa	**1 398**	**999**
w tem:		
St. Zjedn. Am.	452	265
Belgja	176	139
Polska	174	131
Kanada	110	107
Niemcy	101	.
Francja	91	62
Australja	56	53
Japonja	25	23
W. Brytanja	49	22
Holandja	23	19
Włochy	19	17
Hiszpanja	11	11
Czechosłowacja	14	8

TABL. 19. PRODUKCJA ŚWIATOWA OŁOWIU W LATACH 1930 i 1931

	1930	1931
	w tysiącach tonn	
Produkcja światowa	**1 646**	**1 378**
w tem:		
St. Zjedn. Am.	583	413
Meksyk	231	208
Australja	171	158
Kanada	138	129
Hiszpanja	123	122
Niemcy	129	.
Indje Brytańskie	81	76
Belgja	80	.
Polska	41	32
Włochy	24	25
Francja	19	19
Jugosławja	10	8
Austrja	7	6

TABL. 20. PRODUKCJA PRZETWORÓW NAFTOWYCH W POLSCE W LATACH 1927—1932

Wyszczególnienie	1927	1928	1929	1930	1931	1932
Liczba rafineryj	26	26	30	30	30	29
Liczba robotników 31. XII	4 974	4 698	4 461	3 849	3 798	3 854
Ropa przerobiona—tys. tonn	682	723	656	633	609	545
Produkty—tys. tonn	618	664	595	581	560	502
Benzyna	90	97	102	122	103	91
Nafta	203	217	188	173	175	160
Olej gazowy	116	126	122	105	116	105
Smary i wazelina	97	111	102	94	88	77
Parafina i świece	37	40	36	33	32	28
Asfalt, koks	27	30	32	29	31	27
Półprodukty	48	43	13	25	15	14

TABL. 21. ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE OD I — VII KATEGORJI ŚWIADECTW PRZEMYSŁOWYCH W POLSCE *a*

Wyszczególnienie	1929		1930		1931	
	Zakładów	Robotników w tys.	Zakładów	Robotników w tys.	Zakładów	Robotników w tys.
Górnictwo	818	165,3	845	143,8	812	128,1
w tem: węgiel kamienny	93	134,1	90	117,0	82	108,5
ruda żelazna	23	5,0	18	3,1	9	1,0
„ cynkowa i ołow.	9	6,4	7	5,7	3	2,2
ropa naftowa	660	10,8	694	10,3	685	9,2
saliny	15	3,6	14	3,2	14	3,1
Przemysł przetwórczy						
1. Mineralny	.	.	2 184	64,6	2 021	47,9
w tem: cegielnie	1 338	34,3	1 233	24,9	1 080	18,6
cementownie	16	7,1	71	4,5	17	2,7
wapienniki	80	5,4	92	4,1	86	3,1
huty szkła	71	17,2	67	11,7	56	7,8
fabr. porcelany i fajansu	21	5,2	22	4,7	18	3,6
kaflarnie	134	2,3	130	1,9	137	1,6
2. Metalowy i elektrotechn.	.	.	2 340	126,3	2 166	104,7
w tem hutnictwo	41	59,1	42	52,0	38	42,1
3. Chemiczny	1 090	49,9	1 007	50,0	922	44,6
4. Włókienniczy	2 665	178,7	2 564	147,0	2 526	133,8
w tem: przędzalnie i tkalnie	1 718	152,6	1 568	125,1	1 675	115,9
dziewiarstwo	613	14,0	535	10,1	466	9,2
dywany i kilimy	74	2,2	69	1,7	68	0,7
pasmanterja	85	2,7	75	2,1	76	2,1
firanki i koronki	58	1,7	58	1,4	64	1,1
stożki i kapelusze	7	1,9	8	1,6	9	1,4
powroźnictwo	59	1,9	56	1,8	27	1,3
5. Papierniczy	.	.	305	16,2	316	14,7
w tem papiernie	53	9,9	54	9,5	54	8,5
6. Skórzany						
garbarnie	262	5,5	253	5,1	253	4,9
obuwie mechaniczne	44	2,8	42	2,7	40	1,9
7. Drzewny	.	.	3 423	59,7	3 079	48,8
w tem tartaki	1 654	43,3	1 610	32,4	1 517	28,0
meble gięte	40	6,1	39	5,4	34	3,2
forniery i dykty	31	4,1	29	2,7	27	2,1
8. Spożywczy	.	.	.	.	.	.
w tem: młyny	6 169	19,4	6 298	19,1	6 361	19,8
browary	179	6,8	186	6,7	184	6,2
wódki i likiery	188	3,5	168	2,8	131	2,8
wina, miody, konserwy	213	1,5	227	1,3	169	1,3

a Objęte statystyką produkcji. *b* Liczby robotników wyrażają przeciętne roczne zatrudnienie.

TABL. 22. LICZBA PRZEPRACOWANYCH ROBOTNIKO-GODZIN W PRZEMYŚLE PRZETWÓRCZYM *a* W POLSCE W LATACH 1925—1932

Przemysły	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932
	w miljonach							
Ogółem . . .	**875,2**	**821,2**	**1039,7**	**1190,5**	**1165,0**	**945,8**	**780,8**	**628,3**
Mineralny . .	80,8	80,6	111,3	139,1	137,0	103,0	77,5	57,2
Metalowy . . .	133,6	126,6	162,8	200,7	201,7	153,1	114,4	88,7
Chemiczny . .	66,5	65,0	71,3	77,2	80,2	78,0	69,5	58,1
Włókienniczy	236,6	233,1	332,3	345,0	316,2	246,8	234,1	200,7
Papierniczy .	20,8	20,7	23,4	27,0	27,0	26,3	23,4	21,7
Skórzany . . .	9,7	8,1	10,4	11,8	10,4	9,8	8,6	8,6
Drzewny . . .	102,8	94,4	110,4	117,7	113,7	95,7	70,0	53,5
Spożywczy . .	132,1	115,1	120,0	129,6	135,9	125,6	105,7	88,2
Odzieżowy . .	17,6	13,9	20,7	30,4	32,4	27,5	22,2	16,4
Budowlany . .	55,3	46,3	56,9	89,0	86,4	56,7	34,6	18,2
Poligraficzny .	19,4	17,4	20,2	23,0	24,1	23,3	20,8	17,0

a W zakładach zatrudniających 20 i więcej robotników.

TABL. 23. WYTWÓRCZOŚĆ PRZEMYSŁU MINERALNEGO W POLSCE W LATACH 1930, 1931

Wytwory	Ilość			Wartość w miljonach złotych	
	Jednostka	1930	1931	1930	1931
Cegła zwykła	milj. sztuk	1 336	1 068	80,6	54,5
Dachówka zwykła . .	„ „	48	37	6,6	4,6
Cegła ogniotrwała . .	tys. sztuk	5 504	4 102	1,3	1,2
Cegła szamotowa . .	tys. tonn	49	58	6,9	7,2
Cement portlandzki .	„ „	832	546	60,0	35,0
Wapno	„ „	684	517	23,1	15,8
Porcelana	„ „	4	3	7,9	6,3
Fajans	„ „	10	8	10,6	7,4
Wyroby kamionkowe	„ „	7	6	2,9	2,5
Szkło taflowe	„ „	20	14	12,6	9,5
Naczynia szklane . .	„ „	76	64	47,9	34,8

TABL. 24. PRODUKCJA WYTWORÓW METALOWYCH I PRECYZYJNYCH W POLSCE W LATACH 1930 i 1931

Nazwa wytworu	Ilość		Wartość w miljon zł.	
	1930	1931	1930	1931
Metale, wytwory walcowane i odlewy	tys. tonn			
Surówka	477,9	407	.	60
Bloki martenowskie	1 209	970	335	197,7
Stal specjalna i elektrostal	16	21	12	9,3
Żelazo i stal walcowana (prócz szyn, drutu, blachy i rur)	887	614	292,9	191,7
Blacha żelazna	200	164	95,9	71,2
Drut żelazny	69	61	27,2	21,2
Szyny żelazne (wszelkie)	76	106	25,8	34,9
Rury spawane i ciągnione żelazne	89	55,6	77,4	42,2
Odlewy z żeliwa handlowe, maszynowe i budowlane	85,3	33	58,2	19,7
Rury wodociągowe i kanalizacyjne żeliwne	26,8	10,6	14,6	6,1
Odlewy sanitarne	10,3	1	9,1	1,1
Cynk surowy	174,3	123,1	.	60
Ołów	40,2	9,6	.	15,5
Blacha miedz. i mosięż. (z palenis.)	1,8	2,8	8,3	9
Meble, naczynia, wyroby nożownicze	tys. sztuk			
Łóżka żelazne i materace	122,1	80,6	7,4	4
Naczynia z blachy żelaznej	.	.	39,7	31,8
Noże i widelce	3 708	1 208	1,4	0,6
Ostre narzędzia rzemieślnicze		538		0,4
Maszyny i aparaty	sztuk			
Maszyny i lokomobile parowe	26	6	1,0	0,0
Silniki spalinowe Diesl'a	48	83	2,7	1,7
Pompy	5 382	3 312	2,8	0,9
Gaśnice kompletne	12 046	2 420	0,9	0,2
Wiertarki do metali	1 847	1 177	0,4	0,1
Krosna mechaniczne	421	340	1,6	0,9
Pługi konne	32 041	11 406	1,2	0,3
Brony zwykłe	16 071	874	0,4	0,0
„ sprężynowe	17 948	2 579	1,0	0,1
Młocarnie	10 239	3 043	5,2	1,1
Wialnie, młynki, żmijki	13 071	4 467	2,3	0,5
Środki komunikacji				
Parowozy normalnotorowe	149	130	57,7	50
Wagony osobowe	157	117	30,3	23
„ towarowe	4 427	3 583	47,7	36,1
Rowery całkowicie wykonane w kraju	25 637	3 134	7,0	0,6
Przyrządy pomiarowe i instrumenty muzyczne				
Budziki całkowicie wykonane w kraju	—	74 255	—	0,7
Wagi pomostowe	7 162	5 162	0,6	0,4
„ stołowe	14 345	9 240	0,4	0,2
Fortepiany i pianina	1 880	1 109	3,7	2,3

TABL. 25. PRODUKCJA NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW PRZEMYSŁU ELEKTROTECHNICZNEGO W POLSCE W LATACH 1930, 1931

Wytwory	Ilość		Wartość w miljon. zł.	
	1930	1931	1930	1931
	Moc maszyn w KW			
Maszyny elektryczne prądu stałego	4 856	1 520	2,0	0,8
Maszyny elektryczne prądu zmiennego	34 519	19 698	5,1	3,2
Transformatory	49 091	11 762	1,8	0,7
	tysiące sztuk			
Ogniwa	162,8	126,1	0,7	0,4
Świeczniki różne (żyrandole, lampy i t. p.)	159,5	51,7	4,0	0,7
Aparaty telefoniczne	17,8	24,5	2,7	4,6
Głośniki	3,0	0,6	0,4	0,0
Słuchawki	25,6	15,9	0,2	0,1
Żarówki	5 225,5	4 878,8	11,6	7,1

TABL. 26. WYTWÓRCZOŚĆ PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO W POLSCE W LATACH 1930, 1931

Wytwory	Wartość w miljon. zł.		Wytwory	Wartość w miljon. zł.	
	1930	1931		1930	1931
Niektóre produkty suchej dystylacji węgla:			Artykuły farmaceutyczne	25,3	19,4
gaz świetlny . .	46,8	50,1	Wyroby kosmetyczne	21,0	12,7
koks	64,0	52,3	Niektóre artykuły tłuszczowe:		
benzol oczyszcz.	8,4	5,6	mydła zwykłe i techniczne . .	54,1	39,7
smoła węgl. dyst.	7,3	4,6	mydła toaletowe	11,3	7,8
Niektóre produkty suchej dystylacji drzewa:			Wyroby gumowe .	81,9	45,7
terpentyna oczyszczona	2,1	1,6	w tem:		
kalafonja	0,7	0,2	obuwie gumowe .	24,1	13,2
Barwniki	8,2	9,3	śniegowce . . .	21,1	10,6
Nawozy sztuczne:	102,9	69,1	kalosze	6,9	4,8
w tem:			Farby malarskie, emalje, lakiery, atramenty i t. p. .	37,4	29,4
azotniak	29,4	12,7	w tem:		
superfosfat min. .	22,2	8,1	lakiery	7,4	5,8
siarczan amonowy	20,5	12,5	pasty do obuwia	11,4	8,9
Farby mineralne .	14,8	11,0	Inne wyroby osobno niewymienione	35,2	15,1
Gazy techniczne .	9,0	7,5	w tem:		
Niektóre produkty nieorganiczne osobno niewymienione:			ekstrakty garbarskie	4,7	2,8
kwas siarkowy .	16,6	11,3			
soda amonjakalna	25,0	20,6			
soda żrąca . . .	9,9	9,2			

TABL. 27. FABRYKI ZAPAŁEK W POLSCE W LATACH 1929—1932

Wyszczególnienie	1929	1930	1931	1932
Zakłady czynne	10	9	6	5
Robotnicy	2 685	2 376	1 285	1 010
Produkcja tys. skrzyń po 5000 pud.	171	196	147	115

TABL. 28. WYTWÓRCZOŚĆ FABRYK GAZOLINY W POLSCE W LATACH 1927—1932

Wyszczególnienie	1927	1928	1929	1930	1931	1932
Liczba fabryk	18	19	20	20	22	24
Liczba robotników 31. XII	178	185	239	252	285	344
Wydobycie gazu ziemnego w miljonach m^3	454	459	467	489	474	437
Gaz ziemny przerobiony na gazolinę w miljonach m^3	248	259	277	286	278	250
Otrzymana gazolina w tys. tonn	28	32	35	39	41	39

TABL. 29. PRZĘDZALNIE I TKALNIE W POLSCE WEDŁUG RODZAJÓW PRODUKCJI, ORAZ ZAINSTALOWANYCH WRZECION I KROSIEN W LATACH 1929 — 1931

Wyszczególnienie	Ogółem	Dział produkcji					
		bawełniany	wełniany	lniany	jutowy	konopny	jedwabny
Oddziały przędzalnicze							
Liczba wrzecion *a* w tys.							
1929	2 698,2	1 834,0	813,3	18,1	29,4	3,4	.
1930	2 718,0	1 842,7	821,7	20,0	29,4	4,2	.
1931	2 682,9	1 821,3	805,4	20,8	30,0	5,4	.
Produkcja przędzy w tys. *kg*							
1929	131 963	66 896	29 782	1 748	29 503	1 380	2 654
1930	109 895	60 394	23 215	1 363	20 868	1 328	2 727
1931	101 575	54 982	25 330	1 422	14 905	1 036	3 900
Oddziały tkackie							
Liczba krosien w tys.							
1929	70,3	47,6	17,7	0,6	1,8	0,1	2,5
1930	70,3	47,7	16,6	0,7	1,8	0,1	3,4
1931	69,2	47,6	15,4	1,0	1,9	0,1	3,2
Produkcja tkanin w tys. *kg*							
1929	91 244	44 375	19 060	1 255	24 894	243	1 417
1930	75 973	40 139	14 407	1 100	18 608	380	1 339
1931	63 687	35 056	13 244	1 059	12 478	329	1 521

a Bez wrzecion jedwabiu sztucznego.

TABL. 30. LICZBA WRZECION W PRZEMYŚLE BAWEŁNIANYM W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1929—1931

Państwa	Miljonów wrzecion			Państwa	Miljonów wrzecion		
	1929	1930	1931		1929	1930	1931
Anglja	55,9	55,2	54,2	Hiszpanja . .	1,9	1,9	2,1
St. Zjedn. Am.	34,8	34,0	32,6	Polska *a* .	1,8	1,8	1,8
Niemcy	11,3	11,1	10,5	Szwajcarja . .	1,5	1,4	1,4
Francja	9,9	10,2	10,3	Holandja . . .	1,2	1,2	1,2
Z.S.R.R. . . .	7,5	7,6	7,6	Austrja	1,0	0,8	0,8
Japonja . . .	6,5	7,1	7,3	Szwecja . . .	0,6	0,6	0,6
Włochy . . .	5,2	5,3	5,4	Portugalja . .	0,5	0,5	0,5
Czechosłowacja	3,7	3,6	3,6	Finlandja . . .	0,3	0,3	0,3
Belgja	2,2	2,2	2,2	Danja	0,1	0,1	0,1

a Łącznie z wrzecionami odpadkowemi.

TABL. 31. WYTWÓRCZOŚĆ PRZEMYSŁU WŁÓKIENNICZEGO W POLSCE W LATACH 1930, 1931

Wyszczególnienie	Ilość			Wartość w miljon. zł.	
	Jednostka	1930	1931	1930	1931
Przędza ogółem	tys. *q*	1 099	1 016	692,7	551,7
w tem:					
bawełniana	„	604	550	353,3	249,2
wełniana	„	232	253	236,8	215,7
jutowa	„	209	149	47,4	29,0
jedwabiu sztucznego . .	„	27*a*	39*a*	42,0	47,2
Tkaniny ogółem	„	760	637	871,1	661,9
w tem:					
bawełniane	„	401	350	440,8	333,2
wełniane i półwełniane	„	144	132	286,2	212,5
jutowe i worki jutowe	„	186	125	47,1	30,0
jedwabne i półjedwabne	„	13	15	82,5	72,5
Wyroby dziane	tys. *kg*	998	1 233	21,4	20,6
Bielizna trykotażowa . .	„	785	763	14,9	11,3
Pończochy i skarpetki .	tys. tuz.	2 250	2 037	44,5	33,1
Artykuły pasmanteryjne i szmuklerskie	tys. *kg*	669	516	18,7	12,1
Stożki do wyrobu kapeluszy	„	449	261	15,4	6,7
Dywany, kilimy i gobeliny	„	670	578	12,0	7,3
Artykuły powroźnicze, pasy, chodniki i t. p. .	„	3 141	3 128	15,1	11,2
Koronki i firanki	„	389	344	13,2	9,5
Nici	„	535	416	13,7	9,1
Wata	„	1 375	1 185	4,1	2,8
Watolina	tys. *m*	1 139	1 088	2,9	2,1

a Jedwab sztuczny łącznie z wistrą.

TABL. 32. WYTWÓRCZOŚĆ PRZEMYSŁU PAPIERNICZEGO W POLSCE W LATACH 1929 — 1931

Wytwory	Ilość w tys. tonn			Wartość w miljon. zł.		
	1929	1930	1931	1929	1930	1931
Papier	128,3	130,5	119,1	125,2	123,7	93,8
Tektura	36,7	33,1	28,3	20,6	19,2	14,2
Celuloza	63,8	63,0	62,2	30,7	29,4	21,2
Masa drzewna .	45,4	44,9	34,6	10,9	11,1	8,1

TABL. 33. PRODUKCJA SKÓR ORAZ SZCZECINY W POLSCE W LATACH 1930, 1931

Wytwory	Ilość			Wartość w miljonach zł.	
	Jednostka	1930	1931	1930	1931
Skóry podeszwowe .	tonny	13 781	13 085	98	69
Blanki pask. i rym. .	„	286	321	3	3
Faledry i juchty . .	„	803	842	8	7
Bukaty	tys. m^2	519	532	9	8
Ssaki (skóry cielęce)	„	593	751	15	15
Lakiery	„	44	77	1	2
Skóry baranie	tys. szt.	485	517	3	3
Szczecina	tonny	204	256	3	3

TABL. 34. WYTWÓRCZOŚĆ PRZEMYSŁU DRZEWNEGO W POLSCE W LATACH 1930, 1931

Wytwory	Ilość			Wartość w miljonach zł.	
	Jednostka	1930	1931	1930	1931
Bale	tys. m^3	717	748	56,2	42,2
Deski	„	2 513	1 830	206,0	100,2
Kantówka	„	336	240	28,5	14,5
Fryzy	„	50	46	10,2	7,2
Dykty	„	66	53	27,5	17,3
Forniry	tys. m^2	3 752	2 882	2,9	2,1
Wełna drzewna . . .	tys. *kg*	7 971	7 432	1,4	1,1
Meble gięte	tys. szt.	2 112	1 325	21,6	10,7
Wyroby koszykarskie	„	.	.	2,3	2,0

TABL. 35. WYTWÓRCZOŚĆ NIEKTÓRYCH GAŁĘZI PRZEMYSŁU SPOŻYWCZEGO W POLSCE W LATACH 1930, 1931

Wytwory	Ilość			Wartość w miljonach zł.	
	Jednostka	1930	1931	1930	1931
Piwo	tys. *hl*	2 516	1 928	151	115
Mączka ziemniaczana i krochmal suchy . .	tys. *q*	263*a*	159*a*	9*a*	5*a*
Syrop ziemniaczany .	„	96*a*	72*a*	8*a*	6*a*
Konserwy	„	125	120	14	14
Wina owocowe . . .	tys. *hl*	28	13	5	2
Miody do picia . . .	„	9	7	2	1

a Rok gospodarczy 1930/31, 1931/32.

TABL. 36. CUKROWNIE I PRODUKCJA CUKRU W POLSCE W LATACH 1913/14, 1926/27—1931/32

Kampanje / Grupy województw	Liczba czynnych cukrowni	Przerobiono buraków	Wyprodukowano cukru: Ogółem w wartości cukru surowego	rafinady	kryształu	cukru żółtego w przeliczeniu na kryształ
		tysiące kwintali				
Polska . . . 1913/14	86	44 688	6 348	1 367	583	3 764
1926/27	71	33 597	5 747	680	3 187	1 306
1927/28	72	35 328	5 658	644	3 295	1 123
1928/29	71	43 903	7 454	824	4 118	1 767
1929/30	70	50 942	9 159	770	5 635	1 838
1930/31	69	46 330	7 756	631	4 858	1 492
1931/32	67	27 366	4 932	523	2 426	1 490
Woj. centralne . . .	37	9 663	1 761	213	1 345	27
„ wschodnie . .	4	705	131	—	118	—
„ zachodnie . . .	22	14 509	2 616	38	853	1 463
„ południowe . .	4	2 489	424	272	110	—

TABL. 37. PRODUKCJA ŚWIATOWA CUKRU

A. Cukier trzcinowy w wartości cukru surowego

	1930/31	1931/32
	w tysiącach tonn	
Produkcja światowa	**17 303**	**17 472**
Indje Brytańskie .	3 218	3 880
Kuba	3 122	2 700
Jawa	2 825	2 450
Japonja i Formoza	915	1 089
Brazylja	900	975
Wyspy Hawajskie	890	900
Portoriko	703	835
Filipiny	782	800
Zw. Australijski .	535	598
Peru	485	514
San Domingo . . .	382	397
Argentyna	419	381
Meksyk	251	230
Maurytanja	221	170
St. Zjedn. Am. . .	164	139
Kolonje franc. . .	127	117
Egipt	90	95

B. Cukier buraczany w wartości cukru surowego

	1930/31	1931/32
	w tysiącach tonn	
Produkcja światowa	**11 896**	**8 691**
Niemcy	2 547	1 600
Z.S.R.R.	1 983	1 500
St. Zjedn. Am. . .	1 214	1 157
Francja	1 181	870
Czechosłowacja .	1 143	810
Polska	776	493
Hiszpanja	322	400
Włochy	413	363
Anglja	511	274
Belgja	280	202
Holandja	293	171
Szwecja	187	144
Węgry	234	126
Danja	168	122
Jugosławja	103	86
Rumunja	182	48
Kanada	46	44

TABL. 38. GORZELNIE I PRODUKCJA SPIRYTUSU W POLSCE W LATACH 1909/10, 1926/27—1931/32

Kampanje Grupy województw		Ogółem	Gorzelnie rolnicze	Gorzelnie przemysłowe				
				ogółem	melasowe	pejsachowe	owocowe	drożdżowe
Liczba czynnych gorzelni								
Polska . .	1909/10	2 466	2 433	33	.	.	.	.
	1926/27	1 282	1 246	36	15	.	8	13
	1927/28	1 401	1 362	39	12	5	10	12
	1928/29	1 424	1 392	32	9	4	8	11
	1929/30	1 471	1 445	26	3	1	11	11
	1930/31	1 486	1 459	27	5	3	8	11
	1931/32	1 425	1 400	25	3	—	10	12
Woj. centralne . .		319	310	9	3	—	—	6
„ wschodnie .		69	67	2	—	—	—	2
„ zachodnie .		642	636	6	—	—	5	1
„ południowe .		395	387	8	—	—	5	3
Produkcja spirytusu w tys. litrów 100°								
Polska . .	1909/10	259 554	253 563	5 991	.	.	.	.
	1926/27	57 878	51 025	6 853	5 118	.	15	1 720
	1927/28	66 282	59 063	7 219	5 346	209	49	1 615
	1928/29	72 850	67 177	5 673	4 203	132	71	1 267
	1929/30	87 804	82 952	4 852	3 916	11	29	896
	1930/31	66 360	60 030	6 330	5 456	74	30	770
	1931/32	42 227	39 348	2 879	2 248	—	58	573
Woj. centralne . .		12 055	9 646	2 409	2 248	—	—	161
„ wschodnie .		2 054	2 014	40	—	—	—	40
„ zachodnie . .		17 912	17 724	188	—	—	16	172
„ południowe .		10 206	9 964	242	—	—	42	200

TABL. 39. PRODUKCJA SPIRYTUSU W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH w tysiącach hektolitrów spirytusu 100°

	1929	1930		1929	1930
Niemcy	3 243	2 882	Włochy	509	489
Francja	2 522	3 072	Węgry	440	410
Anglja	1 021	981	Holandja	319	305
Polska	729	878	Austrja	285	297

TABL. 40. FABRYKI CYGAR, PAPIEROSÓW I TYTONIU W POLSCE W LATACH 1928/29—1931/32

Lata Grupy województw		Zakłady czynne	Robotnicy	Zużycie surowca		Produkcja			
				zagranicznego	krajowego	Cygara i cygaretki	Papierosy	Tytoń	Tabaka
				tonn		miljon. sztuk		tonn	
Polska .	1928/29	18	12 063	19 369	2 047	74	10 324	13 997	.
	1929/30	17	11 829	17 976	3 414	77	10 658	13 722	.
	1930/31	17	10 205	15 766	3 672	62	8 858	12 757	.
	1931/32	17	9 954	13 467	5 472	53	8 753	12 020	389
Woj. centralne		6	3 675	5 468	3 511	8	3 433	5 079	62
„ wschodn.		2	346	363	264	1	683	2 102	10
„ zachodn.		6	3 841	4 224	876	36	2 434	1 767	211
„ połudn. .		3	2 092	3 412	821	8	2 203	3 072	106

TABL. 41. PRODUKCJA OBUWIA MECHANICZNEGO W POLSCE W LATACH 1927—1931

Wytwory	1927	1928	1929	1930	1931
Ilość w tys. par . . .	1 352	1 738	1 735	1 422	1 127
Wartość w miljon. zł.	.	.	41,2	36,0	26,2

TABL. 42. RZEMIEŚLNICY W POLSCE W 1931 R.

Grupy zawodowe Rzemiosła	Liczba wydanych kart rzemieślniczych					
	1930	1931				
		Polska	Województwa			
			centralne	wschodnie	zachodnie	południowe
Ogółem	**239 725**	**279 875**	**143 702**	**40 012**	**52 941**	**43 220**
Budowlana . . .	16 205	20 772	10 058	4 601	3 498	2 615
w tem:						
Zduństwo . . .	1 095	1 608	724	376	300	208
Mularstwo . .	6 217	11 167	5 632	2 576	1 962	997
Rzeźbiarstwo .	204	464	123	228	72	41
Szklarstwo . .	1 512	1 855	760	494	257	344
Malarstwo . .	4 557	5 678	2 819	927	907	1 025
Drzewna	32 144	39 189	19 744	5 365	8 697	5 383
w tem:						
Stolarstwo . .	18 902	31 158	15 134	4 102	7 306	4 616
Bednarstwo . .	1 450	1 897	892	248	469	288
Ciesielstwo . .	3 828	5 513	3 448	963	717	385
Koszykarstwo .	521	621	270	52	205	94
Włókiennicza . .	48 366	54 190	30 854	8 573	7 326	7 437
w tem:						
Krawiectwo . .	39 660	43 488	24 910	6 603	6 463	5 512
Czapnictwo . .	2 428	4 889	2 931	1 013	409	536
Kuśnierstwo .	2 056	2 624	1 269	423	90	842
Tapicerstwo .	1 241	3 189	1 744	534	364	547
Metalowa	36 830	43 059	19 713	6 051	9 495	7 800
w tem:						
Ślusarstwo . .	6 828	8 454	4 304	1 196	1 482	1 472
Blacharstwo .	4 348	4 992	2 333	667	618	1 374
Kowalstwo . .	19 724	24 149	10 311	3 389	6 520	3 929
Zegarmistrz. .	3 377	5 464	2 765	799	875	1 025
Spożywcza . . .	40 300	46 915	22 319	5 271	9 580	9 745
w tem:						
Rzeźnictwo . .	17 415	22 357	10 535	1 803	4 616	5 403
Cukiernictwo .	1 724	2 288	1 217	252	429	390
Piekarstwo . .	13 308	15 825	7 487	2 357	3 845	2 136
Wędliniarstwo	7 177	6 445	3 080	859	690	1 816
Skórzana	56 121	64 661	35 435	8 504	12 519	8 203
w tem:						
Szewctwo . . .	44 446	58 400	32 215	7 508	11 177	7 500
Rękawicznictwo	192	215	115	77	3	20
Rymarstwo . .	3 228	4 775	2 476	670	1 200	429
Introligatorstwo	1 033	1 271	629	249	139	254
Usług osobistych	9 759	11 089	5 579	1 647	1 826	2 037
w tem:						
Fotografja . .	1 282	1 688	777	437	209	265
Fryzjerstwo . .	8 184	9 228	4 782	1 210	1 586	1 650
Golarstwo . .	183	173	20	—	31	122

TABL. 43. RUCH BUDOWLANY W MIASTACH W POLSCE W 1931 R.

A. Budynki zakończone, rozpoczęte i wycofane z użytkowania

Kategorje budynków	Ogółem miasta	w tem liczące ludności: powyżej 100 tys.	20—100 tys.	5—20 tys.	poniżej 5 tys.
Liczba budynków					
Budynki ogółem					
zakończone: nowe	6 041	1 126	1 887	2 049	979
zakończone: nadbudowy i dobudowy	885	276	228	239	142
rozpoczęte: nowe	10 533	1 536	3 488	3 702	1 807
rozpoczęte: nadbudowy i dobudowy	1 180	239	405	379	157
Wycofane z użytkowania	533	40	144	233	116
Budynki mieszkalne					
zakończone: nowe	4 862	835	1 667	1 644	716
zakończone: nadbudowy i dobudowy	732	226	191	201	114
w tem: z cegły	3 383	892	1 075	1 009	407
„ drzewa	2 090	164	768	760	398
„ innych materjałów	121	5	15	76	25
rozpoczęte: nowe	8 887	1 114	3 067	3 197	1 509
rozpoczęte: nadbudowy i dobudowy	1 040	201	367	335	137
w tem: z cegły	5 702	1 030	2 108	1 823	741
„ drzewa	4 041	269	1 285	1 620	867
„ innych materjałów	184	16	41	89	38
Wycofane z użytkowania	430	33	129	173	95
Kubatura budynków w tys. m^3					
Budynki ogółem					
zakończone: nowe	5 077	2 259	1 506	1 007	305
zakończone: nadbudowy i dobudowy	506	268	112	93	33
rozpoczęte: nowe	7 119	2 063	2 635	1 784	637
rozpoczęte: nadbudowy i dobudowy	583	211	196	136	40
Budynki mieszkalne					
zakończone: nowe	4 208	1 848	1 321	790	249
zakończone: nadbudowy i dobudowy	377	187	86	75	29
w tem: z cegły	3 842	1 912	1 101	639	190
„ drzewa	537	52	221	181	83
„ innych materjałów	206	71	85	45	5
rozpoczęte: nowe	6 016	1 725	2 185	1 549	557
rozpoczęte: nadbudowy i dobudowy	489	166	174	113	36
w tem: z cegły	5 115	1 696	1 886	1 164	369
„ drzewa	1 163	97	398	452	216
„ innych materjałów	227	98	75	46	8

(dok. str. 47)

TABL. 43. RUCH BUDOWLANY W MIASTACH W POLSCE W 1931 R. (dok.)

B. Mieszkania w budynkach mieszkalnych

Wyszczególnienie	Ogółem miasta	w tem liczące ludności			
		powyżej 100 tys.	20—100 tys.	5—20 tys.	poniżej 5 tys.
Budynki zakończone wraz z nadbudowami i dobudowami					
Liczba budynków ogółem . .	**5 594**	**1 061**	**1 858**	**1 845**	**830**
w tem budynków zawierających mieszkań					
1	2 619	265	800	986	568
2	1 488	262	549	495	182
3	461	104	165	155	37
4	331	100	117	91	23
5—8	404	163	138	92	11
9 i więcej	291	167	89	26	9
Liczba mieszkań	**17 284**	**6 540**	**5 706**	**3 716**	**1 322**
Budynki rozpoczęte wraz z nadbudowami i dobudowami					
Liczba budynków ogółem . .	**9 927**	**1 315**	**3 434**	**3 532**	**1 646**
w tem budynków zawierających mieszkań					
1	4 824	326	1 573	1 864	1 061
2	2 734	351	992	1 001	390
3	679	102	261	252	64
4	733	158	293	226	56
5—8	641	205	212	161	63
9 i więcej	316	173	103	28	12
Liczba mieszkań	**25 293**	**7 035**	**8 577**	**6 818**	**2 863**
Budynki wycofane z użytkowania					
Liczba budynków	430	33	129	173	95
Liczba mieszkań	849	81	258	336	174

DZIAŁ VIII. KOMUNIKACJA

TABL. 1. STAN I PRACA TABORU KOLEJOWEGO W POLSCE W LATACH 1928—1932

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932
Polskie Koleje Państwowe					
A. Normalnotorowe					
Długość eksploat. linij w tys. *km*	17,2	17,2	17,4	17,6	17,6
Tabor kolejowy: parowozy w tys.	5,2	5,3	5,3	5,4	5,4
Tabor kolejowy: wagony osobowe w tys.	11,9	11,9	12,1	12,3	12,2
Tabor kolejowy: wagony towarowe „	144,6	150,9	153,4	156,2	155,9
Przebieg: parowozów *a*	157	164	146	143	119
Przebieg: wagonów ogółem *b*	7 482	7 736	6 804	6 677	5 180
Przebieg: „ osobowych *b*	1 715	1 786	1 781	1 687	1 494
Przebieg: „ towarowych *b*	5 767	5 950	5 023	4 990	3 686
Przebieg: pociągów ogółem *c*	119	124	115	111	94
Przebieg: „ w ruchu osob. *c*	60	63	64	64	60
Przebieg: „ w ruchu tow. *c*	59	61	51	47	34
Przewóz: pasażerów miljon. osób	174	167	153	142	113
Przewóz: „ „ pas.-*km*	7 077	7 073	6 717	5 585	4 665
Przewóz: towarów i bagaży miljon. tonn	81,1	86,2	69,8	64,2	48,8
Przewóz: „ „ „ tonno-*km*	21 968	23 548	19 874	20 065	.
B. Wąskotorowe					
Długość eksploat. linij w tys. *km*	2,3	2,3	2,2	2,3	2,4
Tabor kolejowy: parowozy w tys.	0,36	0,37	0,33	0,35	0,35
Tabor kolejowy: wagony osobowe w tys.	0,34	0,35	0,35	0,36	0,36
Tabor kolejowy: wagony towarowe w tys.	8,0	8,2	8,1	8,3	8,2
Przebieg: parowozów *a*	4,4	4,1	3,5	3,2	2,8
Przebieg: wagonów osobowych *b*	27,0	24,0	23,3	23,0	22,0
Przebieg: wagonów towarowych *b*	85,7	83,9	59,0	50,2	32,8
Przewóz: pasażerów miljon. osób	1,6	1,1	0,9	0,8	.
Przewóz: „ „ pas.-*km*	34,4	25,4	22,8	19,3	.
Przewóz: towarów miljon. tonn	5,1	4,7	3,6	2,8	.
Przewóz: „ „ tonno-*km*	98,9	87,2	66,6	52,5	.
Koleje dojazdowe prywatne i komunalne					
Długość eksploat. linij w tys. *km*	1,13	1,17	1,18	1,39	1,52
Tabor: parowozy w tys.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Tabor: wagony osobowe w tys.	0,56	0,56	0,58	0,59	0,63
Tabor: wagony towarowe w tys.	2,25	2,32	2,33	3,03	3,11
Przewóz: pasażerów miljon. osób	40,5	49,9	59,9	59,1	51,7
Przewóz: towarów miljon. tonn	1,61	1,61	1,78	1,08	1,08

a W miljonach parowozo-*km*. *b* W miljonach osio-*km*.
c W miljonach pociągo-*km*

TABL. 2. PRZEWÓZ TOWARÓW NA P. K. P. NORMALNOTOROWYCH W LATACH 1928—1932

Rodzaj przewozów Towary		Ogółem	Nadanie: wewnętrzne *a*	Nadanie zagranicę: ogółem	Nadanie zagranicę: w tem do portów *b*	Przyjęcie z zagranicy: ogółem	Przyjęcie z zagranicy: w tem z portów *b*	Tranzyt
		w tysiącach tonn						
Ogółem	1928	80 727	52 052	20 237	9 223	2 581	1 037	5 857
	1929	85 862	54 918	21 452	10 108	3 488	1 792	6 004
	1930	69 514	43 788	17 936	10 014	2 209	1 050	5 581
	1931	63 902	37 776	18 520	12 601	2 038	1 056	5 588
	1932	**48 716**	**30 878**	**13 186**	9 745	**1 126**	616	**3 526**
I. Handlowe zwycz. .		**40 764**	**23 238**	**13 145**	9 716	**1 117**	614	**3 264**
Zboże i strączkowe .		1 268	823	322	229	28	3	95
Ziemniaki		443	350	72	26	1	1	20
Buraki		1 298	1 295	3	0	0	0	0
Mąka i kasze		587	557	24	23	1	1	5
Cukier		301	241	59	58	0	0	1
Zwierzęta żywe . . .		237	197	33	8	0	0	7
Drzewo		4 104	2 678	1 117	675	8	3	301
Węgiel i koks		20 868	8 961	10 327	8 170	25	8	1 555
Ruda, żużle, szlaka .		494	167	2	0	192	91	133
Ropa naft. i przetw.		912	682	213	77	6	3	11
Sól		405	342	35	20	0	0	28
Wapień i wapno gasz.		380	322	7	2	0	0	51
Kamienie wszelkie .		913	730	19	12	16	1	148
Wyroby ceramiczne .		604	553	14	10	6	1	31
Cement i wapno hydr.		382	344	19	15	0	0	19
Żelazo i stal		936	633	94	7	153	134	56
Wyroby z żelaza i stali		336	183	83	29	8	3	62
Chemikalja		290	230	32	9	10	4	18
Nawozy sztuczne . .		675	313	133	112	76	75	153
Pozostałe		5 331	3 637	537	234	587	286	570
II. Handlowe pośpieszne		**534**	**222**	**41**	29	**9**	2	**262**
III. Gospodarcze kolejowe		**6 583**	**6 583**	—	—	—	—	—
w tem węgiel . .		3 136	3 136	—	—	—	—	—
IV. Wojskowe		**835**	**835**	—	—	—	—	—

a Łącznie z W. m. Gdańskiem. *b* Porty Gdańsk i Gdynia (stacje portowe).

TABL. 3. TRANZYT KOLEJOWY PRZEZ OBSZAR POLSKI ŁĄCZNIE Z W. M. GDAŃSKIEM *a*

A. Według państw w 1931 roku

Państwa według stacyj wejściowych	Ogółem	Towary przekazane do						
		portów Gdańsk i Gdynia	Niemiec (bez Prus Wsch.)	Niemiec—Prus Wsch.	Z.S.R.R.	Czechosłow.	Rumunji	Łotwy
	w tysiącach tonn							
Ogółem	5270	221	710	2 713	551	1 056	18	1
Towary przyjęte z:								
Gdańska i Gdyni	342	—	11	14	—	306	11	—
Niemiec (bez Prus Wsch.) .	2 918	29	—	2 674	210	—	5	—
Niemiec—Prus Wschodnich	322	4	318	—	—	—	—	—
Z.S.R.R. . . .	991	95	272	8	—	615	—	1
Czechosłowacji	407	54	9	1	341	—	2	—
Rumunji . . .	290	39	100	16	—	135	—	—

B. Według towarów i dróg w latach 1927 — 1931

Lata / Towary	Ogółem	Tranzyt przez porty Gdańsk i Gdynia	Niemiecki tranzyt uprzywilejowany *b*			Pozostały tranzyt
			Ogółem	Przez polskie Pomorze	Innemi drogami	
	w tysiącach tonn					
1927	5 177	35	4 177	1 317	2 860	965
1928	5 608	200	4 261	1 355	2 906	1 147
1929	5 739	.	4 604	1 203	3 401	1 135
1930	5 199	609	3 430	970	2 460	1 160
1931	5 270	563	2 992	939	2 053	1 715
Wytw. pochodz. roślin.	188	17	62	36	26	109
Jaja	31	0	7	7	—	24
Otręby i kuchy	109	24	28	15	13	57
Drzewo i wyroby z drz.	594	134	151	70	81	309
Węgiel i koks	1 606	8	1 597	202	1 395	1
Rudy wszelkie	849	236	0	0	—	613
Kamienie wszelkie . .	138	2	136	12	124	0
Chlorek wapnia i magn.	56	0	56	4	52	0
Nawozy sztuczne . . .	263	27	236	106	130	0
Cegła wszelka	107	0	27	21	6	80
Surówka, żelazo i stal .	388	27	27	11	16	334
Wyroby z żelaza i stali	221	2	143	137	6	76
Maszyny i aparaty . .	134	2	80	69	11	52
Pozostałe	586	84	442	249	193	60

a Przesyłki handlowe zwyczajne.

b Tranzyt uprzywilejowany z Niemiec do Prus Wschodnich i odwrotnie na podstawie Traktatu Wersalskiego i innych umów.

TABL. 4. NAŁADOWANIE, PRZYJĘCIE I TRANZYT NA P. K. P. W LATACH 1928—1932

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932
	Przeciętnie dziennie wagonów 15 tonnowych				
Ogółem	17 413	17 990	14 924	13 622	10 464
I. Naładowano:	15 180	15 755	13 098	12 018	9 402
a) do przewozu w kraju	11 804	12 203	9 911	8 790	7 153
w tem:					
Zboże	270	288	256	242	207
Ziemniaki	102	83	76	82	77
Cukier	77	82	76	69	52
Pozost. aprowizacyjne	457	425	389	335	293
Buraki cukrowe	494	533	540	270	216
Zwierzęta	147	178	129	137	111
Drzewo	1 036	950	670	567	451
Węgiel, koks, brykiety	3 423	3 923	2 866	2 807	2 287
Ropa naft. i przetwory	180	176	179	180	166
Sól	78	84	76	83	70
Materjały budowlane	565	475	369	219	158
Surowce dla przem. fabr.	266	282	186	127	83
Nawozy sztuczne	211	241	184	141	111
Produkcja przemysłowa	1 075	1 005	914	761	519
Pozostałe całowagonowe	769	842	684	552	437
Drobnica	1 327	1 346	1 319	1 288	1 139
Ładunki kolej. gospod.	976	938	688	637	533
„ wojskowe	167	187	182	167	137
b) do wywozu zagranicę	3 376	3 552	3 187	3 228	2 249
w tem:					
Drzewo	730	589	424	266	179
Węgiel, koks, brykiety	2 271	2 557	2 350	2 613	1 872
II. Naładowano w obrębie W. m. Gdańska	459	456	280	204	130
III. Przyjęto z zagranicy	643	604	441	338	174
IV. Tranzyt	1 131	1 175	1 105	1 062	758

TABL. 5. TRAMWAJE W POLSCE W LATACH 1928—1932

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932
Długość ekspl. linij *km*	239,5	252,5	254,6	262,4	265,0
Liczba wozów ogółem	1 500	1 538	1 530	1 770	1 748
Przebieg wozów miljon. wozo-*km*	64,5	71,0	72,5	72,4	68,7
Przewóz pasażerów miljon.	468,1	465,1	440,8	403,6	348,3

TABL. 6. KOLEJE ŻELAZNE W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W 1930 R.

Kraje	Długość eksploatacyjna linij		Wagony		Przewóz pasażerów		Przewóz towarów	
	w tys. *km*	w *km* na 100 *km*²	osobowe	towarowe	osób	pasażero-*km*	tonn	tonno-*km*
			w tysiącach		miljonów	w miljardach	miljonów	w miljardach
Anglja	34,0	13,9	51	690	1 318	2,6	331	29,1
Austrja	6,7	8,0	6	34	104	3,5	31	3,9
Belgja	9,7	32,3	9	116	241	6,4	80	7,1
Czechosłowacja	13,6	9,6	9	108	333	8,8	94	10,4
Francja	43,5	7,9	35	537	795	29,1	331	45,0
Hiszpanja . .	15,9	3,2	5	70	117	.	48	.
Jugosławja . .	10,1	4,0	4	58	46	2,3	20	3,8
Niemcy	58,4	12,4	68	676	1 900	44,3	438	61,6
Polska . .	19,6	5,0	12	162	154	6,7	73	19,9
Rumunja . . .	11,1	3,8	3	55	35	2,6	20	4,3
Szwajcarja . .	5,3	12,9	4	17	178	3,5	26	2,2
Szwecja . . .	16,6	3,7	4	56	70	2,4	43	4,4
Węgry	8,7	9,3	3	38	121	3,1	38	3,3
Włochy . . .	22,1	7,1	8	155	105	7,4	65	12,8
Z. S. R. R. . . .	77,6	0,4	24	487	509	47,5	.	.
Australja . . .	44,2	0,6	8	88	364	5,4	32	5,8
Indje Bryt. . .	68,0	1,4	20	234	576	33,0	112	33,4
Japonja . . .	20,2	5,3	14	79	1 250	23,0	.	.
Kanada	67,7	0,7	6	215	35	3,9	120	48,6
St. Zjedn. Am. .	400,8	5,1	52	2 306	708	43,2	1 107	563,2

TABL. 7. DROGI BITE *a* W POLSCE W LATACH 1929—1931

Rodzaje dróg	Polska	Województwa			
		centralne	wschodnie	zachodnie	południowe
	w tysiącach kilometrów				
1929	46,8	14,3	3,0	12,4	17,1
1930	46,1	14,9	3,3	12,5	15,4
1931	46,6	15,3	3,4	12,5	15,4
Drogi państwowe . . .	13,7	5,4	2,5	2,1	3,7
„ wojewódzkie . .	10,4	4,4	0,4	2,4	3,2
„ powiatowe . . .	22,5	5,5	0,5	8,0	8,5

a Utrzymywane z budżetu państwowego lub budżetów samorządu (bez dróg gminnych).

Źródło: Dane Ministerstwa Komunikacji

TABL. 8. POJAZDY MECHANICZNE *a* W POLSCE W LATACH 1928—1933

Rodzaj pojazdów	1928	1929	1930	1931	1932	1933
	Stan na 1 stycznia w tysiącach					
Pojazdy mechaniczne ogółem	**25,7**	**34,3**	**43,3**	**47,3**	**36,7**	**34,2**
Samochody ogółem	21,8	29,4	37,0	38,8	28,0	25,3
„ osobowe	18,3	24,5	30,3	31,4	22,2	19,7
„ ciężarowe . . .	3,5	4,9	6,7	7,4	5,8	5,6
Motocykle	3,8	4,6	5,9	7,9	8,0	8,2
Inne pojazdy mechaniczne .	0,1	0,3	0,4	0,6	0,7	0,7

a Zarejestrowane, bez samochodów wojskowych.

TABL. 9. SAMOCHODY W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH WEDŁUG STANU NA 1 STYCZNIA 1931 i 1932 R.

Państwa	1931	1932	Państwa	1931	1932
	Ogólna liczba samochodów w tysiącach			Liczba samochodów na 1000 mieszkańców	
St. Zjedn. Am. .	26 697	25 986	St. Zjedn. Am. .	217,9	210,1
Francja	1 460	1 713	Kanada	125,0	115,3
Anglja	1 529	1 570	Australja	90,9	80,4
Kanada	1 224	1 187	Francja	35,7	40,9
Niemcy	679	673	Danja	32,2	34,5
Australja	564	523	Anglja	33,7	34,0
Argentyna	366	331	Argentyna	33,3	28,3
Włochy	292	294	Szwecja	23,8	24,3
Hiszpanja	190	175	Szwajcarja . . .	20,0	21,9
Belgja	159	171	Belgja	19,6	21,1
Indje Bryt. . . .	174	170	Zw. Południ. Afr.	19,2	19,4
Zw. Południ. Afr.	149	157	Norwegja	16,3	17,7
Szwecja	145	149	Holandja	15,1	15,8
Holandja	119	126	Niemcy	10,6	10,4
Danja	114	123	Hiszpanja	8,4	7,4
Japonja	96	101	Algier	8,0	7,2
Szwajcarja . . .	81	89	Włochy	7,0	7,2
Meksyk	81	67	Meksyk	4,8	4,1
Norwegja	46	50	Egipt	2,1	2,0
Algier	50	47	Japonja	1,6	1,6
Egipt	30	29	Polska	1,3	1,0
Polska	39	28	Indje Bryt. . . .	0,5	0,5

TABL. 10. PASAŻERSKA MIĘDZYMIASTOWA KOMUNIKACJA AUTOBUSOWA W POLSCE W LATACH 1928—1932

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932
Liczba linij	2 041	1 607	1 545	1 410	1 193
„ przedsiębiorstw . . .	1 717	2 009	2 112	1 810	1 399
„ autobusów	2 121	3 224	3 223	2 652	2 170
Długość szlaków aut. tys. *km*	20,3	25,7	26,9	24,9	22,2
Liczba autob.-*km* w tys. na dobę	286	431	449	287	244

TABL. 11. PORTY GDAŃSK I GDYNIA

A. Urządzenia portowe w latach 1913, 1932 i 1933

Wyszczególnienie	Miara	Gdańsk			Gdynia	
		1913	Stan na 1 stycznia roku			
			1932	1933	1932	1933
Powierzchnia wodna portu	*ha*	884	896	896	320	320
w tem port rzeczny . .	„	680	685	685	—	—
Głębokość portu	*m*	4,5-9,5	4,5-9,5	4,5-9,5	3—12	3—12
Nadbrzeża portowe w ekspl.	*km*	22,1	30,8	30,8	7,5	8,5
w tem głęb. 8 *m* i więcej	„	.	2,0	2,0	6,8	7,8
Tory kolejowe w porcie . .	„	.	331	331	120	138
Składy portowe	1000*m*²	.	238	398	97	122
Dźwigi	liczba	21	88	88	42	50

B. Ruch statków w latach 1913, 1928—1932

Rok	Weszło				Wyszło		
	Liczba statków	Pojemn. w tys. reg. tonn netto	Ładunek w tys. tonn	Pasażerowie w tys.	Ładunek w tys. tonn	W tem węgla w tys. tonn	Pasażerowie w tys.
Gdańsk							
1913	2 910	925	1 234	.	878	.	.
1928	6 198	4 045	1 832	7,1	6 783	5 369	39,0
1929	5 396	3 892	1 793	5,4	6 767	5 322	32,7
1930	6 078	4 143	1 091	3,9	7 122	5 348	24,9
1931	5 960	4 062	754	2,3	7 576	5 796	1,1
1932	4 637	2 750	428	1,8	5 048	3 715	0,4
Gdynia							
1928	1 108	985	193	3,1	1 765	1 758	20,1
1929	1 541	1 445	330	5,7	2 493	2 448	17,6
1930	2 238	2 031	506	6,8	3 122	2 955	17,4
1931	3 144	2 650	558	7,8	4 742	4 373	7,6
1932	3 610	2 832	433	10,4	4 761	4 352	7,8

C. Obrót statków (weszło i wyszło) według bandery w latach 1926-1932

Bandera	Gdańsk				Gdynia			
	1926	1932	1926	1932	1926	1932	1926	1932
	w tys. reg. tonn netto		w odsetkach ogólnego obrotu		w tys. reg. tonn netto		w odsetkach ogólnego obrotu	
Ogółem	6 828	5 523	*100,0*	*100,0*	413	5 670	*100,0*	*100,0*
Niemcy	1 823	1 060	*26,7*	*19,2*	42	636	*10,2*	*11,2*
Danja	1 376	1 007	*20,1*	*18,2*	37	668	*9,0*	*11,8*
Szwecja . . .	1 526	1 005	*22,4*	*18,2*	167	1 603	*40,4*	*28,3*
Polska . . .	77	474	*1,1*	*8,6*	4	1 088	*1,0*	*19,2*
Norwegja . . .	420	293	*6,2*	*5,3*	28	447	*6,8*	*7,9*
Anglja	658	233	*9,6*	*4,2*	1	200	*0,2*	*3,5*
Łotwa	210	213	*3,1*	*3,9*	21	170	*5,1*	*3,0*
Francja	165	208	*2,4*	*3,8*	70	21	*16,9*	*0,4*
St. Zjedn. Am.	25	—	*0,4*	—	—	258	—	*4,5*
Inne	548	1 030	*8,0*	*18,6*	43	579	*10,4*	*10,2*

TABL. 12. PRZEWÓZ TOWARÓW NA STATKACH POLSKICH TOWARZYSTW OKRĘTOWYCH W LATACH 1929—1932

Towary	1929	1930	1931	1932 ogółem	1932 wywóz *a*	1932 przywóz *a*	1932 przewóz *b*
	w tysiącach tonn						
Ogółem	616,2	859,8	1 071,4	1 034,2	895,9	66,2	72,1
w tem							
Cukier	0,8	7,7	32,2	12,2	12,2	—	—
Bekony	13,8	23,9	42,8	42,6	42,6	—	—
Fosforyty	36,8	38,6	4,5	—	—	—	—
Żużle Thomasa	35,0	22,0	21,9	16,4	—	12,7	3,7
Ruda i złom	89,9	69,0	83,9	21,8	—	19,0	2,8
Drzewo	4,4	22,6	29,7	79,5	79,5	—	—
Węgiel	397,0	611,7	757,2	738,0	672,4	—	65,6

a Przez porty Gdańsk i Gdynię *b* Między obcemi portami.

TABL. 13. RUCH STATKÓW HANDLOWYCH W LATACH 1913, 1931, 1932

A. Porty światowe

Porty	1913	1931	1932
	Tonaż statków przy wejściu w miljonach reg. tonn netto		
Nowy York	15,4	23,0	20,4
Londyn	13,7	21,6	20,1
Hamburg	14,2	20,9	18,3
Szanghaj	9,7	19,0	17,0
Antwerpja	12,0	19,0	16,7
Rotterdam	13,0	17,9	15,6
Marsylja	8,6	13,8	13,6
Liverpool	13,9	13,1	13,0
Neapol	9,3	10,6	10,4
Genua	7,1	10,0	9,7
Southampton	6,7	10,5	9,2
Kopenhaga	7,3	4,7	4,4
Malmö	2,6	3,3	3,2

B. Porty bałtyckie

Porty	1913	1931	1932
	Tonaż statków przy wejściu w tysiącach reg. tonn netto		
Gdynia	—	2 650	2 832
Gdańsk	925	4 062	2 750
Stockholm	1 735	2 662	2 533
Szczecin	2 012	1 906	1 715
Rostok	1 553	2 008	1 432
Helsinki	1 472	1 511	.
Leningrad	2 032	.	.
Ryga	2 033	887	787
Tallin	907	859	734
Królewiec	646	643	661
Lubeka	1 003	695	579
Kłajpeda	308	446	520
Lipawa	1 071	291	223

TABL. 14. POLSKA I GDAŃSKA FLOTA HANDLOWA MORSKA I RZECZNA W LATACH 1929—1933

Wyszczególnienie	1929	1930	1931	1932	1933
	Stan na 1 stycznia				
Flota handlowa morska:					
Polska — Liczba statków	18	25	31	33	39
Pojemność w tys. reg. tonn brutto	22	41	65	68	66
Gdańsk — Liczba statków	.	46	53	51	53
Pojemność w tys. reg. tonn brutto	.	151	204	213	260
Flota handlowa rzeczna:					
Polska — Liczba statków ogółem	1 838	2 048	2 163	2 248	.
Nośność w tys. tonn	116	122	128	131	.
Gdańsk — Liczba statków ogółem	575	573	570	574	.
Nośność tys. tonn	77	73	72	72	.

TABL. 21. RUCH POCZTOWO-TELEGRAFICZNY W POLSCE W LATACH 1928—1932

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932
	Stan na 31. XII				
Poczta					
Liczba instytucyj pocztowych	3 770	3 875	4 017	4 066	4 061
„ skrzynek pocztowych	16 354	16 250	17 137	17 160	16 876
Przesyłki listowe miljon. szt.	934	999	978	847	691
Czasopisma „ „	162	186	198	172	181
Listy wartościowe „ „	4,7	4,7	4,3	3,1	2,5
Paczki wszelkie „ „	12,2	12,8	13,1	12,2	8,2
Przekazy kraj. i zagr. wpł. miljon. szt.	16,0	16,8	16,9	15,3	13,3
Przekazy kraj. i zagr. wpł. miljard. zł.	1,9	2,0	1,8	1,5	1,1
Telegraf					
Liczba stacyj telegraficznych *a*	4 214	4 616	4 901	4 972	4 898
Długość linij telegraf. *km*	27 012	24 505	25 194	25 085	25 379
Telegramy, obrót w miljon.	14,0	13,1	11,6	9,7	7,9
Telefon					
Liczba sieci miejscowych	2 397	2 571	2 619	2 759	2 862
Długość przewodów tys. *km*	472	498	570	606	.
w tem międzymiastowe	135	140	165	187	.
Liczba centrali	2 466	2 794	3 045	2 764	3 017
„ rozmównic publicznych	3 767	4 005	4 187	4 408	4 435
„ abonentów tys.	126	137	146	145	.
„ rozmów w miljon.	672	724	792	755	.

a Urzędy i kolejowe stacje telegraficzne.

TABL. 22. PRZESYŁKI LISTOWE W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W 1929 i 1930 R.

Liczba przesyłek na 1 mieszkańca

Państwa	1929	1930		Państwa	1929	1930	
		ogółem	obrót zagraniczny			ogółem	obrót zagraniczny
Belgja	171,3	179,6	25,2	Japonja	82,6	69,8	3,8
Szwajcarja	161,6	170,2	40,5	Włochy	53,6	58,9	3,6
Francja	150,5	152,1	9,5	Zw. Poł.-Afr.	47,7	50,6	6,0
Anglja	151,1	147,9	11,9	Węgry	41,1	40,6	5,1
Austrja	144,6	146,7	49,9	Jugosławja	32,8	31,5	4,1
Holandja	138,7	144,5	22,0	Polska	32,6	31,1	5,8
Niemcy	118,5	100,3	8,4	Brazylja	27,8	22,7	2,0
Szwecja	77,9	82,9	9,5	Rumunja	24,3	20,8	3,1
Czechosłow.	74,2	75,4	14,1	Z.S.R.R.	5,7	6,5	0,2

TABL. 23. OBRÓT TELEGRAMÓW W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1929—1930

Liczba telegramów na 1000 mieszkańców

Państwa	1929	1930 ogółem	1930 obrót zagraniczny	Państwa	1929	1930 ogółem	1930 obrót zagraniczny
Australja	2 997	2 873	445	Austrja	728	612	408
Anglja	1 601	1 422	555	Niemcy	619	526	240
Szwajcarja	1 499	1 409	1 154	Węgry	577	513	206
Belgja	1 479	1 352	543	Czechosłow.	560	455	170
Francja	1 262	1 178	331	Jugosławja	460	436	111
Szwecja	1 099	1 046	588	Rumunja	460	423	76
Holandja	1 015	933	655	Z.S.R.R.	221	324	5
Japonja	1 050	917	36	Polska	239	200	53
Włochy	909	.	.				

TABL. 24. TELEFONY W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1929—1931

A. Ogólna liczba aparatów telefonicznych w tysiącach

Państwa	1929	1930	1931
	Stan na 1 I		
St. Zjedn. Am.	19 341	20 068	20 201
Niemcy	2 950	3 182	3 249
Anglja	1 760	1 887	1 997
Kanada	1 335	1 400	1 403
Francja	966	1 056	1 154
Japonja	811	865	913
Szwecja	486	509	536
Australja	477	506	520
Włochy	333	382	382
Danja	331	342	354
Holandja	255	284	306
Argentyna	240	280	303
Szwajcarja	244	269	298
Austrja	209	222	234
Polska	162	179	199
Norwegja	185	188	193
Czechosłow.	184	158	164

B. Liczba aparatów telefonicznych na 100 mieszkańców

Państwa	1929	1930	1931
	Stan na 1. I		
St. Zjedn. Am.	16,3	16,4	16,4
Kanada	13,7	14,2	14,0
Danja	9,4	9,6	9,9
Szwecja	7,9	8,3	8,7
Australja	7,6	7,9	8,1
Szwajcarja	6,1	6,7	7,3
Norwegja	6,6	6,7	6,7
Niemcy	4,6	5,0	5,0
Anglja	3,8	4,1	4,3
Holandja	3,3	3,6	3,9
Austrja	3,1	3,3	3,4
Francja	2,3	2,5	2,8
Argentyna	2,3	2,5	2,6
Japonja	1,3	1,4	1,4
Czechosłow.	1,0	1,1	1,1
Włochy	0,8	0,9	0,9
Polska	0,5	0,6	0,6

DZIAŁ IX. HANDEL ZAGRANICZNY

Obszar celny Polski obejmuje W. m. Gdańsk

TABL. 1. BILANS HANDLU ZAGRANICZNEGO POLSKI W LATACH 1925—1932

Wyszczególnienie	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932
	w miljonach złotych							
Przywóz . . .	2 755	1 539	2 892	3 362	3 111	2 246	1 468	862
Wywóz	2 188	2 246	2 515	2 508	2 813	2 433	1 879	1 084
Saldo	—567	+707	—377	—854	—298	+187	+411	+222

TABL. 2. PRZEGLĄD OGÓLNY HANDLU ZAGRANICZNEGO POLSKI WEDŁUG GRUP KLASYFIKACJI MIĘDZYNARODOWEJ *a* W LATACH 1927—1932

Grupy towarów	1927	1928	1929	1930	1931	1932
Przywóz w miljonach złotych						
Ogółem *b*	2 892	3 362	3 111	2 246	1 468	862
I. Zwierzęta żywe	6	3	5	3	1	1
II. Art. spożyw. i napoje . .	616	594	380	287	194	123
III. Surowce i półfabrykaty .	1 140	1 282	1 300	923	590	376
IV. Wyroby gotowe	1 130	1 483	1 426	1 033	683	362
V. Złoto i srebro (kruszec i monety)	4	307	20	27	32	147
Przywóz w odsetkach ogólnej wartości przywozu						
Ogółem *b*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*
I. Zwierzęta żywe	*0,2*	*0,1*	*0,2*	*0,1*	*0,1*	*0,1*
II. Art. spożyw. i napoje . .	*21,3*	*17,7*	*12,2*	*12,8*	*13,2*	*14,3*
III. Surowce i półfabrykaty .	*39,4*	*38,1*	*41,8*	*41,1*	*40,2*	*43,6*
IV. Wyroby gotowe	*39,1*	*44,1*	*45,8*	*46,0*	*46,5*	*42,0*
Wywóz w miljonach złotych						
Ogółem *b*	2 515	2 508	2 813	2 433	1 879	1 084
I. Zwierzęta żywe	191	232	225	188	88	39
II. Art. spożyw. i napoje . .	519	526	715	692	542	315
III. Surowce i półfabrykaty .	1 454	1 386	1 321	1 028	801	496
IV. Wyroby gotowe	351	364	552	525	448	234
V. Złoto i srebro (kruszec i monety)	1	0,2	1	43	1	234
Wywóz w odsetkach ogólnej wartości wywozu						
Ogółem *b*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*
I. Zwierzęta żywe	*7,6*	*9,3*	*8,0*	*7,7*	*4,7*	*3,6*
II. Art. spożyw. i napoje . .	*20,6*	*21,0*	*25,4*	*28,4*	*28,9*	*29,1*
III. Surowce i półfabrykaty .	*57,8*	*55,2*	*47,0*	*42,3*	*42,6*	*45,7*
IV. Wyroby gotowe	*14,0*	*14,5*	*19,6*	*21,6*	*23,8*	*21,6*

a Konwencja Międzynar. w Brukseli z 31. XII 1913 r. *b* Bez złota i srebra

TABL. 3. HANDEL POLSKI WEDŁUG GRUP TOWARÓW Z UWZGLĘDNIENIEM HANDLU PRZEZ PORTY GDAŃSKA I GDYNI W LATACH 1930—1932

A. Przywóz

Grupy towarów	1930	1931	1932	1930	1931	1932
	Waga w tysiącach tonn			Wartość w miljonach złotych		
Ogółem	**3 571**	**2 931**	**1 787**	**2 246**	**1 468**	**862**
w tem: przez Gdańsk	**732**	**448**	**345**	**475**	**263**	**178**
przez Gdynię	**343**	**507**	**347**	**84**	**106**	**133**
Produkty spożywcze	369	339	240	357	234	160
przez Gdańsk	133	98	81	162	89	59
przez Gdynię	51	80	70	36	32	40
Produkty zwierzęce	32	26	23	199	125	72
przez Gdańsk	7	5	4	32	15	10
przez Gdynię	0,0	0,2	3	2	8	9
Rośliny i ich części	33	36	67	26	21	23
przez Gdańsk	14	13	14	8	7	6
przez Gdynię	0,0	3	19	0,1	1	7
Minerały i wyroby z nich	680	584	240	84	47	17
przez Gdańsk	192	150	49	12	9	2
przez Gdynię	23	11	39	1	1	1
Gumelastyka	6	4	4	40	22	14
przez Gdańsk	3	2	2	19	8	5
przez Gdynię	0,1	0,2	0,3	1	2	2
Materjały i przetwory chemiczne nieorganiczne	428	201	94	74	28	17
przez Gdańsk	211	67	8	31	6	3
przez Gdynię	40	67	63	7	5	5
Materjały i przetwory chemiczne organiczne	95	71	77	139	92	70
przez Gdańsk	39	34	44	52	33	29
przez Gdynię	0,0	0,5	2	0,1	0,4	2
Metale i wyroby z metali	418	416	160	173	110	52
przez Gdańsk	70	20	17	35	16	9
przez Gdynię	224	337	117	29	34	11
Maszyny i aparaty	32	18	7	171	100	42
przez Gdańsk	4	2	1	26	13	5
przez Gdynię	0,3	0,3	1	2	2	4
Przyrządy, przewodniki i inne materjały elektrotech.	8	4	2	71	51	25
przez Gdańsk	0,5	0,4	0,3	9	11	6
przez Gdynię	0,0	0,0	0,1	0,5	0,3	2
Środki komunikacji	10	4	2	68	33	15
przez Gdańsk	4	1	0,4	21	9	3
przez Gdynię	0,1	0,2	0,2	4	7	4
Papier i wyroby z papieru	74	55	45	58	39	21
przez Gdańsk	8	8	7	6	5	3
przez Gdynię	0,1	0,3	2	0,0	0,3	1
Materjały i wyroby włókniste	111	107	87	569	415	243
przez Gdańsk	5	4	6	40	25	24
przez Gdynię	0,3	5	26	1	12	44
Instrumenty, przybory szkolne, aparaty precyzyjne	1	1	0,5	36	25	16
przez Gdańsk	0,2	0,1	0,1	6	3	1
przez Gdynię	0,0	0,0	0,0	1	1	1

(dok. str. 62)

TABL. 3. HANDEL POLSKI Z UWZGLĘDNIENIEM HANDLU PRZEZ PORTY GDAŃSKA I GDYNI W LATACH 1930—1932 (dok.)

B. Wywóz

Grupy towarów	1930	1931	1932	1930	1931	1932
	Waga w tysiącach tonn			Wartość w miljonach złotych		
Ogółem	18922	18703	13504	2 433	1 879	1 084
w tem: przez Gdańsk	7 331	7 653	5 122	614	473	293
przez Gdynię	2 932	4 573	4 547	147	283	217
Produkty spożywcze	1 907	1 402	1 145	739	561	333
przez Gdańsk	736	527	499	252	127	88
przez Gdynię	110	226	187	71	147	109
Zwierzęta żywe—w tys. szt.	2 759	3 078	2 495	188	88	39
przez Gdańsk	10	5	1	3	1	0,3
Produkty zwierzęce	23	21	21	59	50	36
przez Gdańsk	6	2	2	9	6	4
przez Gdynię	0,1	1	0,4	0,4	1	1
Materjały i wyroby drzewne	2 803	1 809	1 045	348	225	120
przez Gdańsk	740	884	482	127	134	71
przez Gdynię	0,5	19	39	0,3	3	3
Rośliny i ich części	81	66	53	54	43	34
przez Gdańsk	20	14	18	18	13	15
przez Gdynię	0,2	0,0	0,3	0,1	0,0	0,3
Paliwo, asfalt, ropa i pochodne	12867	14264	10622	400	392	256
przez Gdańsk	5 696	6 104	4 028	161	151	89
przez Gdynię	2 817	4 275	4 238	72	95	75
Gumelastyka	1	1	2	14	8	7
przez Gdańsk	1	1	1	9	4	3
przez Gdynię	0,0	0,2	0,5	0,1	1	2
Materjały i przetwory chemiczne nieorganiczne	171	189	170	38	31	22
przez Gdańsk	39	62	61	6	8	6
przez Gdynię	2	28	50	0,2	4	8
Materjały i przetwory chemiczne organiczne	30	32	28	17	14	10
przez Gdańsk	5	5	4	2	2	1
przez Gdynię	0,0	0,1	0,1	0,0	0,2	0,1
Metale i wyroby z metali	611	571	244	317	241	103
przez Gdańsk	13	16	16	6	10	9
przez Gdynię	1	22	29	0,4	10	10
Maszyny i aparaty	3	7	4	11	21	11
przez Gdańsk	0,2	0,1	0,3	0,5	0,4	1
przez Gdynię	0,1	0,0	1	0,1	0,0	3
Papier i wyroby z papieru	20	28	15	10	12	6
przez Gdańsk	8	12	6	4	5	2
przez Gdynię	1	0,1	0,2	1	0,1	0,2
Materjały i wyroby włókniste	30	23	19	186	141	69
przez Gdańsk	1	0,5	0,1	7	4	1
przez Gdynię	0,1	1	0,3	1	9	1
Odzież i konfekcja	0,3	2	2	10	23	20
przez Gdańsk	0,0	0,1	0,3	1	2	2
przez Gdynię	0,0	1	1	0,2	12	4

TABL. 4. HANDEL POLSKI. PRZYWÓZ I WYWÓZ WAŻNIEJSZYCH TOWARÓW W LATACH 1930—1932

Towary	1930	1931	1932	1930	1931	1932	
	Waga w tysiącach tonn			Wartość w miljonach zł.			w %
A. Przywóz							
Ogółem przywóz	3 571	2 931	1 787	2 246	1 468	862	*100,0*
Bawełna	61	55	51	198	124	86	*10,0*
Wełna	19	21	18	124	96	66	*7,7*
Maszyny i aparaty	32	18	7	171	100	42	*4,9*
Przędza	5	5	3	104	84	41	*4,8*
Tkaniny	4	4	2	108	85	40	*4,6*
Tytoń	19	10	9	61	33	33	*3,8*
Tłuszcze techniczne	47	39	37	66	40	28	*3,2*
Przyrządy i materjały elektrotechniczne	8	4	2	71	51	25	*2,9*
Śledzie	89	53	45	52	28	20	*2,3*
Owoce i jagody	45	44	29	34	31	19	*2,2*
Futra surowe	3	3	3	30	27	18	*2,1*
Skóry surowe	21	18	16	47	31	18	*2,1*
Kawa	8	8	7	26	22	17	*2,0*
Skóry wyprawione	3	1	1	63	29	16	*1,9*
Nasiona oleiste	24	26	52	13	9	13	*1,5*
Ryż	53	78	47	26	25	13	*1,5*
Rudy	650	561	229	72	39	12	*1,4*
Garbniki	21	17	22	19	13	11	*1,3*
Farby, barwniki i lakiery	7	5	4	19	15	11	*1,3*
Futra wyprawione	0,2	0,2	0,1	26	17	10	*1,2*
Papier i wyroby	74	55	7	58	39	9	*1,0*
Herbata	2	2	2	15	13	8	*0,9*
Żelastwo (szmlec)	334	367	123	43	35	8	*0,9*
B. Wywóz							
Ogółem wywóz	18 922	18 703	13 504	2 433	1 879	1 084	*100,0*
Węgiel	12 497	13 823	10 223	335	339	210	*19,4*
Drewno napółobrobione	1 311	1 106	582	211	157	77	*7,1*
Bekony	24	53	54	72	103	72	*6,6*
Jaja	55	48	37	135	98	57	*5,3*
Cynk	140	116	78	105	61	36	*3,3*
Przędza	7	7	5	85	63	36	*3,3*
Żyto	383	133	219	71	26	35	*3,2*
Cukier	395	345	185	138	80	34	*3,1*
Szyny, żelazo i stal	273	255	95	84	72	25	*2,3*
Jęczmień	217	138	146	50	29	25	*2,3*
Tkaniny	7	6	3	83	69	25	*2,3*
Trzoda chlewna, tys. szt.	721	374	193	139	52	23	*2,1*
Wyroby z drzewa	63	51	41	44	32	22	*2,0*
Odzież i konfekcja	0,3	2	2	10	23	20	*1,8*
Drewno surowe	1 428	651	419	91	34	19	*1,8*
Nasiona roślin pastewnych i traw	52	37	30	30	23	19	*1,8*
Nawozy sztuczne	131	154	137	28	24	17	*1,6*
Pszenica	57	49	66	16	12	15	*1,4*
Wędliny i szynki	3	8	8	11	23	15	*1,4*
Pasza dla zwierząt	293	135	132	44	16	15	*1,4*
Rury	54	43	21	41	30	14	*1,3*
Skóry surowe	10	10	12	27	20	13	*1,2*
Parafina i waselina	24	22	20	20	15	13	*1,2*

TABL. 5. PRZYWÓZ DO POLSKI NIEKTÓRYCH TOWARÓW Z UWZGLĘDNIENIEM NAJWAŻNIEJSZYCH KRAJÓW POCHODZENIA W 1932 R.

Towary Państwa	Wartość w miljonach zł.	Towary Państwa	Wartość w miljonach zł.
Bawełna	86	Futra surowe	18
St. Zjedn. Am.	73	Niemcy	6
Egipt	8	Anglja	2
Wełna	66	Australja	2
Anglja	13	Rumunja	2
Australja	13	St. Zjedn. Am.	2
Francja	11	Skóry surowe	18
Belgja	9	Niemcy	4
Argentyna	8	Brazylja	2
Austrja	4	Czechosłowacja	2
Maszyny i aparaty	42	Holandja	2
Niemcy	19	Kolumbja	2
Anglja	5	Kawa	17
Austrja	3	Brazylja	9
Francja	3	Kraje Am. Środk.	5
Przędza	41	Skóry wyprawione	16
Francja	12	St. Zjedn. Am.	5
Anglja	6	Austrja	3
Niemcy	6	Francja	3
Włochy	6	Nasiona oleiste	13
Szwajcarja	5	Argentyna	3
Austrja	3	Kraje oddz. niew.	
Tkaniny	40	Afr. Równ.-Zach.	3
Szwajcarja	18	Rumunja	3
Austrja	5	Ryż	13
Czechosłowacja	5	Indje Bryt.	12
Anglja	4	Rudy	12
Francja	3	Niemcy	7
Tytoń	33	Szwecja	1
Bułgarja	9	Garbniki	11
Grecja	6	Argentyna	7
Jugosławja	5	Farby, barwn. i lakiery	11
Z.S.R.R.	4	Niemcy	6
St. Zjedn. Am.	3	Szwajcarja	2
Włochy	3	Futra wyprawione	10
Tłuszcze techniczne	28	Francja	3
Holandja	7	Z. S. R. R.	3
Danja	4	Belgja	2
Niemcy	4	Papier i wyroby	9
Anglja	3	Niemcy	4
Argentyna	2	Belgja	1
Przyrządy i mat. elektr.	25	Herbata	8
Niemcy	10	Indje Bryt.	3
Szwecja	6	Anglja	2
Śledzie	20	Cejlon	2
Anglja	15	Żelastwo (szmelc)	8
Owoce i jagody	19	Belgja	2
Włochy	7	Danja	2
St. Zjedn. Am.	6	Norwegja	1
Hiszpanja	2		

TABL. 6. WYWÓZ Z POLSKI NIEKTÓRYCH TOWARÓW Z UWZGLĘDNIENIEM WAŻNIEJSZYCH KRAJÓW PRZEZNACZENIA W 1932 R.

Towary Ważniejsze państwa	Wartość w miljonach zł.	Towary Ważniejsze państwa	Wartość w miljonach zł.
Węgiel	210	Niemcy	3
Szwecja	48	Tkaniny	25
Austrja	37	Szwajcarja	9
Danja	26	Austrja	3
Francja	21	Rumunja	2
Czechosłowacja	19	Trzoda chlewna	23
Norwegja	15	Austrja	18
Włochy	15	Wyroby z drzewa	22
Drewno napółobrobione	77	Anglja	4
Anglja	29	Holandja	3
Francja	12	Niemcy	3
Holandja	12	Belgja	2
Belgja	10	Szwajcarja	2
Czechosłowacja	4	Odzież i konfekcja	20
Bekony	72	Holandja	5
Anglja	72	Niemcy	5
Jaja	57	Anglja	4
Anglja	15	Francja	4
Czechosłowacja	13	Drewno surowe	19
Włochy	8	Niemcy	9
Niemcy	7	Czechosłowacja	4
Austrja	6	Nasiona roślin pastewnych i traw	19
Cynk	36	Niemcy	7
Niemcy	20	Danja	3
Z.S.R.R.	4	Francja	2
Anglja	3	Nawozy sztuczne	17
Przędza	36	Hiszpanja	5
Rumunja	15	Szwecja	3
Japonja	5	Czechosłowacja	2
Chiny	4	Niemcy	2
Żyto	35	Pszenica	15
Niemcy	12	Niemcy	10
Danja	7	Holandja	4
Belgja	5	Wędliny i szynki	15
Czechosłowacja	5	Anglja	14
Holandja	4	Pasza dla zwierząt	15
Cukier	34	Niemcy	6
Anglja	11	Czechosłowacja	3
Szwecja	4	Rury	14
Danja	3	Argentyna	3
Niemcy	3	Indje Brytańskie	2
Holandja	2	Skóry surowe	13
Łotwa	2	Czechosłowacja	4
Szyny, żelazo i stal	25	Niemcy	4
Z.S.R.R.	11	Rumunja	2
Bułgarja	4	Parafina i waselina	13
Holandja	4	Anglja	7
Jugosławja	3	Francja	2
Jęczmień	25		
Belgja	17		

TABL. 7. HANDEL POLSKI WYTWORAMI ROLNICZEMI I WYROBAMI PRZEMYSŁU ROLNEGO STREFY UMIARKOWANEJ W LATACH 1929/30 — 1931/32 *a*

Grupy towarów	Przywóz			Wywóz		
	1929/30	1930/31	1931/32	1929/30	1930/31	1931/32
	Wartość w miljonach złotych					
Ogółem	**429**	**308**	**187**	**1 181**	**864**	**520**
I. Produkcja roślinna	121	99	72	326	180	144
II. Produkcja zwierzęca	278	185	100	602	535	293
Zwierzęta żywe	5	2	1	203	148	46
Produkty zwierzęce	273	183	99	399	387	247
III. Produkty przemysłu rolnego	30	24	15	253	149	83

a Lata gospodarcze od 1.VIII do 31.VII.

TABL. 8. HANDEL ZAGRANICZNY POLSKI WEDŁUG ZASADNICZYCH DZIEDZIN PRZEMYSŁU W LATACH 1930—1932

Grupy towarów	Przywóz			Wywóz		
	1930	1931	1932	1930	1931	1932
	Wartość w miljonach złotych					
Przemysł hutniczy	578	346	152	341	269	118
surowce i półfabrykaty	146	91	32	125	79	41
wyroby gotowe	432	255	120	216	190	77
Przemysł mineralny	54	32	17	13	9	6
surowce i półfabrykaty	20	14	8	8	5	1
wyroby gotowe	34	18	9	5	4	5
Przemysł chemiczny	252	153	109	112	88	69
surowce i półfabrykaty	162	78	52	43	36	26
wyroby gotowe	90	75	57	69	52	43
Przemysł skórzany	189	119	69	40	33	22
surowce i półfabrykaty	76	58	36	35	26	17
wyroby gotowe	113	61	33	5	7	5
Przemysł włókienniczy	569	415	243	186	141	69
surowce i półfabrykaty	461	330	203	103	72	44
wyroby gotowe	108	85	40	83	69	25
Przemysł papierniczy	75	54	32	14	15	9
surowce	33	22	13	6	6	4
wyroby gotowe	42	32	19	8	9	5
Przemysł drzewny	18	12	5	348	225	120
surowce i półfabrykaty	9	6	3	303	191	97
wyroby gotowe	9	6	2	45	34	23
Przemysł rolny	10	9	6	169	107	46
w tem produkty:						
młynarstwa	2	1	1	17	19	6
krochmalnictwa	3	3	1	5	3	1
cukrownictwa	2	3	3	138	81	34
browarnictwa	2	1	1	1	0	1
gorzelnictwa	0	0	0	4	1	2

TABL. 9. HANDEL POLSKI Z POSZCZEGÓLNEMI KRAJAMI W LATACH 1927—1932

Części świata Państwa	Przeciętna roczna 1927—1931		1932		Przeciętna roczna 1927—1931		1932	
	Przywóz	Wywóz	Przywóz	Wywóz	Przywóz	Wywóz	Przywóz	Wywóz
	Wartość w miljonach zł.				Wartość w % %			
Ogółem	**2 616**	**2 430**	**862**	**1 084**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Europa	2 026	2 328	627	1 018	77,4	95,8	72,7	93,9
w tem:								
Anglja . . .	226	287	75	178	8,7	11,8	8,7	16,4
Austrja . .	159	257	38	86	6,1	10,6	4,4	8,0
Belgja . . .	57	63	29	50	2,2	2,6	3,3	4,6
Czechosłow.	176	241	46	90	6,7	9,9	5,3	8,3
Danja . . .	41	92	15	49	1,6	3,8	1,7	4,6
Francja . .	188	65	59	62	7,2	2,7	6,9	5,7
Holandja . .	99	79	32	52	3,8	3,2	3,7	4,8
Łotwa . . .	12	57	2	9	0,5	2,3	0,2	0,8
Niemcy . . .	691	697	173	176	26,4	28,7	20,1	16,2
Norwegja .	16	24	5	21	0,6	1,0	0,6	1,9
Rumunja . .	34	57	8	29	1,3	2,3	0,9	2,7
Szwajcarja .	84	37	41	29	3,2	1,5	4,8	2,6
Szwecja . .	51	113	16	64	1,9	4,7	1,9	5,9
Węgry . . .	31	43	5	8	1,2	1,8	0,6	0,7
Włochy . .	74	42	29	33	2,8	1,7	3,4	3,1
Z. S. R. R. .	52	84	19	29	2,0	3,4	2,2	2,7
Azja	92	41	42	24	3,5	1,7	4,9	2,3
w tem:								
Chiny . . .	2	10	1	5	0,1	0,4	0,1	0,5
Indje Bryt. .	77	6	27	5	2,9	0,3	3,1	0,5
Japonja . .	1	15	2	6	0,0	0,6	0,2	0,5
Ameryka . . .	429	35	152	18	16,4	1 5	17,6	1,6
w tem:								
Argentyna .	34	7	21	6	1,3	0,3	2,5	0,5
Brazylja . .	22	3	14	1	0,8	0,1	1,6	0,0
St.Zjedn.Am.	330	21	104	10	12,6	0,9	12,1	0,9
Afryka	32	10	23	10	1,2	0,4	2,7	0,9
Oceanja	38	0	17	0	1,4	0,0	2,0	0,0

TABL. 10. OBRÓT HANDLU ZAGRANICZNEGO NIEKTÓRYCH PAŃSTW NA GŁOWĘ LUDNOŚCI W 1931 R.

	w złotych		w złotych		w złotych
Danja	1 764	Argentyna	868	Włochy	247
Nowa Zelandja .	1 669	Austrja	647	Litwa	207
Szwajcarja . . .	1 518	Francja	607	Węgry	200
Holandja	1 450	Niemcy	525	Hiszpanja	156
Belgja	1 384	Finlandja	523	Japonja	156
Anglja	1 120	Czechosłowacja .	445	Brazylja	136
Norwegja	1 113	Zw. Południ.-Afr. .	389	Meksyk	118
Kanada	1 068	St. Zjedn. Am. . .	325	Rumunja	112
Szwecja	999	Łotwa	313	Jugosławja . . .	109
Australja	871	Estonja	279	Polska	103

TABL. 11. HANDEL ZAGRANICZNY NIEKTÓRYCH PAŃSTW W LATACH 1927—1932

Państwa	Przeciętna roczna 1927—1931			1932		
	Przywóz	Wywóz	Saldo	Przywóz	Wywóz	Saldo
	Wartość w miljardach złotych					
Anglja	43,2	26,9	—16,3	20,4	11,4	— 9,0
Belgja	7,5	6,9	— 0,6	4,1	3,7	— 0,4
Czechosłowacja	4,5	4,9	+ 0,4	2,0	1,9	— 0,1
Danja	3,8	3,5	— 0,3	1,8	1,8	— 0,0
Francja	18,1	16,1	— 2,0	10,4	6,9	— 3,5
Hiszpanja	4,1	3,2	— 0,9	1,7	1,3	— 0,4
Holandja	8,8	6,4	— 2,4	4,7	3,0	— 1,7
Indje Bryt.	6,9	8,9	+ 2,0	3,1	3,2	+ 0,1
Japonja *a*	7,7	7,2	— 0,5	3,5	3,4	— 0,1
Kanada	9,4	9,5	+ 0,1	3,6	3,9	+ 0,3
Niemcy	24,9	24,3	— 0,6	9,9	12,0	+ 2,1
Polska	2,6	2,4	— 0,2	0,9	1,1	+ 0,2
Stany Zjedn. Am.	31,7	37,7	+ 6,0	11,9	14,1	+ 2,2
Szwajcarja	4,3	3,2	— 1,1	3,0	1,4	— 1,6
Szwecja	3,9	3,6	— 0,3	2,7	2,3	— 0,4
Włochy	8,7	6,3	— 2,4	3,8	3,1	— 0,7
Z. S. R. R.	4,3	4,0	— 0,3	3,2	2,6	— 0,6

a Bez Korei.

TABL. 12. STRUKTURA HANDLU ZAGRANICZNEGO NIEKTÓRYCH PAŃSTW W 1930 R.

Państwa	Ogółem	Zwierzęta żywe	Artykuły spożywcze i napoje	Surowce i półfabrykaty	Wyroby gotowe	Złoto, srebro (kruszec i monety)
Przywóz w % % ogólnej wartości						
Anglja	100,0	2,0	39,8	28,8	20,4	9,0
Austrja	100,0	8,3	22,7	27,8	39,8	1,4
Belgja	100,0	0,7	21,9	46,9	30,1	0,4
Czechosłowacja	100,0	4,6	16,9	45,3	33,0	0,2
Holandja	100,0	0,3	19,6	34,2	44,2	1,7
Niemcy	100,0	1,1	27,3	50,6	16,5	4,5
Polska	100,0	0,1	12,6	40,5	45,4	1,4
Szwajcarja	100,0	1,7	24,7	25,9	42,4	5,3
Szwecja	100,0	0,3	19,0	31,9	48,5	0,3
Wywóz w % % ogólnej wartości						
Anglja	100,0	0,3	6,0	13,9	66,2	13,6
Austrja	100,0	1,3	3,2	22,1	71,9	1,5
Belgja	100,0	0,6	7,3	31,0	60,7	0,4
Czechosłowacja	100,0	0,3	9,8	16,0	73,8	0,1
Holandja	100,0	0,9	35,3	18,8	41,6	3,4
Niemcy	100,0	0,6	4,0	19,0	71,8	4,6
Polska	100,0	7,6	27,9	41,6	21,2	1,7
Szwajcarja	100,0	0,2	9,9	8,6	76,8	4,5
Szwecja	100,0	0,4	9,7	48,4	41,4	0,1

TABL. 13. UDZIAŁ PROCENTOWY POLSKI W HANDLU ZAGRANICZNYM NIEKTÓRYCH PAŃSTW W LATACH 1928—1930 *a*

Państwa	Przywóz z Polski			Wywóz do Polski		
	1928	1929	1930	1928	1929	1930
Anglja	0,5	0,6	0,8	0,7	0,6	0,6
Austrja	9,3	8,9	8,0	5,5	4,8	4,4
Czechosłowacja	6,6	6,5	5,6	4,0	4,3	3,7
Danja	1,6	2,0	2,4	1,2	0,9	1,2
Estonja	4,8	7,7	8,5	0,7	1,7	1,2
Finlandja	1,2	1,7	2,2	0,2	0,1	0,1
Francja	0,4	0,5	0,7	0,8	0,9	1,0
Holandja	1,0	0,9	1,1	1,1	0,9	0,7
Jugosławja	2,7	2,2	1,6	1,4	1,1	0,7
Litwa	8,7	4,6	3,3	0,1	0,0	0,0
Łotwa	7,9	10,5	11,4	3,2	1,5	1,2
Niemcy	2,6	2,8	2,6	4,1	3,1	2,8
Norwegja	1,4	1,8	2,0	0,6	1,4	0,8
St. Zjedn. Am.	0,1	0,1	0,1	0,3	0,3	0,2
Szwajcarja	0,8	1,0	1,2	2,3	2,0	1,6
Szwecja	1,7	1,9	2,4	1,3	1,0	0,9
Węgry	4,1	4,8	3,6	3,3	1,7	1,2
Włochy	0,6	0,5	0,6	0,9	0,8	0,8
Z.S.R.R.	0,8	2,0	3,3	1,9	1,5	1,5

a Według danych statystyki odnośnych państw.

TABL. 14. ZESTAWIENIE WZAJEMNEGO UDZIAŁU PROCENTOWEGO NIEKTÓRYCH PAŃSTW W ICH HANDLU ZAGRANICZNYM W 1930 R. *a*

Państwa	Anglja	Czechosłowacja	Francja	Niemcy	St. Zj. Am.	Włochy	Z. S. R. R.
			Przywóz				
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
z Anglji	—	3,7	10,0	6,1	6,9	9,7	7,4
„ Czechosłowacji	0,6	—	0,6	3,5	1,0	1,4	2,2
„ Francji	4,8	3,6	—	6,6	3,7	8,7	3,0
„ Niemiec	6,6	25,4	15,1	—	5,8	12,6	21,9
„ St. Zjedn. Am.	15,1	5,0	11,6	12,6	—	14,6	26,2
„ Włoch	1,5	2,4	2,9	3,5	2,6	—	1,0
„ Z.S.R.R.	3,2	1,9	1,7	4,2	0,7	3,2	—
„ innych krajów	68,2	58,0	58,1	63,5	79,3	49,8	38,3
			Wywóz				
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
do Anglji	—	7,9	16,0	10,1	17,6	9,8	23,8
„ Czechosłowacji	0,3	—	0,5	4,4	0,1	1,1	0,6
„ Francji	5,2	2,3	—	10,9	5,8	10,2	4,5
„ Niemiec	4,7	17,0	9,7	—	7,2	12,8	21,4
„ St. Zjedn. Am.	5,0	5,6	5,7	5,7	—	10,9	4,4
„ Włoch	2,4	2,8	3,9	4,0	2,6	—	4,7
„ Z.S.R.R.	1,2	1,9	0,4	3,6	2,9	0,8	—
„ innych krajów	81,2	62,5	63,8	61,3	63,8	54,4	40,6

a Zestawienie według danych statystyki państw, wymienionych u góry tablicy.

DZIAŁ X. HANDEL WEWNĘTRZNY I SPOŻYCIE

TABL. 1. LICZBA ŚWIADECTW PRZEMYSŁOWYCH DLA PRZEDSIĘBIORSTW HANDLOWYCH W LATACH 1926—1931

Lata / Grupy województw	Ogółem	Kategorje świadectw przemysłowych						
		I	II	III	IV	Va	Vb	Handel jarmarczny
1926	415 815	1 090	29 530	192 394	179 323	1 758	11 650	70
1927	449 405	1 204	31 508	204 043	199 991	1 620	11 005	34
1928	465 955	1 258	36 465	221 789	194 119	1 547	10 703	74
1929	460 807	1 225	39 082	231 305	177 903	1 485	9 733	74
1930	455 261	1 158	39 142	232 215	171 622	1 371	9 725	28
1931	443 673	1 037	36 353	225 774	170 968	1 101	8 427	13
Województwa:								
centralne . .	200 388	553	14 835	97 823	82 456	375	4 346	—
w tem m. st. Warszawa	29 771	365	4 395	13 200	11 141	73	597	—
wschodnie .	55 229	34	3 922	32 143	18 508	152	470	—
zachodnie .	75 377	272	11 094	39 424	22 452	419	1 714	2
południowe .	112 679	178	6 502	56 384	47 552	155	1 897	11

TABL. 2. PŁATNICY PODATKU PRZEMYSŁOWEGO OD OBROTU I OBRÓT OPODATKOWANY WEDŁUG KATEGORYJ ŚWIADECTW PRZEMYSŁOWYCH W LATACH 1926—1931

Lata	Ogółem	Kategorje świadectw przemysłowych			
		I	II	III	IV
Liczba płatników					
1926	395 468	1 017	29 236	191 396	173 819
1927	428 233	1 016	30 549	203 051	193 617
1928	446 247	1 076	35 569	219 032	190 570
1929	446 407	1 100	38 878	229 566	176 863
1930	427 782	1 051	38 574	222 084	166 073
1931	421 390	875	35 515	217 668	167 332
Kwota obrotu opodatkowanego (miljonów złotych)					
1926	9 214	1 354	3 370	3 420	1 070
1927	12 482	1 881	4 842	4 326	1 433
1928	15 080	2 350	6 179	4 942	1 609
1929	15 059	2 073	6 524	4 951	1 511
1930	12 571	1 397	5 424	4 362	1 388
1931	10 411	1 202	4 220	3 758	1 231
Na 1 płatnika przypadało obrotu (tysięcy złotych)					
1926	23	1 331	115	18	6
1927	29	1 851	159	21	7
1928	34	2 184	174	23	8
1929	34	1 885	168	22	9
1930	29	1 329	141	20	8
1931	25	1 373	119	17	7

TABL. 3. PŁATNICY PODATKU PRZEMYSŁOWEGO OD OBROTU I OBRÓT OPODATKOWANY WEDŁUG BRANŻ W LATACH 1930 i 1931

Branże handlowe	Liczba płatników w tysiącach		Obrót			
			ogółem miljonów złotych		przeciętnie na 1 płatnika tys. złotych	
	1930	1931	1930	1931	1930	1931
Ogółem	**427,8**	**421,4**	**12 571**	**10 411**	**29**	**25**
Skup zawodowy	32,6	31,1	1 169	924	36	30
Artykuły spożywczo-kolonjalne	177,7	179,5	3 811	3 409	21	19
Zakłady gastronom.	38,8	38,1	685	578	18	15
Wina i wódki	4,9	4,7	212	170	43	36
Wyroby monopolu tytoniowego	13,2	13,5	63	56	5	4
Manufaktura	23,9	21,8	1 007	760	42	35
Konfekcja i galanterja	25,9	25,6	562	484	22	19
Ubrania	7,7	7,3	180	139	24	19
Obuwie	8,4	8,5	158	138	19	16
Skóry i wyroby z nich	7,5	7,3	222	179	30	24
Maszyny i artykuły techniczne	1,9	1,7	270	183	142	108
Artykuły budowlane i opałowe	11,9	12,0	615	518	52	43
Meble, urządzenia biurowe	1,9	1,8	72	61	39	33
Żelazo i wyroby żelazne	6,7	6,2	457	312	69	51
Porcelana, szkło, fajans	5,0	4,9	133	109	27	22
Chemikalja, mydło, nafta	4,3	3,8	240	223	56	59
Instrumenty *a*	0,6	0,7	66	53	110	79
Wyroby zegarmistrz., jubil., platerowane	2,1	2,0	70	48	33	23
Przybory oświetleniowe, radjowe	1,4	1,1	137	112	98	106
Apteki	1,9	2,0	103	97	53	49
Składy apteczne	2,8	2,7	180	144	65	53
Księgarnie i materjały piśmienne	4,9	4,9	249	208	51	42
Art. rolnicze, spółdz. roln.-handlowe	3,1	3,1	275	239	87	77
Banki i wszelkie instytucje kredytowe	1,3	1,3	269	207	199	158
Komunikacja, przewóz	6,6	6,0	208	182	32	30
Hotele, pokoje umebl.	3,5	3,5	55	47	16	13
Teatry i widowiska	0,7	0,7	64	50	87	68
Biura handlowe	2,6	3,6	289	217	112	60
Przedsiębiorstwa inne	24,0	22,0	750	564	31	26

a Optyczne, chirurgiczne, muzyczne, aparaty i przybory fotograf.

Źródło tablic 1—3: Dane Ministerstwa Skarbu.

TABL. 4. ZBYT WĘGLA KAMIENNEGO Z KOPALŃ POLSKI WEWNĄTRZ KRAJU W LATACH 1926—1932

Grupy odbiorców	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932
	w miljonach tonn						
Ogółem w kraju	17,6	22,2	23,6	27,1	20,3	19,0	15,2
	w odsetkach ogólnego zbytu w kraju						
Razem 1—4	75,3	74,5	76,7	75,3	75,9	75,6	74,6
1. Przemysł	53,4	52,7	54,5	51,7	54,8	51,1	49,9
2. Żegluga	0,2	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1
3. Pośrednicy	11,6	11,2	11,4	12,3	10,9	12,4	12,2
4. Opał domowy	10,1	10,5	10,7	11,3	10,1	12,0	12,4
Razem 5—7	24,3	25,5	23,3	24,7	24,1	24,4	25,4
5. Koleje żelazne	17,8	19,3	17,5	18,6	18,1	19,2	19,3
6. Inne inst. państw.	1,4	1,6	1,4	1,9	2,0	2,4	3,1
7. Instyt. miejskie	5,1	4,6	4,4	4,2	4,0	2,8	3,0

TABL. 5. ZBYT ŻELAZA WALCOWANEGO W POLSCE W LATACH 1927—1932

Rok	Ogółem	Handel	Przemysł		Rząd	Samorządy
			ogółem	w tem huty syndykatowe		
	w tysiącach tonn					
1927	528,8	189,6	210,1	32,8	127,9	1,2
1928	712,6	245,0	291,8	16,7	173,5	2,3
1929	508,3	178,0	229,8	5,8	97,1	3,4
1930	369,9	147,9	149,3	3,6	72,0	0,7
1931	262,8	78,4	118,4	1,9	65,6	0,4
1932	160,0	49,6	53,2	0,7	56,8	0,8
	w odsetkach					
1927	100,0	35,9	39,7	6,2	24,2	0,2
1928	100,0	34,4	41,0	2,4	24,3	0,3
1929	100,0	35,0	45,2	1,1	19,1	0,7
1930	100,0	40,0	40,4	1,0	19,4	0,2
1931	100,0	29,8	45,0	0,7	25,0	0,2
1932	100,0	31,0	33,2	0,4	35,5	0,3

TABL. 6. SPRZEDAŻ WYROBÓW POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO W LATACH 1926—1932

Rok	Polska	Województwa			
		centralne	wschodnie	zachodnie	południowe
		w miljonach złotych			
1926	475	192	41	99	143
1927	559	227	49	122	161
1928	647	253	60	149	185
1929	705	267	63	168	207
1930	704	271	62	169	202
1931	636	249	55	151	181
1932	553	218	47	133	155

TABL. 7. SPRZEDAŻ SPIRYTUSU PRZEZ PAŃSTWOWY MONOPOL SPIRYTUSOWY W POLSCE W LATACH 1926—1932

Rok	Polska	Województwa			
		centralne	wschodnie	zachodnie	południowe
		w tysiącach hektolitrów			
1926	554	230	81	119	124
1927	501	235	67	94	105
1928	596	288	78	107	123
1929	613	299	79	118	117
1930	530	280	58	99	93
1931	399	205	38	88	68
1932	335	180	31	72	52
w tem na trunki	228	122	26	49	31

TABL. 8. SPRZEDAŻ SOLI PRZEZ PAŃSTWOWY MONOPOL SOLNY W POLSCE W LATACH 1926—1931

Grupy województw	1926	1927	1928	1929	1930	1931
	w tysiącach tonn					
Sól jadalna						
Polska	289,3	307,5	285,4	301,8	301,9	290,0
Woj. centralne	123,0	130,8	122,1	128,1	129,0	124,2
„ wschodnie	49,9	53,8	48,5	53,0	54,0	50,6
„ zachodnie	36,1	38,2	35,6	36,8	37,7	38,8
„ południowe	80,3	84,7	79,2	83,9	81,2	76,4
Sól bydlęca i przemysłowa						
Polska	31,0	41,2	50,6	52,5	47,0	53,2
Woj. centralne	11,2	15,8	17,7	20,9	20,3	22,0
„ wschodnie	0,2	1,0	1,2	1,6	2,1	2,2
„ zachodnie	13,9	17,4	19,1	21,0	16,4	18,7
„ południowe	5,7	7,0	12,6	9,0	8,2	10,3

TABL. 9. SPRZEDAŻ CUKRU W POLSCE W LATACH 1927—1932

Rok	Polska	Województwa			
		centralne	wschodnie	zachodnie	południowe
		w tysiącach tonn			
1927	317,8	154,3	26,8	66,9	69,8
1928	351,0	166,7	31,1	76,6	76,6
1929	361,0	171,0	30,6	79,1	80,3
1930	349,8	169,6	29,7	75,2	75,3
1931	322,6	159,3	25,3	68,3	69,7
1932	293,6	145,4	23,8	63,0	61,4

TABL. 10. ZBYT GŁÓWNYCH KRAJOWYCH NAWOZÓW SZTUCZNYCH W POLSCE W LATACH 1929—1932

Rok gospodarczy	Polska		Województwa			
	ogółem	na 1000 *ha* gruntów ornych	centralne	wschodnie	zachodnie	południowe
	w tonnach					
Azotniak						
1929/30	85 478	*4,6*	23 666	2 214	55 764	3 834
1930/31	53 161	*2,9*	18 184	1 032	30 409	3 536
1931/32*a*	35 246	*1,9*	11 722	598	20 143	2 783
Superfosfat						
1929/30	176 983	*9,5*	75 655	11 648	60 754	28 926
1930/31	114 193	*6,2*	51 650	7 518	34 280	20 745
1931/32*b*	55 160	*2,2*	30 602	2 412	10 592	11 554
Sylwinit						
1929/30	108 185	*5,8*	25 941	3 335	68 992	9 917
1930/31	63 203	*3,4*	16 182	2 125	37 356	7 540
1931/32	41 654	*2,8*	9 017	1 210	26 572	4 855
Kainit						
1929/30	101 300	*5,5*	28 445	2 746	60 967	9 142
1930/31	75 169	*4,1*	21 490	2 210	44 019	7 450
1931/32	51 685	*3,0*	14 750	1 131	31 010	4 794

a Bez sprzedaży drobnicowej. *b* Tylko w sezonie jesiennym.

TABL. 11. ZBYT NIEKTÓRYCH TOWARÓW W POLSCE NA 1 MIESZKAŃCA W LATACH 1931, 1932

Towary	Rok	Polska	Województwa			
			centr.	wschod.	zachod.	połud.
Tytoń (w zł.) . . .	1931	20,6	19,2	10,6	34,5	21,8
	1932	17,0	16,0	8,4	29,1	17,9
Spirytus *a* (w litr.)	1931	0,86	1,11	0,60	1,23	0,42
	1932	0,7	0,9	0,46	1,06	0,36
Cukier (w *kg*) . . .	1931	10,1	11,9	4,55	15,2	8,18
	1932	9,06	10,7	4,30	13,8	7,13
Sól jadalna (w *kg*)	1930	9,8	10,0	10,4	8,6	9,8
	1931	9,2	9,4	9,4	8,6	9,0
Nafta (w *kg*) . . .	1931	3,52	3,44	3,27	3,72	3,74
	1932	2,98	3,13	2,34	3,17	3,05
Węgiel *b* (w *kg*) .	1931	479	409	38	1 671	246
	1932	378	344	27	1 255	195
Żelazo walcowane *c*	1931	6,0	6,4	1,3	14,5	3,9
(w *kg*)	1932	3,04	2,36	0,86	9,21	2,29
Cement (w *kg*) . .	1931	16,3	14,3	5,6	35,6	15,8
	1932	10,9	10,0	3,8	22,1	11,3
Drożdże piek.	1931	0,27	0,27	0,16	0,31	0,33
(w *kg*)	1932	0,24	0,23	0,15	0,31	0,29
Ryż (w *kg*)	1932	1,01	1,10	1,11	1,03	0,8

a Na cele spożywcze. *b* Bez zużycia kolei, żeglugi, kopalń i na deputaty. *c* Żelazo handlowe, szyny, kształtowniki i t. p.

TABL. 12. UBÓJ ZWIERZĄT GOSPODARSKICH W POLSCE W LATACH 1930—1932

Rok	Bydło rogate		Trzoda chlewna	Owce i kozy	Konie
	ogółem	w tem cielęta			
	w tysiącach sztuk				
1930	3 475	2 236	3 708	642	19
1931	3 797	2 467	5 009	621	15
1932	3 788	2 231	4 646	542	8
	w tysiącach tonn żywej wagi				
1930	425	90	444	21	5
1931	446	98	565	21	4
1932	486	88	521	18	2

TABL. 13. PRZECIĘTNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW W POLSCE W LATACH 1926—1932 *a*

Na głowę ludności w kilogramach

Produkty	Przeciętne pięcioletnie			1932
	1926—1930	1927—1931	1928—1932	
Produkty spożywcze				
Pszenica *b*	47,1	48,8	50,6	56,4
Żyto *b*	163,7	163,6	162,9	138,9
Jęczmień *b*	34,6	35,4	35,6	34,0
Owies *b*	63,8	64,5	65,2	58,1
Ryż	2,0	2,1	2,1	1,3
Herbata	0,07	0,06	0,06	0,05
Kawa	0,24	0,24	0,24	0,21
Kakao	0,18	0,19	0,19	0,18
Cukier	11,2	11,3	11,1	9,20
Surowce, półfabrykaty i wytwory				
Węgiel	874,5	866,0	800,4	565,5
Koks	49,9	50,2	46,5	30,2
Sól	15,2	15,3	14,4	11,3
Ropa naftowa	23,4	22,1	20,5	15,9
Benzyna i gazolina	2,6	2,8	2,9	2,1
Surowiec żelaza	18,3	18,6	15,6	6,3
Cynk	0,9	0,8	0,8	0,3
Bawełna	2,2	2,1	1,9	1,5

a Na polskim obszarze celnym łącznie z W. m. Gdańskiem.
b W roku gospodarczym, od 1.VIII roku poprzedniego do 31.VII roku wymienionego w główce.

TABL. 14. SPOŻYCIE *a* NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW W POSZCZEGÓLNYCH PAŃSTWACH W LATACH 1927—1931

Na głowę ludności w *kg*

Artykuły Państwa	Przeciętne pięcioletnie 1927—1931	Artykuły Państwa	Przeciętne pięcioletnie 1927—1931	Artykuły Państwa	Przeciętne pięcioletnie 1927—1931
Pszenica		**Żyto**		**Ryż**	
Belgja	204	Polska	164	Hiszpanja	11,6
Francja	189	Z.S.R.R.	128	Włochy	10,2
Włochy	178	Niemcy	118	Holandja	10,1
Anglja	159	Czechosłow.	118	St. Zjedn. Am.	5,4
Węgry	151	Austrja	93	Belgja	5,6
Hiszpanja	148	Węgry	85	Austrja	4,4
St. Zjedn. Am.	125	Szwecja	77	Francja	3,4
Jugosławja	124	Belgja	75	Czechosłow.	3,4
Szwecja	115	Francja	20	Niemcy	3,8
Niemcy	81	St. Zjedn. Am.	6	Anglja	2,5
Polska	49	Włochy	4	Polska	2,1
Kawa		**Herbata**		Norwegja	1,9
Danja	8,8	Anglja	4,52	Szwecja	1,0
Szwecja	7,6	Irlandja	3,61	**Kakao**	
Norwegja	6,0	Holandja	1,66	Holandja	6,2
St. Zjedn. Am.	5,6	St. Zjedn. Am.	0,32	St. Zjedn. Am.	1,6
Belgja	5,5	Danja	0,18	Anglja	1,4
Finlandja	5,2	Niemcy	0,09	Niemcy	1,2
Holandja	5,2	Polska	0,06	Francja	0,8
Francja	4,1	Norwegja	0,06	Belgja	0,9
Niemcy	2,5	Szwecja	0,07	Danja	0,8
Włochy	1,1	Finlandja	0,04	Szwecja	0,7
Anglja	0,5	Francja	0,03	Czechosłow.	0,5
Polska	0,2	Belgja	0,03	Hiszpanja	0,5
Węgiel *b*				Polska	0,2
Belgja	4 392	**Cukier**		Włochy	0,2
St. Zjedn. Am.	3 899	Danja	49,8	**Bawełna**	
Anglja	3 762	Anglja	46,6	St. Zjedn. Am.	15,8
Kanada	3 166	Szwecja	43,3	Anglja	13,2
Niemcy	2 377	St. Zjedn. Am.	40,5	Belgja	9,9
Francja	2 133	Holandja	39,6	Francja	7,5
Czechosłow.	1 673	Czechosłow.	35,2	Holandja	5,7
Holandja	1 645	Austrja	33,3	Włochy	5,2
Danja	1 485	Belgja	29,3	Niemcy	5,0
Zw. Poł. Afryk.	1 390	Niemcy	28,1	Austrja	4,5
Szwecja	1 152	Francja	26,0	Szwecja	4,0
Austrja	1 138	Hiszpanja	13,4	Polska	2,1
Polska	866	Polska	11,3	Danja	1,5
Japonja	509	Włochy	10,4	Norwegja	0,7
Z.S.R.R.	242	Z.S.R.R.	7,3	Z.S.R.R.	0,6

a Spożycie stanowi: produkcja więcej przywóz z zagranicy, mniej wywóz zagranicę (dla zbóż także mniej wysiew). Spożycie Polski łącznie z W. m. Gdańskiem. *b* Węgiel kamienny brunatny, koks i brykiety w przeliczeniu na węgiel kamienny.

Źródła: *Annuaire International de Statistique Agricole, Annuaire Statistique de la Société de Nations, Statistisches Jahrbuch für das Deutsche Reich.*

TABL. 15. WYSTAWCY NA MIĘDZYNARODOWYCH TARGACH W LATACH 1927—1932

Rok	Ogółem	Wystawcy krajowi				Wystawcy zagraniczni
		ogółem	z województw			
			centralnych i wschodnich	zachodnich	południowych	
Targi Wschodnie we Lwowie						
1927	1 515	1 117	296	156	665	398
1928	1 602	1 132	245	116	771	470
1929	1 435	955	147	93	715	480
1930	1 483	1 182	235	124	823	301
1931	1 066	918	130	89	699	148
1932	1 047	908	118	44	746	139
Międzynarodowe Targi w Poznaniu *a*						
1927	1 065	792	232	501	59	273
1928	1 620	1 161	362	656	143	459
1929*b*	3 276	3 276	1 639	1 083	554	—
1930	833	598	209	345	44	235
1931	453	340	92	196	52	113
1932	315	219	75	126	18	96

a Wystawcy z W. m. Gdańska włączeni są do grupy woj. zachodnich. *b* Powszechna Wystawa Krajowa—wystawcy z dziedziny przemysłu, rzemiosła, handlu i finansów. Normalne Targi Poznańskie nie odbyły się w r. 1929.

TABL. 16. TARGI MAŁE I WIELKIE W POLSCE W 1932 R.

Grupy województw	Ogólna liczba miejscowości targowych	Na 1 miejscowość targową przypada		Liczba miejscowości targowych, w których odbywają się		
		*km*²	tys. ludności	tylko targi małe	tylko targi wielkie	targi małe i wielkie
Polska	**1 397**	**278**	**23**	**363**	**459**	**575**
Woj. centralne	445	309	26	99	159	187
„ wschodnie	351	355	20	108	132	111
„ zachodnie	303	156	15	38	91	174
„ południowe	298	265	29	118	77	103

DZIAŁ XI. PIENIĄDZ I KREDYT

TABL. 1. GŁÓWNE POZYCJE BILANSÓW BANKU POLSKIEGO W LATACH 1928—32

Stan w dniu 31.XII

Pozycje bilansów	1928	1929	1930	1931	1932
	w miljonach złotych				
Stan czynny					
Złoto	621	701	562	600	502
Pieniądze i należności zagraniczne	749	526	413	213	136
z tego zaliczone do pokrycia	527	419	288	88	48
Dyskonto weksli	641	704	672	670	586
Pożyczki na zastaw pap. wartośc.	91	77	86	126	114
Dług Skarbu Państwa	25	25	—	20	90
Suma bilansowa	**2 263**	**2 256**	**1 969**	**1 948**	**1 727**
Stan bierny					
Kapitał zakładowy	150	150	150	150	150
Fundusz zapasowy	100	110	114	114	114
Natychmiast płatne zobowiązania	524	468	210	213	220
w tem: a) kasy państwowe	268	269	27	6	12
b) pozostałe r-ki żyrowe	182	177	162	191	196
c) państw. fundusz kredyt.	19	2	0	0	0
Obieg biletów bankowych	1 295	1 340	1 328	1 218	1 003
Rachunek specj. Skarbu Państwa	75	75	—	—	—
Czysty zysk	36	48	33	24	12
Podział czystego zysku					
Na dywidendę	12	12	12	12	12
Na superdywidendę	9	13	8	5	0
Dla Skarbu Państwa	15	23	13	7	0

TABL. 2. GŁÓWNE POZYCJE BILANSÓW NIEKTÓRYCH BANKÓW BILETOWYCH

Stan w końcu 1932 r.

Państwa	Aktywa				Pasywa	
	Złoto	Pieniądze i należności zagraniczne	Portfel wekslowy krajowy	Pożyczki udzielone	Bilety w obiegu	Natychmiast płatne zobowiązania
	w miljonach złotych					
Anglja	5 197	—	803	989	17 092	6 290
Austrja	187	49	475	32	1 146	274
Belgja	3 218	—	902	76	4 496	269
Czechosłowacja	451	272	301	89	1 655	159
Francja	28 994	1 566	1 201	1 391	29 696	7 817
Niemcy	1 712	242	5 958	374	7 560	1 147
Polska	502	136	586	114	1 003	220
Rumunja	507	30	536	31	1 150	343
Stany Zjedn. Am.	28 088	1 605	2 095	53	24 415	22 829
Szwajcarja	4 250	150	34	84	2 771	1 784
Szwecja	492	60	320	167	1 429	485
Włochy	2 739	612	2 463	605	6 414	761

TABL. 3. OBIEG PIENIĘŻNY W POLSCE W LATACH 1930—1932

Stan w dniu 31. XII

Wyszczególnienie	1930	1931	1932	1930	1931	1932
	w miljon. złotych			w odsetkach		
Ogółem	**1 569**	**1 459**	**1 325**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Bilety Banku Polskiego	1 328	1 218	1 003	84,6	83,5	75,7
Bilety zdawkowe	3	1	—	0,2	0,1	—
Bilon	238	240	322	15,2	16,4	24,3

TABL 4. GŁÓWNE POZYCJE BILANSÓW BANKU GOSPODARSTWA KRAJOWEGO W POLSCE W LATACH 1928—1932

Stan w dniu 31. XII

Pozycje bilansów	1928	1929	1930	1931	1932
	w miljonach złotych				
Stan czynny					
Kasa i sumy do dyspozycji	53	38	44	46	47
Waluty zagraniczne	3	4	4	7	4
Weksle zdyskontowane	176	183	165	163	131
Weksle protestowane	1	2	3	6	4
Otwarty kredyt	65	80	114	126	125
Pożyczki terminowe	40	62	35	29	24
Pożyczki gotówkowe długoterminowe	465	482	698	758	737
w tem w dziale operacyj ze Skarbem Państwa	386	413	589	642	618
Pożyczki w listach zastawnych i obligacjach	584	663	735	792	838
Banki	42	33	39	10	7
Papiery wartościowe	75	73	73	69	62
Papiery wartościowe własnej emisji	94	75	71	41	52
Suma bilansowa	**1 665**	**1 753**	**2 039**	**2 125**	**2 133**
Stan bierny					
Kapitały własne i rezerwy	195	201	208	214	219
Lokaty Skarbu Państwa	388	417	509	507	484
Wkłady:					
terminowe	136	116	104	98	97
à vista	181	131	117	135	159
w tem oszczędnościowe	19	24	35	46	53
Różne salda kredytowe	8	8	23	6	5
Redyskonto weksli	39	72	78	99	79
Listy zastawne w obiegu	101	142	196	255	292
Obligacje w obiegu	483	521	539	537	546
Czysty zysk	7	13	12	7	3

TABL. 5. GŁÓWNE POZYCJE BILANSÓW PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO W POLSCE W LATACH 1928—1932

Stan w dniu 31. XII

Pozycje bilansów	1928	1929	1930	1931	1932
	w miljonach złotych				
Stan czynny					
Kasa i sumy do dyspozycji . . .	11	8	8	7	8
Weksle zdyskontowane	46	70	112	103	116
Weksle protestowane	0	1	2	5	4
Otwarty kredyt	22	34	32	25	18
Pożyczki terminowe	89	95	112	98	68
Pożyczki towarowe	34	46	27	18	8
Pożyczki w listach zastawnych .	134	182	220	228	223
Pożyczki w oblig. meljoracyjnych	20	79	103	110	111
Banki	20	24	22	12	5
Papiery wartościowe	50	88	120	124	116
Majątki własne w parcelacji . . .	10	20	26	26	27
Dłużnicy z fund. administr. *a* . . .	167	253	343	373	389
Suma bilansowa	**523**	**744**	**917**	**917**	**820**
Stan bierny					
Kapitały własne i rezerwy . . .	140	149	159	166	170
Lokaty Skarbu Państwa	50	50	88	88	48
Wkłady:					
terminowe	23	25	30	32	32
à vista	27	43	31	22	28
Różne salda kredytowe	4	3	1	3	2
Redyskonto weksli	5	29	69	88	107
Listy zastawne i obligacje w obiegu	155	261	323	338	334
Sumy do dyspozycji Skarbu z funduszów administrowanych . . .	30	39	30	22	7
Czysty zysk	12	14	10	4	1

a Nie wchodzą do bilansu.

TABL. 6. KREDYTY KRÓTKOTERMINOWE, UDZIELONE POSZCZEGÓLNYM DZIEDZINOM ŻYCIA GOSPODARCZEGO W POLSCE PRZEZ BANK POLSKI I BANKI PAŃSTWOWE

Stan w dniu 31. XII

Grupy korzystające z kredytu	1931	1932				
	Kredyty ogółem			Kredyty		
				Bank Polski	Bank Gosp. Kraj.	Państ. Bank Rolny
	w milj. zł.		w %%	w miljonach złotych		
Ogółem	**1 223**	**1 083**	*100,0*	**587**	**286**	**210**
w tem:						
Banki	447	413	*38,1*	400	8	5
Spółdzielnie kredytowe .	116	97	*9,0*	28	10	59
Rolnictwo	116	109	*10,1*	7	50	52
Górnictwo i hutnictwo .	43	34	*3,1*	33	1	—
Przemysł	180	153	*14,1*	87	38	28
Handel i różne	125	100	*9,2*	32	39	29
Państwo i samorządy . .	121	119	*11,0*	—	117	2

TABL. 7. KREDYTY KRÓTKOTERMINOWE UDZIELONE POSZCZEGÓLNYM DZIEDZINOM ŻYCIA GOSPODARCZEGO W POLSCE PRZEZ BANKI PRYWATNE *a*

Stan w dniu 31. X

Grupy korzystające z kredytu	1931	1932		
	Kredyty			Liczba kredytobiorców
	w miljonach złotych		w %%	
Ogółem	**1 081**	**838**	*100,0*	**40 037**
Rolnictwo	170	126	*15,0*	11 464
Górnictwo i hutnictwo	113	104	*12,4*	570
Przemysł	523	403	*48,1*	5 174
Handel i różne	250	194	*23,2*	22 743
Państwo i samorządy	25	11	*1,3*	86

a Dotyczy 47 banków akcyjnych.

TABL. 8. GŁÓWNE POZYCJE BILANSÓW POCZTOWEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI W POLSCE W LATACH 1928—1932

Stan w dniu 31. XII

Pozycje bilansów	1928	1929	1930	1931	1932
	w miljonach złotych				
Stan czynny					
Kasa i sumy do dyspozycji	71	62	61	91	129
Lokaty w bankach państwowych	24	25	17	24	27
Gotówka w urzędach pocztowych	8*a*	50	55	50	47
Skarb Państwa za waloryzacje	30	35	38	32	28
Pożyczki wekslowe	20	10	7	8	9
Pożyczki na zastaw papierów wartościowych	13	12	9	7	7
Papiery wartościowe własne i funduszu zapasowego	179	249	313	361	424
Dłużnicy	5	5	7	14	10
Suma bilansowa	**389**	**505**	**555**	**640**	**746**
Stan bierny					
Wkłady czekowe	194	211	178	178	178
Wkłady oszczędnościowe	122	173	254	332	445
Przekazy niezrealizowane	34	33	38	41	24
Różni za obligacje waloryzacyjne i inni wierzyciele	5	2	2	8	10
Czysty zysk	4	5	6	7	5

a Liczba z r. 1928 nie jest porównywalna z liczbami lat następnych wskutek zmian w rachunkowości.

TABL. 9. OBRÓT OSZCZĘDNOŚCIOWY I CZEKOWY W P. K. O. W LATACH 1928—1932

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932
	w miljonach złotych				
Obrót oszczędnościowy					
Wpłaty	167	209	315	425	503
Wypłaty	130	164	236	344	388
Przewyżka wpłat *a*	37	45	79	81	115
Przeciętna przewyżka na 100 mieszkańców w zł.	*120*	*144*	*249*	*252*	*352*
Obrót czekowy					
Wpłaty	10 667	12 013	11 915	11 312	10 896
Wypłaty	10 606	11 996	11 948	11 312	10 896
Obrót ogólny	21 273	24 009	23 863	22 624	21 792
w tem bezgotówkowy	13 009	14 665	14 939	14 642	14 731
Obrót bezgotówkowy w % obrotu ogólnego	*61*	*61*	*63*	*65*	*68*

a Bez wkładów zwaloryzowanych.

TABL. 10. LICZBA ZARZĄDÓW I ODDZIAŁÓW BANKÓW W POLSCE W LATACH 1925—1932

Data Siedziba zarządów i oddziałów	Bank Polski i banki państwowe	Prywatne banki krajowe		Oddziały banków zagranicznych
		zarządy	oddziały	
Ogółem 31. XII 1925	74	90	259	10
„ „ 1926	76	79	218	11
„ „ 1927	81	64	175	11
„ „ 1928	86	62	176	14
„ „ 1929	88	59	164	16
„ „ 1930	87	57	136	13
„ „ 1931	89	57	110	11
„ „ 1932	89	50	95	14
Woj. centralne	28	24	42	4
w tem m. st. Warszawa	4	15	11	1
„ wschodnie	12	3	4	—
„ zachodnie	25	16	21	10
„ południowe	21	7	24	—
W. m. Gdańsk	—	—	2	.
Zagranica	3	—	2	.

TABL. 11. GŁÓWNE POZYCJE ŁĄCZNYCH BILANSÓW BANKÓW AKCYJNYCH W POLSCE W LATACH 1928—1932

Stan w dniu 31. XII

Pozycje bilansów	1928	1929	1930	1931	1932 *a*
	w miljonach złotych				
Liczba banków	65	64	64	62	60
Stan czynny					
Kasa i sumy do dyspozycji	108	107	96	75	65
Waluty zagraniczne .	29	28	29	14	12
Weksle zdyskontowane	902	935	852	527	407
Weksle protestowane	8	16	20	41	63
Kredyt otwarty	765	945	931	650	533
Pożyczki terminowe .	39	52	57	57	67
Banki krajowe	24	34	32	27	22
Banki zagraniczne . .	63	60	60	47	60
Papiery wartościowe .	100	110	111	92	93
Inne aktywa	48	52	49	64	56
Straty z lat ubiegłych	5	.	6	5	14
Straty z roku sprawozdawczego	4	17	4	10	.
Suma bilansowa . . .	**2 406**	**2 710**	**2 641**	**1 996**	**1 971**
Stan bierny					
Kapitał zakładowy . .	233	242	258	249	243
Rezerwy	49	75	72	70	68
Wkłady bezterminowe	387	391	422	252	225
Wkłady terminowe . .	346	441	462	274	246
Salda kredytowe w rach. bież.	253	267	276	203	175
Redyskonto weksli i zastaw papierów wartościowych . . .	362	365	323	289	220
Banki krajowe	67	50	21	35	51
Banki zagraniczne . .	338	431	350	215	183
Inne pasywa	50	58	44	54	43
Zyski z lat ubiegłych	1	3	4	4	3
Zyski z roku sprawozdawczego	25	27	22	6	.

a Bilanse brutto.

TABL. 12. ZOBOWIĄZANIA ZAGRANICZNE POLSKICH INSTYTUCYJ KREDYTU KRÓTKOTERMINOWEGO *a* W LATACH 1929—1932

Stan w dniu 31.XII

Siedziba wierzycieli	1929	1930	1931	1932					
				Ogółem	bezterminowe	terminowe	pocztowe	redyskonto dewiz	rach. centrali z oddz. zagr.
	w miljonach złotych								
Ogółem . . .	**673**	**640**	**401**	**292,2**	**84,4**	**102,1**	**6,2**	**5,8**	**93,7**
Anglja	135	179	95	56,1	8,0	43,5	3,9	0,7	—
Austrja	97	64	43	31,4	11,2	7,5	0,0	0,3	12,4
Belgja	39	11	11	10,3	4,6	5,1	—	0,6	—
Czechosłow. .	10	15	3	1,5	1,0	0,5	0,0	0,0	—
Francja	99	104	66	56,3	9,9	29,7	0,3	2,4	14,0
W. m. Gdańsk .	22	36	11	8,1	6,2	0,3	0,0	0,8	0,8
Holandja . . .	40	40	34	19,1	18,4	0,6	0,1	0,0	—
Niemcy	116	83	93	71,9	4,3	1,1	0,1	0,1	66,3
St. Zjedn. Am. .	65	65	16	11,6	7,9	1,7	1,4	0,4	0,2
Szwajcarja . .	38	29	17	12,7	3,3	8,8	0,1	0,5	—
Szwecja . . .	3	5	8	5,3	4,0	1,3	—	—	—
Włochy	3	3	3	3,4	1,4	2,0	—	—	—
Inne	6	6	1	4,5	4,2	0,0	0,3	—	0,0

TABL. 13. WIERZYTELNOŚCI ZAGRANICZNE POLSKICH INSTYTUCYJ KREDYTU KRÓTKOTERMINOWEGO *a* W LATACH 1929—1932

Stan w dniu 31.XII

Siedziba dłużników	1929	1930	1931	1932					
				Ogółem	bezterminowe	terminowe	weksle, czeki i przekazy zagraniczne	banknoty i pieniądze zagraniczne	rach. centrali z oddz. zagr.
	w miljonach złotych								
Ogółem . . .	**187**	**183**	**142**	**126,9**	**46,1**	**11,3**	**31,1**	**14,9**	**23,5**
Anglja	36	33	17	7,3	5,2	—	1,5	0,5	0,1
Austrja	9	7	3	3,2	2,4	0,6	0,0	0,2	—
Belgja	1	1	0	0,5	0,4	—	0,1	0,0	—
Czechosłow. .	3	3	4	2,5	0,6	0,5	1,1	0,3	—
Francja	8	13	12	11,9	4,9	0,0	1,4	0,4	5,2
W. m. Gdańsk .	11	12	11	8,9	3,7	1,6	0,3	0,1	3,2
Holandja . . .	6	8	4	4,3	4,1	—	0,1	0,1	—
Niemcy	18	14	19	28,3	6,7	4,9	1,9	0,7	14,1
St. Zjedn. Am. .	75	67	32	26,2	11,9	0,1	2,2	12,0	—
Szwajcarja . .	6	5	5	4,9	4,2	—	0,2	0,5	—
Szwecja . . .	9	13	10	0,3	0,3	—	0,0	0,0	—
Włochy	1	1	0	0,4	0,3	—	0,1	0,0	—
Inne	4	6	25	28,2	1,4	3,6	22,2	0,1	0,9

a Bank Gospodarstwa Krajowego, Państwowy Bank Rolny, banki akcyjne, domy bankowe i ważniejsze spółdzielnie kredytowe.

TABL. 14. WKŁADY W KASACH OSZCZĘDNOŚCI W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1927—1932

Stan w dniu 31.XII

Państwa	Stan wkładów				Wskaźniki stanu wkładów		
	1927	1930	1931	1932	1930	1931	1932
	w miljonach złotych				wkłady w 1927 r.=100		
Anglja	16 940	18 094	18 371	20 163	107	108	119
Austrja	753	1 271	1 149	1 261	169	153	167
Belgja	886	1 953	2 265	2 348	220	256	265
Czechosłowacja	4 073	5 087	5 621	5 688	125	138	140
Francja	7 433	13 034	16 612	18 330	175	224	247
Niemcy	10 276	22 084	20 645	21 058	215	201	205
Polska	422	1 013	1 113	1 250	240	264	296
St. Zjedn. Am.	37 136	42 716	46 469	54 839	115	125	148
Szwajcarja	2 620	3 473	4 004	4 415	133	153	169
Włochy	10 508	12 820	13 480	14 488	122	128	138

TABL. 15. STOPA PROCENTOWA OD DYSKONTA I OD WKŁADÓW W POLSCE W LATACH 1928—1932

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932
	Przeciętne roczne				
Dyskonto w Banku Polskim	8,0	8,6	7,2	7,5	7,2
Dyskonto w bankach akcyjnych	.	12,2	11,5	10,9	10,7
Odsetki najwyższe dozwolone ustawowo	12,0	12,8	12,1	11,0	10,8
Wkłady oszczędn. w P. K. O.	6,0	7,0	7,0	7,0	6,3
Wkłady oszczędn. w Banku Gosp. Kraj. i Państw. Banku Roln.	6,0	7,0	7,1	7,0	6,3

TABL. 16. STOPY DYSKONTOWE BANKÓW BILETOWYCH W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1913, 1929—1932

Państwa	1913	1929	1930	1931	1932		
	Przeciętne roczne					minim.	max.
Anglja	4,8	5,5	3,4	4,2	3,0	2,0	6,0
Austrja	6,0	7,4	5,8	7,2	6,9	6,0	8,0
Belgja	5,9	4,4	3,0	2,5	3,5	3,5	3,5
Czechosłowacja	6,0	5,0	4,4	4,8	5,2	4,5	6,0
Francja	4,0	3,5	2,7	2,1	2,5	2,5	2,5
W. m. Gdańsk	5,9	6,5	5,0	5,6	4,5	4,0	5,0
Holandja	4,5	5,1	3,2	2,5	2,7	2,5	3,0
Niemcy	5,9	7,1	4,9	6,9	5,2	4,0	7,0
Norwegja	5,5	5,6	4,5	4,7	4,7	4,0	6,0
Polska	6,0	8,6	7,2	7,5	7,2	6,0	7,5
Rumunja	6,0	8,2	9,0	8,3	7,2	7,0	8,0
St. Zjedn. Am.	3,5	5,2	3,0	2,1	2,8	2,5	3,5
Szwajcarja	4,8	3,5	2,9	2,0	2,0	2,0	2,0
Szwecja	5,5	4,7	3,7	4,1	4,4	3,5	6,0
Włochy	5,5	6,8	5,9	5,9	5,6	5,0	7,0
Z.S.R.R.	6,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0

TABL. 17. PROTESTY WEKSLI W POLSCE W LATACH 1929—1932

Wyszczególnienie	1929	1930	1931	1932
Liczba weksli zaprotestowanych (w tys. sztuk)	5 545	5 526	5 115	3 584
Suma weksli zaprotestowanych (w miljonach złotych)	1 255	1 366	1 328	838
Woj. centralne	769	777	753	466
„ wschodnie	117	133	131	74
„ zachodnie	187	237	245	154
„ południowe	182	219	199	144
Przeciętna suma wekslu zaprotestowanego (w złotych)	226	247	260	234
Stosunek sumy weksli zaprotestowanych do płatnych (w odsetkach)	*9,5*	*11,7*	*13,1*	*12,6*

TABL. 18. KREDYT DŁUGOTERMINOWY W POLSCE W LATACH 1929 — 1932

Instytucje	1929	1930	1931	1932
	w miljonach złotych			
Stan pożyczek w dn. 31. XII (listy zastawne i obligacje w obiegu)				
Ogółem	**1 291,9**	**1 489,6**	**1 640,4**	.
T-wa kredytowe ziemskie	440,6	447,3	476,7	.
„ „ miejskie	227,3	285,3	331,5	.
T-wo Kredyt. Przemysłu Polsk.	68,3	67,7	56,5	47,8
Banki hipoteczne prywatne	125,8	133,7	135,3	.
Banki państwowe — listy zastawne	324,0	415,7	483,2	507,4
Banki państwowe — obligacje	105,9	139,9	157,2	166,8
Nowowydane pożyczki w ciągu roku (listy zastawne i obligacje emitowane)				
Ogółem	**241,0**	**253,1**	**188,7**	**75,7**
T-wa kredytowe ziemskie	36,7	36,5	26,4	2,9
„ „ miejskie	32,6	63,7	52,1	10,9
T-wo Kredyt. Przemysłu Polsk.	7,9	0,5	0,7	—
Banki hipoteczne prywatne	7,6	12,5	8,8	—
Banki państwowe — listy zastawne	93,8	100,2	80,0	49,8
Banki państwowe — obligacje	62,4	39,7	20,7	12,1

TABL. 19. KURSY GIEŁDOWE W POLSCE W LATACH 1928—1932

Wyszczególnienie	Parytet Waluta nominalna	Przeciętne kursy roczne				
		1928	1929	1930	1931	1932
Waluty na giełdzie w Warszawie w złotych						
1 dolar St. Zjedn.	8,9	8,9	8,9	8,9	8,9	8,9
1 funt sterling	43,4	43,4	43,3	43,4	40,5	31,3
100 frank franc.	34,9*a*	35,0	34,9	35,0	35,0	35,0
100 belgów	124,0	124,1	124,0	124,4	124,4	124,2
100 frank. szwajc.	172,0	171,7	171,9	172,9	173,2	173,2
100 lirów włoskich	46,9	46,9	46,7	46,7	46,6	45,8
100 koron czechosłow.	26,4*b*	26,4	26,4	26,4	26,4	26,4
100 floren. holend.	358,3	358,5	357,9	358,7	359,2	359,7
100 guld. gdańskich	173,5	173,5	173,2	173,4	173,6	173,9
Kursy arbitrażowe na Nowy York w złotych						
100 pengö węgierskich	155,9	155,7	155,4	155,9	155,1	138,2
100 lei rumuńskich	5,3 *c*	5,5	5,3	5,3	5,3	5,3
100 koron duńskich	238,9	238,2	237,6	238,5	224,0	168,2
100 marek niemieckich	212,4	212,4	211,9	212,5	211,1	211,8
100 szylingów austrj.	125,4	125,6	125,3	125,7	125,4	125,8
Pożyczki państwowe na giełdzie w Warszawie w %% nominału						
4 % premj. inwestycyjna	zł. w zł.	119,7	112,1	112,9	85,3	92,7
6 % dolar. 1920 r.	dol.	85,6	83,2	76,6	67,8	55,2
7 % stabilizac. 1927	dol.	92,5	90,8	85,9	71,3	52,7
10 % kolejowa	fr. w zł.	103,1	102,5	103,0	103,4	100,8
5 % konwers. kolej.	zł.	61,2	52,7	49,1	42,5	32,5
5 % konwers. państw.	zł.	67,0	57,9	53,3	49,3	38,6
Listy zastawne na giełdzie w Warszawie w %% nominału						
8 % B-ku Gosp. Krajow.	zł. w zł.	93,9	94,0	94,0	94,0	94,0
8 % Państw. B-ku Roln.	zł. w zł.	93,9	94,0	94,0	94,0	94,0
8 % T. Kred. m. st. War.	zł.	75,0	67,6	74,3	69,3	58,1
8 % T. Kred. m. Łodzi	zł.	68,6	60,6	68,3	65,4	56,4
4 ½% T. Kred. Ziemsk.	zł.	53,1	48,5	53,9	48,6	37,9
4 ½% T. Kred. m. st. War.	zł.	54,1	47,0	53,6	50,5	45,0
Listy zastawne na giełdzie w Poznaniu w %% nominału						
8 % dol. Pozn. Ziemstw. Kredyt.	dol.	95,5	92,9	93,9	86,3	60,1
4 % konwers. Pozn. Ziemstw. Kredyt.	zł.	53,3	43,7	41,1	33,3	28,2

a Nowy parytet od 25. VI 1928 r., dawny 172,0. *b* Nowy parytet od 27. XI 1929 r., dawny 180,6. *c* Nowy parytet od 17. II 1929 r., dawny 172,0.

TABL. 20. WAHANIA KURSÓW AKCYJ PRZEMYSŁOWYCH W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1928—1932

Państwa	Wskaźniki kursów akcyj przemysłowych: przeciętna roczna mniejsza (—) lub większa (+) niż w poprzednim roku o % %				
	1928	1929	1930	1931	1932
Anglja	+15	— 2	—19	—22	— 3
Austrja	— 9	— 1	— 5	—22	—10
Francja	+51	+27	—15	—31	—19
Niemcy *a*	— 8	—12	—20	—25	—33
Polska *b*	+ 5	—33	—30	—43	—30
St. Zjedn. Am.	+31	+23	—26	—38	—47
Szwajcarja	+23	— 5	— 9	—23	—26

a W roku 1931 dotyczy notowań w pierwszych 6 miesiącach, w roku 1932 dotyczy notowań w ostatnich 9 miesiącach.

b Wskaźnik Instytutu Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen, 1928 = 100 (kurs średni ostatniego tygodnia każdego miesiąca).

Źródło: *Bulletin Mensuel de Statistique*, Genève.

TABL. 21. KURSY POLSKICH POŻYCZEK NA GIEŁDZIE W NOWYM YORKU W LATACH 1928—1932

Pożyczki	Przeciętne roczne kursy				
	1928	1929	1930	1931	1932
	w odsetkach nominalnej wartości				
Państwowe					
8 % dolarowa 1925 r.	100,0	95,0	91,6	73,3	55,7
7 % stabilizac. 1927 r.	89,7	84,1	82,4	68,0	51,0
6 % dolarowa 1920 r.	83,9	78,1	73,4	63,7	53,5
Samorządowe					
7 % m. st. Warszawy 1928 r.	87,5	78,9	72,3	52,7	38,0
7 % woj. śląskiego 1928 r.	87,6	77,6	70,5	52,3	38,6

TABL. 22. POŻYCZKI NIEKTÓRYCH PAŃSTW NA GIEŁDZIE W NOWYM YORKU W LATACH 1928 — 1932

Pożyczki państw	Oprocentowanie	Rok zaciągnięcia	Rok spłaty	Przeciętne roczne kursy 1928	1929	1930	1931	1932
				w odsetkach nominalnej wartości				
Anglja	$5^1/_2$	1917	1937	105,1	102,9	104,7	103,4	101,7
Belgja	6	1924	1955	100,5	100,1	103,1	98,7	90,3
Czechosłowacja	8	1922	1951	109,7	109,5	110,1	106,5	92,7
Finlandja	6	1923	1945	97,7	92,2	92,9	76,3	55,8
Francja	7	1924	1949	107,6	108,6	118,2	117,2	114,6
Jugosławja	8	1922	1962	99,1	88,7	93,6	75,2	33,5
Niemcy	$5^1/_2$	1930	1965	—	—	81,2	61,0	42,0
	7	1924	1949	106,9	105,9	105,7	86,4	63,5
St. Zjedn. Am.	$3^3/_4$	1926	1956	105,3	101,3	105,4	104,8	99,5
Węgry	$7^1/_2$	1924	1944	101,9	100,3	100,9	79,3	38,8
Włochy	7	1925	1951	98,2	95,6	97,4	96,0	91,3

TABL. 23. OBROTY NA GIEŁDACH PIENIĘŻNYCH W POLSCE W LATACH 1928—1932

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932
Giełda Warszawska					
Liczba tranzakcyj w tys.	64	49	41	43	42
Obroty w miljonach złotych	876	550	713	986	672
Walutami	725	455	604	892	587
w tem dewizy	710	438	562	741	571
Papierami wartościowemi	151	95	109	94	85
akcje	65	26	20	15	9
papiery procentowe	86	69	89	79	76
Giełdy prowincjonalne					
Liczba tranzakcyj w tys.	23	20	15	10	8
Lwów	6	8	6	2	1
Łódź	1	1	0	0	0
Kraków	5	3	2	1	1
Poznań	11	7	7	7	6
Wilno	0	1	0	0	0
Obroty w miljonach złotych	41	34	34	21	13
Lwów	4	4	3	1	0
Łódź	6	10	14	5	3
Kraków	4	3	2	1	1
Poznań	26	15	13	13	8
Wilno	1	2	2	1	1
Walutami	7	11	15	5	3
w tem dewizy	1	2	3	0	—
Papierami wartościowemi	34	23	19	16	10
akcje	9	6	4	2	1
papiery procentowe	25	17	15	14	9

TABL. 24. OBROTY IZB ROZRACHUNKOWYCH W POLSCE W LATACH 1928—1932

Rok	Ogółem	Warszawa	Łódź	Poznań	Katowice	Kraków	Lwów
Liczba przedstawionych dowodów w tysiącach							
1928	640	380	—	136	—	—	124
1929	1 530	867	60	314	39	—	250
1930	1 393	688	41	328	52	61	223
1931	1 029	413	30	250	65	152	119
1932	905	333	41	212	57	173	89
Sumy w miljonach złotych							
1928	5 019	4 273	—	587	—	—	159
1929	7 267	5 681	197	702	393	—	294
1930	8 741	6 748	150	908	516	164	255
1931	7 743	5 859	133	806	430	259	256
1932	6 418	4 877	90	690	338	215	208
Odsetek wzajemnie skompensowanych dowodów							
1928	51,0	49,7	—	64,5	—	—	35,8
1929	57,2	58,7	25,9	64,7	43,4	—	50,0
1930	58,8	61,3	27,7	60,8	44,6	33,4	47,8
1931	58,5	61,0	23,7	60,8	40,0	42,4	57,6
1932	60,1	62,1	24,2	64,5	37,3	50,2	59,0

TABL. 25. OBROTY IZB ROZRACHUNKOWYCH W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1927—1932

Państwa	Sumy obrotów					Wskaźniki obrotów		
	1927	1929	1930	1931	1932	1930	1931	1932
	w miljardach złotych					Obroty 1927=100		
Anglja	1 803	1 930	1 890	1 572	1 005	105	87	56
Austrja	3,9	5,1	5,2	3,9	3,2	132	99	82
Belgja	91	120	114	90	73	125	99	80
Czechosłowacja	24	26	20	20	23	87	84	97
Francja	108	179	194	161	116	181	150	107
Niemcy	208	268	253	182	117	122	88	56
Polska . . .	2,7	7,3	8,7	7,7	6,4	320	283	237
St. Zjedn. Am.	2 664	4 254	3 067	2 347	1 428	115	88	54
Szwajcarja . .	27	24	22	18	9	80	65	33
Włochy	350	341	304	278	212	87	79	61

TABL. 26. OBROTY PŁATNICZE POLSKI W LATACH 1928 — 1931

Pozycje obrotu płatniczego		1928	1929	1930	1931
		w miljonach złotych			
Ogółem	**Przychód**	**5 163**	**5 346**	**5 256**	**4 097**
	Rozchód	**5 163**	**5 346**	**5 256**	**4 097**
A. Obrót bieżący	**przychód**	**3 266**	**3 696**	**3 490**	**2 566**
	rozchód	**4 369**	**4 297**	**3 525**	**2 514**
I. Obrót towarowy	przychód	2 485	2 705	2 522	1 820
	rozchód	3 580	3 248	2 313	1 524
w tem złoto	przychód	0	0	181	0
	rozchód	107	82	40	60
II. Usługi i świadczenia jednostronne	przychód	749	960	938	736
	rozchód	473	638	730	585
w tem: usługi komunikacyjne	przychód	247	281	257	185
	rozchód	87	79	74	57
emigracja	przychód	271	278	292	245
	rozchód	61	69	52	20
III. Korzyści majątkowe (dywidendy, procenty i prowizje)	przychód	32	31	30	10
	rozchód	316	411	482	405
B. Obrót kapitałowy	**przychód**	**1 897**	**1 650**	**1 766**	**1 531**
	rozchód	**794**	**1 049**	**1 731**	**1 583**
IV. Kapitały krótkoterminowe	przychód	1 570	1 399	1 149	935
	rozchód	679	847	1 595	1 368
w tem: z tytułu handlu zagranicznego	przychód	422	56	126	23
	rozchód	20	168	701	281
gotówkowe przedsiębiorstw	przychód	786	916	766	609
	rozchód	561	647	729	706
bankowe	przychód	283	373	221	80
	rozchód	59	—	136	278
V. Kapitały długoterminowe	przychód	327	244	167	496
	rozchód	108	202	136	215
w tem: z tytułu zadłużenia Państwa i samorządu	przychód	167	7	4	309
	rozchód	—	—	—	87
akcje i udziały przedsiębiorstw	przychód	101	130	113	43
	rozchód	—	41	7	54
VI. Kapitały nieokreślone (salda pozycyj statystycznie nieuchwytnych)	przychód	—	7	450	100
	rozchód	7	—	—	—

TABL. 27. STAN ZADŁUŻENIA I WIERZYTELNOŚCI POLSKI WOBEC ZAGRANICY W DN. 31.XII

Wyszczególnienie	1929	1930				
			w tem			
	Ogółem		St. Zj. Am.	Francja	Niemcy	Wielka Brytanja
	w miljonach złotych					
Zadłużenie	**10 315**	**10 115**	**3 867**	**1 558**	**1 032**	**923**
Długi Państwa i samorządów	3 920	4 214	2 932	373	1	277
Obligacje i listy zastawne prywatne	328	327	123	26	18	42
Kapitały zaangażowane w przedsiębiorstwach polskich	1 799	1 978	414	506	360	104
Kapitały przedsiębiorstw zagranicznych w Polsce	558	549	47	276	139	28
Kredyty gotówkowe przedsiębiorstw polskich	1 828	1 830	239	234	317	231
Zobowiązania bankowe	676	643	65	104	83	180
Kredyty z tytułu handlu zagranicznego	1 152	526	47	36	108	59
Z innych tytułów	54	48	0	3	6	2
Wierzytelność	**1 447**	**1 232**	**250**	**37**	**90**	**282**
Kapitały polskie zaangażowane w przedsiębiorstwach zagranicznych	63	64	39	1	6	0
Wierzytelności przedsiębiorstw polskich	203	170	0	4	1	0
Wierzytelności bankowe	714	596	209	23	22	270
Kredyty z tytułu handlu zagranicznego	375	324	2	7	57	10
Z innych tytułów	92	78	0	2	4	2

TABL. 28. OBROTY PŁATNICZE NIEKTÓRYCH PAŃSTW

Kraje	Rok	Przychód				Rozchód			
		Obrót w miljonach złotych							
		bieżący		kapitałowy		bieżący		kapitałowy	
		ogółem	w tem towarowy	ogółem	w tem krótkoterm.	ogółem	w tem towarowy	ogółem	w tem krótkoterm.
Czechosł.	1930	5 325	4 616	1 023	233	4 881	4 145	1 133	408
Danja	1930	4 322	3 606	325	67	4 365	3 868	307	27
Niemcy	1930	30 235	25 896	8 825	2 641	31 559	22 419	7 501	2 633
Polska	1930	3 490	2 522	1 766	1 149	3 525	2 313	1 731	1 595
St. Zj. Am.	1930	53 314	36 071	20 280	1 185	51 569	33 016	25 357	4 159
Szwecja	1930	4 537	3 711	591	69	4 304	3 991	1 341	—
Węgry	1930	1 732	1 473	614	26	1 947	1 377	279	—

DZIAŁ XII. CENY

TABL. 1. RUCH CEN W POLSCE W LATACH 1922—1932

Rok	Wskaźnik cen hurtowych w Polsce			Wskaźnik cen detalicznych w Warszawie				Wskaźnik kosztów utrzymania w Warszawie	
	Ogólny	Artykuły rolne	Artykuły przemysłowe	Ogólny	Artykuły rolne	Artykuły przemysłowe	Żywność	Ogólny	Żywność
	Ceny w 1927 r. = 100								
1922	71	58	82	.	.	.	.	42	50
1923	82	56	107	.	.	.	.	54	59
1924	103	86	115	.	.	.	.	107	109
1925	106	99	110	112	111	113	111	111	109
1926	89	82	94	93	86	97	88	87	85
1927	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1928	101	97	104	104	100	108	100	101	98
1929	96	86	103	107	105	110	105	102	95
1930	82	69	94	101	91	111	92	95	82
1931	71	60	79	88	78	98	79	86	72
1932	62	52	70	77	66	87	68	79	64

Uwaga. Wskaźniki obliczone zostały według cen wyrażonych w złocie.

TABL. 2. WAHANIA CEN W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1925—1932

Państwa	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932
	Przeciętna roczna mniejsza (—) lub większa (+) niż w roku poprzednim o % %							
Wskaźnik cen hurtowych								
Anglja	— 4	— 7	— 4	— 1	— 3	— 13	— 13	— 2
Austrja	0	— 10	+ 8	— 2	— 0	— 10	— 7	+ 3
Czechosłowacja	+ 8	— 12	+ 3	0	— 6	— 13	— 8	— 8
Francja	+ 12	+ 28	— 11	+ 0	— 1	— 12	— 15	— 15
W. m. Gdańsk	+ 6	— 3	— 0	— 3	— 4	— 10	— 13	— 14
Niemcy	+ 3	— 5	+ 2	+ 2	— 2	— 9	— 11	— 13
Polska	+ 3	— 16	+ 13	+ 1	— 5	— 14	— 14	— 12
Stany Zjedn. Am.	+ 6	— 3	— 5	+ 2	— 1	— 11	— 18	— 11
Szwecja	— 1	— 7	— 2	+ 1	— 5	— 13	— 9	— 2
Włochy	+ 16	+ 2	— 17	— 8	— 3	— 14	— 15	— 7
Wskaźnik kosztów utrzymania								
Anglja	+ 1	— 2	— 2	— 1	— 1	— 4	— 6	— 3
Austrja	+ 9	+ 7	+ 3	+ 2	+ 3	— 0	— 5	+ 2
Czechosłowacja	+ 4	— 1	+ 4	+ 0	— 1	.	— 4	— 2
Francja	+ 8	+ 26	+ 2	+ 1	+ 7	+ 4	— 2	— 8
W. m. Gdańsk	+ 14	— 5	+ 4	+ 0	+ 1	— 5	— 8	— 9
Niemcy	+ 10	+ 1	+ 5	+ 3	+ 1	— 4	— 8	— 11
Polska	+ 4	— 22	+ 15	+ 1	+ 1	— 7	— 9	— 9
Stany Zjedn. Am.	+ 2	0	— 2	— 1	— 0	— 4	— 10	— 10
Szwecja	+ 2	— 2	— 1	+ 1	— 1	— 3	— 4	— 2
Włochy	+ 16	+ 7	— 10	.	+ 3	— 3	— 8	— 4

TABL. 3. CENY HURTOWE ARTYKUŁÓW PRZEMYSŁOWYCH W LATACH 1927, 1929, 1931, 1932

Artykuły	Miara	1927	1929	1931	1932
	Przeciętne roczne ceny w złotych				
Dłużyce sosnowe *a* . . .	1 m^3	55,37	70,00	33,00	28,50
Drzewo opałowe *b* . . .	1 *t.*	41,30	50,58	49,50	44,00
Deski ciesielskie *a* . . .	1 m^3	100,50	110,00	61,83	41,58
Deski stolarskie *a* . . .	„	149,25	166,46	131,04	85,63
Bawełna amerykańska *c*	1 *kg*	4,33	4,47	2,21	1,78
Wełna merinos myta *c* .	„	20,73	16,98	9,78	7,24
WełnaBuen.Air.Prima A*d*	„	21,12	17,53	8,21	6,73
Przędza bawełniana $^1/_{16}$ *c*	„	6,40	6,38	3,69	3,23
Przędza wełniana $^2/_{40}$ *c* .	„	29,51	25,14	15,97	13,07
Madapolam *b*	1 *m*	1,75	1,94	1,72	1,60
Oksford *b*	„	1,27	1,59	1,27	1,23
Kamgarn *b*	„	32,51	33,10	24,59	20,61
Szewiot *b*	„	22,99	24,31	17,37	14,29
Węgiel dąbr. gr. kl. II-a *e*	1 *t.*	30,67	35,85	34,66*m*	34,67*m*
Węgiel górnośl. gr. kl. I-a *e*	„	32,57	38,13	36,85*m*	36,86*m*
Koks gruby i kostka *f* .	„	39,77	46,93	38,42*m*	38,97*m*
Surówka odlewnicza *g* .	„	207,35	217,50	205,42	183,92
Żelazo sztabowe handl. *h*	„	344,30	350,00	346,25	320,00
Żelazo bednarskie *h* . .	„	415,10	422,50	418,75	386,25
Drut walcowany *h* . . .	„	392,60	397,50	393,75	365,42
Blacha żelazna *h*	„	435,05	432,50	428,75	396,25
Blacha ocynkowana *a* .	100 *kg*	119,65	123,75	118,75	99,00
Cynk surowy *g*	„	123,85	108,57	61,17	68,32
Ołów hutniczy *g*	„	106,05	101,40	61,12	54,95
Cyna *a*	„	1460,55	1102,92	599,58	535,00
Miedź *a*	„	301,15	404,00	194,92	131,00
Blacha cynkowa *g* . . .	„	148,70	150,32	99,94	97,63
Skóry surowe bydlęce *a*	1 *kg*	2,88	2,42	1,35	0,97
Skóry surowe cielęce *a*	„	4,05	3,52	2,35	1,17
Skóry surowe końskie *a*	1 szt.	37,97	33,75	22,21	11,60
Skóry podeszwiane *a* . .	1 *kg*	8,39	8,56	5,26	4,20
Ssaki chromowe *a* . . .	1 dcm^2	0,30	0,31	0,21	0,15
Juchty *a*	„	0,32	0,30	0,22	0,20
Papier rotacyjny *f* . . .	1 *kg*	0,68	0,67	0,61	0,53
Cegła *a*	1000 szt.	90,00	103,08	85,67	72,17
Wapno *a*	100 *kg*	5,68	6,35	5,55	4,61
Cement *i*	„	6,80	7,68	7,70	7,70
Szkło *g*	1 m^2	5,10	4,79	4,27	2,85*n*
Nafta rafinowana *j* . . .	100 *kg*	43,39	48,61	48,70	46,93
Benzyna *j*	„	65,65	76,38	76,47	72,26
Olej maszynowy *j* . . .	„	39,70	51,07	52,10	52,10
Parafina *k*	„	155,50	166,92*m*	136,00*m*	122,67*m*
Sól potasowa *k*	10 *t.*	789,00*l*	1291,67	1375,00	1354,17
Superfosfat *a*	1 *kg*	0,92	0,90	0,76	0,55*m*
Soda amoniakalna *f* . .	100 *kg*	27,98	25,00	25,00	25,00
Kwas siarkowy *f*	1 *t.*	55,29	71,85	73,37	73,59
Benzol motorowy *f* . . .	100 *kg*	90,96	88,13	85,42	78,50
Terpentyna medyczna *l* .	1 *kg*	1,92	1,78	1,48	1,42
Terpentyna sur. biała *l* .	„	1,38	1.39	1,21	1,11
Terpentyna słomkowa *l* .	„	1,22	1,20	0,99	0,97

a—loco Warszawa, *b*—loco skład, *c*—loco Łódź, *d*—loco Bielsko, *e*—loco kopalnia, *f*—loco fabryka, *g*—loco huta, *h*—paryt. Chebzie, *i*—paryt. Łazy, *j*—loco Drohobycz, *k*—loco stacja odbiorcza, *l*—loco stacja wysyłająca, *m*—ceny netto, *n*—niższy gatunek.

TABL. 4. CENY GIEŁDOWE ZBÓŻ W LATACH 1926—1932

Giełda	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932
	Przeciętne roczne ceny w złotych za kwintal						
Pszenica							
Warszawa	46,3	54,3	52,6	45,3	35,8	27,6	27,4
Poznań	44,4	50,4	47,4	42,8	33,5	24,9	24,6
Lwów	43,4	51,1	.	45,3	34,0	24,7	26,2
Berlin	56,7	56,0	49,7	48,2	54,6	52,8	48,7
Hamburg	.	.	48,3	44,7	34,8*a*	24,6*a*	21,5*a*
Praga	58,7	63,5	57,3	48,5	44,3	41,4	41,7
Paryż	53,9	57,4	56,3	52,8	52,1	60,5	51,7
Liverpool	57,3	52,7	48,5	45,0	35,7	22,6	20,1
Chicago	51,2	45,5	43,3	40,5	31,9	22,1	17,5
Nowy York	56,2	50,5	47,9	44,1	34,1	25,7	21,2
Buenos Aires	46,4	43,7	40,7	36,8	29,9	14,9	14,9
Żyto							
Warszawa	31,4	43,7	42,6	29,6	19,4	23,9	21,9
Poznań	30,1	42,5	40,9	28,4	19,1	23,3	20,7
Berlin	40,8	52,8	50,7	40,8	34,5	38,7	37,8
Hamburg	.	.	45,6	38,7	26,2*a*	16,9*a*	16,3*a*
Praga	42,2	60,2	55,7	38,6	26,0	36,0	33,0
Paryż	39,8	48,6	46,9	40,2	28,1	30,7	31,2
Chicago	34,1	37,4	39,9	36,4	23,3	13,7	13,0
Nowy York	.	41,8	44,1	40,0	24,2	16,4	17,7
Jęczmień							
Warszawa	30,3	41,4	43,2	31,7	25,5	25,1	21,0
Poznań	29,6	39,5	40,3	31,5	25,0	25,4	21,1
Berlin	44,1	51,1	52,2	44,1	41,2	40,4	37,9
Praga	43,3	50,7	55,4	42,3	36,1	37,4	26,2
Paryż	.	45,5	48,2	42,7	28,5	31,4	30,9
Owies							
Warszawa	30,3	38,3	42,2	29,5	20,6	25,1	20,9
Poznań	28,3	35,5	37,1	27,1	18,4	23,2	17,9
Berlin	39,2	64,2	48,0	39,0	32,5	33,1	31,3
Praga	37,7	46,1	48,8	38,5	27,5	33,7	24,9
Paryż	33,0	39,0	42,5	39,0	25,6	30,2	35,2
Liverpool	39,0	40,5	46,3	39,2	26,7	23,2	21,9
Chicago	27,9	33,4	38,9	29,9	24,8	17,4	12,9
Buenos Aires	24,8	27,8	33,6	27,1	15,0	11,4	12,1

a Bez cła c.i.f. Hamburg.

TABL. 5. CENY MIEJSCOWE PŁACONE PRODUCENTOM W POLSCE W LATACH 1928—1932

Wyszczególnienie	Miara	Przeciętne roczne ceny w złotych					
		Lata gospodarcze *a*				Lata kalendarzowe	
		1928—1929	1929—1930	1930—1931	1931—1932	1931	1932
Pszenica	100 *kg*	45,32	36,33	27,00	24,60	25,26	24,65
Żyto	„	33,76	20,25	18,81	22,69	20,84	20,14
Jęczmień na kaszę	„	31,84	19,69	19,64	19,83	20,20	17,77
Owies	„	32,06	18,81	20,51	20,25	21,24	17,76
Gryka	„	37,08	24,16	24,66	20,55	24,13	18,25
Groch	„	48,64	32,80	26,14	23,59	25,16	22,04
Ziemniaki jadalne .	„	8,70	4,86	6,24	4,69	6,08	4,21
Ziemniaki fabryczne	„	6,69	3,71	4,88	3,70	4,80	3,35
Siano koniczyny .	„	19,20	10,15	10,16	10,05	10,24	9,12
Siano łąkowe . . .	„	14,96	7,73	7,85	7,95	7,95	7,22
Słoma	„	8,31	4,96	4,50	5,48	4,69	5,17
Wieprz żywej wagi	1 *kg*	1,99	2,10	1,26	0,91	1,04	0,84
Mleko	1 litr	0,33	0,30	0,26	0,21	0,24	0,19
Jaja	10 szt.	1,72	1,36	1,21	0,84	1,02	0,76
Koń roboczy . . .	1 „	386	372	287	170	235	147
Krowa dojna . . .	1 „	419	414	304	156	231	133

a Od 1 sierpnia do 31 lipca.

TABL. 6. PORÓWNANIE KOSZTÓW ŻYWNOŚCI W NIEKTÓRYCH MIASTACH W POLSCE

Miasta	I. 1914	1931	1932	Miasta	I. 1914	1931	1932
	Wskaźniki Warszawa=100,0				Wskaźniki Warszawa=100,0		
Warszawa . .	100	100	100	Łódź	94	89	90
Kraków	123	92	99	Sosnowiec . .	98	90	89
Katowice . . .	118	93	98	Białystok . . .	88	81	88
Borysław . . .	103	90	96	Częstochowa .	94	82	88
Drohobycz . .	90	82	93	Toruń	97	85	88
Bydgoszcz . .	119	88	92	Stanisławów .	117	76	87
Dąbrowa Górn.	98	92	92	Zawiercie . .	89	80	86
Lwów	130	86	92	Brzeżany . . .	.	70	79
Wilno	84	89	92	Kołomyja . . .	112	73	78
Będzin	95	90	91	Równe	82	73	78
Poznań	110	87	91	Horodenka . .	.	71	77

TABL. 7. CENY ARTYKUŁÓW PIERWSZEJ POTRZEBY W HANDLU DETALICZNYM W POLSCE W LATACH 1929—1932

Artykuły	Rok	Miasta						
		Warszawa	Łódź	Wilno	Poznań	Katowice	Kraków	Lwów
		Przeciętne roczne ceny w złotych						
Chleb żytni pytlowy za 1 *kg*	1929	0,50	0,45	0,49	0,45	0,50	0,48	0,49
	1930	0,43	0,36	0,39	0,38	0,41	0,40	0,41
	1931	0,46	0,39	0,40	0,41	0,42	0,43	0,43
	1932	0,42	0,38	0,40	0,38	0,40	0,42	0,42
Mąka pszenna za 1 *kg*	1929	0,91	0,78	0,96	0,83	0,83	0,86	0,81
	1930	0,86	0,68	0,83	0,70	0,69	0,71	0,65
	1931	0,65	0,51	0,60	0,56	0,50	0,53	0,50
	1932	0,60	0,55	0,55	0,57	0,58	0,60	0,52
Ziemniaki za 1 *kg*	1929	0,18	0,15	0,13	0,15	0,13	0,14	0,13
	1930	0,12	0,10	0,09	0,11	0,11	0,12	0,12
	1931	0,15	0,11	0,12	0,10	0,11	0,13	0,12
	1932	0,11	0,09	0,09	0,08	0,09	0,11	0,08
Mięso wołowe za 1 *kg*	1929	3,34	2,89	2,53	3,33	3,30	3,03	2,43
	1930	2,89	2,46	2,23	3,05	2,80	2,78	2,27
	1931	2,17	1,75	1,68	2,05	1,93	1,99	1,50
	1932	1,61	1,31	1,05	1,69	1,77	1,54	1,01
Słonina za 1 *kg*	1929	3,81	3,92	4,16	3,55	3,80	3,88	3,75
	1930	3,28	3,32	3,76	3,00	3,18	3,50	3,43
	1931	2,08	2,15	2,28	2,15	2,32	2,26	2,11
	1932	1,88	1,96	2,13	1,80	2,07	2,16	1,78
Mleko za 1 litr	1929	0,53	0,47	0,39	0,41	0,49	0,47	0,45
	1930	0,45	0,36	0,36	0,35	0,45	0,40	0,40
	1931	0,39	0,33	0,28	0,30	0,39	0,36	0,35
	1932	0,34	0,29	0,25	0,24	0,32	0,27	0,28
Masło za 1 *kg*	1929	7,19	6,91	6,48	7,20	7,68	6,86	6,57
	1930	5,87	5,38	5,63	5,87	6,13	5,68	5,32
	1931	4,84	4,86	4,21	5,13	5,29	4,86	4,39
	1932	3,99	4,26	3,61	3,98	3,92	3,96	3,82
Jaja za 1 sztukę	1929	0,23	0,25	0,21	0,25	0,24	0,21	0,20
	1930	0,18	0,18	0,17	0,18	0,18	0,16	0,15
	1931	0,14	0,15	0,13	0,15	0,15	0,13	0,12
	1932	0,12	0,12	0,10	0,11	0,12	0,10	0,09
Węgiel za 10 *kg*	1929	0,81	0,77	0,74	0,74	0,57	0,58	0,80
	1930	0,81	0,76	0,70	0,76	0,60	0,55	0,80
	1931	0,81	0,73	0,66	0,74	0,60	0,52	0,80
	1932	0,78	0,71	0,70	0,69	0,60	0,54	0,78
Mydło za 1 *kg*	1929	2,16	2,20	2,30	2,50	2,00	2,20	2,10
	1930	2,14	2,13	1,83	2,40	2,00	2,21	2,15
	1931	1,93	1,86	1,63	2,22	2,00	2,12	1,90
	1932	1,72	1,54	1,48	1,99	1,87	1,72	1,62

TABL. 8. CENY DETALICZNE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW PRZEMYSŁOWYCH W POLSCE *a*, WYRAŻONE W KILOGRAMACH ŻYTA, KILOGRAMACH WIEPRZA I W PŁACY ROBOTNIKA ROLNEGO

Artykuły	Przed wojną	1925-1926	1927-1928	1929-1930	1930-1931	1931-1932	Luty 1933
w kilogramach żyta *b*							
Pług — 1 szt.	134	139	100	220	239	191	256
Superfosfat *c* — 10 *kg*	35	41	20	44	43	27	39
Garnek emalj.—10 szt.	61	96	51	118	141	127	169
Kamasze — 1 para .	78	161	99	220	233	150	170
Madapolam — 10 *m* .	61	98	53	108	103	75	91
Nici Nr. 50 — 10 szp.	17	37	20	42	45	33	42
Cukier — 10 *kg* . . .	46	61	36	83	88	72	91
Sól — 10 *kg*	6	17	8	17	19	16	22
Wódka — 1 litr . . .	11	18	14	30	35	29	32
Tytoń — 1 *kg*	115	225	141	375	404	335	472
Mydło — 10 *kg* . . .	51	95	52	107	109	79	103
Węgiel — 100 *kg* . .	23	24	15	40	44	35	45
Nafta — 10 *kg* . . .	16	26	16	40	43	33	47
w kilogramach wieprza żywej wagi *b*							
Pług — 1 szt.	23,0	19,7	20,8	21,2	35,7	47,6	51,3
Superfosfat *c* — 10 *kg*	6,1	5,9	4,2	4,2	6,4	6,8	7,8
Garnek emalj.—10 szt.	10,5	13,6	10,6	11,4	21,1	31,6	33,8
Kamasze—1 para . .	13,4	22,9	20,7	21,2	34,7	37,3	34,1
Madapolam—10 *m* . .	10,5	13,9	11,1	10,4	15,4	18,7	18,1
Nici Nr. 50 — 10 szp.	2,9	5,3	4,2	4,0	6,7	8,4	8,5
Cukier — 10 *kg* . . .	7,8	8,7	7,4	8,0	13,1	17,9	18,1
Sól — 10 *kg*	1,0	2,4	1,7	1,7	2,9	4,0	4,5
Wódka — 1 litr. . .	1,8	2,6	2,9	2,9	5,2	7,2	6,4
Tytoń — 1 *kg*	19,7	32,0	29,4	36,2	60,3	83,5	94,4
Mydło — 10 *kg* . . .	8,7	13,6	10,9	10,3	16,3	19,7	20,6
Węgiel — 100 *kg* . .	3,9	3,4	3,1	3,9	6,5	8,8	9,0
Nafta — 10 *kg*	2,7	3,7	3,3	3,9	6,4	8,4	9,4
w % rocznej płacy robotnika rolnego (ordynarjusza)							
Pług — 1 szt.	.	.	2,22	4,06	4,27	3,92	5,29
Superfosfat *c* — 10 *kg*	.	.	0,44	0,81	0,77	0,55	0,81
Garnek emalj.—10 szt.	.	.	1,13	2,18	2,52	2,61	3,49
Kamasze—1 para . .	.	.	2,20	4,06	4,16	3,08	3,51
Madapolam—10 *m* . .	.	.	1,18	1,99	1,84	1,54	1,88
Nici Nr. 50 — 10 szp.	.	.	0,44	0,77	0,80	0,68	0,87
Cukier — 10 *kg* . . .	.	.	0,80	1,53	1,57	1,48	1,88
Sól — 10 *kg*	.	.	0,18	0,31	0,34	0,33	0,45
Wódka — 1 litr . . .	.	.	0,31	0,55	0,63	0,60	0,66
Tytoń — 1 *kg*	.	.	3,13	6,92	7,21	6,88	9,75
Mydło — 10 *kg* . . .	.	.	1,16	1,97	1,95	1,62	2,13
Węgiel — 100 *kg* . .	.	.	0,33	0,74	0,79	0,72	0,93
Nafta — 10 *kg* . . .	.	.	0,36	0,74	0,77	0,68	0,97

a Według notowań w Warszawie. *b* Według cen płaconych producentom przeciętnie w Polsce. *c* Według cen hurtowych.

DZIAŁ XIII. PRACA

TABL. 1. ROBOTNICY ZATRUDNIENI W ZAKŁADACH OD I DO VII KATEGORJI ŚWIADECTW PRZEMYSŁOWYCH W POLSCE W 1929 R.

Gałęzie pracy	Liczba zatrudnionych				Na 100 zatrudnionych przypada		
	Ogółem	Dorośli		Młodociani			
		Mężczyźni	Kobiety		Mężczyzn	Kobiet	Młodocianych
	w tysiącach						
Ogółem	**923,4**	**657,4**	**199,8**	**66,2**	**71**	**22**	**7**
Górnictwo	153,5	146,6	5,7	1,2	95	4	1
Hutnictwo	65,8	59,3	4,8	1,7	90	7	3
Przemysł:							
mineralny	64,2	47,6	10,1	6,5	74	16	10
metalowy, maszynowy, elektrotechniczny i instalacyjny	120,3	89,2	10,6	20,5	74	9	17
chemiczny	50,4	33,8	14,3	2,3	67	28	5
włókienniczny	191,7	84,6	96,6	10,5	44	50	6
papierniczy	17,2	9,2	6,4	1,6	53	37	10
skórzany	8,7	6,9	1,3	0,5	79	14	7
drzewny	68,0	54,4	7,2	6,4	80	11	9
spożywczy	93,1	63,0	26,2	3,9	68	28	4
odzieżowy	23,6	9,2	10,1	4,3	39	43	18
budowlany	39,7	34,9	1,4	3,4	88	4	8
poligraficzny	16,8	9,0	4,8	3,0	54	28	18
Elektrown. i wodociągi	10,4	9,7	0,3	0,4	94	3	3

TABL. 2. PRACOWNICY UMYSŁOWI (URZĘDNICY PAŃSTWOWI I PRYWATNI) W POLSCE ZATRUDNIENI W 1931 R.

Gałęzie pracy	w tysiącach	w odsetkach
Ogółem	**460**	*100*
Rolnictwo	18	*4*
Górnictwo i przemysł	94	*20*
Handel i ubezpieczenia	76	*17*
Komunikacja i transport	97	*21*
Służba publiczna (państwowa i samorządowa)	160	*35*
w tem { administracja	81	*18*
w tem { szkolnictwo	79	*17*
Inne gałęzie pracy	15	*3*

Źródło: T. Czajkowski i J. Derengowski: Bezrobocie pracowników umysłowych w Polsce 1927—1932. Warszawa, 1933 r.

TABL. 3. ROBOTNICY ZATRUDNIENI[a] W GÓRNICTWIE, HUTNICTWIE, W WIELKIM I ŚREDNIM PRZEMYŚLE PRZETWÓRCZYM ORAZ NA ROBOTACH PUBLICZNYCH W LATACH 1926—1932

Rok Miesiące		Górnictwo, hutnictwo i przemysł przetwórczy					Roboty publiczne
		Ogółem	Górnictwo	Hutnictwo	Przemysł[b]	Inne[bc]	
		w tysiącach					
1926	31. III	576,0	131,4	42,8	344,1	57,7	20,2
	30. VI	631,9	134,3	43,9	392,9	60,8	44,3
	30. IX	682,1	153,1	48,4	418,2	62,4	44,6
	31. XII	683,2	156,5	51,5	415,1	60,1	24,1
1927	31. III	714,4	148,3	54,6	447,6	63,9	29,2
	30. VI	755,1	140,5	57,0	492,2	65,4	49,3
	30. IX	785,3	140,5	59,2	516,1	69,5	40,5
	31. XII	789,3	144,7	57,6	518,5	68,5	16,2
1928	31. III	798,3	142,6	60,7	525,3	69,7	20,8
	30. VI	848,6	143,4	63,5	571,7	70,0	41,5
	30. IX	870,8	143,0	66,0	591,1	70,7	46,5
	31. XII	862,8	147,4	66,6	577,0	71,8	17,3
1929	31. III	818,5	149,7	65,5	533,8	69,5	10,7
	30. VI	865,1	153,0	65,8	576,7	69,6	36,9
	30. IX	860,6	157,5	63,5	569,7	69,9	41,7
	31. XII	780,1	163,7	59,8	488,7	67,9	16,6
1930	31. III	725,7	156,8	56,8	445,6	66,5	15,1
	30. VI	732,8	145,9	56,1	464,2	66,6	51,2
	30. IX	743,4	147,1	54,2	477,6	64,5	47,1
	31. XII	655,2	148,1	51,9	391,3	63,9	11,1
1931	31. III	624,5	142,7	48,3	370,0	63,5	11,3
	30. VI	643,1	131,7	46,7	401,8	62,9	39,0
	30. IX	629,5	132,2	46,3	389,9	61,1	40,7
	31. XII	535,9	132,0	42,1	300,4	61,4	13,9
1932	31. III	526,8	122,5	35,6	307,4	61,3	13,3
	30. VI	534,2	111,9	32,6	328,4	61,3	34,3
	30. IX	544,7	109,2	33,0	343,0	59,5	27,7
	31. XII	478,6	109,5	31,5	278,0	59,6	17,5

a W zakładach objętych miesięczną statystyką zatrudnienia.
b W zakładach zatrudniających 20 i więcej robotników.
c Elektrownie, wodociągi, wytwórnie wojskowe, fabryki amunicji i warsztaty kolejowe.

TABL. 4. WSKAŹNIKI STANU ZATRUDNIENIA W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1927—1932

Rok 1928 = 100

Rok Miesiące		Anglja	Kanada	Niemcy	Polska *a*	Stany Zjedn. Am.	Włochy
1927	III	99	87	97	85	106	.
	VI	101	96	103	90	103	.
	IX	101	99	103	93	102	.
	XII	101	91	94	94	99	.
1928	III	100	92	97	95	100	99
	VI	101	102	103	101	99	93
	IX	99	107	103	104	101	103
	XII	99	105	94	103	102	104
1929	III	100	100	94	97	105	104
	VI	103	109	104	103	105	98
	IX	103	114	103	102	106	104
	XII	102	107	94	93	98	104
1930	III	100	99	93	86	96	101
	VI	99	104	97	87	91	91
	IX	97	104	95	88	85	94
	XII	95	97	85	78	80	92
1931	III	94	89	83	74	80	88
	VI	94	93	89	76	77	79
	IX	94	96	85	74	75	84
	XII	97	88	77	63	71	81
1932	III	97	79	55	62	69	75
	VI	95	80	60	63	61	70
	IX	93	77	62	64	62	73
	XII	95	74	59	57	62	73

a Zatrudnieni w górnictwie, hutnictwie i przemyśle przetwórczym (ob. tabl. 3 na str. 100).

TABL. 5. ODSETEK ROBOTNIKÓW CZĘŚCIOWO BEZROBOTNYCH *a* W POSZCZEGÓLNYCH GAŁĘZIACH PRZEMYSŁU PRZETWÓRCZEGO W POLSCE W LATACH 1926—1932

Przemysły	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932
Ogółem	**18,0**	**8,5**	**13,0**	**16,3**	**22,8**	**25,6**	**38,8**
Mineralny	9,7	6,4	6,3	6,5	11,3	11,8	25,1
Metalowy	14,4	5,8	6,4	10,5	23,6	28,7	39,2
Chemiczny . . .	8,1	4,0	3,9	4,2	8,2	15,8	26,9
Włókienniczy . .	34,2	12,4	26,8	38,5	45,7	40,9	51,5
Papierniczy . . .	12,9	4,9	5,2	5,9	8,4	19,1	34,9
Skórzany	10,3	6,2	7,4	10,7	14,9	25,8	30,3
Drzewny	13,4	11,2	9,4	9,4	16,0	19,5	29,8
Spożywczy . . .	10,7	7,5	6,2	3,4	6,4	18,1	38,3
Odzieżowy	14,3	7,7	7,9	10,8	31,0	18,4	41,8
Budowlany . . .	6,8	6,3	7,5	3,4	4,2	4,7	24,0
Poligraficzny . .	5,7	1,9	2,5	3,8	4,2	6,5	13,4

a Pracujących mniej niż 6 dni w tygodniu w stosunku do ogółu zatrudnionych w zakładach zatrudniających 20 i więcej robotników.

TABL. 6. ROBOTNICY PRACUJĄCY CAŁY TYDZIEŃ ORAZ ROBOTNICY CZĘŚCIOWO BEZROBOTNI W PRZEMYŚLE PRZETWÓRCZYM *a* W POLSCE W LATACH 1926—1932

Rok Kwartały	Ogółem zatrudnieni przy produkcji w tysiącach	Pracujący wszystkie dni w tygodniu	Częściowo bezrobotni			Przeciętna liczba dni pracy w tygodniu na 1 robotnika
			ogółem	pracujący dni w tygodniu		
				4—5	1—3	
		w odsetkach ogółu robotników zatrudnionych przy produkcji				
1926 1 kwartał	318	71,0	29,0	19,2	9,8	5,49
2 „	350	77,4	22,6	17,9	4,7	5,68
3 „	372	89,0	11,0	8,7	2,3	5,87
4 „	421	90,5	9,5	8,4	1,1	5,97
1927 1 kwartał	403	91,7	8,3	7,4	0,9	5,93
2 „	448	91,6	8,4	7,8	0,6	5,93
3 „	473	93,0	7,0	6,1	0,9	5,95
4 „	502	89,6	10,4	8,9	1,5	5,94
1928 1 kwartał	481	86,2	13,8	12,8	1,0	5,85
2 „	523	84,4	15,6	13,8	1,8	5,80
3 „	542	88,9	11,1	10,5	0,6	5,88
4 „	565	88,4	11,6	9,8	1,8	5,92
1929 1 kwartał	497	88,7	11,3	9,6	1,7	5,86
2 „	533	78,9	21,1	17,1	4,0	5,68
3 „	523	84,5	15,5	13,1	2,4	5,77
4 „	534	82,9	17,1	14,5	2,6	5,82
1930 1 kwartał	426	72,6	27,4	18,7	8,7	5,50
2 „	426	75,1	24,9	18,6	6,3	5,60
3 „	433	83,1	16,9	13,8	3,1	5,76
4 „	444	77,9	22,1	18,5	3,6	5,74
1931 1 kwartał	346	75,1	24,9	18,9	6,0	5,54
2 „	367	77,2	22,8	18,0	4,8	5,61
3 „	363	76,8	23,2	19,2	4,0	5,64
4 „	359	68,5	31,5	21,7	9,8	5,48
1932 1 kwartał	285	57,1	42,9	27,9	15,0	5,24
2 „	302	62,5	37,5	26,3	11,2	5,27
3 „	307	66,0	34,0	24,4	9,6	5,35
4 „	325	59,4	40,6	28,6	12,0	5,27

a W zakładach zatrudniających 20 i więcej robotników.

TABL. 7. POSZUKUJĄCY PRACY ZAREJESTROWANI W PAŃSTWOWYCH URZĘDACH POŚREDNICTWA PRACY W POLSCE W LATACH 1925—1932

Data	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932
	w tysiącach							
31 marca . . .	138,0	295,5	205,8	167,0	170,4	289,5	372,5	360,0
30 czerwca . .	127,2	243,3	159,4	116,7	105,1	205,0	274,9	264,1
30 września .	153,4	185,2	116,8	79,9	81,8	170,5	246,4	150,4
31 grudnia . .	251,3	190,1	165,3	126,4	185,3	299,8	312,5	220,2

TABL. 8. POSZUKUJĄCY PRACY ZAREJESTROWANI W PAŃSTWOWYCH URZĘDACH POŚREDNICTWA PRACY W POLSCE WEDŁUG OKRĘGÓW I WEDŁUG GAŁĘZI PRACY W LATACH 1927—1932

Grupy województw Okręgi państwowych urzędów pośrednictwa pracy Gałęzie pracy	Stan na 31 grudnia					
	1927	1928	1929	1930	1931	1932
	w tysiącach					
Polska	**155,3**	**126,4**	**185,3**	**299,8**	**312,5**	**220,2**
według województw i okręgów						
Woj. centralne	77,6	64,3	109,3	159,2	148,8	97,1
w tem:						
okr. Warszawa	9,9	6,8	13,8	17,8	16,4	16,0
„ Łódź	22,8	19,0	40,5	62,9	51,4	33,4
„ Sosnowiec	12,8	7,4	10,8	15,7	21,5	16,6
Woj. wschodnie	6,2	5,6	7,1	9,0	12,1	4,7
„ poznańskie i pomorskie	15,0	15,2	25,9	37,1	41,5	25,6
„ śląskie	42,1	23,1	17,0	52,1	72,9	75,5
„ południowe	24,4	18,2	26,0	42,4	37,2	17,3
według gałęzi pracy						
Górnicy	18,3	7,4	2,3	7,9	13,8	21,1
Hutnicy	2,7	1,3	1,0	4,1	5,7	7,2
Robotnicy:						
przem. metalowego	10,6	6,7	11,2	22,4	29,5	27,3
„ włókienniczego	13,5	10,3	25,9	38,4	39,1	21,1
„ budowlanego	13,7	12,3	22,3	31,8	35,2	23,1
niewykwalifikowani	72,1	65,4	93,5	150,3	109,9	35,5
rolni	2,2	2,0	1,8	1,1	2,4	1,5
młodociani	3,8	1,6	0,9	1,4	2,3	1,4
Pracownicy umysłowi	15,5	9,9	13,4	21,3	41,1	42,7
Inni	12,9	9,5	13,0	21,1	33,5	39,3

TABL. 9. PRZECIĘTNE ROCZNE LICZBY POSZUKUJĄCYCH PRACY W POLSCE POBIERAJĄCYCH ZASIŁKI USTAWOWE W 1930 i 1931 R.

Grupy województw	Ogółem pobierający zasiłki	Samotni	Obarczeni rodziną złożoną		
			z 1—2 osób	z 3—5 osób	ponad 5 osób
Polska 1930	**106 425**	**49 040**	**31 321**	**23 283**	**2 781**
%	*100,0*	*46,1*	*29,4*	*21,9*	*2,6*
1931	**113 613**	**50 394**	**34 453**	**25 785**	**2 981**
%	*100,0*	*44,4*	*30,3*	*22,7*	*2,6*
Woj. centralne	61 737	27 601	19 116	13 868	1 152
„ wschodnie	3 799	1 495	1 252	963	89
„ zachodnie	31 036	14 127	8 859	6 822	1 228
„ południowe	17 041	7 171	5 226	4 132	512

Źródło: Dane Funduszu Bezrobocia.

TABL. 10. BEZROBOCIE W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH EUROPEJSKICH W LATACH 1926—1932

Państwa	31 grudnia						
	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932
Bezrobotni zarejestrowani w tysiącach							
Stany Zjedn. Am. . .	.	.	.	.	.	10 304	12 100
Niemcy	.	.	.	2 851	4 384	5 668	5 773
Włochy	181	414	364	409	642	982	1 130
Czechosłowacja . . .	71	46	39	53	240	485	750
Francja	21	28	10	11	21	165	303
Polska	190	165	126	185	300	312	220
Szwecja *a*	48	51	50	54	83	107	129
Irlandja	27	29	28	26	26	31	101
Węgry	13	14	13	17	53	65	75
Norwegja	31	29	24	22	27	35	42
W. m. Gdańsk	.	.	.	16	24	33	39
Rumunja	.	14	72	7	36	49	31
Finlandja	2	2	3	9	9	16	20
Łotwa	5	3	5	6	10	22	17
Estonja	4	4	8	6	6	9	14
Jugosławja	.	.	6	6	10	15	14
Bezrobotni otrzymujący zasiłki w tysiącach							
Anglja	1 432	1 194	1 334	1 344	2 500	2 671	2 776
Niemcy	1 749	1 400	1 830	1 985	2 833	3 148	2 073
Austrja	205	207	203	227	295	330	368
Francja	17	13	1	1	12	147	277
Holandja	36	45	38	49	81	158	223
Polska	97	74	44	80	104	150	82
Belgja	16	23	12	16	64	129	.
Danja	89	87	78	63	71	91	.
Odsetek bezrobotnych							
Niemcy *a*	16,7	12,9	16,7	20,1	31,7	42,2	45,1
Danja *a*	32,2	31,6	28,4	22,4	24,6	32,2	42,8
Norwegja *a*	29,6	28,0	22,1	18,9	25,5	27,2	42,4
Holandja *b*	12,1	14,9	11,5	12,3	18,2	27,8	37,3
Szwecja *a*	19,1	18,6	17,3	16,3	22,9	27,1	31,5
Anglja *c*	11,9	9,8	11,1	11,0	20,2	20,9	21,7
Czechosłowacja *b* . .	1,5	1,3	1,7	2,3	8,3	11,3	16,9
Szwajcarja *c*	5,6	4,5	4,0	4,2	6,6	10,1	13,6

a Wśród zorganizowanych w związkach zawodowych. *b* Zarejestrowani w stosunku do zatrudnionych. *c* Zarejestrowani w stosunku do ubezpieczonych na wypadek bezrobocia.

TABL. 11. PŁACE UMOWNE STAŁYCH ROBOTNIKÓW ROLNYCH W POLSCE W LATACH 1927/28—1931/32

Grupy województw / Rok	Rzemieślnicy	Ordynarjusze	Komornicy-chałupnicy	Rzemieślnicy	Ordynarjusze	Komornicy-chałupnicy
	Całkowita wartość rocznego wynagrodzenia					
	wyrażona w złotych			wyrażona w kwintalach żyta		
Woj. centralne						
1927/28	2 433	1 937	1 476	58	46	35
1928/29	2 339	1 860	1 442	60	47	37
1929/30	.	1 238	911	.	53	39
1930/31	.	991	761	.	62	48
1931/32	.	1 169	829	.	51	36
Woj. wschodnie						
1927/28	2 104	1 633	1 267	54	42	31
1928/29	2 240	1 765	1 364	55	43	33
1929/30	1 381	1 182	.	57	49	.
1930/31	945	830	.	66	57	.
1931/32	1 194	1 004	.	56	47	.
Woj. zachodnie						
1927/28	2 814	2 280	1 796	65	53	42
1928/29	2 740	2 263	1 775	68	56	45
1929/30	2 008	1 679	1 406	78	65	55
1930/31	1 629	1 343	1 246	87	72	67
1931/32	1 759	1 443	1 255	72	59	51
Woj. południowe						
1927/28	2 143	1 647	.	50	39	.
1928/29	2 138	1 619	.	52	40	.
1929/30	1 367	1 074	.	53	42	.
1930/31	1 119	878	.	64	51	.
1931/32	1 184	928	.	53	42	.

TABL. 12. PRZECIĘTNE ZAROBKI TYGODNIOWE I GODZINNE ROBOTNIKÓW W PRZEMYŚLE PRZETWÓRCZYM W MAJU 1932 R.

Województwa Przemysły	Przeciętne zarobki wszystkich robotników		Przeciętne zarobki godzinne		
	tygodniowe	godzinne	Mężczyzn	Kobiet	Młodocianych
	w złotych				
Polska	28,90	0,77	0,88	0,59	0,28
według województw					
M. st. Warszawa	44,62	1,16	1,42	0,68	0,34
Warszawskie	28,62	0,73	0,81	0,49	0,33
Łódzkie	27,24	0,74	0,86	0,62	0,38
Kieleckie	23,42	0,66	0,72	0,56	0,26
Lubelskie	21,96	0,59	0,64	0,31	0,24
Białostockie	24,71	0,66	0,66	0,64	0,32
Wileńskie	24,99	0,66	0,73	0,50	0,13
Nowogródzkie	20,28	0,39	0,48	0,22	0,17
Poleskie	18,20	0,47	0,48	0,38	0,21
Wołyńskie	14,86	0,41	0,45	0,20	0,19
Poznańskie	28,04	0,76	0,86	0,59	0,22
Pomorskie	26,69	0,70	0,79	0,52	0,25
Śląskie	33,31	0,87	1,04	0,51	0,27
Krakowskie	30,07	0,81	0,86	0,67	0,26
Lwowskie	28,74	0,74	0,81	0,55	0,22
Stanisławowskie	18,60	0,45	0,47	0,29	0,21
Tarnopolskie	14,10	0,36	0,41	0,28	0,15
według przemysłów					
Mineralny	21,08	0,57	0,64	0,33	0,26
Metalowy	33,40	0,95	1,06	0,54	0,24
Chemiczny	37,72	0,89	1,04	0,50	0,35
Włókienniczy	26,39	0,74	0,88	0,64	0,41
Papierniczy	29,40	0,75	0,87	0,50	0,31
Skórzany	33,19	0,89	0,97	0,54	0,35
Drzewny	17,94	0,47	0,50	0,30	0,22
Spożywczy	31,44	0,81	0,83	0,78	0,26
Odzieżowy	25,76	0,62	0,99	0,49	0,27
Budowlany	34,80	0,94	0,97	0,50	0,29
Instalacyjno-budowl.	52,52	1,32	1,43	0,80	0,34
Poligraficzny	52,20	1,24	1,75	0,54	0,27

TABL. 13. ZAROBKI ROBOTNIKÓW W PRZEMYŚLE PRZETWÓRCZYM W POLSCE W MAJU 1932 R.

Województwa Przemysły	Odsetek robotników, których zarobek tygodniowy wynosił złotych							
	poniżej 10	10—20	20—30	30—40	40—50	50—60	60—70	70 i więcej
Polska	**11,0**	**27,8**	**24,9**	**15,9**	**8,7**	**4,5**	**2,7**	**4,5**
według województw								
M. st. Warszawa	4,7	16,5	17,2	16,5	14,2	9,1	6,0	15,8
Warszawskie . .	9,2	28,7	25,3	16,7	8,4	4,8	2,8	4,1
Łódzkie	6,0	28,0	33,4	18,1	7,1	3,4	1,7	2,3
Kieleckie	14,5	36,3	24,8	12,7	6,2	2,7	1,5	1,3
Lubelskie	26,1	31,8	17,9	10,0	6,4	3,6	1,5	2,7
Białostockie . .	14,0	30,8	22,4	20,3	7,5	2,5	1,1	1,4
Wileńskie . . .	18,4	29,3	15,0	20,4	6,2	4,0	4,4	2,3
Nowogródzkie .	49,6	30,8	12,3	3,5	1,9	1,0	0,4	0,5
Poleskie	24,1	34,8	23,8	13,5	2,9	0,7	0,1	0,1
Wołyńskie . . .	41,5	33,2	14,0	6,9	2,2	0,9	0,5	0,8
Poznańskie . . .	12,2	23,3	25,5	20,8	9,3	3,6	2,3	3,0
Pomorskie . . .	9,3	26,6	28,7	20,2	9,3	2,9	1,5	1,5
Śląskie	9,4	25,6	19,0	13,7	11,4	7,8	5,5	7,6
Krakowskie . .	10,6	31,1	19,4	13,7	10,5	5,8	3,4	5,5
Lwowskie . . .	23,6	26,1	12,5	10,5	11,3	6,2	4,1	5,7
Stanisławowskie	28,9	37,3	19,7	8,2	2,6	1,3	0,6	1,4
Tarnopolskie . .	36,4	51,0	6,2	2,1	1,7	1,4	0,7	0,5
według przemysłów								
Mineralny . . .	23,2	35,5	20,7	10,3	5,3	2,4	1,3	1,3
Metalowy	13,8	22,2	18,2	15,5	10,4	6,3	4,4	9,2
Chemiczny . . .	4,1	19,3	20,7	17,2	13,4	9,9	6,5	8,9
Włókienniczy .	5,8	31,5	33,4	16,7	6,5	2,7	1,4	2,0
Papierniczy . .	9,8	28,1	22,3	15,1	10,8	6,3	3,8	3,8
Skórzany	3,8	18,0	25,4	25,9	14,8	5,7	2,7	3,7
Drzewny	27,0	38,1	21,3	8,5	3,0	1,0	0,6	0,5
Spożywczy . . .	8,5	20,8	21,6	22,6	13,6	6,2	3,2	3,5
Odzieżowy . . .	13,3	31,2	27,0	13,4	7,6	3,1	1,7	2,7
Budowlany . . .	6,7	21,8	18,8	19,2	14,0	7,0	5,2	7,3
Instalac.-budowl.	13,2	12,0	18,8	11,4	8,0	8,2	6,5	21,9
Poligraficzny . .	8,2	20,8	14,4	11,3	7,3	6,8	4,9	26,3

TABL. 14. PRZECIĘTNY CAŁKOWITY ZAROBEK ROBOTNIKA NA DNIÓWKĘ W GÓRNICTWIE I HUTNICTWIE W POLSCE W LATACH 1927—1932

Gałęzie pracy Okręgi	1927	1928	1929	1930	1931	1932
	w złotych					
Kopalnie węgla kam.	**7,64**	**8,45**	**9,42**	**9,98**	**9,88**	**9,14**
Zagłębie górnośląskie	8,04	8,83	9,87	10,47	10,41	9,77
„ dąbrowskie .	6,99	7,81	8,59	9,04	8,86	8,03
„ krakowskie .	6,10	6,89	7,66	8,20	8,21	7,54
Huty żelaza	**7,76**	**8,93**	**9,81**	**10,33**	**10,40**	**9,36**
Woj. kieleckie	5,98	6,89	7,41	7,54	7,36	6,96
„ śląskie	9,31	10,62	11,40	11,83	12,00	11,20
Huty cynku	**6,92**	**7,86**	**8,89**	**9,74**	**9,39**	**9,09**
Woj. śląskie	7,14	8,00	9,05	9,81	9,43	9,14
Huty ołowiu	**7,20**	**8,04**	**8,94**	**9,47**	**9,08**	**9,33**

TABL. 15. ZAROBKI PRACOWNIKÓW UMYSŁOWYCH W POLSCE W 1930 R.

Wiek Płeć	Odsetek pracowników umysłowych, których zarobek miesięczny wynosił złotych						
	poniżej 120	120--180	180--260	260--360	360--480	480--640	640 i więcej
Ogółem	**9,3**	**13,2**	**20,4**	**18,6**	**13,4**	**10,3**	**14,8**
w wieku:							
poniżej 25 lat . .	26,8	28,1	27,9	11,6	3,8	1,3	0,5
25—40 „ . .	5,4	11,2	21,8	22,6	16,0	11,1	11,9
powyżej 40 „ . .	3,8	6,0	12,3	16,4	15,8	15,2	30,5
Mężczyźni	6,6	10,0	17,6	18,8	14,8	12,5	19,7
w wieku:							
poniżej 25 lat . .	23,2	26,7	29,4	13,5	4,7	1,8	0,7
25—40 „ . .	3,9	8,5	19,0	22,5	17,1	13,3	15,7
powyżej 40 „ . .	3,3	5,0	10,4	15,4	15,8	16,0	34,1
Kobiety	15,7	20,7	26,8	18,3	10,1	5,1	3,3
w wieku:							
poniżej 25 lat . .	30,7	29,6	26,3	9,6	2,7	0,8	0,3
25—40 „ . .	8,6	17,3	28,0	22,8	13,4	6,2	3,7
powyżej 40 „ . .	6,6	12,2	23,3	21,9	15,6	10,9	9,5

Źródło: Dane Związku Zakładów Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych.

TABL. 16. PŁACE ETATOWYCH FUNKCJONARJUSZÓW PAŃSTWOWYCH W WARSZAWIE

Stopień służbowy	Do 1. V 1931		Do 1.VII 1931		Od 1.VII 1931	
	Samotny	Żonaty z 2 dzieci	Samotny	Żonaty z 2 dzieci	Samotny	Żonaty z 2 dzieci
	Pobory miesięczne w złotych					
Dyr. departamentu (IV)	1 050	1 282	925	1 146	787	975
Nacz. wydziału (V) .	854	1 012	755	902	645	758
Referendarz (VII) . .	491	614	435	546	372	450
Sekretarz (IX)	320	440	281	390	239	314
Rejestrator (X)	281	401	247	356	210	286
Kancelista (XI) . . .	241	362	213	322	182	257
Woźny (XIV)	183	281	162	249	140	193
Goniec (XVI)	150	248	134	221	115	169

TABL. 17. UPOSAŻENIE URZĘDNIKÓW ADMINISTRACJI OGÓLNEJ W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W 1931 R.

Kategorje urzędników	Grupa uposażeniowa w Polsce	Uposażenie urzędników etatowych samotnych w stolicy				
		Austrja	Czechosłow.	Francja	Niemcy	Polska
		Pobory miesięczne w złotych				
Podsekretarz stanu .	III	1 995	2 007	3 638	4 116	976
Naczelnik wydziału .	V	905	1 067	1 375	1 527	645
Referendarz	VII	544	573	735	915	372
Rejestrator	X	264	315	371	481	210
Kancelista	XI	228	295	342	429	182
Starszy woźny	XIII	264	213	342	356	154

Źródło: *Statystyka Pracy* r. 1931 zesz. 4, str. 368 i r. 1932 zesz. 1, str. 57.

TABL. 18. WSKAŹNIKI PŁAC W POLSCE W LATACH 1924—1932
Rok 1927 = 100,0

Rok	Robotnicy przemysłowi			Urzędnicy państw.	
	Wskaźnik realnej *a* wartości wypłaconych zarobków	Wskaźniki płac			
		w złocie	realnych *a*	w złocie	realnych *a*
1924	.	119,3	105,6	120,7	.
1925	89,2	119,0	102,2	133,3	116,9
1926	76,0	85,6	94,7	85,4	95,3
1927	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1928	121,8	109,9	109,4	107,6	106,8
1929	129,6	118,4	116,2	112,8	110,8
1930	114,4	118,8	125,2	112,8	118,5
1931	97,7	110,9	128,5	101,2	116,8
1932	75,2	102,1	129,9	89,6	113,6

a Według wskaźnika kosztów utrzymania.

Źródło: Obliczenia Głównego Urzędu Statystycznego i Instytutu Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen.

TABL. 19. WAHANIA NOMINALNYCH PŁAC ROBOTNICZYCH W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1927—1932

Państwa	Wskaźniki stawek płac: przeciętna roczna mniejsza (—) lub większa (+) niż w poprzednim roku o % %					
	1927	1928	1929	1930	1931	1932
Anglja	— 1	— 1	— 1	— 1	— 2	— 2
Australja	+ 1	+ 1	+ 0	— 3	— 8	— 4
Czechosłowacja (Praga)	+ 0	+ 5	+ 3	+ 2	+ 0	0
Danja	— 5	— 1	0	+ 2	0	— 1
Estonja	+ 4	+ 7	+ 3	+ 2	— 2	— 5
Finlandja	+ 4	+ 3	+ 0	— 3	.	.
Francja:						
Paryż	+ 0	+ 3	+16	+ 9	— 0	— 4
Inne miasta Francji	+ 3	+ 4	+10	+ 7	0	— 2
Japonja	+ 2	+ 3	— 1	— 5	— 8	— 4
Niemcy	+ 6	+ 9	+ 5	+ 2	— 5	—17
Norwegja	—13	— 5	+ 0	0	— 5	.
Polska	.	+10	+ 8	0	— 7	— 8
Rumunja	+ 9	+ 1	+ 1	— 4	—11	—19
Stany Zjedn. Am.	+ 1	+ 1	+ 2	0	— 5	—16
Szwecja	+ 1	+ 1	+ 3	+ 3	0	.
Włochy	.	.	+ 2	— 2	— 9	— 4

Uwaga. Wahania obliczono według przeciętnych rocznych wskaźników, opartych na stawkach względnie zarobkach, wyrażonych w walucie obiegowej. W wypadkach, kiedy wahania płac były mniejsze niż 0,5%, wzrost płac oznaczano znakiem +0, zmniejszenie płac znakiem —0. 0 oznacza, że płace się nie zmieniły.

TABL. 20. WYDAJNOŚĆ PRACY W KOPALNIACH WĘGLA KAMIENNEGO W POLSCE W LATACH 1913, 1922—1932

Rok	Przeciętna wydajność na 1 dniówkę	
	ogółu robotników	robotników na dole
	w *kg*	
1913	1 143	1 710
1922	571	.
1923	571	912
1924	693	1 085
1925	938	1 473
1926	1 118	1 724
1927	1 191	1 815
1928	1 267	1 914
1929	1 264	1 874
1930	1 250	1 887
1931	1 370	2 063
1932	1 410	2 182

TABL. 21. WYDAJNOŚĆ PRACY W KOPALNIACH WĘGLA KAMIENNEGO W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W 1931 R.

Państwa Zagłębia	Przeciętna wydajność na 1 dniówkę	
	ogółu robotników	robotników na dole
	w *kg*	
Polska	1 370	2 063
Górny Śląsk	1 492	2 140
Dąbrowa	1 077	1 871
Kraków	1 163	1 836
Anglja	1 111	.
Czechosłowacja	1 062	.
Francja	721	1 043
Niemcy:		
Ruhr	1 490	1 891
Górny Śląsk	1 579	2 103
Dolny Śląsk	893	1 141
Belgja	591	852

TABL. 22. BUDŻETY RODZIN ROBOTNICZYCH W POLSCE *a* W LATACH 1927, 1928

Wyszczególnienie	1927	1928			
	Grupy zamożności według rocznej sumy wydatków na jedn. konsumcyjną				
	Wszystkie grupy	I do 599 zł.	II 600—899 zł.	III 900—1199 zł.	IV 1200 zł. i więcej
Liczba zbadanych rodzin	69	7	32	21	9
Ogólna suma przychodów i rozchodów na rodzinę czteroosobową *b* w złotych					
Przychody netto ogółem	2 601	2 744	1 527	2 386	3 230	4 995
Rozchody netto ogółem	2 575	2 746	1 561	2 377	3 227	5 027
Przychody w odsetkach						
Przychody netto ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Zarobki głowy rodziny	78,5	79,7	87,1	80,0	77,8	77,3
Zarobki członków rodziny	9,2	11,1	6,7	8,3	12,3	17,3
Wartość świadczeń otrzymanych w naturze	3,5	3,1	2,8	3,6	2,8	2,6
Świadczenia społeczne	2,7	2,7	1,6	4,3	1,6	1,0
Dochód od sublokatorów i stołowników	0,5	0,7	—	0,4	1,3	0,9
Dochód z własnego gospodarstwa	1,9	0,7	0,2	1,2	0,3	0,1
Podarunki i zapomogi prywatne	1,3	1,1	0,0	1,6	0,8	0,6
Dochód ze sprzedaży rzeczy	0,2	0,1	—	0,2	0,0	—
Pozostałe dochody	0,1	0,0	—	—	0,1	—
Przychód ze sprzedaży majątku	0,1	0,1	—	0,1	1,0	0,2
Przychód z zaciągn. długów	2,0	0,7	1,6	0,3	2,0	0,0
Rozchody w odsetkach						
Rozchody netto ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Żywność	58,8	56,5	66,1	60,1	54,9	44,6
Alkohol	1,7	1,9	0,5	1,1	2,4	3,6
Tytoń	2,4	2,1	1,7	1,9	2,2	2,7
Komorne	4,8	4,7	5,3	5,1	3,8	4,7
Urządzenie i utrzymanie mieszkania	2,0	2,4	0,6	2,0	3,3	2,5
Opał i światło	4,3	4,4	4,9	4,8	4,1	3,8
Higjena i zdrowie	2,0	1,8	1,4	1,8	1,8	2,2
Odzież, bielizna, obuwie	13,5	15,2	12,1	13,3	15,3	19,9
Kultura, oświata i wydatki społeczne	2,9	3,0	0,6	2,7	3,9	2,9
Ubezpieczenia	3,6	3,9	3,7	3,9	3,9	4,2
Podatki	0,9	1,2	0,1	1,0	1,3	1,8
Inne wydatki	2,2	2,4	0,5	1,9	3,1	3,1
Na nabycie majątku	0,9	0,4	1,2	0,1	—	3,1
Na spłatę długów	—	0,1	1,3	0,3	0,0	0,9

a Do porównania wzięto wyłącznie rodziny, które prowadziły rachunki domowe przez cały okres dwóch lat sprawozdawczych.

b Głowa rodziny (1,00 jednostka konsumcyjna), żona głowy rodziny (0,85 jednostki konsumcyjnej), dziecko w wieku 14—17 lat (0,80 jednostki konsumcyjnej) oraz dziecko w wieku 3—7 (0,50 jednostki konsumcyjnej) czyli razem cztery osoby = 3,15 jednostkom konsumcyjnym.

TABL. 23. PRZECIĘTNE ROCZNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW W RODZINACH ROBOTNICZYCH W POLSCE NA JEDNOSTKĘ KONSUMCYJNĄ W LATACH 1927, 1928

Artykuły	1927	1928				
		Grupy zamożności według rocznej sumy wydatków na jednostkę konsumcyjną				
	Wszystkie grupy	Wszystkie grupy	I do 599 zł.	II 600-899 zł.	III 900-1199 zł.	IV 1200 zł. i więcej
Chleb żytni . . . *kg*	154,04	150,40	177,18	146,62	156,04	122,25
Bułki i ciasto . . „	11,82	14,21	4,00	9,64	19,40	36,90
Mąka pszenna . . „	25,06	25,04	22,18	21,84	31,93	26,16
Mąki inne . . . . „	21,29	16,55	2,22	24,79	10,75	7,48
Kasze i ryż . . . „	10,35	10,17	9,03	9,96	11,59	8,71
Groch i fasola . „	5,89	5,55	9,13	4,08	7,02	4,68
Kartofle . . . . . „	225,61	198,86	169,73	204,04	204,66	193,62
Inne jarzyny . . „	55,70	58,16	32,87	58,25	59,69	86,29
Mleko . . . . . *l*	80,61	81,54	38,66	77,36	93,43	124,95
Masło . . . . . *kg*	1,98	1,98	0,98	1,71	2,37	3,57
Ser . . . . . „	1,03	1,09	0,50	0,78	1,67	1,77
Śmietana . . . . *l*	1,22	1,44	0,94	1,34	1,48	2,50
Jaja . . . . . *kg*	2,39	2,80	0,65	2,17	3,47	7,04
Mięso, wędliny, ryby . . . . . „	35,61	39,54	19,74	32,63	50,90	69,22
Tłuszcze . . . . . „	13,08	13,50	8,05	13,55	15,67	14,00
Cukier, słodycze „	19,68	20,99	11,73	20,63	22,84	29,57
Herbata . . . . . „	0,12	0,12	0,07	0,09	0,19	0,18
Kawa . . . . . „	0,27	0,27	0,12	0,25	0,29	0,52
Owoce . . . . . „	6,08	9,97	2,08	8,26	10,28	28,47

TABL. 24. WARTOŚĆ ODŻYWCZA I CIEPLNA DZIENNYCH NORM SPOŻYCIA NA JEDNOSTKĘ KONSUMCYJNĄ W 1928 R.

Wyszczególnienie		Grupy zamożności według rocznej sumy wydatków na jednostkę konsumcyjną				
		Wszystkie grupy	I do 599 zł.	II 600-899 zł.	III 900-1199 zł.	IV 1200 zł. i więcej
Liczba zbadanych rodzin		93	14	44	25	10
Wartość odżywcza normy dziennej w gramach						
Białko	ogółem .	64,0	49,0	61,2	75,3	82,0
	roślinne .	36,8	32,5	36,8	40,3	35,9
	zwierzęce	27,2	16,5	24,4	35,0	46,1
Tłuszcze	ogółem .	53,0	34,7	50,5	64,1	75,8
	roślinne .	4,1	3,3	4,0	4.7	5,0
	zwierzęce	48,9	31,4	46,5	59,4	70,8
Węglowodany	ogółem .	476,3	413,8	479,6	515,4	486,6
	roślinne	464,1	405,3	467,9	501,3	467,9
	zwierzęce	12,2	8,5	11,7	14,1	18,7
Wartość cieplna normy dziennej w kalorjach						
	ogółem . .	2 713,8	2 225,1	2 705,6	3 035,4	3 047,5
w tem pochodzenia	roślinnego	2 096,9	1 830,4	2 110,0	2 270,2	2 123,1
	zwierzęcego	616,9	394,7	595,6	765,2	924,4

TABL. 25. BUDŻETY DOMOWE RODZIN PRACOWNIKÓW UMYSŁOWYCH W WARSZAWIE 1932 R.

Wyszczególnienie	Grupy zamożności według rocznej sumy wydatków na jednostkę konsumcyjną			
	Wszystkie grupy	I do 1799 zł.	II 1800—2999 zł.	III 3000 zł. i więcej
Liczba zbadanych rodzin	71	19	33	19
Ogólna suma rocznych przychodów i rozchodów na rodzinę czteroosobową w złotych				
Przychody netto ogółem	10 135	6 120	9 454	16 554
Rozchody netto ogółem	10 128	6 158	9 480	16 534
Przychody w odsetkach				
Przychody netto ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0
Zarobki głowy rodziny	79,4	79,7	82,4	74,0
Zarobki członków rodziny	10,5	7,1	8,1	14,3
Pozostałe pozycje przychodów	10,1	13,2	9,5	11,7
Rozchody w odsetkach				
Rozchody netto ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0
Żywność	28,2	33,6	31,4	21,6
Alkohol i tytoń	2,1	2,6	2,2	1,6
Komorne	13,5	14,3	12,8	13,7
Urządzenie mieszkania	4,6	1,9	3,6	6,8
Opał i światło	4,6	5,6	4,8	3,8
Higjena i zdrowie	3,5	2,7	3,7	3,4
Odzież, obuwie, bielizna	12,5	12,1	12,8	12,1
Kultura i oświata	6,4	4,8	5,8	7,8
Ubezpieczenia i podatki	9,3	7,1	8,9	10,5
Inne wydatki	11,6	8,3	10,4	14,1
Rozchód na majątek i długi	3,7	7,0	3,6	4,6
Przeciętne roczne spożycie niektórych artykułów na jednostkę konsumcyjną				
Chleb *kg*	88,9	94,9	88,7	82,2
Bułki i ciasto „	33,5	25,0	33,7	43,4
Mąka „	24,2	27,0	24,1	21,1
Kasza i ryż „	12,2	11,0	12,6	12,8
Groch i fasola „	2,5	2,5	2,8	1,9
Kartofle „	162,7	202,3	147,4	142,7
Inne jarzyny „	63,8	47,5	67,2	77,4
Mleko *l*	149,8	141,2	143,6	171,5
Masło *kg*	15,7	9,6	16,1	22,7
Ser „	4,4	2,9	4,7	5,9
Śmietana *l*	7,8	4,5	8,9	10,0
Jaja *kg*	12,6	10,2	13,9	13,3
Mięso, wędliny, ryby „	82,3	58,1	88,8	100,0
Tłuszcze prócz masła „	10,7	11,7	10,8	8,8
Cukier i słodycze „	33,5	27,6	37,4	33,2
Owoce i przetwory owocowe „	28,3	9,4	31,0	46,6

Źródło: Dane ankiety przeprowadzonej przez Unję Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych.

TABL. 26. STRUKTURA BUDŻETÓW RODZIN ROBOTNICZYCH W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH

Państwa	Rok	Rozchody					
		Ogółem	Żywność	Komorne	Odzież, obuwie, bielizna i t. d.	Meble i sprzęty	Inne
		w odsetkach ogółu rozchodów					
Czechosłowacja	1927	100,0	54,4	3,8	13,2	3,0	25,6
Danja	1927	100,0	38,9	10,3	12,0	4,3	34,5
Holandja	1923-24	100,0	39,8	12,9	9,1	4,6	33,6
Japonja	1926-27	100,0	35,6	13,2	13,0	2,5	35,7
Niemcy	1927-28	100,0	41,2	10,0	12,7	3,9	32,2
Norwegja	1927-28	100,0	41,4	12,0	12,2	2,4	32,0
Polska	1928	100,0	56,5	4,7	15,2	2,4	21,2
Grupy zamożności I	„	100,0	66,1	5,3	12,1	0,6	15,9
Grupy zamożności II	„	100,0	60,1	5,1	13,3	2,0	19,5
Grupy zamożności III	„	100,0	54,9	3,8	15,3	3,3	22,7
Grupy zamożności IV	„	100,0	44,6	4,7	19,9	2,5	28,3
Szwajcarja	1921	100,0	45,1	11,2	10,9	4,1	28,7
Z.S.R.R.	1928	100,0	45,4	7,2	19,5	3,2	24,7

TABL. 27. STRAJKI W POLSCE W LATACH 1923—1932

Rok	Strajki	Zakłady objęte przez strajki	Strajkujący	Stracone dni robocze	w tem w strajkach			
					wygranych całkowicie lub częściowo		przegranych	
			w tysiącach		strajki	strajkujący w tysiącach	strajki	strajkujący w tysiącach
1923	1 263	7 451	849	6 379	952	537	267	288
1924	915	5 400	564	6 545	586	210	295	338
1925	532	1 910	148	1 285	352	84	166	51
1926	590	2 827	145	1 423	397	84	179	49
1927	616	3 838	235	2 455	457	196	146	29
1928	769	5 230	354	2 788	571	278	178	37
1929	494	4 036	217	994	352	63	132	32
1930	312	1 185	48	368	207	26	96	18
1931	357	1 154	107	592	252	82	95	24
1932	499	5 643	313	2 108	343	105	132	102

TABL. 28. STRAJKUJĄCY W WAŻNIEJSZYCH GAŁĘZIACH PRACY W POLSCE W LATACH 1923—1932

Gałęzie pracy	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932
	w tysiącach									
Rolnictwo	5	9	18	1	1	2	1	2	2	27
Górnictwo	120	135	23	20	13	45	20	12	29	81
Przem. mineralny	17	11	9	14	15	13	12	8	6	6
„ hutn. i metal.	43	18	53	20	31	31	17	4	9	27
„ chemiczny	8	8	1	4	4	3	2	0	10	2
„ włókienniczy	300	155	23	46	116	203	16	6	23	43
„ drzewny	28	17	8	10	10	14	7	4	3	5
„ spożywczy	9	7	2	3	2	4	2	2	6	2
„ odzieżowy	15	8	0	7	7	11	9	2	4	11
„ budowlany	12	10	7	4	27	15	2	2	3	3

TABL. 29. LOKAUTY W POLSCE W LATACH 1923—1932

Rok	Lokauty	Zakłady objęte przez lokauty	Zlokautowani	Stracone dni robocze	Rok	Lokauty	Zakłady objęte przez lokauty	Zlokautowani	Stracone dni robocze
			w tysiącach					w tysiącach	
1923	2	.	0,4	2,8	1928	—	—	—	—
1924	14	.	17,6	592,5	1929	5	29	3,2	78,1
1925	6	.	1,0	37,6	1930	7	39	2,7	59,4
1926	—	—	—	—	1931	4	34	2,1	44,8
1927	2	6	0,9	27,9	1932	5	6	0,8	37,1

TABL. 30. ZATARGI PRACY W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1928—1931

Państwa	Strajkujący i zlokautowani				Dni stracone			
	1928	1929	1930	1931	1928	1929	1930	1931
	w tysiącach							
Anglja	124	533	309	424	1 388	8 290	4 399	6 983
Austrja	38	30	7	10	658	388	49	133
Belgja	75	49	54	20	2 254	799	782	399
Czechosłowacja	99	60	28	46	1 729	753	423	499
Danja	1	1	5	4	11	41	144	246
Francja	222	221	324	35	.	.	.	.
Holandja	14	16	10	25	635	612	273	729
Łotwa	13	26	2	3	62	46	12	14
Niemcy	723	224	214	173	20 288	4 490	3 936	2 002
Norwegja	8	5	5	60	364	197	240	7 586
Polska	354	221	50	109	2 788	1 072	427	637
Rumunja	11	31	17	14	110	412	184	185
Stany Zjedn. Am.	357	230	158	279	31 557	9 975	2 730	6 386
Szwajcarja	5	5	6	5	98	100	266	74
Szwecja	71	13	21	41	4 835	667	1 021	2 627
Węgry	10	12	5	11	131	149	80	190

TABL. 31. UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE W POLSCE W 1930 R.

Rodzaj ubezpieczenia	Przeciętna roczna liczba ubezpieczonych w tysiącach	Dochody		Wydatki		
		Ogółem	w tem składki	Ogółem	w tem świadczenia	w tem administracja
		w miljonach złotych				
Ubezpieczenia społeczne ogółem	.	**647,3**	**563,8**	**777,0**	**680,8**	**72,7**
Choroby	2 436	335,6	309,6	312,9*a*	269,7	29,8
Nieszczęśliwe wypadki	3 717	60,8	54,1	45,9	36,5	6,9
Inwalidztwo, starość i śmierć	1 223	179,7	148,7	78,0	66,6	7,7
robotników	960	74,9	65,6	58,1	53,2	3,9
pracowników umysłowych	263	104,8	83,1	19,9	13,4	3,8
Bezrobocie	1 187	71,2	51,4	131,1	120,7	10,3
robotników	924	49,0	32,0	113,6	104,5	9,1
pracowników umysłowych	263	22,2	19,4	17,5	16,2	1,2

a Bez odpisów na fundusz zapasowy.

TABL. 32. DOCHODY I WYDATKI INSTYTUCYJ UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH W POLSCE I NIEMCZECH W 1929 i 1930 R.

Wyszczególnienie	Polska		Niemcy	
	1929	1930	1929	1930
Dochody w miljonach złotych				
Ubezpieczenia społeczne ogółem	**658**	**648**	**13 005**	**13 755**
Choroby	340	336	4 923	4 516
Nieszczęśliwe wypadki	62	61	911	937
Inwalidztwo, starość i śmierć	180	180	5 060	4 783
Bezrobocie	76	71	2 111	3 519
Wydatki w miljonach złotych				
Ubezpieczenia społeczne ogółem	**486**	**568**	**11 826**	**13 033**
Choroby	310	313	4 705	4 219
Nieszczęśliwe wypadki	40	46	871	902
Inwalidztwo, starość i śmierć	74	78	3 694	4 096
Bezrobocie	62	131	2 556	3 816
Wydatki na 1 ubezpieczonego w złotych				
Choroby	116	128	227	210

TABL. 33. KASY CHORYCH W POLSCE W LATACH 1925—1933

Rok Grupy województw	Kasy	Uprawnieni do korzystania ze świadczeń	Obowiązkowo ubezpieczeni	Członkowie rodzin obowiązkowo ubezpieczonych	Dobrowolnie ubezpieczeni
		w tysiącach			
		Stan na 1.I każdego roku			
Polska . . . . . 1925 *a*	173	3 757	1 653	2 102	2,0
1926 *a*	203	3 580	1 602	1 976	1,6
1927 *a*	228	3 937	1 783	2 152	2,0
1928 *a*	244	3 346	1 991	2 353	2,1
1929 *a*	243	4 809	2 277	2 530	2,0
1930 *a*	243	4 789	2 265	2 522	2,3
1931 *a*	243	4 679	2 172	2 505	2,3
1932 *a*	243	4 316	1 978	2 335	2,3
1932 *b*	284	4 769	2 189	2 572	7,7
1933 *b*	103	4 476	2 048	2 423	5,8
Woj. centralne	19	1 776	825	951	0,3
„ wschodnie	8	235	115	120	0,0
„ zachodnie	58	1 484	662	816	5,2
w tem G. Śląsk . .	42	376	173	200	3,5
„ południowe	18	981	445	535	0,2

a Bez Górnego Śląska. *b* Z Górnym Śląskiem.

TABL. 34. ZGONY, CHORZY, POŁOGI ORAZ DNI ZASIŁKOWE WŚRÓD UBEZPIECZONYCH W KASACH CHORYCH W POLSCE *a* W LATACH 1927—1930

Rok Płeć	Przeciętna liczba ubezpieczonych w tysiącach *b*	Na 100 ubezpieczonych: zmarło	Na 100 ubezpieczonych: chorowało *c*	Na 100 ubezpieczonych: było zachorowań *c*	Na jedno zachorowanie *c* przypada dni zasiłkowych lub szpitalnych	Na 100 ubezpieczonych kobiet przypada połogów	Na jeden połóg przypada dni zasiłkowych
		osób					
1927. Ogółem .	1 710	0,68	33,1	45,5	15,7	—	—
Mężczyźni .	1 176	0,77	34,2	47,0	15,3	—	—
Kobiety . . .	534	0,50	30,6	42,1	16,6	3,52	45,5
1928. Ogółem .	1 975	0,66	34,6	49,5	15,3	—	—
Mężczyźni .	1 375	0,73	35,7	51,1	14,8	—	—
Kobiety . . .	600	0,50	32,0	45,8	16,7	3,78	46,9
1929. Ogółem .	2 121	0,66	35,8	54,4	14,0	—	—
Mężczyźni .	1 490	0,72	36,7	55,1	13,8	—	—
Kobiety . . .	631	0,51	33,4	52,7	14,5	3,86	47,1
1930. Ogółem .	2 308	0,62	31,7	46,6	14,0	—	—
Mężczyźni .	1 580	0,70	33,4	48,7	13,6	—	—
Kobiety . . .	728	0,45	28,1	42,1	15,0	3,56	49,1

a Bez Górnego Śląska. *b* W kasach uwzględnionych. *c* Uwzględniono tylko wypadki połączone z niezdolnością do pracy.

TABL. 35. RACHUNEK DZIAŁALNOŚCI KAS CHORYCH W POLSCE ZA LATA 1929 i 1930

Wyszczególnienie	1929	1930				
		Województwa				
	Polska *a*	centralne	wschodnie	zachodnie *a*	południowe
W miljonach złotych						
Dochody ogółem . .	299,8	295,6	155,2	16,0	65,9	58,5
w tem składki . . .	285,0	272,8	141,0	14,9	61,8	55,1
Wydatki ogółem *b* .	312,3	306,8	160,1	16,6	69,4	60,7
w tem:						
świadczenia	233,1	234,0	124,6	11,5	54,5	43,4
koszty administracyjne	26,6	27,1	13,4	1,9	5,7	6,1
Na 1 ubezpieczonego złotych						
Składki	120,3	118,5	141,3	102,9	98,9	103,0
Świadczenia	98,4	101,7	124,9	79,3	87,2	81,3

a Bez Górnego Śląska. *b* Wraz z odpisami na fundusz zapasowy.

TABL. 36. BEZROBOTNI POBIERAJĄCY ZASIŁKI Z FUNDUSZU BEZROBOCIA I ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ PRACOWNIKÓW UMYSŁOWYCH W POLSCE W LATACH 1927—1932

Rok	Przeciętne roczne liczby			
	ubezpieczonych		pobierających zasiłki z akcji ustawowej	
	Robotnicy	Pracownicy umysłowi	Robotnicy	Pracownicy umysłowi
	w tysiącach			
1927	788,3	86,6	25,3	1,0
1928	943,8	204,1	28,3	1,9
1929	1 002,0	248,4	53,3	3,5
1930	927,9	263,6	106,4	9,4
1931	822,1	257,9	113,6	20,0
1932	710,5	240,5	91,9	26,8

TABL. 37. OSOBY POBIERAJĄCE RENTY Z ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ OD NIESZCZĘŚLIWYCH WYPADKÓW ORAZ NA WYPADEK INWALIDZTWA, STAROŚCI I ŚMIERCI W POLSCE W LATACH 1928—1930

Wyszczególnienie	1928	1929	1930
Przeciętna roczna liczba ubezpieczonych w tysiącach			
A. Ubezpieczeni od nieszczęśliwych wypadków	3 667,6	3 832,6	3 717,0
B. Ubezpieczeni na wypadek inwalidztwa, starości i śmierci	1 210,9	1 275,1	1 223,6
Robotnicy	1 006,8	1 026,7	960,3
Pracownicy umysłowi	204,1	248,4	263,3
Liczba osób pobierających renty w dniu 31.XII			
A. Z zakładów ubezpieczeń od nieszczęśliwych wypadków			
Robotnicy i pracownicy umysłowi ogółem	76 865	95 830	102 785
Uszkodzeni	57 418	75 603	81 783
Wdowy	10 452	10 863	11 197
Sieroty	8 092	8 333	8 629
Ascendenci	903	1 031	1 176
B. Z zakładów ubezpieczeń na wypadek inwalidztwa, starości i śmierci			
Robotnicy ogółem	178 608	193 623	202 808
Inwalidzi	81 232	100 379	107 427
Starcy	15 348		
Wdowy	36 173	39 677	43 434
Sieroty	45 855	53 567	51 947
Pracownicy umysłowi ogółem	5 099	6 230	7 370
Inwalidzi	1 016	1 320	1 759
Starcy	838	1 044	1 225
Wdowy	1 605	1 974	2 263
Sieroty	1 640	1 892	2 123

TABL. 38. NIESZCZĘŚLIWE WYPADKI ODSZKODOWANE PRZEZ ZAKŁADY UBEZPIECZEŃ W POLSCE W LATACH 1926—1930

Rok / Dział pracy		Przeciętna roczna liczba ubezpieczonych w tys. *a*	Ogólna liczba wypadków	Następstwa wypadków	
				Śmierć	Niezdolność do pracy *b*
Ogółem	1926	2 769	12 747	913	11 834
	1927	3 287	15 790	926	14 864
	1928	3 678	18 871	1 058	17 813
	1929	3 833	21 881	1 214	20 667
	1930	3 717	18 943	963	17 980
w tem:					
Gospodarstwo rolne, leśne i młyny		.	5 242	279	4 963
Kopalnie i huty oraz ich zakłady uboczne		.	5 020	269	4 751
Wyroby z metali		.	895	13	882
Maszyny, narzędzia, instrumenty, przyrządy		.	1 042	20	1 022
Przemysł włókienniczy		.	793	14	779
Materjały drzewne i snycerskie		.	1 443	58	1 385
Budownictwo		.	1 489	118	1 371
Pozostałe przedsiębiorstwa		.	3 019	192	2 827

a Liczby szacunkowe. *b* Trwała i przejściowa.

TABL. 39. PRZYCZYNY NIESZCZĘŚLIWYCH WYPADKÓW ODSZKODOWANYCH PRZEZ ZAKŁADY UBEZPIECZEŃ W POLSCE W LATACH 1928—1930

Przyczyny wypadków	Liczba wypadków		
	1928	1929	1930
Ogółem	**18 871**	**21 881**	**18 943**
Silniki, pędnie, maszyny	4 044	4 338	3 554
Windy, żórawie, dźwigi i t. p.	342	387	300
Kotły, przewody parowe, parniki i t. p.	44	27	65
Materjały wybuchowe	143	170	141
Materjały zapalne, żrące i t. p.	1 048	1 264	785
Zasypanie, załamanie się rusztowań i t. p.	3 633	2 969	2 335
Upadek z drabin, rusztowań, schodów i t. p.	2 467	3 977	2 445
Załadowanie, wyładowanie, dźwiganie ciężarów i t. p.	1 747	1 954	2 288
Przewóz wozami, przejechanie, uderzenie, ukąszenie i t. p.	1 818	2 069	2 648
Ruch kolejowy	1 344	1 968	1 851
Przewóz wodą	47	42	55
Użycie narzędzi ręcznych	877	1 113	1 189
Prąd elektryczny	93	128	84
Inne przyczyny	1 224	1 475	1 203

TABL. 40. ZWIĄZKI ZAWODOWE W POLSCE W LATACH 1930 i 1931

Rok Centrale związkowe	Liczba związków	Liczba oddziałów	Liczba członków zarejestrowanych (w tysiącach)	Liczba członków płacących składki (w tysiącach)	Dochody (w tysiącach złotych)	Wydatki (w tysiącach złotych)	Nakłady roczne czasopism związk. w tys. egzemplarzy
Ogółem							
1930	314	7 856	979	731	23 102	22 743	15 962
1931	290	7 843	987	684	21 269	21 057	15 145
w tem:							
Związ. Stow. Zawodowych	27	1 410	223	143	5 217	5 261	3 467
Zjedn. Zawodowe Polskie	14	1 944	184	144	5 431	5 461	4 481
Z. Z. Z. . . .	27	592	153	114	905	862	2 315
Chrześć. Zjed. Zawodowe .	7	389	102	43	233	235	141
Centrala Zjed. Klas.Zw.Zaw.	14	201	40	27	173	171	203
Związki robotnicze							
1931	137	3 935	615	353	5 090	5 215	4 815
Związki pracowników umysłowych prywatnych							
1931	96	868	83	59	2 158	2 274	664
Związki pracowników państwowych i samorządowych							
1931	57	3 040	289	272	14 021	13 568	9 666

Źródło: Roczniki Pracowniczych Zw. Zawod. za lata 1930 i 1931.

TABL. 41. ZWIĄZKI ZAWODOWE W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH NA DZIEŃ 1 STYCZNIA 1931 R.

Pracownicy i robotnicy zorganizowani w związkach zawodowych

	w tysiącach		w tysiącach		w tysiącach
Z.S.R.R.	13 489	Belgja	748	Jugosławja	49
Niemcy	8 370	Szwecja . . .	651	Nowa Zelandja . .	40
Włochy	3 733	Holandja . . .	571	Bułgarja	32
Anglja	3 719	Japonja	370	Indje Holenderskie	32
St. Zjedn Am. . .	2 890	Danja	339	Rumunja	30
Meksyk	1 837	Szwajcarja . .	291	Łotwa	26
Francja	1 281	Argentyna . .	280	Finlandja	24
Czechosłowacja	1 213	Indje Bryt. . .	171	Luksemburg . . .	18
Polska . . .	987	Norwegja . . .	141	Afryka Południowa	16
Hiszpanja . . .	946	Węgry	141	Urugwaj	6
Austrja	767	Irlandja . . .	102	Estonja	6
		Grecja	53		

Źródło: *L'Année Sociale 1931*, Genève 1932.

TABL. 42. CZYNNOŚCI INSPEKCJI PRACY W POLSCE W 1931 R.

	w tysiącach		w tysiącach
Wizytacje i komisje	23,1	Zatargi poszczególnych robotników	24,5
Zlecenia z zakresu ochrony pracy i inne	77,0	Zatargi zbiorowe	1,9
Stwierdzenie wykroczeń zakładów przeciw przepisom ochronnym	38,9	Sprawy na komisjach rozjemczych	7,1
Stwierdzone nieszczęśliwe wypadki przy pracy	33,6	Umowy zbiorowe	0,2

DZIAŁ XIV. OPIEKA SPOŁECZNA

TABL. 1. ZAKŁADY OPIEKI ZAMKNIĘTEJ W POLSCE *a*

Stan w dn. 31.III 1932

Zakłady Miejsca Pensjonarjusze	Polska	Województwa			
		centralne	wschodnie	zachodnie	południowe
Zakłady opiekuńcze dla dzieci i młodzieży					
Zakłady ogółem	781	296	118	78	289
w tem:					
żłobki	43	16	7	10	10
schroniska, bursy, zakłady specjalne	738	280	111	68	279
Miejsca ogółem	44 995	19 985	5 757	3 841	15 412
w tem:					
w żłobkach	2 773	1 781	282	309	401
w schroniskach, bursach, zakładach specjalnych	42 222	18 204	5 475	3 532	15 011
Pensjonarjusze ogółem	39 781	18 387	5 100	3 573	12 721
w tem:					
w żłobkach	2 924	1 906	269	278	471
w schroniskach, bursach, zakładach specjalnych	36 857	16 481	4 831	3 295	12 250
Zakłady opiekuńcze dla dorosłych					
Zakłady ogółem	511	186	45	208	72
w tem:					
schroniska	477	173	40	200	64
zakłady dla nieuleczalnie chorych	25	9	3	5	8
domy pracy dobrowolnej i przymusowej	9	4	2	3	—
Miejsca ogółem	18 779	7 956	2 106	5 157	3 560
w tem:					
w schroniskach	15 481	7 241	1 781	3 453	3 006
w zakładach dla nieuleczalnie chorych	2 253	295	200	1 204	554
w domach pracy	1 045	420	125	500	—
Pensjonarjusze ogółem	17 277	7 445	1 903	4 608	3 321
w tem:					
w schroniskach	14 534	6 840	1 707	3 166	2 821
w zakładach dla nieuleczalnie chorych	2 075	295	155	1 125	500
w domach pracy	668	310	41	317	—

Personel wychowawczy

Ogółem 2 350 osób, z tego 744 osoby przeszkolone w okresie od 1925—1932 na kursach specjalnych, organizowanych przez Ministerstwo Opieki Społecznej i organizacje społeczne.

a Zakłady objęte statystyką Min. Opieki Społecznej, bez woj. śląskiego.

TABL. 2. PRZYFABRYCZNE INSTYTUCJE OCHRONY MACIERZYŃSTWA W POLSCE W LATACH 1931—1933 *a*

Grupy województw	Liczba fabryk	Liczba zatrudnionych kobiet	Żłobki		Stacje lotne	
			Liczba			
			żłobków	dzieci	stacyj	dzieci
Polska 1.I 1931 . .	83	22 740	32	512	69	4 153
1.I 1932 . .	74	20 799	34	525	60	3 430
1.I 1933 . .	74	19 830	34	550	56	3 676
Woj centralne	39	10 806	18	280	27	1 883
„ wschodnie	5	389	—	—	5	297
„ zachodnie	21	5 591	11	188	16	1 025
„ południowe	9	3 044	5	82	8	471

a Istniejące na zasadzie Ustawodawstwa Pracy.

TABL. 3. KOLONJE I PÓŁKOLONJE DZIECIĘCE W POLSCE W LATACH 1926—1931

Rok Grupy województw	Kolonje				Półkolonje		Kwoty wydatkowane milj. zł.
	Liczba kolonij	Liczba dzieci na kolonjach			Liczba półkolonij	Liczba dzieci w tys.	
		ogółem	wypoczynkowych	leczniczych			
		w tysiącach					
Polska 1926	378	37,4	31,5	5,9	51	8,5	2,5
1927	515	42,5	34,2	8,3	115	17,3	3,8
1928	633	65,0	56,2	8,8	125	20,7	6,6
1929	1 029	79,1	62,6	16,5	136	45,7	8,6
1930	1 016	85,3	74,9	10,4	145	44,1	8,5
1931	1 077	85,9	76,0	9,9	165	48,9	7,8*a*
Woj. centralne . .	328	47,9	43,5	4,4	51	38,1	4,8
„ wschodnie .	118	6,7	6,5	0,2	33	2,1	0,5
„ zachodnie .	372	14,8	12,0	2,8	49	4,2	1,1
„ południowe .	259	16,5	14,0	2,5	32	4,5	1,4

a W tem fundusze: państwowe 12%, samorządowe 10%, opłaty od dzieci 21%, Kasa Chorych 4%, subsydja społeczne 53%.

TABL. 4. KOMISJE OPIEKI SPOŁECZNEJ, OKRĘGI OPIEKUŃCZE I OPIEKUNOWIE SPOŁECZNI W POLSCE W 1930 ROKU *a*

Wyszczególnienie	Polska	Województwa			
		centralne	wschodnie	zachodnie	południowe
Komisje opieki społecznej					
powiatowe	249	81	36	51	81
miejskie	485	198	57	122	108
wiejskie	2 613	1 170	367	411	665
Okręgi opiekuńcze	14 916	4 148	893	2 733	7 142
Opiekunowie społeczni . .	19 666	4 584	1 024	5 184	8 874

a Bez m. st. Warszawy i bez woj. śląskiego.

TABL. 5. DZIAŁALNOŚĆ B. NACZELNEGO KOMITETU DO SPRAW BEZROBOCIA PRZY PREZESIE RADY MINISTRÓW ORAZ KOMITETÓW WOJEWÓDZKICH W OKRESIE OD 5.IX 1931 DO 15.XI 1932

A. Wpływy i wydatki

Wpływy	Tys. złotych	Wydatki	Tys. złotych
Ogółem	44 058	**Ogółem**	44 058
Kwoty przelane ze Skarbu Państwa w gotówce . .	24 165	Świadczenia w gotówce .	19 365
		,, w naturze .	22 082
Fundusze przekazane ze źródeł społecznych w gotówce	14 290	Koszty administracyjne .	1 875
Ofiary w naturze	5 574	Pozostałość przekazana w gotówce, naturze i ruchomościach na rzecz Fund. Pracy	736
Odsetki	29		

B. Świadczenia

Rodzaj świadczeń	Polska	Województwa			
		centralne	wschodnie	zachodnie	południowe
Wartość udzielonych świadczeń w tysiącach złotych					
Świadczenia w gotówce	19 365	8 984	432	6 853	3 096
Świadczenia w naturze	22 082	11 073	740	7 971	2 298
Mąka	8 805	4 090	—	4 101	614
Węgiel	3 248	1 541	25	1 263	419
Ziemniaki	1 381	725	121	299	236
Mieszanka cukr.-kaw.	723	292	28	291	112
Cukier	684	254	53	280	97
Różne	7 241	4 171	513	1 737	820
Ilość niektórych produktów wydanych jako świadczenia w naturze w tonnach					
Mąka	28 404	13 193	—	13 229	1 982
Węgiel	108 272	51 367	838	42 083	13 984
Ziemniaki	46 023	24 169	4 044	9 959	7 851
Mieszanka cukr.-kaw.	769	311	30	310	118
Cukier	1 521	582	60	640	239

Źródło: Dane byłego Naczelnego Komitetu do spraw bezrobocia przy Prezesie Rady Ministrów.

TABL. 6. ZAREJESTROWANI INWALIDZI WOJENNI I WOJSKOWI W POLSCE WEDŁUG STOPNIA UTRATY ZDOLNOŚCI ZAROBKOWEJ I GRUP WOJEWÓDZTW

Stan na 30. IX 1932

Grupy województw	Ogółem	Inwalidzi nieuprawnieni do zasiłków *a*	Inwalidzi uprawnieni do zasiłków		
			15—44%	45—84%	85—100%
			utraty zdolności do pracy		
Inwalidzi, których uprawnienia określono na stałe					
Polska	**147 883**	**32 718**	**87 982**	**24 989**	**2 194**
Woj. centralne	24 789	5 351	14 255	4 722	461
„ wschodnie	9 988	1 575	5 964	2 265	184
„ zachodnie	56 330	14 803	31 757	9 054	716
„ południowe	56 776	10 989	36 006	8 948	833
Inwalidzi, których uprawnienia określono tymczasowo					
Polska	**20 748**	**3 162**	**14 721**	**2 492**	**373**
Woj. centralne	4 374	1 083	2 569	617	105
„ wschodnie	1 256	281	749	201	25
„ zachodnie	11 170	1 257	8 524	1 187	202
„ południowe	3 948	541	2 879	487	41

a Stopień utraty zdolności do pracy mniej niż 15%.

Źródło: Dane Wydziału Spraw Inwalidów Wojennych Min. Opieki Społ.

TABL. 7. WYDATKI SKARBU PAŃSTWA POLSKIEGO NA ZAOPATRYWANIE INWALIDÓW WOJENNYCH I WOJSKOWYCH I OSÓB UPRAWNIONYCH DO ZAOPATRZENIA NA MOCY USTAWY Z 17. III 1932 R.

Rok budżetowy	Ogółem	Zaopatrzenie pieniężne	Leczenie i protezowanie inwalidów	Opieka nad inwalidami
	w miljonach złotych			
1929/30	154,4	149,6	3,6	1,2
1930/31	160,3	155,1	3,6	1,6
1931/32	161,2	156,1	3,4	1,7
1932/33	154,0	150,0	3,0	1,0
1933/34	135,5	131,5	3,1	0,9

TABL. 8. LICZBA OSÓB POBIERAJĄCYCH RENTY INWALIDZKIE W POLSCE

Stan z sierpnia 1932 r.

Ogółem	**256 030**
Inwalidzi wojenni i wojskowi	112 404
Wdowy	65 748
Sieroty	62 462
Rodzice	15 416

Źródło tabl. 7 i 8: Preliminarze Budżetowe Rzeczypospolitej Polskiej na 1932/33 i 1933/34.

DZIAŁ XV. UBEZPIECZENIA. POŻARY

Ubezpieczenia społeczne ob. str. 116—120

TABL. 1. ZAKŁADY, STAN UBEZPIECZEŃ, ZBIÓR SKŁADEK, SZKODY DO POKRYCIA W POLSCE W LATACH 1927—1930

Wyszczególnienie	1927	1928	1929	1930
Liczba zakładów działających				
Polska	**146**	**132**	**78**	**75**
Publiczne	7	8	8	8
Wzajemne większe	12	12	12	11
Wzajemne mniejsze	102	87	36	33
Akcyjne krajowe	16	16	15	15
Zakłady zagraniczne	9	9	7	8
Stan ubezpieczeń w końcu roku *a* Liczba polis w tysiącach				
Ogółem	**4 753**	**4 937**	**7 894**	**7 516**
Dział życiowy	69	98	129	164
„ od ognia	4 480	4 608	4 928	4 882
„ od kradzieży	53	61	81	66
„ transportowy	85	91	2 674	2 344
„ od gradobicia	52	63	61	44
„ inne rzeczowe	14	16	21	16
Suma ubezpieczeń *a* w miljonach złotych				
Ogółem	**34 414**	**44 712**	**58 634**	**63 201**
Dział życiowy	235	459	734	802
„ od ognia	31 116	40 451	52 765	57 734
„ od kradzieży	743	1 158	1 259	1 251
„ transportowy	1 478	1 666	2 941	2 697
„ od gradobicia	768	904	822	521
„ inne rzeczowe	74	74	113	196
Zbiór składek *a* w miljonach złotych				
Z akwizycji własnej (ubezpieczenia bezpośrednie)	134	184	234	232
Dział życiowy	22	37	52	52
„ od ognia	88	114	148	148
„ od kradzieży	3	4	5	5
„ transportowy	2	3	3	3
„ od gradobicia	11	14	13	11
„ inne *b*	8	12	13	13
Składki reasekuracyjne (ubezpieczenia pośrednie)	33	35	38	34
Szkody do pokrycia *a* w miljonach złotych				
Z ubezpieczeń bezpośrednich	72	94	151	126
Dział życiowy	3	4	8	11
„ od ognia	46	66	110	99
„ od kradzieży	2	3	4	3
„ transportowy	1	2	2	1
„ od gradobicia	16	12	19	4
„ inne *b*	4	7	8	8
Z ubezpieczeń pośrednich	23	25	29	24

a Bez zakładów wzajemnych mniejszych. *b* Rzeczowe oraz ubezpieczenia od wypadków i odpowiedzialności prawnej, dla których nie ustala się liczby polis i sumy ubezpieczeń.

TABL. 2. WAŻNIEJSZE POZYCJE BILANSÓW ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ W POLSCE W LATACH 1927—1930 *a*

Wyszczególnienie	1927 *b*	1928 *b*	1929	1930
	w miljonach złotych			
Aktywa	**174**	**213**	**323**	**368**
Kasa i sumy do dyspozycji	27	29	27	27
Papiery procentowe własne	28	34	56	67
Pożyczki hipoteczne	7	12	16	19
Dłużnicy	60	66	102	119
Nieruchomości	22	29	52	61
Inne aktywa	27	41	57	68
Strata	3	2	13	7
Pasywa	**174**	**213**	**323**	**368**
Kapitał zakładowy	14	19	27	28
Inne kapitały własne	43	56	65	75
Fundusz ubezpieczeniowy	} 44	} 42	78	104
Fundusze techniczne			35	41
Długi hipoteczne	2	4	5	4
Wierzyciele	33	30	36	42
Inne pasywa	23	49	70	67
Zysk	15	13	7	7

a Uwzględniono podane w tabl. 1 działające zakłady ubezpieczeń z wyjątkiem mniejszych zakładów wzajemnych. *b* Nie uwzględniono zakładów zagranicznych.

TABL. 3. POŻARY NIERUCHOMOŚCI ZABUDOWANYCH W POLSCE W 1930 R.

Wyszczególnienie	Polska		Województwa			
			centralne	wschodnie	zachodnie	południowe
	1929	1930				
Liczba pożarów w tys.	16,6	18,3	8,0	4,2	1,2	4,9
w miastach	2,6	2,3	0,9	0,3	0,3	0,8
na wsi	14,0	16,0	7,1	3,9	0,9	4,1
Liczba dotkniętych pożarem:						
nieruchomości zabudowanych w tys.	27,6	31,0	13,8	8,1	1,4	7,7
budowli w tys.	49,0	56,7	28,2	13,8	2,0	12,7
Wartość budowli dotkniętych pożarem w milj. zł.	265,5*a*	228,4*a*	122,8	30,5	25,3*a*	49,8
Straty pogorzelowe w budowl. w milj. zł.	65,9*a*	65,9*a*	33,5	11,9	9,1*a*	11,4
Straty pogorzelowe w budowl. w % wartości	*24,8*	*28,8*	*27,3*	*39,1*	*36,0*	*22,8*

a Liczby niekompletne; brak danych dla części budowli w woj. zachodnich.

DZIAŁ XVI. SZKOLNICTWO I WYCHOWANIE

TABL. 1. SIEĆ SZKOLNA W POLSCE W ROKU SZKOLNYM 1930/31

Grupy województw		Przedszkola	Szkoły				
			powszechne	średnie	nauczycielskie	zawodowe *a*	wyższe
Liczba miejscowości, w których są szkoły							
Polska	1928/29	928	23 215	276	134	221	7
	1930/31	1 040	23 184*b*	274	132	222	7
Miasta		424	633	249	120	172	7
Wsie		616	22 551	25	12	50	—
Woj. centralne		407	9 007	101	51	84	3
„ wschodnie		47	4 594	30	13	38	1
„ poznańskie i pomorskie		208	3 321	50	20	32	1
„ śląskie		143	414	18	7	9	—
„ południowe		235	5 848	75	41	59	2
Liczba szkół							
Polska	1928/29	1 557	26 376	777	237	727	21
	1930/31	1 803	26 539*b*	743	230	770	22
Miasta		1 114	2 959	714	218	717	22
Wsie		689	23 580	29	12	53	—
Woj. centralne		776	10 371	343	84	340	11
„ wschodnie		103	5 107	87	24	108	1
„ poznańskie i pomorskie		297	3 791	93	29	109	2
„ śląskie		260	672	36	10	24	—
„ południowe		367	6 598	184	83	189	8
Przeciętna liczba szkół na 100 000 mieszkańców							
Polska	1928/29	5,1	86,7	2,6	0,8	2,4	0,1
	1930/31	5,8	86,3*b*	2,4	0,7	2,5	0,1
Woj. centralne		5,9	82,3	2,6	0,6	2,6	0,1
„ wschodnie		1,9	97,5	1,6	0,5	2,0	
„ poznańskie i pomorskie		9,4	116,0	3,0	0,9	3,4	
„ śląskie		20,4	56,2	2,8	0,8	1,9	
„ południowe		4,4	80,1	2,2	1,0	2,3	
Promień obwodu przypadającego przeciętnie na 1 ośrodek szkolny w *km*							
Polska	1928/29	11,5	2,3	21,2	30,4	23,6	132,9
	1930/31	10,9	2,3*b*	21,2	30,6	23,6	132,9
Woj. centralne		10,4	2,2	20,8	29,3	23,0	132,9
„ wschodnie		29,0	3,0	36,3	55,2	32,7	
„ poznańskie i pomorskie		8,1	2,0	16,5	26,1	21,0	
„ śląskie		3,1	1,8	8,6	13,9	12,2	
„ południowe		10,3	2,1	18,3	24,8	20,7	

a Łącznie z kursami. *b* Dane za rok szkolny 1929/30.

TABL. 2. ROZWÓJ NAUCZANIA POCZĄTKOWEGO W POLSCE W LATACH SZKOLNYCH 1925/26—1931/32

Rok szkolny	Polska	Województwa				
		centralne	wschodnie	poznańskie i pomorskie	śląskie	południowe
Dzieci w wieku obowiązku szkolnego w tysiącach *a*						
1925/26	3 898	1 701	640	412	183	962
1926/27	3 797	1 673	606	396	181	941
1927/28	3 748	1 669	592	384	184	919
1928/29	3 706	1 642	593	377	185	909
1929/30	3 949	1 725	641	393	192	998
1930/31	4 275	1 832	712	420	206	1 105
1931/32	4 638	1 956	798	450	219	1 215
Uczniowie pobierający naukę początkową w szkołach w tysiącach						
1925/26	3 354	1 461	376	422	197	898
1926/27	3 449	1 505	416	409	195	924
1927/28	3 462	1 510	429	401	196	926
1928/29	3 572	1 546	462	396	196	972
1929/30	3 792	1 630	508	410	201	1 043
1930/31	4 066	1 736	568	430	212	1 120
1931/32	4 356	1 846	632	458	222	1 198
Uczniów na 100 dzieci w wieku obowiązku szkolnego *b*						
1925/26	86,0	85,9	58,8	102,4	107,6	93,4
1926/27	90,8	89,9	68,7	103,3	107,4	98,2
1927/28	92,4	90,5	72,4	104,5	106,5	100,8
1928/29	96,4	94,2	77,9	105,0	105,9	106,9
1929/30	96,0	94,5	79,3	104,3	104,7	104,5
1930/31	95,1	94,8	79,8	102,4	102,9	101,4
1931/32	93,9	94,4	79,2	101,8	101,4	98,6

a Wiek od 7-13 lat (dla woj. śląskiego od 6-13). Dane szacunkowe, oparte na tymczasowych wynikach spisu z 9.XII 1931 r.

b Odsetki wskazują stosunek liczby uczniów, pobierających naukę początkową, bez różnicy wieku, do liczby dzieci w wieku obowiązku szkolnego.

TABL. 3. NAUCZANIE POCZĄTKOWE W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH

Państwa	Rok szkolny	Wiek obowiązku szkolnego (lata)	Dzieci w wieku obowiązku szkolnego	Uczniowie pobierający naukę początkową w szkołach	Uczniów na 100 dzieci w wieku obowiązku szkolnego *a*
			w tysiącach		
Francja	1928/29	6-12	3 666	4 151	113,2
Austrja	1929/30	6-13	763	782	102,5
Czechosłowacja	1926/27	6-13	1 743	1 780	102,1
Prusy	1926/27	6-13	4 693	4 645	99,1
Anglja z Walją .	1930/31	5-13	5 931	5 797	97,7
Bułgarja	1928/29	7-13	704	671	95,3
Polska . . .	1930/31	7-13	4 275	4 066	95,1
Z. S. R. R.	1929/30	8-11	12 666	11 595	91,5
Włochy	1926/27	6-11	4 487	3 730	83,1

a Ob. uwagę *b* pod tabl. 2.

TABL. 4. SZKOŁY, NAUCZYCIELE, UCZNIOWIE W POLSCE W LATACH SZKOLNYCH 1927/28, 1931/32

Kategorje szkół	1927/28			1931/32		
	Szkoły	Nauczyciele	Uczniowie w tys.	Szkoły	Nauczyciele	Uczniowie w tys.
Przedszkola	**1 430**	**2 056**	**83,9**	**1 920**	**2 538**	**103,7**
publiczne	.	.	.	666	874	44,2
prywatne	.	.	.	1 254	1 664	59,5
Szkoły powszechne	**26 476**	**70 197**	**3 362,8**	**26 945**	**76 156**	**4 245,0**
publiczne	25 149	65 227	3 255,6	25 452	70 540	4 112,7
w miastach	2 011	19 971	800,3	2 031	20 346	1 024,5
na wsi	23 138	45 256	2 455,3	23 421	50 194	3 088,2
prywatne	1 327	4 970	107,2	1 493	5 616	132,3
w miastach	833	4 099	83,4	950	4 665	103,4
na wsi	494	871	23,8	543	951	28,9
Szkoły ćwiczeń	**124**	.	**14,0**	**144**	**733**	**18,9**
publiczne	.	.	.	108	509	15,3
prywatne	.	.	.	36	224	3,6
Szkoły specjalne	**62**	**407**	**5,8**	**77**	**499**	**7,1**
publiczne	43	270	4,1	66	432	6,4
prywatne	19	137	1,7	11	67	0,7
Szkoły średnie ogólnokształcące	**794**	**14 759**	**209,2**	**749**	**13 756**	**202,8**
państwowe	270	5 307	102,2	279	5 246	100,7
samorządowe	65	947	13,7	61	943	13,9
prywatne	459	8 505	93,3	409	7 567	88,2
Seminarja nauczycielskie	**208**	**3 041***a*	**37,4**	**195**	**2 704**	**30,9**
państwowe	119	1 519	22,1	116	1 454	18,6
samorządowe	13	280	2,4	16	217	2,5
prywatne	76	1 242	12,9	63	1 033	9,8
Kursy naucz. i pedagogja	**10**	**119***a*	**0,7**	**15**	**168**	**0,8**
państwowe	7	87	0,6	13	143	0,7
prywatne	3	32	0,1	2	25	0,1
Seminarja ochroniarskie	**16**	.	**0,7**	**14**	**170**	**1,1**
państwowe	7	.	0,3	8	85	0,7
prywatne	9	.	0,4	6	85	0,4
Seminarja naucz. rzemiosł	**5**	**108**	**0,3**	**7**	**142**	**0,6**
państwowe	3	83	0,3	3	79	0,4
prywatne	2	25	0,0	4	63	0,2
Szkoły i kursy zawodowe	**720***a*	**6 691***a*	**67,0***a*	**754**	**8 211**	**70,2**
państwowe	94	1 987	20,1	117	2 461	22,3
samorządowe	28	448	5,5	41	620	5,3
prywatne	598	4 256	41,4	596	5 130	42,6
Szkoły zawod. dokształc.	**573**	.	**90,4**	**733**	**6 489**	**103,9**
publiczne	.	.	.	653	5 872	95,4
prywatne	.	.	.	80	617	8,5
Ludowe szkoły rolnicze	**129**	.	**4,8**	**146**	**500**	**4,6**
państwowe	14	.	0,4	39	156	1,4
samorządowe	85	.	3,3	79	253	2,5
prywatne	30	.	1,1	28	91	0,7
Szkoły wyższe	**20**	**1 476***a*	**41,7**	**22**	.	**49,8**
państwowe	13	.	37,3	13	.	42,8
prywatne	7	.	4,4	9	.	7,0

a Dane z r. szk. 1928/29.

TABL. 5. SZKOŁY W POLSCE WEDŁUG TYPÓW W LATACH SZKOLNYCH 1927/28, 1931/32

Typ szkoły	Liczba szkół względnie wydziałów		Liczba uczniów			
			1927/28	1931/32		
				Ogółem	Chłopcy	Dziewczęta
	1927/28	1931/32	w tysiącach			
Przedszkola	1 430	1 920	83,9	103,7	48,4	55,3
Szkoły powszechne	26 476	26 945	3362,8	4245,0	2 182,2	2 062,8
Szkoły ćwiczeń	124	144	14,0	18,9	9,7	9,2
Szkoły specjalne	62	77	5,8	7,1	4,4	2,7
dla ociemniałych	4	5	0,2	0,3	0,2	0,1
„ głuchoniemych	15	14	1,0	1,0	0,6	0,4
„ niedorozwiniętych	29	43	2,9	4,5	2,4	2,1
„ moralnie zaniedban.	14	15	1,7	1,3	1,2	0,1
Wydziały szkół średnich ogólnokształcących	1 780	1 662	209,2	202,8	123,1	79,7
w tem gimnazjum wyższe:						
typu matemat.-przyrodn.	143	107	18,3	14,3	11,6	2,7
„ humanistycznego	598	584	89,2	85,6	43,6	42,0
„ klasycznego	121	127	21,5	17,2	15,9	1,3
Szkoły nauczycielskie	239	231	39,2	33,4	13,4	20,0
Seminarja nauczyciel.	208	195	37,4	30,9	13,2	17,7
Kursy naucz. i pedagogja	10	15	0,7	0,8	0,2	0,6
Seminarja ochroniarskie	16	14	0,8	1,1	—	1,1
Seminarja naucz. rzem.	5	7	0,3	0,6	—	0,6
Wydziały szkół i kursów zawodowych	1 093*a*	1 240	67,0*a*	70,2	40,7	29,5
Rolnictwo	29	27	1,9	1,8	1,5	0,3
Przemysł i rzemiosło	660	722	33,5	33,0	21,2	11,8
w tem: metalowy i mech.	125	161	11,5	12,4	12,4	0,0
włókienniczy	57	49	1,6	1,5	0,9	0,6
drzewny	78	71	2,4	2,0	2,0	0,0
odzieżowy	300	319	11,2	11,2	0,9	10,3
budowlany	25	35	3,0	2,4	2,3	0,1
Handel i administracja	292	337	24,2	25,7	11,6	14,1
Komunikacja	41	53	4,3	5,2	5,1	0,1
Miernictwo i meljoracje	14	15	0,8	1,1	1,1	—
Gospod. dom. i usł. osob.	57	71	2,3	2,4	0,2	2,2
Służba zdrowia	.	15	.	1,0	—	1,0
Szkoły zawod. dokształc.	573	733	90,4	103,9	90,5	13,4
Ludowe szkoły rolnicze	129	146	4,8	4,6	3,0	1,6
Wydziały szkół wyższych	75	85	41,7	49,8	35,6	14,2
Teologja	8	8	0,9	0,9	0,9	0,0
Prawo i ekonomja	11	12	10,2	14,1	11,9	2,2
Medycyna	5	5	3,9	3,9	3,2	0,7
Farmaceutyka	3	5	0,6	1,2	0,5	0,7
Weterynarja	2	2	0,7	0,8	0,8	0,0
Dentystyka	1	1	0,4	0,5	0,1	0,4
Filozofja	11	16	13,7	13,3	5,5	7,8
Rolnictwo i leśnictwo	7	7	1,8	2,6	2,1	0,5
Technika	14	14	5,9	7,6	7,3	0,3
Sztuki piękne	9	9	0,6	0,6	0,3	0,3
Nauki handlowe	4	4	2,8	3,9	2,8	1,1
Inne	—	2	0,2	0,4	0,2	0,2

a Dane z r. szk. 1928/29, bez szkół służby zdrowia.

TABL. 6. SZKOŁY W POLSCE WEDŁUG WŁAŚCICIELI W ROKU SZKOLNYM 1928/29

Właściciele szkół	Liczba przedszkoli	Liczba szkół					
		powszechnych	średnich	nauczycielskich	zawodowych		specjalnych
					zakłady	wydziały	
Ogółem	**1 557**	**26 592**	**777**	**237**	**477**	**868**	**63**
Państwo	149*a*	25 170*a*	271	136	108	277	42
Samorząd terytorj.	454	5	65	17	33	77	5
Organiz. wyznan.	349	268	70	22	32	56	4
Organiz. społeczne	319	616	190	46	228	352	9
Fundacje	10	3	—	—	4	9	2
Osoby i instytucje prywatne	276	530	181	16	72	97	1

a Państwo i samorząd terytorjalny.

TABL. 7. JĘZYK NAUCZANIA W SZKOŁACH W POLSCE W ROKU SZKOLNYM 1929/30

Język nauczania	Przedszkola	Szkoły				
		powszechne	średnie	nauczycielskie	zawodowe *a*	wyższe
		Liczba szkół				
Ogółem	**1 765**	**26 539**	**759**	**229**	**735**	**22**
Polski	1 588	21 806	673	198	705	22
Polski i ukraiński	—	2 336	1	13	1	—
Polski i inny	16	311	9	1	6	—
Ukraiński	47	790	20	10	2	—
Białoruski	—	26	3	—	—	—
Niemiecki	34	768	29	3	5	—
Żydowski	42	177	3	1	16	—
Hebrajski	35	183	11	3	—	—
Litewski	—	105	2	—	—	—
Czeski	—	28	—	—	—	—
Francuski	2	1	1	—	—	—
Rosyjski	1	8	7	—	—	—
		Liczba uczniów w tysiącach				
Ogółem	**100,5**	**3 691,7**	**203,4**	**36,3**	**84,9**	**45,5**
Polski	93,7	3 129,5	179,5	31,3	82,2	45,5
Polski i ukraiński	—	332,0	0,5	2,6	0,0	—
Polski i inny	0,8	26,2	5,0	0,1	0,7	—
Ukraiński	1,5	93,6	5,7	1,5	0,3	—
Białoruski	—	2,0	0,4	—	—	—
Niemiecki	1,6	62,7	7,7	0,4	0,2	—
Żydowski	1,5	19,1	0,4	0,1	1,5	—
Hebrajski	1,3	20,7	2,4	0,3	—	—
Litewski	—	3,7	0,5	—	—	—
Czeski	—	1,4	—	—	—	—
Francuski	0,1	0,0	0,2	—	—	—
Rosyjski	0,0	0,8	1,1	—	—	—

a Łącznie z kursami.

TABL. 8. SZKOŁY MĘSKIE, ŻEŃSKIE I KOEDUKACYJNE W POLSCE W ROKU SZKOLNYM 1929/30

Wyszczególnienie	Szkoły				Uczniowie szkół			
	ogółem	męskie	żeńskie	koedukacyjne	ogółem	męskich	żeńskich	koedukacyjnych
					w tysiącach			
Przedszkola . .	**1 765**	**23**	**50**	**1 692**	**100,5**	**1,2**	**1,8**	**97,5**
Szkoły powszechne	**26 539**	**899**	**670**	**24 970**	**3691,7**	**265,1**	**266,2**	**3 160,4**
publiczne . . .	25 119	496	567	24 056	3570,4	228,3	253,8	3 088,3
w miastach . .	2 058	454	529	1 075	872,5	208,4	234,6	429,5
na wsi	23 061	42	38	22 981	2697,9	19,9	19,2	2 658,8
prywatne . . .	1 420	403	103	914	121,3	36,8	12,4	72,1
w miastach . .	901	381	93	427	95,6	35,3	11,6	48,7
na wsi	519	22	10	487	25,7	1,5	0,8	23,4
Szkoły średnie ogólnokształ. .	**759**	**282**	**229**	**248**	**203,4**	**94,2**	**56,4**	**52,8**
państwowe . .	272	178	35	59	98,5	67,8	12,9	17,8
niepaństwowe .	487	104	194	189	104,9	26,4	43,5	35,0
Szkoły nauczycielskie	**229**	**79**	**124**	**26**	**36,3**	**13,4**	**19,8**	**3,1**
państwowe . .	136	77	48	11	21,4	13,0	7,4	1,0
niepaństwowe	93	2	76	15	14,9	0,4	12,4	2,1
Szkoły zawodowe (wydziały) . .	**1 269**	**497**	**478**	**294**	**84,9**	**37,5**	**21,1**	**26,3**
państwowe . .	306	186	87	33	23,1	16,4	4,3	2,4
niepaństwowe .	963	311	391	261	61,8	21,1	16,8	23,9
Szkoły specjalne	**69**	**14**	—	**55**	**6,4**	**1,3**	—	**5,1**

TABL. 9. NAUCZYCIELE SZKÓŁ W POLSCE

Płeć Wiek	Przedszkola	Szkoły				
		powszechne *a*	średnie	nauczycielskie	zawodowe *b*	wyższe
	1930/31	1930/31	1927/28	1927/28	1928/29	1928/29
Nauczyciele w liczbach bezwzględnych						
Ogółem	**2 398**	**74 329**	**10 762**	**1 938**	**5 500**	**1 476**
Mężczyźni . .	—	31 679	6 857	1 154	3 794	1 419
Kobiety . . .	2 398	42 650	3 905	784	1 706	57
Nauczyciele w odsetkach według grup wieku						
19 i mniej lat	.	0,8	0,0	0,1	0,4	—
20—29 „	.	51,4	19,2	20,8	26,3	4,3
30—39 „	.	28,9	36,8	38,1	32,8	20,0
40—49 „	.	13,6	30,0	26,2	25,4	37,5
50—59 „	.	4,8	10,6	10,7	11,1	25,2
60—69 „	.	0,5	3,0	3,7	3,6	10,5
70 i więcej „	.	0,0	0,4	0,4	0,4	2,5

a Tylko szkoły publiczne. *b* Łącznie z kursami.

TABL. 10. UCZNIOWIE WEDŁUG POZIOMU NAUKI W POLSCE W ROKU SZKOLNYM 1931/32

Poziom Rok nauki	Przedszkola	Szkoły: powszechne *a*	Szkoły: średnie	Szkoły: nauczycielskie	Szkoły: zawodowe	Szkoły: wyższe
	Liczba uczniów w tysiącach					
Ogółem	103,7	3 799,2	202,8	33,3	55,2	49,8
Poziom elementarny						
Rok nauki . . 1	—	1 057,1	—	—	—	—
2	—	886,4		—	—	—
3	—	769,7	9,4	—	—	—
4	—	573,6		—	0,1	—
5	—	287,1	26,8	—	1,0	—
6	—	141,9	25,7	—	2,8	—
7	—	79,5	23,3	0,1	3,5	—
Poziom średni						
Rok nauki . . 8	—	3,9	27,2	6,6	17,5	—
9	—	—	24,5	6,5	13,2	—
10	—	—	23,9	6,5	9,8	—
11	—	—	22,2	6,5	4,6	—
12	—	—	19,8	6,1	1,8	—
Poziom wyższy						
Rok nauki . . 13	—	—	—	0,8	0,7	49,8
14	—	—	—	0,2	0,2	
15 i więcej	—	—	—	—	0,0	

a Dane za rok szkolny 1930/31. Tylko szkoły publiczne, bez szkół wydziałowych.

TABL. 11. WIEK UCZNIÓW W POLSCE

Wiek	Przedszkola 1930/31	Szkoły: powszechne *a* 1930/31	Szkoły: średnie 1930/31	Szkoły: nauczycielskie 1930/31	Szkoły: zawodowe *b* 1930/31	Szkoły: wyższe 1928/29
	Liczba uczniów w tysiącach					
Ogółem zbadani	98,4	3 799,2	205,0	35,7	67,1	42,4
w tem w wieku:						
6 i mniej lat	92,9	161,3	1,2	—	—	—
7—13 „	5,5	3 515,7	81,0	0,2	0,7	—
14—18 „	—	122,2	105,7	24,0	43,7	2,7
19—22 „	—	—	16,7	10,6	16,3	22,0
23 i więcej „	—	—	0,4	0,9	6,4	17,7

a Tylko szkoły publiczne, bez szkół wydziałowych. *b* Łącznie z kursami.

TABL. 12. WYZNANIE UCZNIÓW W POLSCE

Wyznanie	Uczniowie w szkołach				
	powszechnych	średnich	nauczycielskich	zawodowych *a*	wyższych
	1925/26	1929/30	1925/26	1928/29	1930/31
	w odsetkach ogółu zbadanych				
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Rzymsko-katolickie	71,3	68,0	87,9	79,2	71,9
Grecko-katolickie	10,1	3,8	7,1	2,2	4,4
Prawosławne	6,8	2,4	1,1	3,1	2,2
Ewangelickie	2,9	4,0	2,0	1,6	2,5
Mojżeszowe	8,8	21,7	1,8	13,8	18,7
Inne	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3

a Łącznie z kursami.

TABL. 13. UCZNIOWIE WEDŁUG ZAWODU RODZICÓW W POLSCE

Zawód i stanowisko w zawodzie rodziców uczniów	Uczniowie w szkołach						
	średnich		nauczycielskich		zawodowych *a*		wyższych
	1925-1926	1930-1931	1925-1926	1930-1931	1927-1928	1930-1931	1928-1929
Liczby bezwzględne w tysiącach							
Ogółem	216,6	205,0	37,3	35,7	50,7	73,0	43,6
Rolnictwo	36,0	29,1	11,6	10,0	7,9	11,4	5,3
w tem: rolnicy więksi *b*	5,8	5,1	0,2	0,2	7,0	0,9	1,4
rolnicy mniejsi *c*	26,2	20,9	10,2	9,0		9,0	3,1
Przemysł	44,8	40,5	8,2	7,7	13,5	16,8	4,1
w tem: przedsiębiorcy	10,2	9,1	0,6	0,6	1,3	1,7	1,2
rzemieślnicy	19,6	16,8	5,1	4,7	5,5	9,0	1,7
urzędnicy	8,6	9,1	0,6	0,6	1,0	1,7	0,8
robotnicy	6,2	5,5	1,9	1,8	5,7	4,4	0,4
Handel	43,3	45,0	1,9	2,5	9,6 *d*	8,4	5,6
w tem kupcy i przedsiębiorcy	35,3	35,0	1,5	2,0	4,8	6,0	4,0
Komunikacja	23,1	22,5	5,0	5,6	*d*	10,5	2,6
Wolne zawody	10,7	11,6	0,4	0,5	1,7	0,9	2,3
Służba publiczna	41,9	42,2	7,2	6,5	9,8	8,4	8,2
Inne zawody	16,4	14,0	3,0	2,8	7,0	6,7	3,5
Niepodane	0,4	0,1	0,0	0,1	1,2	9,9	12,0
Odsetki							
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
w tem: rolnicy więksi *b*	2,7	2,5	0,6	0,7	14,2	1,4	4,3
rolnicy mniejsi *c*	12,1	10,3	27,3	25,1		14,3	9,8
przemysłowcy i kupcy	21,0	21,6	5,5	7,2	12,2	12,1	16,5
rzemieślnicy	9,0	8,2	13,8	13,1	11,0	14,3	5,3
robotnicy	11,7	10,9	20,7	22,1	31,3	26,6	8,1
wolne zawody	5,0	5,7	1,1	1,4	3,5	1,5	7,4
urzędn., nauczyc., oficer.	31,7	34,8	24,7	24,4	21,4	22,5	38,3

a Łącznie z kursami. *b* Ponad 50 *ha*. *c* Poniżej 50 *ha* gruntu.
d Komunikację podano łącznie z handlem.

TABL. 14. ABSOLWENCI SZKÓŁ W POLSCE W 1931 R.

Wyszczególnienie	Absolwenci ogółem			Płeć	
				męska	żeńska
	1927	1929	1931	1931	
Szkoły powszechne	255 189	254 736*a*	.	.	.
Szkoły publiczne	248 637	246 683	.	.	.
Szkoły prywatne	6 552	8 053	.	.	.
Szkoły średnie ogólnokszt.	12 947	14 835	16 565	10 833	5 732
Szkoły państwowe	7 268	7 731	8 207	6 628	1 579
Szkoły samorządowe	521	636	743	405	338
Szkoły prywatne	4 941	5 389	6 196	2 659	3 537
Eksterni	217	1 079	1 419	1 141	278
w tem szkoły typu:					
matemat.-przyrodn.	2 661	2 385	2 305	1 918	387
humanistycznego	7 847	9 853	11 404	6 270	5 134
klasycznego	2 347	2 560	2 840	2 645	195
Seminarja i kursy naucz., pedagogja	5 536	5 875	6 173	2 206	3 967
Szkoły państwowe	3 523	3 573	3 549	1 907	1 642
Szkoły samorządowe	255	476	492	55	437
Szkoły prywatne	1 509	1 611	1 694	68	1 626
Eksterni	249	215	438	176	262
Seminarja ochroniarskie	.	236	158	—	158
Seminarja naucz. rzemiosł	.	87	124	—	124
Szkoły zawodowe	10 331*a*	10 571	13 131	7 043	6 088
Szkoły państwowe	3 159	3 629	4 788	3 461	1 327
Szkoły samorządowe	998	1 008	1 346	631	715
Szkoły prywatne	6 174	5 934	6 997	2 951	4 046
Szkoły o poziomie niższym	1 359	1 647	635	416	219
" " " śred. I stop.	7 504	7 520	9 270	4 500	4 770
" " " " II stop.	1 353	1 298	2 695	1 795	900
" " " wyższym	115	106	531	332	199
Szkoły wyższe*b*	.	4 212	4 951	3 809	1 142
Zakłady państwowe	3 086	3 946	4 483	3 426	1 057
Zakłady prywatne	.	266	468	383	85
w tem: Teologja	49	72	104	104	—
Prawo i ekonomja	1 418	1 560	1 473	1 343	130
Medycyna	576	788	470	397	73
Farmaceutyka	95	164	187	85	102
Weterynarja	50	59	153	149	4
Dentystyka	61	97	88	18	70
Filozofja	32	491	1 109	513	596
Rolnictwo i leśnictwo	270	236	221	166	55
Technika	481	548	744	716	28
Nauki handlowe	.	170	352	290	62

a Dane za rok 1928. *b* Dyplomy stopnia niższego i dyplomy doktorskie wydane według dawnych przepisów.

DZIAŁ XVII. OŚWIATA POZASZKOLNA, ŻYCIE UMYSŁOWE I KULTURALNE

TABL. 1. OŚWIATA POZASZKOLNA W POLSCE W ROKU SZKOLNYM 1927/28

Wyszczególnienie	Polska	Województwa			
		centralne	wschodnie	zachodnie	południowe
Kursy początkowe dla dorosłych i młodocianych					
Zespoły	5 980	2 355	1 583	1 025	1 017
Słuchacze w tysiącach	144,1	57,3	32,9	29,3	24,6
Szkoły dla dorosłych i młodocianych					
Zespoły	437	256	71	32	78
Słuchacze w tysiącach	13,2	8,0	2,1	1,0	2,1
Uniwersytety powszechne					
Zespoły	305	119	21	40	125
Słuchacze w tysiącach	14,8	4,9	1,1	4,5	4,3
Kursy instruktorskie					
Zespoły	163	67	39	11	46
Słuchacze w tysiącach	11,6	7,1	2,3	0,6	1,6

TABL. 2. PRACA OŚWIATOWA W WOJSKU W POLSCE W LATACH 1925 — 1931

Wyszczególnienie	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931
Komplety	6 030	6 042	4 933	4 178	4 774	3 653	4 733
Uczniowie w tysiącach	101,9	95,1	91,8	102,8	94,8	90,6	70,1
w tem nauczeni czytać i pisać po polsku w tysiącach . . .	.	.	41,5	38,7	34,5	33,2	25,0
Bibljoteki	1 038	1 127	1 144	1 001	1 026	1 056	1 132
Tomy w tysiącach . .	379,2	391,8	407,9	441,2	487,2	520,3	618,2

TABL. 3. BIBLJOTEKI W POLSCE W LATACH 1929 — 1931

Bibljoteki	Liczba bibljotek			Liczba tomów w tysiącach		
	1929	1930	1931	1929	1930	1931
Publiczne	8 526	.	.	6 164	.	.
Szkół powszechn. publ.	23 084	22 772*a*	23 604	3 442	3 416*a*	3 883
„ średnich	1 322	1 357	.	2 531	2 603	.
„ nauczycielskich	348	346	.	583	632	.
„ zawodowych . .	662	.	625*b*	472	.	490*b*
„ wyższych . . .	20	21	21	2 647	2 761	2 842
Wojskowe naukowe .	13	.	14	226	.	268

a Dane niekompletne. *b* Bez bibljotek kursów zawodowych.

TABL. 4. WIELKIE BIBLJOTEKI W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W 1930 R.

Bibljoteki zawierające 100 000 i więcej tomów

	Liczba bibljotek	Liczba tomów w milj.		Liczba bibljotek	Liczba tomów w milj.
St. Zjedn. Am. *a*	160	46,7	Belgja	12	4,4
Z.S.R.R.	106	37,4	Holandja	11	4,5
Niemcy	101	34,7	Czechosłowacja	9	2,2
Francja	73	23,4	Hiszpanja	9	2,5
Włochy	69	19,1	Japonja	9	3,7
W. Brytanja *a*	51	15,7	Szwecja	8	2,2
Polska	27	5,9	Węgry	8	1,7
Austrja	22	5,5	Norwegja	5	1,5
Szwajcarja	21	5,1	Rumunja	5	1,3
Kanada	13	3,0	Danja	3	1,8

a Dane za 1924 r.

TABL. 5. DRUKI NIEPERJODYCZNE *a* W POLSCE W LATACH 1930 i 1931

Typ wydawnictwa	Liczba druków		Nakład w tys.	
	1930	1931	1930	1931
Ogółem	**12 274**	**11 313**	**77 352**	**37 142**
Prace naukowe	2 530	2 097	3 293	1 973
Literatura piękna	1 617	1 239	5 459	3 932
Wydawnictwa popularne	1 458	1 744	10 167	7 771
Podręczniki	722	577	4 112	3 683
Dokumenty życia społecznego	5 947	5 656	54 321	19 783
w tem odezwy	2 483	1 640	44 431	8 231

a Bez nut, map i rycin.

TABL. 6. CZASOPISMA W POLSCE W LATACH 1930 i 1931

Treść czasopism	Liczba czasopism wychodzących w roku		w tem	
			wznowionych	nowych
	1930	1931		
Ogółem	**2 349**	**2 406**	128	465
Naukowe	284	304	11	31
Publicyst., literackie i artystyczne	1 006	1 044	68	251
Gospodarcze	218	243	16	59
Rolnicze	72	75	5	11
Zawodowe (zrzeszeń zawodowych)	179	160	4	19
Państwowe (urzędowe) i samorząd.	186	162	6	6
Rozrywkowe	73	77	1	30
Inne	318	341	17	58
Treści niepodanej	13	—	—	—

TABL. 7. DRUKI I CZASOPISMA W POLSCE WEDŁUG JĘZYKA W LATACH 1930 i 1931

Wyszczególnienie		Język						
		polski	ukraiński	białoruski	niemiecki	żyd. i hebrajski	rosyjski	inny
		Liczba wydawnictw						
Druki nieperjodyczne	1930	9 832	410	71	295	1 021	112	533
	1931	8 949	342	33	220	1 131	117	521
Prace naukowe		1 751	33	1	67	140	15	90
Literatura piękna		978	72	8	11	157	3	10
Wydawn. popularne		1 335	96	8	27	164	83	31
Podręczniki		438	19	3	20	42	2	53
Dokum. życia społeczn.		4 447	122	13	95	628	14	337
w tem odezwy		950	44	6	7	507	5	121
Czasopisma	1930	1 972	80	12	106	138	13	28
	1931	2 016	83	9	106	149	12	31
Naukowe		268	14	—	5	7	1	9
Publicyst., liter., artyst.		805	42	5	58	119	4	11
Gospodarcze		216	6	—	5	9	—	7
Rolnicze		63	3	1	7	—	—	1
Zawodowe		145	2	—	9	4	—	—
Państwowe i samorząd.		162	—	—	—	—	—	—
Rozrywkowe		73	3	—	—	—	—	1
Inne		284	13	3	22	10	7	2

TABL. 8. LICZBA DRUKÓW NIEPERJODYCZNYCH W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1930 i 1931

	1930	1931		1930	1931
	w tysiącach			w tysiącach	
R.S.F.R.R.	34,2	38,4	Holandja	5,5	6,0
Niemcy, Austrja, Szwajcarja niemiecka	27,0	24,0	Rumunja	4,4	4,6
W. Brytanja	15,4	14,7	Danja	3,2	3,1
Polska	12,3	11,3	Szwecja	2,7	2,6
Francja	9,2	9,8	Hiszpanja	2,4	2,4
			Islandja	0,2	0,2

TABL. 9. LICZBA CZASOPISM W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1930 i 1931

	1930	1931		1930	1931
	w tysiącach			w tysiącach	
Niemcy, Austrja, Szwajcarja niemiecka	7,3	7,5	Holandja	1,3	1,3
R.S.F.R.R.	.	6,5	Węgry	1,2	.
W. Brytanja	5,6	.	Bułgarja	1,0	.
Polska	2,3	2,4	Portugalja	0,8	0,8
Danja	2,1	2,2	Grecja	0,5	.
Rumunja	1,8	1,9	Estonja	0,2	.
Norwegja	1,4	.	Islandja	0,1	0,1

Uwaga do tabl. 8 i 9. Niejednolitość podstaw obliczenia wpływa ujemnie na porównywalność danych.

TABL. 10. DOMY LUDOWE W POLSCE W 1928 R.

Grupy województw	Domy ludowe		
	Ogółem	w miastach	na wsi
Polska	**621**	**144**	**477**
Woj. centralne	319	69	250
„ wschodnie	32	6	26
„ zachodnie	96	43	53
„ południowe	174	26	148

TABL. 11. MUZEA I ARCHIWA W POLSCE

Muzea ogółem (1925 r.)	**142**	Nauk stosowanych	15
Ogólne	52	Sztuk pięknych	35
Historyczno-społeczne	14	**Archiwa państwowe ogółem (1931 r.)**	**17**
Przyrodnicze	26		

TABL. 12. TEATRY STAŁE W POLSCE W 1930/31 R.

Grupy województw	Teatry ogółem	Specjalność teatrów			Miejsca	Widzowie
		Opera, operetka	Dramat, komedja	Mieszana	w tysiącach	
Polska	**54**	**5**	**22**	**27**	**36,2**	.
Woj. centralne	27	4	16	7	17,3	2 095
„ wschodnie	5	—	—	5	3,9	458
„ zachodnie	12	1	3	8	7,6	1 074
„ południowe	10	—	3	7	7,4	.

TABL. 13. KINEMATOGRAFY W POLSCE W LATACH 1923, 1930, 1931

Grupy województw	1923	1930	1931		
	Kinematografy			Miejsca w tys.	Dni widowisk, w tys.
Polska	**428**	**771**	**757**	**257,8**	**176,8**
Woj. centralne	171	324	332	120,7	80,5
„ wschodnie	39	70	67	18,8	16,7
„ zachodnie	126	203	182	63,9	44,9
„ południowe	92	174	176	54,4	34,7

TABL. 14. KINEMATOGRAFY W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W 1931 R.

St Zjedn. Am.	22 731	Kanada	1 100	Norwegja	245
Niemcy	5 360	Polska	757	Holandja	215
W. Brytanja	5 041	Austrja	745	Chiny	185*a*
Francja	3 113*a*	Belgja	710	Grecja	185
Hiszpanja	3 100	Węgry	524	Bułgarja	138
Włochy	2 500	N. Zelandja	443*a*	Turcja	108
Z.S.R.R.	2 131*a*	Danja	400	Łotwa	69*a*
Japonja	1 485	Szwajcarja	310	Egipt	60*a*
Czechosłow.	1 250	Finlandja	300	Estonja	60*a*
Szwecja	1 190	Rumunja	279	Litwa	45*a*

a Dane za 1929 r.

TABL. 15. RADJO W POLSCE W LATACH 1927 — 1933

Rok *a*	Liczba radjoabonentów	Rok	Liczba audycyj		
			odczytowych	muzycznych	
				ogółem	w tem z płyt gramofonowych
1927	48 033	1927	2 388	1 581	45
1928	119 948	1928	4 490	2 472*b*	544*b*
1929	184 300	1929	6 332	4 581	2 100
1930	202 586	1930	5 510	7 383	5 015
1931	245 900	1931	6 672	9 554	6 901
1932	310 214				
1933	296 255				

a Stan z dnia 1. I. *b* Brak danych o audycjach z płyt gramofonowych ze stacyj poznańskiej i krakowskiej.

TABL. 16. LICZBA RADJOABONENTÓW W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH NA POCZĄTKU 1932 R.

	w tysiącach		w tysiącach		w tysiącach
St. Zjedn. Am.	12 825*a*	Danja	489	Szwajcarja . .	167
W. Brytanja .	4 557	Austrja	461	Finlandja . . .	117
Niemcy	4 168	Czechosłowacja	400	Norwegja . . .	108
Z.S.R.R. . . .	2 764	Zw. Australijski	338	Rumunja . . .	51*a*
Japonja . . .	982	Węgry	337	Jugosławja . .	50
Kanada	599	Polska . . .	310	Łotwa	44
Szwecja . . .	565	Włochy	238	Estonja	16
Holandja . . .	524	Belgja	232	Litwa	12

a 1930 r.

TABL. 17. ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO W LATACH 1929—1932

Wyszczególnienie	Organizacja harcerzy				Organizacja harcerek			
	1929	1930	1931	1932	1929	1930	1931	1932
Miejscowości (środowiska)	603	628	690	705	326	330	321	506
Harcerze w tysiącach . .	41,5	42,1	44,6	55,9	20,7	21,6	24,1	37,1
Obozy i kursy	385	485	507	711	169	216	199	264
Uczestnicy w tysiącach .	11,6	10,7	12,8	20,5	4,3	5,3	5,3	6,4

TABL. 18. SPORT I WYCHOWANIE FIZYCZNE W POLSCE W LATACH 1922—1932

Wyszczególnienie	1922	1924	1926	1928	1930	1931	1932
Sportowcy zrzeszeni w tysiącach	70,5	99,7	172,2	208,3	305,0	454,5	542,0
Kursy wychow. fizyczn.	11	6	11	201	156	267	456
Uczestn. kursów w tys.	0,4	0,2	0,3	8,1	3,5	4,5	14,7
Obozy letnie	12	25	21	43	.	.	.
Uczestn. obozów w tys.	1,9	5,9	2,7	7,6	.	.	.

Dane Państw. Urz. Wych. Fiz. i Przysp. Wojsk.

DZIAŁ XVIII. ŻYCIE POLITYCZNE

TABL. 1. WYBORY DO SEJMU I SENATU W POLSCE W LATACH 1922, 1928, 1930

Wyszczególnienie		Polska	Województwa			
			centralne	wschodnie	zachodnie	południowe
		w tysiącach				
Sejm						
Uprawnieni do głosowania	1922	12 989	5 572	1 972	1 886	3 559
	1928	14 970	6 377	2 320	2 189	4 084
	1930	15 791	6 653	2 488	2 323	4 327
Głosujący	1922	8 821	4 383	1 122	1 508	1 808
	1928	11 728	5 112	1 539	1 913	3 164
	1930	11 816	4 939	1 579	2 011	3 287
Głosy ważne	1922	8 762	4 357	1 108	1 502	1 795
	1928	11 408	5 057	1 343	1 881	3 127
	1930	11 334	4 640	1 515	2 002	3 177
Stosunek głosujących do uprawnionych w %%	1922	*67,9*	*78,7*	*56,9*	*80,0*	*50,8*
	1928	*78,3*	*80,2*	*66,3*	*87,4*	*77,5*
	1930	*74,8*	*74,2*	*63,4*	*86,6*	*75,9*
Senat						
Uprawnieni do głosowania	1922	9 094	3 838	1 391	1 324	2 541
	1928	10 184	4 328	1 584	1 480	2 792
	1930	10 905	4 598	1 729	1 582	2 996
Głosujący	1922	5 597	2 801	568	1 046	1 182
	1928	6 507	2 653	820	1 220	1 814
	1930	6 917	2 548	946	1 311	2 112
Głosy ważne	1922	5 560	2 790	557	1 041	1 172
	1928	6 390	2 599	775	1 213	1 803
	1930	6 803	2 508	934	1 260	2 101
Stosunek głosujących do uprawnionych w %%	1922	*61,5*	*73,0*	*40,8*	*79,0*	*46,5*
	1928	*63,9*	*61,3*	*51,8*	*82,4*	*64,9*
	1930	*63,4*	*55,4*	*54,7*	*82,9*	*70,4*

TABL. 2. POSŁOWIE I SENATOROWIE W POLSCE WEDŁUG KLUBÓW PARLAMENTARNYCH W LATACH 1923, 1928, 1931 i 1933

Kluby parlamentarne	15. II 1923	10. VI 1928	1. III 1931	1. III 1933
Posłowie				
Ogółem	444	444	444	444
Bezpart. Blok Współpracy z Rządem	—	122	247	247
Klub Narodowy	98	37	62	63
Klub Chrześcijańsko-Narodowy	28	—	—	—
Klub Chrześc. Demokracji	43	18	15	14
Klub Parlam. Stronnictwa Ludowego	—	—	48	42
Klub Parlam. Chłopskiego Str. Rolniczego	—	—	—	6
Polskie Stronnictwo Ludowe	70	—	—	—
Klub Pol. Str. Lud. „Piast"	—	21	—	—
Pol. Str. Lud. „Wyzwolenie"	48	40	—	—
Klub Stronnictwa Chłopskiego	—	26	—	—
Str. Radykalno-Chłopskie	4	—	—	—
Związek Chłopski	—	3	—	—
Klub Narod. Partji Robotniczej	18	14	10	9
Frakcja N. P. R. Lewica	—	5	—	—
Klub Zw. Parlam. Polskich Socjalistów	41	63	24	23
Klub Komunistycznej Frakcji Poselskiej	2	7	4	4
Zjednocz. Lewicy Chł. „Samopomoc"	—	—	1	—
Klub Ukraiński	20	—	18	17
Klub Białoruski	11	—	—	—
Ukraińsko-Białoruski Klub Sejm.	—	30	—	—
Niemiecki Klub Parlamentarny	16	19	5	5
Klub Koła Żydowskiego	34	13	6	6
Inne i bez przynależności klubowej	11	26	4	8
Senatorowie				
Ogółem	111	111	111	111
Bezpart. Blok. Współpracy z Rządem	—	46	74	73
Klub Narodowy	30	9	12	12
Klub Chrześcijańsko-Narodowy	9	—	—	—
Klub Chrześc. Demokracji	8	6	—	—
Narod. Partja Robotn. i Chrz. Dem.	—	—	6	6
Klub Senatorów Ludowych	—	—	6	6
Polskie Stronnictwo Ludowe	17	—	—	—
Pol. Str. Ludowe „Piast"	—	3	—	—
Pol. Str. Ludowe „Wyzwolenie"	8	7	—	—
Klub Stronnictwa Chłopskiego	—	3	—	—
Narodowa Partja Robotnicza	3	3	—	—
Klub Zw. Parlam. Polskich Socjalistów	7	10	5	5
Klub Ukraiński	6	12	4	4
Klub Białoruski	2	—	—	—
Niemiecki Klub Parlamentarny	5	5	3	3
Klub Koła Żydowskiego	12	6	—	—
Inne i bez przynależności klubowej	4	1	1	2

DZIAŁ XIX. ZDROWOTNOŚĆ PUBLICZNA

TABL. 1. PERSONEL LEKARSKI W POLSCE

Grupy województw	Liczby bezwzględne				Na 10 000 mieszkańców			
	Lekarze	Lekarze dentyści	Akuszerki	Felczerzy	Lekarze	Lekarze dentyści	Akuszerki	Felczerzy
	1. I 1932		1. I 1931		1. I 1932		1. I 1931	
Polska	10 726	3 376	9 554	1 923	2,3	1,0	3,0	.
M. st. Warszawa	2 500	1 490	1 301	311	21,2	12,6	11,3	2,7
Woj. centralne (bez m. Warszawy)	2 414	1 098	3 392	1 202	1,8	0,8	2,8	1,0
Woj. wschodnie .	1 132	457	883	410	2,0	0,8	1,6	0,7
„ zachodnie .	1 542	186	1 118	—	3,4	0,4	2,5	—
„ południowe	3 138	145	2 860	—	3,7	0,2	3,4	—

TABL. 2. LEKARZE W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W 1929 R.

Przeciętna liczba lekarzy na 10 000 mieszkańców

St. Zjedn. Am.	12,4	Estonja	8,1	Czechosłowacja	6,5
Szkocja	12,3	Danja	7,6	Holandja	5,6*a*
Austrja . . .	12,0*a*	Włochy	7,4*a*	Szwecja	3,8
Węgry	9,0	Belgja	6,8	Polska . . .	3,1
Szwajcarja . .	8,2	Łotwa	6,8	Finlandja	2,7
Japonja . . .	7,7*a*	Norwegja . . .	6,1*a*	Litwa	2,1
Niemcy	7,4	Francja	5,9	Egipt	1,6

a 1928 r.

Źródło: *Annuaire Sanitaire International*, 1930.

TABL. 3. SZPITALE I ŁÓŻKA W SZPITALACH W POLSCE W LATACH 1926 — 1932

Stan na początku każdego roku

Rok Grupy województw		Liczba szpitali	Liczba łóżek w szpitalach	
			ogółem	na 10000 mieszkańców
Polska	1926	635	54 235	*18,5*
	1927	656	57 313	*19,3*
	1928	672	58 836	*19,6*
	1929	707	61 028	*20,1*
	1930	716	64 493	*21,0*
	1931	718	67 252	*21,2*
	1932	726	70 937	*22,0*
M. st. Warszawa		59	7 277	*61,8*
Woj. centralne (bez m. Warszawy)		238	17 522	*13,0*
„ wschodnie		106	4 960	*8,9*
„ zachodnie		193	25 813	*47,0*
„ południowe		130	15 365	*17,9*

TABL. 4. ŁÓŻKA W SZPITALACH W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W 1929 R. *a*

Przeciętna liczba łóżek na 10000 mieszkańców

Szwajcarja	106,0	Austrja	67,1	Czechosłowacja	35,7
Danja	92,4	Holandja	61,4	Japonja	28,7
Szwecja	89,7	Irlandja Półn.	57,0	Polska	20,0
Niemcy	87,2	Łotwa	54,1	Grecja	16,5
Norwegja	78,3	Finlandja	41,1	Litwa	12,6
St. Zjedn. Am.	74,5	Węgry	38,1	Egipt	5,5

a Dla niektórych krajów 1928 lub 1927.

Źródło: *Annuaire Sanitaire International, 1930.*

TABL. 5. ŁÓŻKA DLA CHORYCH NA GRUŹLICĘ W SZPITALACH OGÓLNYCH I SANATORJACH W POLSCE W DN. 1. I 1931 R.

Grupy województw	Liczba zakładów		Liczba łóżek	
	szpitale ogólne	sanatorja	w szpitalach ogólnych	w sanatorjach
Polska	**209**	**59**	**3 135**	**5 561**
M. st. Warszawa	7	—	362	—
Woj. centralne bez m. Warszawy	70	19	1 055	1 808
„ wschodnie	11	5	110	222
„ zachodnie	91	8	1 146	1 266
„ południowe	30	27	462	2 265

TABL. 6. ZAKŁADY DLA UMYSŁOWO CHORYCH W POLSCE W DN. 1. I 1931 R.

Grupy województw	Zakłady		Łóżka		Chorzy		
	zakłady specjalne	oddziały szpitali ogóln.	w zakładach specjalnych	w oddziałach szpitali ogóln.	ogółem	mężczyźni	kobiety
Polska	**37**	**13**	**12 689**	**661**	**14 836**	**7 821**	**7 015**
M. st. Warszawa	5	2	409	210	870	.	.
Woj. centralne bez m. Warszawy	12	2	2 510	95	3 139	.	.
„ wschodnie	3	3	278	136	323	.	.
„ zachodnie	11	2	7 580	30	7 454	.	.
„ południowe	6	4	1 912	190	3 050	.	.

TABL. 7. NAJWAŻNIEJSZE CHOROBY ZAKAŹNE ZAREJESTROWANE W POLSCE W LATACH 1925—1932

Choroby	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932
Liczba zachorowań								
Błonica	5 888	6 826	8 640	10 460	11 977	17 074	14 917	18 757
Płonica	25 210	37 693	36 300	28 898	20 909	29 991	19 115	22 015
Odra	50 928	65 614	34 041	37 063	25 481	59 567	19 427	24 877
Krztusiec . . .	10 435	6 536	9 638	11 865	9 082	10 206	5 852	8 723
Ospa	77	69	36	21	12	21	9	3
Dur brzuszny .	14 025	15 933	19 035	14 080	15 429	11 962	12 104	20 349
Dur osutkowy	4 196	3 568	2 950	2 401	1 988	1 640	2 154	2 424
Dur powrotny	104	15	13	10	3	3	2	6
Czerwonka . .	3 285	4 805	5 011	1 784	2 750	1 910	1 293	7 244
Zimnica . . .	1 777	961	646	745	315	199	134	151
Liczba zgonów								
Błonica	567	622	824	863	733	963	858	1 059
Płonica	2 403	3 600	3 288	2 159	1 164	1 135	693	729
Odra	1 112	1 522	901	493	249	584	235	206
Krztusiec . . .	687	534	706	666	488	458	322	371
Ospa	3	5	5	2	1	—	2	2
Dur brzuszny .	1 099	1 259	1 507	1 169	1 052	910	916	1 408
Dur osutkowy	338	266	265	161	146	112	144	185
Dur powrotny	3	—	2	—	—	—	—	—
Czerwonka . .	357	611	644	206	197	306	137	852
Zimnica . . .	4	4	5	3	1	1	1	1

TABL. 8. FUNDUSZE PAŃSTWOWE WYDANE NA WALKĘ Z CHOROBAMI W POLSCE W LATACH 1926/7—1932/3

Rodzaj choroby	1926/7	1927/8	1928/9	1929/30	1930/1	1931/2	1932/3a
	w tysiącach złotych						
Ogółem	**1 960**	**2 134**	**2 439**	**2 867**	**2 531**	**2 631**	**2 029**
Gruźlica	375	524	813	1 019	846	771	492
Chor. weneryczne	368	326	378	364	331	304	298
Jaglica	404	553	390	450	430	345	205
Rak	—	—	—	100	50	32	26
Ostre chor. zakaźne	813	731	858	934	874	1 179	1 008
w tem koszty utrzym. szpitali epidemicznych .	584	429	504	570	543	531	428

a Dane tymczasowe.

TABL. 9. ZGONY WEDŁUG PRZYCZYN W MIASTACH LICZĄCYCH PONAD 100 000 MIESZKAŃCÓW *a* W POLSCE W LATACH 1931, 1932

Przyczyna zgonu	Ogólna liczba zgonów		Na 10 000 mieszkańców	
	1931	1932	1931	1932
Ogółem	**39 209**	**40 033**	**118,5**	**119,0**
Dur brzuszny i rzekomy	318	474	1,0	1,4
Dur osutkowy	6	7	0,0	0,0
Odra	79	201	0,2	0,6
Płonica	163	206	0,5	0,6
Krztusiec	153	296	0,5	0,9
Błonica i dławiec	346	386	1,1	1,1
Grypa	286	336	0,9	1,0
Czerwonka	31	28	0,1	0,1
Inne choroby nagminne	300	252	0,9	0,7
Gruźlica narządu oddechowego	5 632	5 250	17,0	15,6
Pozostałe postacie gruźlicy	845	927	2,6	2,8
Rak i inne nowotwory złośliwe	3 025	3 142	9,1	9,3
Zapalenie opon mózgowych	545	493	1,6	1,5
Udar i rozmiękczenie mózgu	1 382	1 573	4,2	4,7
Choroby serca	6 171	5 663	18,7	16,8
Choroby narządu oddechowego	2 122	982	6,4	2,9
Zapalenie płuc	3 193	4 533	9,6	13,5
Choroby przewodu pokarmowego z wyłączeniem raka	1 896	2 540	5,7	7,5
w tem u dzieci do 2 lat	1 549	1 880	4,7	5,6
Marskość wątroby	79	53	0,2	0,2
Zapalenie nerek	668	663	2,0	2,0
Choroby ciąży i porodu	354	328	1,1	1,0
Wątłość wrodzona i wady rozwoju	2 061	1 733	6,2	5,1
Uwiąd starczy	2 211	2 377	6,7	7,1
Śmierć gwałtowna	931	896	2,8	2,7
Samobójstwo	758	897	2,3	2,7
Inne choroby	5 041	4 957	15,2	14,7
Choroba niewiadoma	613	840	1,9	2,5

a Warszawa, Łódź, Częstochowa, Sosnowiec, Lublin, Wilno, Poznań, Bydgoszcz, Katowice, Kraków, Lwów.

TABL. 10. ZAMACHY SAMOBÓJCZE *a* W POLSCE W LATACH 1926—1932

Grupy województw	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932
Polska	**3 903**	**4 186**	**4 313**	**3 929**	**4 111**	**4 293**	**4 744**
Woj. centralne	2 412	2 552	2 640	2 464	2 575	2 487	2 728
w tem m. Warszawa	1 195	1 285	1 417	1 256	1 208	1 204	1 244
Woj. wschodnie	405	535	523	465	498	475	533
„ zachodnie	390	413	456	405	413	583	677
„ południowe	696	686	694	595	625	748	806

a Usiłowania oraz wypadki śmiertelne stwierdzone dochodzeniem policyjnem.

TABL. 11. ZGONY WEDŁUG PRZYCZYN W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W 1929 R.

Przeciętna liczba zgonów na 10000 mieszkańców

Państwa	Ogółem	w tem zgony, których przyczyną były						
		choroby nagminne	gruźlica narz. oddechow.	zapalenie płuc	choroby serca	rak i inne nowotwory złośl.	samobójstwo	śmierć gwałtowna
Francja	182,0	4,1	14,1	.	15,2	9,7	1,9	5,0
Węgry	177,0	7,6	19,0	19,5	19,4	10,0	2,9	3,7
Czechosłowacja	154,6	6,2	16,1	15,9	17,0	11,1	2,8	4,2
Belgja	149,8	5,5	6,7	9,6	18,3	9,1	1,6	3,5
Austrja	144,0	4,1	15,9*b*	12,2	.	15,5	3,7	4,4
Anglja	134,0	11,7	7,9	11,1	24,4	14,4	1,3	4,3
Niemcy	126,0	2,6	7,3	9,3	.	12,9	2,5	4,4
Polska*a* . .	125,9	7,8	17,7	12,8	17,5	7,8	1,9	3,6
Szwecja . . .	122,0	3,5	13,1*b*	8,2	14,2	12,0	1,5	3,7
Holandja . . .	107,0	7,5	6,4	11,4	12,0	12,1	0,6	3,0

a Miasta liczące powyżej 25 000 mieszkańców. *b* Gruźlica ogółem.

TABL. 12. SZCZEPIENIA OCHRONNE W POLSCE W LATACH 1925 — 1931

Lata	Szczepienia przeciwko				
	ospie	durowi brzusznemu	czerwonce	płonicy	błonicy
	w tysiącach				
1925	1 825	43	6	118	.
1926	1 789	92	7	197	.
1927	1 737	87	24	257	.
1928	1 753	85	7	211	.
1929	1 954	182	15	136	.
1930	2 124	149	17	161	109
1931	2 176	189	13	111	118

TABL. 13. OŚRODKI ZDROWIA W POLSCE W LATACH 1929—1932

Stan w dn. 1. I

Grupy województw	Liczba ogólna ośrodków zdrowia	Z tych obejmują działy				
		przeciwgruźliczy	przeciwjagliczy	przeciwweneryczny	opieka nad matką i dzieckiem	inne działy
1929 . .	140	133	110	39	79	15
1930 . .	151	146	135	71	146	31
1931 . .	180	171	170	85	201	55
1932 . .	205	193	186	105	242	32
Woj. centralne .	88	81	85	47	106	16
„ wschodnie	26	26	24	19	39	6
„ zachodnie	22	19	12	5	31	3
„ południowe	69	67	65	34	66	7

TABL. 14. WYDATKI NA URZĄDZENIA I PROWADZENIE OŚRODKÓW ZDROWIA W LATACH 1929/30 — 1931/32

Grupy województw	Ogółem	Skarb Państwa	Samorządy	Fundacja Rockefeller'a	Opłaty	Subwencje kas chorych	Inne
	w tysiącach złotych						
1929/30 . .	3 209	295	2 200	143	190	122	259
1930/31 . .	4 321	366	3 394	102	175	175	109
1931/32 . .	4 084	368	2 963	70	197	317	169
Woj. centralne .	2 344	124	1 992	24	85	63	56
„ wschodnie	515	119	287	22	38	36	13
„ zachodnie	272	16	132	—	6	112	6
„ południowe	953	109	552	24	68	106	94

TABL. 15. STACJE OPIEKI NAD MATKĄ I DZIECKIEM W 1933 R.

Stan w dn. 1. I

Grupy województw	Stacje ogółem	w tem stacje przy ośr. zdrowia	Stacje stanowiące własność						
			państwa	samorządu				organizacyj społecznych	kas chorych
				powiatowego	gminnego		wspólną z innemi instytucjami		
					miejskiego	wiejskiego			
Polska . .	**396**	242	**7**	**79**	**124**	**16**	**13**	**134**	**23**
Woj. centralne	144	106	1	16	64	2	2	59	—
„ wschodnie	69	39	4	11	7	—	—	45	2
„ zachodnie	116	31	1	16	38	13	11	17	20
„ południowe	67	66	1	36	15	1	—	13	1

DZIAŁ XX. SĄDOWNICTWO, WIĘZIENNICTWO I PRZESTĘPCZOŚĆ

TABL. 1. SĄDOWNICTWO W POLSCE

Stan w dniu 31. XII 1931 r.

Liczba sądów	
Sąd Najwyższy	1
Sądy apelacyjne	8
„ okręgowe	51
„ grodzkie	550
„ pracy	17
Sędziowie	
Ogółem	3 068
W Sądzie Najwyższym	81
W sądach apelacyjnych	220
„ „ okręgowych	972
„ „ grodzkich	1 772
„ „ pracy	23

Prokuratorzy	
Ogółem	424
W Sądzie Najwyższym	40
W sądach apelacyjnych	41
„ „ okręgowych	343
Inni	
Sędziowie śledczy	210
Komornicy	523
Pisarze hipoteczni	117
Asesorowie	125
Aplikanci sądowi	970
Notarjusze	844
Adwokaci	5 359
Aplikanci adwokaccy	2 004

TABL. 2. CZYNNOŚCI SĄDÓW POWSZECHNYCH W POLSCE W LATACH 1930 i 1931

A. Sprawy cywilne

Wyszczególnienie	Wpłynęło 1930	Wpłynęło 1931	Załatwiono 1931	Wpłynęło 1930	Wpłynęło 1931	Załatwiono 1931
	w tysiącach					
Woj. centralne i wschodnie						
Sądy I instancji	**Sądy grodzkie**			**Sądy okręgowe**		
Sprawy	1 217,4	1 308,0	1 300,7	144,7	164,8	163,4
Skargi apelacyjne	41,3	43,6	.	6,5	7,1	.
Skargi incydentalne	5,1	5,5	.	2,3	2,8	.
Sądy II instancji	**Sądy okręgowe**			**Sądy apelacyjne**		
Sprawy	56,9	57,9	61,3	9,4	9,9	11,8
Skargi kasacyjne	1,7	1,9	.	0,8	1,1	.
Skargi incydentalne	0,1	0,1	.	0,2	0,1	.
Woj. poznańskie, pomorskie i Górny Śląsk						
Sądy I instancji	**Sądy grodzkie**			**Sądy okręgowe**		
Sprawy sporne	1 067,2	1 270,9	1 233,2	26,3	28,1	29,0
Sprawy postępowania niespornego	.	.	471,5	—	—	—
Sądy II instancji	**Sądy okręgowe**			**Sądy apelacyjne**		
Odwołania	15,5	15,2	15,6	5,5	6,2	4,4
Zażalenia	5,4	6,9	7,0	1,8	2,1	2,1
Woj. południowe i Śląsk Cieszyński						
Sądy I instancji	**Sądy grodzkie**			**Sądy okręgowe**		
Sprawy	672,9	727,7	711,8	26,5	27,5	25,6
Egzekucje	966,6	1 160,8	943,0	10,6	16,8	14,7
Inne	.	.	824,4	.	.	214,6
Sądy II instancji	**Sądy okręgowe**			**Sądy apelacyjne**		
Odwołania	17,7	18,7	18,4	4,0	4,3	4,3
Rekursy	19,5	20,5	20,6	3,4	3,4	3,4

(dok. str. 151)

TABL. 2. CZYNNOŚCI SĄDÓW POWSZECHNYCH W POLSCE W LATACH 1930 i 1931 (dok.)

B. Sprawy karne

Wyszczególnienie	Wpłynęło 1930	Wpłynęło 1931	Załatwiono 1931	Wpłynęło 1930	Wpłynęło 1931	Załatwiono 1931
	w tysiącach					
	Polska					
Sądy I instancji	**Sądy grodzkie**			**Sądy okręgowe**		
Sprawy	1 612,8	1 616,6	1 637,8	110,8	123,7	122,4
Odwołania	56,0	57,0	.	10,8	13,0	.
Kasacje	1,0	1,2	.	0,6	0,9	.
Skargi incydentalne	5,6	4,3	.	2,0	1,7	.
Sądy II instancji	**Sądy okręgowe**			**Sądy apelacyjne**		
Sprawy odwoławcze	73,3	65,6	69,2	11,0	12,9	10,3
Kasacje	1,6	1,7	.	1,3	1,7	.
Skargi incydentalne	3,0	3,2	3,0	0,3	0,3	0,5
Urzędy prokuratorskie	**Sądy okręgowe**			**Sądy apelacyjne**		
Sprawy	408,7	379,2	382,3	12,9	6,2*a*	6,2*a*

a Sprawy wyłącznie z aktami oskarżenia.

TABL. 3. CZYNNOŚCI SĄDÓW PRACY *a* W POLSCE W LATACH 1930 i 1931

Wyszczególnienie	1930	1931	Wyszczególnienie	1930	1931
Sprawy cywilne			**Sprawy karne**		
Wpłynęło	24 807	25 322	Wpłynęło	5 258	4 907
Skargi, w których powód był:			Załatwiono	5 127	5 006
pracodawcą	1 033	939	w tem:		
pracow. umysł.	4 945	6 025	nakazem karnym	2 876	2 455
pracow. fizycz.	18 562	18 095	wyrokiem	1 845	2 176
uczniem	267	263	Odwołania	80	153
Załatwiono	26 134	24 926	Skargi incydentalne	3	4
Odwołania	2 880	2 967			

a Bez woj. poznańskiego pomorskiego i Górnego Śląska, gdzie sądownictwo pracy jest inaczej zorganizowane.

TABL. 4. CZYNNOŚCI SĄDU NAJWYŻSZEGO W POLSCE W LATACH 1930 i 1931

Wyszczególnienie	Wpłynęło 1930	Wpłynęło 1931	Załatwiono 1931
Sprawy cywilne	6 785	7 420	7 170
Sprawy karne	5 032	5 363	5 405
Sprawy wyborcze	241	107	49
Sprawy dyscyplinarne	115	131	124
Sprawy zgromadz. ogólnego *a*	17	13	13

a Łącznie ze sprawami administracyjnemi.

TABL. 5. EGZEKUCJE SĄDOWE W POLSCE W LATACH 1930 i 1931

Wyszczególnienie	1930	1931
	w tysiącach	
Woj. centralne i wschodnie		
Tytuły wykonawcze		
wpłynęło	695,1	874,7
załatwiono	633,7	777,2
Liczba dokonanych licytacyj	20,1	29,7
w tem licytacyj nieruchomości	1,2	1,5
Woj. południowe i Śląsk Cieszyński		
Wpłynęło spraw egzekucyjnych	977,1	1 177,6
Z tego załatwiono:		
na majątku nieruchomym	91,7	147,6
w tem przez przymusową sprzedaż	19,5	24,6
na rzeczy fizycznej	745,8	862,0
na pretensjach pieniężnych	60,1	82,5
na innych prawach majątkowych	52,2	56,2

Uwaga. Dla woj. poznańskiego, pomorskiego i Górnego Śląska brak danych.

TABL. 6. WIĘZIENNICTWO W POLSCE

Stan w dniu 1. I 1932 r.

Liczba więzień	
Ogółem	**345**
w tem zakłady wychowawczo-poprawcze *a*	4
Woj. centralne i wschodnie	80
„ zachodnie	85
„ południowe	180
Warsztaty pracy	
Więzienia posiadające warsztaty pracy	119
Ogółem warsztatów	**328**
Woj. centralne i wschodnie	174
„ zachodnie	85
„ południowe	69
Liczba bibljotek	
Ogółem	**164**
Woj. centralne i wschodnie	67
„ zachodnie	75
„ południowe	22
Pojemność więzień (osób)	
Ogółem	**38 590**
w tem zakłady wychowawczo-poprawcze *a*	644
Woj. centralne i wschodnie	18 573
„ zachodnie	8 585
„ południowe	11 432
Liczba więźniów	
Ogółem	**37 992**
w tem w zakładach wychowawczo-poprawczych *a*	408
Woj. centralne i wschodnie	21 693
„ zachodnie	6 446
„ południowe	9 853
Zaludnienie więzień w stosunku do pojemności	
Ogółem	**98**
Woj. centralne i wschodnie	111
„ zachodnie	75
„ południowe	86

a Uwzględniono jedynie zakłady, znajdujące się w bezpośredniej administracji Ministerstwa Sprawiedliwości.

TABL. 7. SKAZANI PRAWOMOCNIE W POLSCE W LATACH 1924 — 1928

Liczby przeciętne roczne

Wyszczególnienie	Województwa		
	centralne i wschodnie	poznańskie, pomorskie i Górny Śląsk	południowe i Śląsk Cieszyński
	w tysiącach		
Skazani prawomocnie ogółem	54,7	30,0	105,2
mężczyźni	44,7	24,3	87,1
kobiety	10,0	5,7	18,1
młodociani *a*	6,5	4,0	10, 4
dorośli	48,2	26,0	94,8
Skazani według wyznania:			
rzymsko-katolicy	41,2	27,8	52,8
greko-katolicy	0,10	0,04	46,27
prawosławni	8,42	0,04	0,13
ewangelicy	0,8	1,6	0,6
starozakonni	3,9	0,4	4,9
inni	0,3	0,1	0,5
Z ogólnej liczby skazanych			
było recydywistów	9,1	3,9	11,6
młodocianych *a*	0,6	0,3	0,7
dorosłych	8,5	3,6	10,9
Skazani według niektórych rodzajów przestępstw:			
przeciwko państwu	0,56	0,04	0,05
zabójstwo (morderstwo)	0,55	0,06	0,36
uszkodzenie ciała	2,5	2,7	34,4
przeciwko czci	1,2	3,2	5,1
przywłaszczenie	1,8	0,9	3,4
kradzież	31,8	11,5	48,9
bandytyzm (rabunek)	0,4	0,1	0,1
paserstwo	2,2	1,7	2,1
oszustwo	1,9	0,9	0,5

a Na terenie woj. centralnych, wschodnich, południowych i Śląska Cieszyńskiego od 10 do nieukończonych 18 lat, na terenie woj. poznańskiego, pomorskiego i Górnego Śląska od 12 do nieukończonych 18 lat.

Uwaga. Zestawienia obejmują osoby skazane prawomocnie przez sądy powszechne na obszarze: a) woj. centralnych i wschodnich—za przestępstwa zagrożone karą więzienia lub wyższą, b) woj. poznańskiego, pomorskiego i Górnego Śląska—za zbrodnie i występki, c) woj. południowych i Śląska Cieszyńskiego—za przestępstwa zagrożone karą powyżej 3 miesięcy aresztu zwykłego. Dane zatem dla powyższych grup województw są między sobą nieporównalne.

(dok. na str. 154)

TABL. 7. SKAZANI PRAWOMOCNIE W POLSCE W LATACH 1924—1928 (dok.)
Liczby przeciętne roczne

Wyszczególnienie	Województwa		
	centralne i wschodnie	poznańskie, pomorskie i Górny Śląsk	południowe i Śląsk Cieszyński
	w tysiącach		
Skazani według wymiaru kary zasadniczej: *a*			
kara śmierci	0,036	0,004	0,032
ciężkie więzienie	0,8	0,5	1,9
więzienie	36,4	14,2	5,3
twierdza	0,16	0,02	—
areszt ścisły	—	—	5,1
areszt zwykły	11,3	0,1	53,0
grzywna	4,5	13,6	29,9
inne kary	1,6	1,6	0,0
Z ogólnej liczby skazanych:			
Zwolniono od kary na mocy amnestji	2,4	1,2	1,3
mężczyzn	2,1	1,0	1,1
kobiet	0,3	0,2	0,2
Warunkowo zawieszono wykonanie kary	16,1	1,1	13,0
mężczyznom	12,7	0,9	10,6
kobietom	3,4	0,2	2,4

a Bez osób zwolnionych od kary na zasadzie art. 23 przepisów przechodnich do obowiązującego wówczas K. K. R.

TABL. 8. DZIAŁALNOŚĆ SĄDÓW DORAŹNYCH W POLSCE W LATACH 1928—1932

Grupy województw	Liczba osób sądzonych	Skazano			Uniewinniono	Skierowano na drogę postępowania zwykłego	Z liczby skazanych na karę śmierci ułaskawiono
		ogółem	na karę				
			śmierci	więzienia			
1928	6	6	2	4	—	—	—
1929	2	1	—	1	—	1	—
1930	—	—	—	—	—	—	—
1931	66	52	39	13	1	13	13
1932	244	204	127	77	1	39	49
Ogółem w latach 1928-1932	**318**	**263**	**168**	**95**	**2**	**53**	**62**
Woj. centralne*a*	68	46	16	30	1	21	5
„ wschodnie*a*	154	136	98	38	—	18	19
„ zachodnie	29	21	16	5	—	8	8
„ południowe	67	60	38	22	1	6	30

a Z uwagi na podział sądowy, powiaty grodzieński i wołkowyski zostały zaliczone do woj. wschodnich.

Uwaga. Sądy doraźne działały w okresie od 1928 r. do 2.IX 1931 r. na terenie niektórych powiatów woj. lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego, a poczynając od 2. IX 1931 r. na całym obszarze Państwa.

DZIAŁ XXI. ADMINISTRACJA WEWNĘTRZNA

TABL. 1. ETATY FUNKCJONARJUSZÓW PAŃSTWOWYCH W POLSCE WEDŁUG BUDŻETÓW W LATACH 1924 i 1929/30—1933/34

Lata	Ogólna liczba etatów	Budżet administracji						Budżet przedsiębiorstw i monopoli	
		Ogółem	w tem Ministerstwa						
			Spraw Wojskowych	Spraw Wewnętrznych	Skarbu	Sprawiedliwości	Wyznań Relig. i Ośw. Publicz.	Ogółem	w tem P.K.P.
	w tysiącach								
Urzędnicy, sędziowie, nauczyciele i t. d. oraz funkcjonar. niżsi									
1924	480	256	60	58	26	20	78	224	188
1929/30	467	245	64	43	23	21	82	222	176
1930/31	475	251	64	43	23	21	87	224	178
1931/32	467	248	63	44	22	21	88	219	172
1932/33	451	242	67	42	20	20	83	209	165
1933/34	438	242	67	41	20	20	84	196	153
Urzędnicy, sędziowie, nauczyciele i t. d. (bez funkcjon. niższych)									
1924	162	144	21	10	16	14	74	18	.
1929/30	174	150	24	8	16	14	79	24	.
1930/31	179	154	24	8	15	14	83	25	.
1931/32	181	156	25	8	14	14	85	25	.
1932/33	172	148	25	9	13	14	80	24	.
1933/34	170	147	25	7	13	14	80	23	.

Źródło: Dane Ministerstwa Skarbu.

TABL. 2. OSOBY POBIERAJĄCE ZAOPATRZENIE EMERYTALNE ZE SKARBU PAŃSTWA W POLSCE *a*

Stan na 31. XII

	1931	1932		1931	1932
Ogółem	**70 007**	**75 061**	**Wojskowi**	**13 554**	**14 430**
Cywilni	**54 090**	**58 083**	Z armji polskiej	11 437	12 356
Państwa Polskiego	40 371	45 001	Emeryci	8 777	9 562
Emeryci	25 567	29 918	Wdowy	1 455	1 650
Wdowy	7 792	8 475	Sieroty	1 205	1 144
Sieroty	7 012	6 608	Z armji państw zab.	2 117	2 074
Państw zaborczych	13 719	13 082	Emeryci	695	665
Emeryci	3 913	3 723	Wdowy	1 231	1 227
Wdowy	8 479	8 300	Sieroty	191	182
Sieroty	1 327	1 059	**Byli skazańcy polityczni**	**769**	**1 142**
Uczestnicy powstań narodowych	**1 594**	**1 406**	Skazańcy	454	731
Weterani	327	264	Wdowy	204	278
Wdowy	1 267	1 142	Sieroty	111	121
			Rodzice	—	12

a Bez emerytur przedsiębiorstw państwowych.

Źródło: Dane Ministerstwa Skarbu.

TABL. 3. POLICJA PAŃSTWOWA W POLSCE

Wyszczególnienie	Polska		Komenda Gł.	Województwa			
				centralne	wschodnie	zachodnie	południowe
	1. I 1932	1. I 1933					
Liczba komend powiat.	248	238	—	83	37	44	74
„ komisarjatów .	178	177	—	79	19	48	31
„ posterunków .	3144	2999	—	1 037	574	421	967
Skład osobowy							
Oficer. i szereg. ogółem	30841	31077	811	12 819	5 437	5 148	6 862
Oficerowie	879	863	85 *c*	322	131	148	177
Szeregowi *a*	27915	27835	726 *c*	11 394	4 943	4 576	6 196
Szer. służby śledcz. *b*	2047	2379	—	1 103	363	424	489
Urzędnicy	319	260	68	127	18	24	23
Służba niższa	621	619	49	247	107	89	127

a Posterunkowi do starszych przodowników włącznie. *b* Wywiadowcy nieumundurowani, otrzymujący dodatek na pokrycie wydatków połączonych z ich funkcjami. *c* Łącznie z personelem szkół polic.

TABL. 4. LICZBA NAŁOŻONYCH KAR ADMINISTRACYJNYCH W POLSCE W LATACH 1929—1932

Grupy województw	Ogółem nałożono kar	w tem za przekrocz. przep.					Kar na 10000 mieszkańców	Odsetek żądań skierowania sprawy do sądu *a*
		sanitarnych	drogowych	o posiadaniu broni	o lichwie (żywnościowej)	ustawy przeciw alkoholowej		
	w tysiącach							
Polska . . 1928/29 *b*	**1035,2**	**239,6**	**236,6**	**18,9**	**15,5**	**100,0**	**343**	**3,7**
1929/30 *b*	**990,1**	**187,5**	**230,8**	**19,4**	**11,0**	**88,3**	**324**	**3,8**
1930/31 *b*	**775,7**	**107,5**	**179,6**	**21,7**	**11,6**	**59,7**	**251**	**4,1**
1931/32 *b*	**762,7**	**88,5**	**181,4**	**18,3**	**7,6**	**54,4**	**238**	**3,6**
M. st. Warszawa .	125,7	9,2	44,7	0,5	1,5	14,5	1 058	3,6
Woj. centralne *c* .	230,0	31,4	57,9	11,2	3,0	14,8	182	3,4
„ wschodnie .	114,8	25,3	18,1	3,5	0,8	6,8	207	2,4
„ zachodnie .	98,3	4,2	34,3	0,5	0,5	11,8	211	2,9
„ południowe .	193,9	18,4	26,4	2,6	1,8	6,5	228	4,7

a W stosunku do ogólnej liczby nałożonych kar. *b* Okres od 1.X do 1.IX następnego roku. *c* Bez m. st. Warszawy.

TABL. 5. SĘDZIOWIE I CZYNNOŚCI NAJWYŻSZEGO TRYBUNAŁU ADMINISTRACYJNEGO W POLSCE W LATACH 1927—1932

Wyszczególnienie	1927	1928	1929	1930	1931	1932
Liczba sędziów *a*	33	33	37	39	39	37
Sprawy:						
pozostało z roku poprzedniego	4 663	5 467	6 328	8 035	10 664	13 716
wpłynęło	5 032	5 280	7 344	10 001	11 502	11 568
załatwiono	4 241	4 420	5 651	7 390	8 487	8 695

a Łącznie z prezesami.

DZIAŁ XXII. ARMJA

TABL. 1. LICZEBNY STAN BUDŻETOWY SIŁ ZBROJNYCH POLSKI W 1933/34 R.

Ogółem oficerowie i szeregowi	**270 259**
Oficerowie	18 281
Wojsko	17 905
Marynarka	376
Szeregowi zawodowi	38 851
Wojsko	37 000
Marynarka	1 851
Szeregowi niezawodowi	213 127
Wojsko	211 110
Marynarka	2 017

TABL. 2. SIŁY ZBROJNE NIEKTÓRYCH PAŃSTW *a* W 1930/31 R.

Państwa	Ogółem		Wojsko		Marynarka	
	oficerowie	szeregowi	oficerowie	szeregowi	oficerowie	szeregowi
Anglja	226 169		130 126		8 391	87 652
Belgja	.	.	4 820	66 940	.	.
Czechosłowacja	10 619	134 651	10 619	134 651	—	—
Francja	25 844	426 066	21 530	372 757	4 314	53 309
Hiszpanja	24 248	139 599	21 893	122 778	2 355	16 821
Litwa	1 351	16 488	1 351	16 488	—	—
Niemcy	6 000	109 500	4 500	96 000	1 500	13 500
Polska	18 877	258 130	18 602	255 297	275	2 833
Rumunja	14 511	243 339	14 185	238 152	326	5 187
Włochy	24 470	510 555	21 174	462 525	3 296	48 030
Z.S.R.R.	562 000		.	.	.	.

a Średni stan faktyczny. Uwzględniono wojska stałe i marynarkę metropolij bez wojsk kolonjalnych, formacyj policyjnych i ochrony granic. Liczby obejmują również rezerwistów powoływanych na ćwiczenia okresowe.

Źródło: *Annuaire Militaire 1932 (Société des Nations).*

XXIII. SKARBOWOŚĆ

TABL. 1. DŁUGI PAŃSTWOWE POLSKI W LATACH 1928—1933

Stan na 1.I

Długi	1928	1929	1930	1931	1932	1933
	w miljonach złotych					
Ogółem	**4 161**	**4 170**	**4 073**	**4 413**	**5 029**	**5 054**
Wewnętrzne .	299	360	382	421	459	540
Zagraniczne .	3 862	3 810	3 691	3 992	4 570	4 514

TABL. 2. DŁUGI WEWNĘTRZNE POLSKI W DNIU 1.I 1933 R.

	w miljonach złotych
Ogółem	**540**
5% pożyczka konwersyjna 1924 r.	205
10% pożyczka kolejowa 1924 r.	22
5% konwersyjna pożyczka kolejowa 1926 r.	20
4% premjowa pożyczka inwestycyjna 1928 r.	30
5% państwowa renta ziemska 1928 r.	25
3% premjowa pożyczka budowlana 1930 r. Serja I	50
7% pożyczka kolejowa 1930 r. *a*	9
4% premjowa pożyczka dolarowa 1931 r. Serja III	61
4% obligacje kolei fabryczno-łódzkiej 1901 r. *a*	19
Bilety skarbowe	0
Pozostałość pożyczek podlegających spłacie	9
Zadłużenie w Banku Polskim (bezprocentowe)	90

TABL. 3. DŁUGI ZAGRANICZNE POLSKI W DNIU 1.I 1933 R.

	w przeliczeniu na złote w miljonach złotych
Pożyczki emisyjne ogółem	**1 316**
6% dolarowa 1920 r. 19575 tys. dol.	174
7% włoska 1924 r. 299,9 milj. lirów	137
8% ameryk. 1925 r. 23 800 tys. dol.	212
7% stabilizac. 1927 r. 1590 tys. funt. sterl. i 49290 tys. dol. .	509
6,5% dolar. 1930 r. 31872 tys. dol. *b*	284
Zadłużenie wobec rządów państw ogółem	**2 873**
Stany Zjednoczone Am. 206,1 milj. dol.	1 839
Francja 2308,2 milj. frank. franc.	805
Anglja 4676 tys. funt. sterl.	139
Czechosłowacja 17100 tys. frank. szwajc.	29
Norwegja 1 tys. funt. sterl. i 17069 tys. koron	26
Włochy 38068 tys. lirów	17
Szwecja 6253 tys. koron	10
Holandja 1918 tys. florenów	7
Danja 361 tys. koron	1
Austrja 335 tys. szylingów	0
Szwajcarja 76 tys. franków	0
Długi poaustrjackie i powęgierskie 179 milj. kor. zł.	**325**

a Długi obligacyjne z tytułu skupu kolei prywatnych.

b Pożyczkę zapałczaną poprzednio liczono jako zobowiązanie wobec instytucji prywatnej.

TABL. 4. DŁUGI PAŃSTWOWE NIEKTÓRYCH PAŃSTW W 1931 R.

Obciążenie na 1 mieszkańca

	w złotych		w złotych
Anglja	7 156	Szwecja	719
Norwegja	1 287	Czechosłowacja	598
Holandja	1 229	Austrja	435
St. Zjednoczone Am.	1 210	Japonja	405
Włochy	1 059	Niemcy	398
Danja	870	Polska	139

TABL. 5. MAJĄTEK SKARBOWY POLSKI W DN. 1. I 1927 R.

Rodzaj majątku	Wartość	
	w miljonach zł.	w %%
Nieruchomości i ruchomości w adm. cyw. i wojsk.	3 364	*20,5*
Majątki ziemskie	554	*3,4*
Lasy państwowe	2 681	*16,4*
Państwowe zakłady chowu koni	6	*0,0*
Środki komunikacji	8 467	*51,6*
Bogactwa mineralne	278	*1,7*
Przedsiębiorstwa państwowe	347	*2,1*
Udział państwa w przedsiębiorstwach prywatnych	32	*0,2*
Monopole państwowe	136	*0,8*
Banki państwowe	75	*0,5*
Udział Państwa w bankach Polskim i prywatn.	6	*0,0*
Lokaty, należności i gotowizna Skarbu Państwa	456	*2,8*
Razem wartość majątku państwowego brutto	**16 402**	*100,0*
Pasywa (długi, bilon i inne)	3 785	*23,1*
Wartość majątku państwowego netto	**12 617**	*76,9*

Źródło: *Majątek Państwa Polskiego*, wydawn. Min. Skarbu.

TABL. 6. DOCHODY I WYDATKI BUDŻETOWE W POLSCE W LATACH 1928/29—1933/34

Wyszczególnienie	Rzeczywiste					Budżet
	1928/9	1929/30	1930/1	1931/2	1932/3	1933/4
	w miljonach złotych					
Dochody	**3 008**	**3 029**	**2 751**	**2 262**	**2 002**	**2 059**
Daniny publicz.	1 737	1 736	1 461	1 177	978	1 016
Monopole	890	886	805	678	625	661
Administracja	246	269	343	226	303	211
Zaopatrzenia	29	27	24	33	54	50
Długi państw.	1	—	—	—	—	—
Przedsiębiorst.	105	111	118	148	42	105
Fundusze	—	—	—	—	—	16
Wydatki	**2 841**	**2 993**	**2 814**	**2 467**	**2 244**	**2 458**
Administracja	2 314	2 405	2 221	1 902	1 755	1 815
Zaopatrzenia	279	306	322	320	294	295
Długi państw.	228	251	266	242	188	338
Przedsiębiorst.	20	31	5	3	7	7
Fundusze	—	—	—	—	—	3

TABL. 7. WYDATKI I DOCHODY PAŃSTWOWE W POLSCE W LATACH 1931/32—1933/34

Wyszczególnienie	Wydatki			Dochody		
	Rzeczywiste		Budżet	Rzeczywiste		Budżet
	1931-1932	1932-1933	1933-1934	1931-1932	1932-1933	1933-1934
	w miljonach złotych					
Ogółem	**2 467**	**2 244**	**2 458**	**2 262**	**2 002**	**2 059**
w tem zwyczajne	**2 386**	**2 174**	**2 376**	**2 143**	**1 911**	**1 952**
A. Administracja	2 464	2 237	2 448	1 436	1 335	1 277
Prezydent Rzeczyp.	3	3	3	0	0	0
Sejm i Senat	9	8	8	0	0	0
Kontrola Państwowa	5	5	5	0	0	0
Prezyd. Rady Ministrów	3	3	3	0	0	0
Min. Spraw Zagranicznych	48	43	43	10	9	15
„ Spraw Wojskowych	761	761	823	3	3	3
„ Spraw Wewnętrznych	213	195	202*a*	13	9	23*a*
„ Skarbu	115	119	122	1 287	1 166	1 086
„ Sprawiedliwości	104	97	101	51	59	73
„ Przemysłu i Handlu	25	29	32*a*	12	13	15*a*
„ Komunikacji	4	3	23*a*	1	1	3*a*
„ Rolnictwa	21	17	23*a*	6	2	3*a*
„ Wyzn. Rel. i Ośw. P.	357	322	325*a*	2	2	4*a*
„ Robót Publicznych	58	38	— *b*	15	13	—*b*
„ Opieki Społecznej	155	101	100	1	1	2
„ Reform Rolnych	19	10	— *b*	2	3	—*b*
„ Poczt i Telegrafów	2	1	2	0	0	0
Emerytury	156	162	158	33	54	50
Renty inwalidzkie i pensje	164	132	137	—	—	—
Długi państwowe	242	188	338	—	—	—
B. Przedsiębiorstwa	3	7	7	148	42	105
w tem:						
Koleje państwowe	—	—	—	67	5	50
Poczta, telegr. i telefon	—	—	—	42	24	25
Lasy państwowe	—	—	—	33	12	28
Przedsięb. przemysłowe, handl. i górniczo-hutn.	—	—	—	3	0	2
C. Monopole	—	—	—	678	625	661
Sól	—	—	—	45	49	49
Tytoń	—	—	—	350	340	350
Spirytus	—	—	—	261	201	230
Zapałki	—	—	—	6	21	18
Loterja państwowa	—	—	—	16	14	14
D. Fundusze	—	—	3	—	—	16

a Dane nieporównywalne z poprzedniemi wobec zmiany zakresu działania Ministerstwa. *b* Ministerstwo zostało zniesione.

TABL. 8. DOCHODY SKARBOWE Z DANIN PUBLICZNYCH I MONOPOLI W POLSCE W LATACH 1930/31—1933/34

Wyszczególnienie	Dochody rzeczywiste			Budżet
	1930/31 *a*	1931/2	1932/3	1933/4
	w miljonach złotych			
Ogółem	**2 271**	**1 855**	**1 603**	**1 677**
Podatki bezpośrednie	718	587	533	504
gruntowy	50	46	55	54
od nieruch. miejskich i niektórych wiejskich	52	50	60	60
przemysłowy	300	237	195	187
dochodowy	265	214	192	172
wojskowy	1	0	0	1
od kapitałów i rent	9	7	5	5
od elektryczności	—	1	6	10
Zaległości podatk. zniesionych	0	0	1	0
Odsetki, zwłoki, kary, grzywny	41	32	19	15
Podatki pośrednie	183	171	156	155
od wina	3	2	2	2
od piwa	13	11	10	11
od cukru	120	115	104	100
od drożdży	10	10	11	13
od olejów mineralnych	31	28	25	24
Akcyzowe opłaty patentowe	4	3	3	3
Inne	2	2	1	2
Cło	258	157	108	135
Opłaty stemplowe	179	149	108	118
Podatek majątkowy	20	15	4	27
10% dodatek do danin publiczn.	108	98	69	77
Monopole	805	678	625	661

a Dochody z danin publicznych są większe o 5 milj. zł. od wykazanych w tabl. 6, w której od ogólnej sumy potrącono kwoty zwrócone podatnikom.

TABL. 9. WYMIAR NIEKTÓRYCH PODATKÓW W POLSCE W LATACH 1928—1931

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931
Podatek gruntowy				
Liczba opodatk. gospod. w tys.	4 496	4 725	4 640	4 855
Obszar opod. gosp. w miljon. *ha*	33	32	.	.
Suma wymierz. pod. w miljon. zł.	70	70	69	69
Podatek od nieruchomości				
Liczba opodatk. nieruchom. w tys.	516	530	560	564
Suma podstaw. wym. w miljon. zł. *a*	.	742	817	839
Suma wymierz. pod. w miljon. zł.	48	52	58	59
Podatek przemysłowy od obrotu				
Liczba płatników w tys.	602	598	590	573
Suma ustal. obrotu w miljon. zł.	25 141	25 396	21 728	17 742
Suma wymierz. pod. w miljon. zł.	413	420	355	289

a Czynsz względnie wartość czynszowa w stosunku rocznym.

TABL. 10. PŁATNICY PODATKU DOCHODOWEGO W POLSCE WEDŁUG RODZAJU DOCHODU W LATACH 1930 i 1931

Rodzaj dochodu	Liczba płatników a		Suma podatku	
	1930	1931	1930	1931
	w tysiącach		w milj. zł.	
Dochody fundowane	.	.	315	251
Nieruchomości gruntowe b	187	153	39	21
Przemysł rolny	9	8	2	2
Budynki	301	285	24	24
Górn., hutn. i przem. fabryczny	29	29	114	82
Rzemiosło	96	101	13	13
Handel	259	263	92	78
Zajęcia zawodowe, zatrud. zarobk.	40	44	16	17
Tantjemy	1	1	1	1
Kapitały pieniężn., prawa majątk.	18	22	10	10
Inne dochody	18	18	4	3
Dochody niefundowane c (z wynagrodzeń za pracę najemną i uposażeń służbowych)	554	477	88	80

a Płatnicy liczeni są tyle razy, ile mają oddzielnych rodzajów dochodu. b Łącznie z nadzwycz. wyrębem lasu. c Liczby nie obejmują pracowników urzędów, przedsiębiorstw i monopoli państwowych.

TABL. 11. DOCHÓD PŁATNIKÓW PODATKU DOCHODOWEGO W POLSCE USTALONY PRZEZ WŁADZĘ WYMIAROWĄ W LATACH 1929—1931

Rodzaj dochodu	1929	1930	1931
	w miljonach złotych		
Dochody fundowane	3 909	3 618	3 245
Nieruchomości gruntowe a	865	597	390
Przemysł rolny	33	31	28
Budynki	358	383	415
Górn., hutnictwo, przemysł fabryczny	706	615	477
Rzemiosło	272	316	324
Handel	1 301	1 265	1 177
Zajęcia zawodowe, zatrudn. zarobkowe	220	239	252
Tantjemy	9	9	8
Kapitały, prawa majątkowe	85	102	114
Inne dochody	60	61	60

a Łącznie z nadzwyczajnym wyrębem lasu.

TABL. 12. PŁATNICY PODATKU DOCHODOWEGO W POLSCE WEDŁUG WYSOKOŚCI DOCHODU W 1929 R.

Rodzaj dochodu	Ogółem	Wysokość dochodu rocznego w tys. zł.						
		do 2,6	2,6-3,0	3,0-4,0	4,0-6,0	6,0-12,0	12,0-30,0	30 i wyżej
	Liczba płatników w tysiącach							
Fundowane	653	319	59	90	75	68	32	10
Niefundowane	581	45	120	173	150	75	16	2

TABL. 13. OGÓLNE ZAMKNIĘCIE RACHUNKÓW PODATKÓW BEZPOŚREDNICH W POLSCE W 1931/32 R.

Podatki bezpośrednie	Zaległość początkowa	Dopisano	Umorzono	Do pobrania	Wpłaty *a*	Zaległość końcowa
	w miljonach złotych					
1928/29	499	1 035	88	1 446	868	578
1929/30	978*b*	1 094	108	1 964	886	1 078
1930/31	1 050*c*	988	132	1 906	792	1 114
1931/32*d*	1 102	808	161	1 749	618	1 131
Podatek gruntowy	43	69	3	109	45	64
„ od nieruchomości	30	58	1	87	50	37
„ przemysłowy . .	233	285	53	465	197	268
„ dochodowy . . .	211	280	49	442	207	235
„ wojskowy	14	0	3	11	0	11
„ od kapitał. i rent	1	7	0	8	6	2
„ od energji elektr.	—	1	—	1	1	0
Podatki zniesione, odsetki, kary i t. p.	73	37	47	63	32	31
Podatki nadzwyczajne . .	497	71	5	563	80	483

a Po potrąceniu nadpłaty. *b-c* Niezgodność z zaległością końcową tłumaczy się: *b*—uwzględnieniem niepłatnej części podatku majątkowego, *c*—zmniejszeniem odsetek, kar i należności egzekucyjnych. *d* Dane tymczasowe.

TĄBL. 14. WYDATKI I DOCHODY NIEKTÓRYCH PAŃSTW W ROKU 1930/31

Państwa	Wydatki		Dochody	
	w miljonach złotych	na 1 mieszkańca w zł.	w miljonach złotych	na 1 mieszkańca w zł.
Anglja	38 726	842,1	37 229	809,5
Czechosłowacja .	2 621	177,9	2 549	173,0
Francja	17 639	422,0	17 663	422,6
Hiszpanja	3 845	163,1	3 885	164,7
Japonja	7 076	109,4	6 865	106,1
Jugosławja . . .	1 340	96,5	1 340	96,5
Niemcy	24 947	386,9	22 641	351,1
Polska	2 814	88,8	2 751	86,8
Rumunja	1 985	110,1	1 985	110,1
Szwajcarja . . .	986	241,8	998	244,7
Włochy	9 615	233,9	9 405	228,8

DZIAŁ XXIV. SAMORZĄD TERYTORJALNY

TABL. 1. WYDATKI ZWYCZAJNE I NADZWYCZAJNE SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO W POLSCE W LATACH 1930/31 i 1931/32

Rodzaj wydatków		Ogółem *a*	Gminy wiejskie	Miasta: ogółem *a*	Miasta: w tem: ponad 100 tys. mieszkańców	Powiaty	Samorząd wojewódzki poznański i pomorski	Województwo śląskie
		Wydatki w miljonach złotych						
Wydatki zwyczajne								
Ogółem	1930/1	888,6	125,2	471,8	292,2	151,4	21,3	118,9
	1931/2	735,0	115,9	389,4	237,1	123,9	16,5	89,3
Administracja	1930/1	216,6	51,2	97,5	51,2	26,7	2,0	39,2
	1931/2	177,6	46,2	84,2	44,1	22,0	1,8	23,4
Oświata . . .	1930/1	117,2	27,2	44,0	24,5	3,5	1,1	41,4
	1931/2	106,5	25,2	43,0	23,8	2,4	0,9	35,0
Kultura, sztuka i wyznania . .	1930/1	22,0	0,4	19,2	17,2	0,6	0,4	1,4
	1931/2	14,7	0,3	13,3	12,0	0,2	0,3	0,6
Opieka społeczna	1930/1	84,9	8,3	45,1	29,3	7,6	3,4	20,5
	1931/2	79,1	10,3	44,2	28,5	7,0	2,6	15,0
Zdrowotność i szpitalnictwo	1930/1	107,1	7,0	72,5	53,5	22,0	5,6	·
	1931/2	92,5	5,3	64,7	50,7	17,9	4,6	·
Bezpieczeństwo publiczne . .	1930/1	55,7	6,4	33,7	17,1	1,9	—	13,7
	1931/2	49,2	4,8	30,1	15,3	1,3	—	13,0
Pop. rolnictwa i weterynarja	1930/1	14,3	1,7	1,4	0,4	11,1	0,1	—
	1931/2	12,1	1,3	1,3	0,4	9,5	0,0	—
Pop. przemysłu i handlu . . .	1930/1	12,0	0,0	10,8	7,9	1,2	0,0	—
	1931/2	6,2	0,1	5,5	3,8	0,6	0,0	—
Komunikacja .	1930/1	112,5	11,9	36,7	22,5	55,0	6,2	2,7
	1931/2	80,6	10,7	20,2	10,4	42,9	4,5	2,3
Utrzymanie majątku . . .	1930/1	15,3	2,8	11,9	6,5	0,5	0,1	—
	1931/2	13,2	2,2	10,0	5,7	0,9	0,1	—
Deficyty przedsiębiorstw *b* .	1930/1	5,9	0,2	4,5	2,4	1,2	0,0	—
	1931/2	3,1	0,1	2,7	1,7	0,3	0,0	—
Spłata długów	1930/1	106,2	3,6	86,0	55,8	14,9	1,7	—
	1931/2	80,3	3,8	61,8	37,3	13,1	1,6	—
Różne	1930/1	18,9	4,5	8,5	3,9	5,2	0,7	—
	1931/2	19,9	5,6	8,4	3,4	5,8	0,1	—
w tem pod. na rzecz samorz. wojewódzkiego	1930/1	6,3	—	2,7	1,3	3,6	—	—
	1931/2	4,7	—	1,7	0,7	3,0	—	—

a Bez m. Gdyni. *b* W roku 1931/32 zostały uwzględnione w tej pozycji tylko sumy wykazane w zamknięciach rachunkowych związków komunalnych, w latach poprzednich korygowano sumy tej pozycji na podstawie zamknięć rachunkowych przedsiębiorstw, wykazując w niej kwoty, uznane przez Gł. U. St. za stratę przedsiębiorstw, niezależnie od stanowiska związku komunalnego. (dok. str. 165)

TABL. 1. WYDATKI ZWYCZAJNE I NADZWYCZAJNE SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO W POLSCE W LATACH 1930/31 i 1931/32 (dok.)

Rodzaj wydatków		Ogółem *a*	Gminy wiejskie	Miasta: ogółem *a*	Miasta: w tem ponad 100 tys. mieszkańców	Powiaty	Samorząd wojewódzki poznański i pomorski	Województwo śląskie
		Wydatki w miljonach złotych						
Wydatki nadzwyczajne								
Ogółem	1930/1	294,5	35,7	159,5	80,0	51,7	4,1	43,5
	1931/2	155,4	19,2	91,0	48,8	23,6	1,5	20,1
Administracja	1930/1	12,5	4,0	3,8	1,4	1,1	—	3,6
	1931/2	4,0	0,7	1,1	0,5	0,6	—	1,6
Oświata . . .	1930/1	40,3	12,0	17,7	5,1	1,8	—	8,8
	1931/2	13,9	6,6	6,2	2,3	0,7	—	0,4
Kultura, sztuka i wyznania . .	1930/1	2,4	—	2,4	2,2	—	—	—
	1931/2	0,4	—	0,2	0,1	0,1	0,1	—
Opieka społeczna	1930/1	10,8	—	9,6	6,2	0,8	—	0,4
	1931/2	9,8	0,2	9,0	6,4	0,6	—	—
Zdrowotność i szpitalnictwo	1930/1	15,5	1,2	11,9	8,9	2,4	—	.
	1931/2	4,5	1,2	1,8	0,8	1,5	—	.
Bezpieczeństwo publiczne . .	1930/1	2,9	—	1,4	0,6	—	—	1,5
	1931/2	1,3	0,3	0,7	0,2	0,1	—	0,2
Pop. rolnictwa i weterynarja	1930/1	3,9	0,1	0,0	0,0	3,4	0,4	—
	1931/2	1,6	—	0,1	0,0	1,1	0,4	—
Pop. przemysłu i handlu . . .	1930/1	0,2	—	0,0	0,0	0,2	0,0	—
	1931/2	0,3	—	0,1	0,0	0,2	0,0	—
Komunikacja .	1930/1	101,6	8,3	30,5	20,1	32,6	3,5	26,7
	1931/2	43,9	2,1	14,4	8,1	12,7	1,0	13,7
Kupno gruntów, kupno i bud. domów czynszowych i t. p.	1930/1	31,8	5,6	24,9	16,8	1,3	0,0	—
	1931/2	27,3	5,9	20,5	11,9	0,9	—	—
Inwestycje . przedsiębiorstw	1930/1	47,8	2,1	40,4	15,7	5,3	—	—
	1931/2	24,5	0,2	21,9	10,6	2,4	—	—
Spłata długów	1930/1	17,0	0,9	13,4	1,9	0,2	—	2,5
	1931/2	18,7	0,8	13,3	6,8	0,4	—	4,2
Różne	1930/1	7,8	1,5	3,5	1,1	2,6	0,2	—
	1931/2	5,2	1,2	1,7	1,1	2,3	—	—

a Bez m. Gdyni.

TABL. 2. DOCHODY ZWYCZAJNE I NADZWYCZAJNE SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO W POLSCE W LATACH 1930/31 i 1931/32

Rodzaj dochodów		Ogółem *a*	Gminy wiejskie	Miasta: ogółem *a*	Miasta: w tem ponad 100 tys. mieszkańców	Powiaty	Samorząd wojewódzki poznański i pomorski	Województwo śląskie
		Dochody w miljonach złotych						
Dochody zwyczajne								
Ogółem	1930/31	**954,0**	**129,8**	**490,2**	**309,3**	**160,4**	**21,2**	**152,4**
	1931/32	**748,8**	**112,3**	**390,8**	**237,1**	**125,1**	**14,1**	**106,5**
Daniny komunalne	1930/31	638,6	100,5	278,1	175,2	114,5	6,1	139,4
	1931/32	486,4	81,8	210,7	130,1	89,6	4,9	99,4
Podatki bezpośrednie . .	1930/31	451,0	78,4	202,4	129,6	48,6	6,1	115,5
	1931/32	343,0	65,3	153,8	97,5	38,6	4,9	80,4
Podatki pośrednie . . .	1930/31	72,8	7,0	47,8	29,4	9,3	—	8,7
	1931/32	54,7	5,4	35,4	21,5	7,3	—	6,6
Inne podatki (aljenacyjny, od spadków i darowizn, od protest. weksli)	1930/31	24,1	5,0	13,2	7,3	4,1	—	1,8
	1931/32	19,9	3,4	11,6	5,7	3,3	—	1,6
Opłaty administracyjne .	1930/31	24,4	4,0	6,6	3,7	0,4	—	13,4
	1931/32	21,6	4,1	6,3	3,3	0,4	—	10,8
Spec. składki (głównie opłaty drogowe) .	1930/31	66,3	6,1	8,1	5,2	52,1	—	—
	1931/32	47,2	3,6	3,6	2,1	40,0	—	—
Wpływy za korzystanie z urządzeń i zakładów dobra publicznego .	1930/31	76,7	3,1	57,1	38,4	9,9	6,2	0,4
	1931/32	76,2	4,8	55,1	35,7	10,8	4,5	1,0
Wpływy od zw. prawno-publ. i inne zwroty	1930/31	50,2	2,9	10,3	4,5	20,2	4,2	12,6
	1931/32	36,8	4,2	12,5	6,5	11,9	2,1	6,1
Subwencje i zasiłki . . .	1930/31	18,1	2,9	6,2	2,2	4,9	4,1	—
	1931/32	15,5	2,9	6,1	1,5	4,7	1,8	—
Dochód z majątku	1930/31	60,4	11,8	45,3	26,2	3,0	0,3	—
	1931/32	49,1	10,5	34,3	19,8	4,0	0,3	—
Czysty zysk z przedsiębiorstw *b* . . .	1930/31	91,3	1,0	85,3	58,3	4,8	0,2	0,0
	1931/32	65,1	0,7	63,6	38,1	0,6	0,2	0,0
Dochód z wykupu posług i robót . . .	1930/31	5,1	4,8	0,3	—	—	—	—
	1931/32	4,8	4,5	0,3	—	—	—	—
Inne	1930/31	13,6	2,8	7,6	4,5	3,1	0,1	—
	1931/32	14,9	2,9	8,2	5,4	3,5	0,3	—

a Bez m. Gdyni. *b* W roku 1931/32 zostały uwzględnione w tej pozycji tylko sumy wykazane w zamknięciach rachunkowych związków komunalnych, w latach poprzednich korygowano sumy tej pozycji na podstawie zamknięć rachunkowych przedsiębiorstw, wykazując w niej kwoty, uznane przez Gł. U. St. za zysk przedsiębiorstw, niezależnie od stanowiska związku komunalnego.

(dok. str. 167)

TABL. 2. DOCHODY ZWYCZAJNE I NADZWYCZAJNE SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO W POLSCE W LATACH 1930/31 i 1931/32 (dok.)

Rodzaj dochodów		Ogółem *a*	Gminy wiejskie	Miasta: ogółem *a*	Miasta: w tem ponad 100 tys. mieszkańców	Powiaty	Samorząd wojewódzki poznański i pomorski	Województwo śląskie
		Dochody w miljonach złotych						
Dochody nadzwyczajne								
Ogółem . . .	**1930/31**	**168,6**	**24,6**	**113,2**	**53,2**	**26,7**	**4,1**	**—**
	1931/32	**91,3**	**12,9**	**62,0**	**32,2**	**13,9**	**0,7**	**1,8**
Podatki inwestycyjne . .	1930/31	10,4	6,4	2,7	1,1	1,3	—	—
	1931/32	8,8	4,6	1,6	0,7	0,8	—	1,8*b*
Spec. składki (głównie opłaty drogowe) .	1930/31	4,5	0,8	0,7	0,1	3,0	—	—
	1931/32	1,7	0,4	0,2	0,0	1,1	—	—
Ze sprzedaży maj. nieruch.	1930/31	9,1	2,4	4,2	0,9	2,5	—	—
	1931/32	4,0	0,5	2,9	0,5	0,6	—	—
Pożyczki . . .	1930/31	103,7	8,7	82,3	39,8	11,6	1,1	—
	1931/32	55,6	3,8	43,8	24,4	8,0	—	—
Zapomogi . . .	1930/31	36,0	6,0	18,7	7,7	8,3	3,0	—
	1931/32	15,6	3,3	8,9	2,9	2,7	0,7	—
Inne	1930/31	4,9	0,3	4,6	3,6	0,0	0,0	—
	1931/32	5,6	0,3	4,6	3,7	0,7	—	—

a Bez m. Gdyni. *b* 10% dod. do pod. doch. od uposażeń służb.

TABL. 3. ZADŁUŻENIE SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO W POLSCE Stan na 31.III 1932 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Miasta: do 20 tys.	Miasta: od 20-100 tys.	Miasta: powyżej 100 tys.	Miasta: m. st. Warszawa	Powiaty	Samorząd wojewódzki
		mieszkańców					
Liczba związków komunalnych							
Ogółem	**898**	**567**	**58**	**10**	**1**	**259**	**3**
Uwzględnionych w opracowaniu *a*	740	444	38	9	1	246	2
Posiadając. długi *b*	704	409	38	9	1	245	2
Stan zobowiązań w miljonach złotych							
Zobowiązania ogółem *b c d* . . .	**1154,9**	**133,9**	**230,4**	**290,4**	**234,3**	**164,2**	**101,7**
Długoterminowe *a*	909,3	87,6	178,1	238,1	210,9	92,9	101,7
Krótkotermin. *c d*	245,6	46,3	52,3	52,3	23,4*c*	71,3	—

a Pozostałe związki komunalne nie nadesłały odpowiedzi względnie wymagają wyjaśnień. *b* Dane ogłoszone w Małym Roczniku za 1932 rok odnoszą się do innej liczby związków komunalnych. Gł. U. St. otrzymał wtedy dane o zadłużeniu z 231 powiatów. Liczby o zadłużeniu miast zaczerpnięto z opracowania Związku Miast; odnoszą się one do 503 miast. *c* Przy obliczaniu zadłużenia krótkoterminowego nie uwzględniono miast, które nie udzieliły Gł. U. St. niezbędnych wyjaśnień. *d* M. st. Warszawa nadesłało ankietę, dotyczącą tylko zaciągniętych pożyczek.

Źródło tablic 3—6: ankieta Głównego Urzędu Statystycznego.

TABL. 4. PRZEZNACZENIE POŻYCZEK DŁUGOTERMINOWYCH ZACIĄGNIĘTYCH PRZEZ SAMORZĄD TERYTORJALNY W POLSCE W 1931/32 R.

Przeznaczenie pożyczek	Ogółem	Miasta: do 20 tys. mieszkańców	Miasta: od 20-100 tys. mieszkańców	Miasta: powyżej 100 tys. mieszkańców	Miasta: m. st. Warszawa	Powiaty	Samorząd wojewódzki
Liczba związków							
Ogółem	898	567	58	10	1	259	3
Uwzględ. w opracowaniu *a*	802	494	49	10	1	246	2
Zaciągających pożyczki	244	106	24	7	1	105	1
Suma pożyczek w miljonach złotych							
Ogółem	62,4	7,5	8,4	14,4	22,2	9,5	0,4
Inwestycje	54,2	5,5	7,0	14,4	22,2	4,7	0,4
działów administracji	12,8	1,7	2,5	2,8	2,7	2,7	0,4
przedsięb. komunaln.	41,4	3,8	4,5	11,6	19,5	2,0	—
Spłata pożyczek	4,0	0,7	—	—	—	3,3	—
Kapitał obrotowy	2,7	1,3	1,4	—	—	—	—
Wydatki bieżące	0,8	0,0	—	—	—	0,8	—
Wydatki niewyszczególn.	0,7	0,0	—	—	—	0,7	—

a Ob. uwagę *a* do tabl. 3.

TABL. 5. ŹRÓDŁA KREDYTU SAMORZĄDU ZIEMSKIEGO W POLSCE
Stan na 31. III 1932 r.
Zadłużenie długoterminowe i krótkoterminowe

Źródła kredytu	Ogółem	Powiatowe zw. komunalne w województwach: centralnych	Powiatowe zw. komunalne w województwach: wschodnich	Powiatowe zw. komunalne w województwach: zachodnich	Powiatowe zw. komunalne w województwach: południowych	Samorząd wojewódzki
Liczba związków						
Ogółem	262	85	36	59	79	3
Uwzględnionych w opracow. *a*	248	79	36	59	72	2
Posiadających długi	247	79	36	59	71	2
Suma zadłużenia w miljonach złotych						
Ogółem	265,9	91,1	24,2	32,5	16,4	101,7
Skarb Państwa	10,1	8,1	0,8	0,3	0,9	—
Państwowe instyt. kredytowe:	43,6	27,5	7,7	2,9	5,5	—
Bank Gospod. Krajowego	42,3	26,8	7,4	2,8	5,3	—
Państwowy Bank Rolny	1,3	0,7	0,3	0,1	0,2	—
Inne związki komunalne	4,5	0,3	0,1	4,0	0,1	—
Banki komunalne	34,4	16,2	4,4	7,3	0,8	5,7
Komunalne kasy oszczędności	13,2	5,5	0,6	6,0	1,1	—
Zakł. ubezpiecz. społeczn.	5,9	3,6	0,8	0,7	0,8	—
Instytucje i osoby prywatne	8,4	5,6	2,3	0,1	0,4	—
w tem weksle własne	7,0	4,9	2,0	0,0	0,1	—
Pożyczki oblig. wewnętrzne	0,2	—	—	0,2	—	—
Pożyczki oblig. zagraniczne	96,0	—	—	—	—	96,0
Inne pożyczki zagraniczne	2,3	—	—	2,3	—	—
Fundusze specjalne zw. komun.	7,3	2,2	1,4	2,6	1,1	—
Nieuregulowane zobowiązania	21,0	13,2	2,8	2,2	2,8	—
Sumy obce zużyte	12,0	5,4	1,3	3,3	2,0	—
Deponenci i inne zobowiązania	7,0	3,5	2,0	0,6	0,9	—

a Ob. uwagę *a* do tabl. 3.

TABL. 6. ŹRÓDŁA KREDYTU SAMORZĄDU MIEJSKIEGO W POLSCE

Stan na 31.III 1932 r.

Zadłużenie długoterminowe i krótkoterminowe

Źródła kredytu	Ogółem	M. st. Warszawa	Miasta w województwach: centralnych bez Warszawy	wschodnich	poznańskiem i pomorskiem	śląskiem	południowych
Liczba miast							
Ogółem	636	1	226	61	152	17	179
Uwzględnionych w oprac. *a*	492	1	192	47	120	14	118
Posiadających długi	449	1	172	38	118	14	106
Stan zadłużenia w miljonach złotych							
Ogółem	889,0	234,3	305,0	17,6	132,9	57,8	141,4
Skarb Państwa	29,8	2,8	17,9	1,4	3,0	0,7	4,0
Państwowe instyt. kred.:	320,2	45,2	181,9	5,5	31,6	3,2	52,8
Bank Gospod. Krajowego	319,0	45,2	181,7	5,4	31,2	2,9	52,6
Państwowy Bank Rolny	1,1	—	0,2	0,1	0,3	0,4	0,1
Pocztowa Kasa Oszczędn.	0,0	—	0,0	—	0,0	—	0,0
Bank Polski	0,3	—	—	—	0,3	—	0,0
Inne związki komunalne	19,4	—	0,9	0,3	0,0	18,0	0,2
Banki komunalne	29,0	0,9	12,3	1,2	14,0	0,1	0,5
Komunalne kasy oszczędn.	53,4	8,4	1,2	0,3	12,8	5,6	25,1
Zakł. ubezpiecz. społeczn.	22,8	—	2,8	0,3	7,7	6,3	5,7
Instytucje i osoby prywat.	49,1	9,3	17,8	3,0	4,5	0,8	13,7
w tem weksle własne	22,5	7,5	8,6	1,4	0,7	—	4,3
Pożyczki oblig. wewnętrzne	124,8	82,5	5,3	—	29,6	0,0	7,4
Pożyczki oblig. zagraniczne	85,2	85,2	—	—	—	—	—
Inne pożyczki zagraniczne	54,2	—	9,0	0,7	19,8	17,7	7,0
Fundusze specjalne	26,7	—	7,0	0,6	4,0	2,0	13,1
Nieuregulowane zobowiąz.	38,7	—	30,0	1,9	3,4	0,2	3,2
Sumy obce zużyte	18,4	—	10,0	0,8	1,2	1,8	4,6
Deponenci i inne osoby	17,0	—	8,9	1,6	1,0	1,4	4,1

a Ob. uwagę *a* do tablicy 3.

TABL. 7. PORÓWNANIE NIEKTÓRYCH RODZAJÓW WYDATKÓW PAŃSTWA I SAMORZĄDU W POLSCE W LATACH 1928/29—1930/31

Wyszczególnienie	Państwo 1928/29	Państwo 1929/30	Państwo 1930/31	Samorząd 1928/29	Samorząd 1929/30	Samorząd 1930/31
	w miljonach złotych					
Szkolnictwo powszechne	272,4	289,2	288,4	118,5	137,2	89,1
Zdrowie publiczne	14,8	14,3	13,2	157,8	150,3	122,6
Opieka społeczna	62,3	101,8	135,0	73,7	87,2	95,7
Drogi	49,4	58,9	48,6	242,5	233,8	214,1
Popieranie prod. roln. *a*	53,4	55,3	43,5	12,1	14,4	18,2

a Ministerstwo Rolnictwa.

Źródło: Zamknięcia rachunkowe Państwa i samorządu.

XXV. SAMORZĄD GOSPODARCZY

TABL. 1. WYDATKI I DOCHODY IZB ROLNICZYCH, PRZEMYSŁOWO-HANDLOWYCH I RZEMIEŚLNICZYCH W POLSCE W LATACH 1930/31 i 1931/32

Rodzaj wydatków i dochodów	Izby rolnicze		Izby przemysłowo-handlowe		Izby rzemieślnicze	
	1930/31	1931/32	1930	1931	1930	1931
	Wydatki i dochody w tysiącach złotych					
Liczba izb działających	3	3	12	12	18	18
Wydatki zwyczajne i nadzwyczajne						
Ogółem	**6 256**	**4 323**	**6 196**	**6 650**	**1 785**	**2 183**
Administracja	705	579	4 350	4 438	1 199	1 231
Oświata	1 318	995	106	936	10	14
Sztuka i kultura	—	—	27	24	—	—
Popieranie przemysłu i handlu	—	—	887	902	386	803
Popieranie rolnictwa	3 801	2 260	—	—	—	—
Utrzymanie majątku	8	6	66	71	—	—
Deficyty przedsiębiorstw	24	124	—	—	—	—
Spłata długów	185	124	312	101	38	4
Różne	215	235	448	178	152	131
w tem wydatki nadzwyczajne						
Ogółem	**146**	**236**	**711**	**1 491**	**275**	**122**
Administracja	—	—	450	649	126	71
Oświata	—	12	—	837	2	9
Spłata długów	16	—	—	—	—	—
Różne	130	224	261	5	147	42
Dochody zwyczajne i nadzwyczajne						
Ogółem	**6 241**	**4 464**	**5 925**	**6 749**	**2 522**	**1 942**
Podatki na rzecz izb	1 982	1 688	4 591	4 298	501	148
Opłaty	547	426	844	886	1 337	1 271
Wpływy za korzystanie z zakładów i urządzeń	1 254	1 213	96	57	346	406
Dochód z majątku	63	62	334	288	91	26
Dochód z przedsiębiorstw	38	28	—	—	—	—
Subwencje i zasiłki	2 208	857	—	—	226	75
Różne	149	190	60	1 220	21	16
w tem dochody nadzwyczajne						
Ogółem	**31**	**52**	**55**	**1 220**	**234**	**80**
Pożyczki	31	39	55	1 219	—	7
Subwencje i zasiłki	—	—	—	—	223	73
Różne	—	13	—	1	11	—

SKOROWIDZ ALFABETYCZNY

Liczby oznaczają strony. Liczby bez gwiazdek dotyczą tablic z zakresu stosunków polskich, liczby z gwiazdkami dotyczą przeglądów międzynarodowych.

A.

Abonenci telefonów 58
— radja 141, 141*
Absolwenci szkół 136
Administracja wewnętrzna 155
Administracyjny podział 3
Adwokaci 150
Akcje — kursy 88*
Akcyjne spółki 26—28, 28*
Akcyjnych kapitałów emisje 26, 29*
Akuszerki 144
Amnestja skazanych prawomocnie 154
Aparaty telefoniczne 58, 59*
Aplikanci adwokaccy i sądowi 150
Archiwa 140
Armja 157, 157*
Artykuły—ceny 97
Autobusowa komunikacja 53

B.

Bandery statków w Gdańsku i Gdyni 54
Bank Gospodarstwa Krajowego — główne pozycje bilansów 79
— Polski — główne pozycje bilansów 78
— Rolny Państwowy — główne pozycje bilansów 80
Banki akcyjne — pozycje bilansów 83
— biletowe — główne pozycje bilansów 78*
— — stopy dyskontowe 85*
— zarządy i oddziały 82
Bezrobocie 101—102, 104*
— Naczelny Komitet do spraw bezrobocia 124
— zasiłki pobierane z Funduszu Bezrobocia i Zakładów Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych 118
Bezrobotni — stan rodzinny 103
— według gałęzi pracy 103
Bibljoteki 137, 152, 138*
Bilans handlu zagranicznego 60
— płatniczy — obacz obroty
Bilanse banków — obacz Banki
— Pocztowej Kasy Oszczędności 81
— zakładów ubezpieczeń 127

Budowlany ruch w miastach 46
Budżet dochodów i wydatków państwowych 159, 160, 161
Budżety rodzin robotniczych 111, 114*
— — pracowników umysłowych 113

C.

Centrale telefoniczne 58
Ceny 93—98
— giełdowe zbóż 95*
— hurtowe artykułów przemysłowych 94
— płacone producentom 96
— wskaźniki 93, 93*
Choroby — fundusze na walkę 146
— zakaźne zarejestrowane 146
Chorzy umysłowo 145
Cukier — produkcja 43, 43*
— sprzedaż 73
Cukrownie 43
Cygar fabryki 44
Cynku produkcja 33, 35*
Czasopisma 138, 139, 139*
Czekowy obrót 82
Członkowie spółdzielni spożywczych 30*

D.

Dentyści 144
Detaliczne ceny 97, 98
Dewizy — kursy 87
Długi państwowe 158, 159*
— samorządu terytorjalnego 167
— zagraniczne Polskich Instytucyj Kredytu Krótkoterminowego 84
Długość dróg wodnych śródlądowych 56, 56*
— granic 2, 3*
— linij kolejowych 48, 52*
— — telegraficznych 58
— — tramwajowych 51
— szlaków autobusowych 53
Dochodowy podatek 162, 163
Dochody budżetowe 159
— instytucyj ubezpieczeń społecznych 116*
— kas chorych 118
— mniejszych gospodarstw rolnych 18, 18*
— państwowe 160, 163*
— płatników podatku dochodowego 162
— samorządu gospodarczego 170
— — terytorjalnego 166
— skarbowe z danin publicznych i monopoli 161
Domy ludowe 140
Dorzecza Polski — powierzchnia 2
Drogi bite 52
— wodne śródlądowe 56, 56*
Druki nieperjodyczne 138, 139, 139*
Drzewostan 23
Dyskontowe stopy banków biletowych 85*
Dzieci w wieku obowiązku szkolnego 129, 129*

E.

Egzekucje sądowe 152
Elektrownie 32
Elektrycznej energji produkcja 32, 32*
Emeryci 155
Emigracja 13, 13*
Emisje kapitałów akcyjnych 29*
Etaty funkcjonarjuszów państwowych 155

F.

Fabryki obacz: Produkcja
Felczerzy 144
Finanse komunalne 164—169
Flota handlowa 55, 56*
Fundusz bezrobocia 118
Fundusze państwowe na walkę z chorobami 146
Funkcjonarjusze państwowi — etaty 155
— — płace 109, 109*

G.

Gazoliny wytwórczość 40
Geograficzne położenie Polski 2
Gęstość zaludnienia 4, 5*
Giełdowe ceny zbóż 95*
Giełdy pieniężne — kursy i obroty 87—89, 89*
Gminy — liczba gmin 3
— wiejskie — dochody i wydatki 164—166
Gorzelnie 44
Gospodarcze zrzeszenia 26—30, 29*, 30*
Gospodarczy samorząd 170
Gospodarskie zwierzęta 24, 25*
— — ubój 75
Gospodarstwa rolne według wielkości 15, 16*
— — kapitał, koszty produkcji i dochody 18, 18*
— wiejskie 15, 16*
Górnictwo — produkcja 33—35, 33*—35*
— zakłady, robotnicy 32
— zatrudnienie 100
Granice państw 2, 3*
— Polski 2
Gruntowy podatek 161, 163
Gruntów użytkowanie 17, 19, 19*
Grunty orne — powierzchnia w gospodarstwach 15
— — użytkowanie 17, 19, 19*
Gruźlica — łóżka, sanatorja, szpitale 145

H.

Handel — ludność zatrudniona 11, 11*
— wewnętrzny i spożycie 70—77, 76*
— zagraniczny 60—69, 64*, 65*, 67*, 68*, 69*
Handlowa flota morska i rzeczna 55, 56*

Harcerstwo 141
Hodowla 24, 25*
Hutnictwo — produkcja 32, 33
— zakłady, robotnicy 32
— zatrudnienie 100

I.

Inspekcja pracy 121
Instytucje pocztowo-telegraficzne 57
— ubezpieczeń społecznych 116, 116*
— ochrony macierzyństwa 123
Inwalidzi wojenni 125
Izby rozrachunkowe — obroty 90, 90*

J.

Język czasopism i druków 139
— ludności 10, 10*
— nauczania w szkołach 132

K.

Kapitał mniejszych gospodarstw rolnych 18, 18*
Kapitały zagraniczne — udział w polskich spółkach akcyjnych 28
Kary administracyjne 156
— sądowe — wymiar 154
Kasy chorych 117, 118
— oszczędności — wkłady 81, 85*
Kinematografy 140, 140*
Kluby parlamentarne 143
Koleje dojazdowe 48
— normalnotorowe 48, 52*
— wąskotorowe 48
Kolonje i półkolonje dla dzieci 123
Kolonje — państwa posiadające kolonje 5*
Kolonje utworzone w wyniku parcelacji 17
Komasacja gruntów 17
Komisje Opieki Społecznej 123
Komunalne finanse 164—169
Komunikacja 48—59, 50*, 52*—59*
Kopaliny — zapasy 31
Kopalnie węgla kamiennego — wydajność pracy 110, 110*
— — — produkcja 33, 33*
Koszty produkcji mniejszych gospodarstw rolnych 18, 18*
— utrzymania — wskaźniki 93, 93*
Kredyt i pieniądz 78—92, 78*, 85*, 88*, 89*, 90*, 92*
— długoterminowy 86
— samorządu terytorjalnego 168, 169
Kredyty krótkoterminowe 80, 81
— zagraniczne, otrzymane przez polskie instytucje kredytu krótkoterminowego 84
Krosna 40

Kursy akcyj przemysłowych — wahania 88*
— giełdowe 87
— instruktorskie 137
— papierów procentowych na giełdach pieniężnych 87
— początkowe 137
— pożyczek na giełdzie w Nowym Yorku 88, 89*
— walut obcych (dewiz) 87
— wychowania fizycznego 141
— zawodowe 130

L.

Lasy państwowe 23
— powierzchnia w gospodarstwach 15
— użytkowanie 17, 19, 19*
Lekarze 144, 144*
Linje lotnicze pasażerskie 57, 57*
— kolejowe — długość 48, 52*
— telegraficzne — długość 58
Lokauty 115, 115*
Lotnictwo pasażerskie 57, 57*
Ludność 4, 5*
— gęstość zaludnienia 4, 5*
— grupy wieku i płeć 9, 9*
— język lub narodowość 10, 10*
— kolonij państw europejskich 6*
— miejska 4, 6
— ruch naturalny 12, 12*
— większe miasta 6—8, 7*, 8*
— wychodztwo 13, 13*
— zaludnienie mieszkań 4, 8
— zawód 11, 11*
— zawodowo czynna i bierna 11, 11*

Ł.

Ładunek statków w portach morskich Gdańska i Gdyni 54
Łąki — powierzchnia w gospodarstwach 15
— użytkowanie 19
Łóżka dla chorych na gruźlicę 145
— — umysłowo chorych 145
— w szpitalach 144, 145*

M.

Majątek skarbowy 159
Małżeństwa 12
Mandaty—państwa posiadające mandaty 5*
Meteorologja 1
Miasta—dochody i wydatki 164—167
— liczba miast 3, 6, 7*
— ludność 6, 7, 7*, 8*
— ruch budowlany 4—6
Mieszkania i zaludnienie mieszkań w Polsce 4
— i ludność większych miast 7, 8

Marynarka 157, 157*
Morska flota handlowa 55, 56*
Monopole—obacz Dochody skarbowe i Handel wewnętrzny
Morskie rybołówstwo 25
Motocykle 53
Muzea 140

N.

Naładowanie, przyjęcie i tranzyt na P. K. P. 51
Narodowość ludności 10*
Nauczanie początkowe—rozwój 129, 129*
Nauczyciele 130, 133
Nawozy sztuczne—zbyt 74
Nieużytki—powierzchnia w gospodarstwach 15, 19
Notarjusze 150

O.

Obieg pieniężny 79
Obozy harcerskie 141
— wychowania fizycznego 141
Obroty izb rozrachunkowych 90, 90*
— na giełdach pieniężnych 89
— płatnicze 91, 92*
— przedsiębiorstw handlowych 71
— statków w Gdańsku i Gdyni 54
Obrót oszczędnościowy i czekowy 82
Obrót (bilans) płatniczy 91, 92*
Obszary dworskie 3
Obuwia mechanicznego produkcja 45
Ochrona macierzyństwa 123
Ogrody, sady—powierzchnia w gospodarstwach 15, 17
— — użytkowanie 19
Ołowiu produkcja 33, 35*
Opady 1
Opieka nad matką i dzieckiem 149
— społeczna 122-125
— — komisje 123
Opiekunowie społeczni 123
Opłaty stemplowe—obacz Dochody skarbowe
Oszczędności kasy—wkłady 81, 85*
Oświata pozaszkolna 137
— w wojsku 137

P.

Państwowe długi 158, 159*
— urzędy pośrednictwa pracy—poszukujący pracy zarejestrowani 103, 104*
— wydatki i dochody 160—163, 163*
Papierosów fabryki 44
Parcelacja 17, 18
Parowozy 48

Parowozów przebieg 48
Pasażerska komunikacja autobusowa 53
Pasażerowie przewiezieni na linjach lotniczych 57, 57*
— — na kolejach 48
Pastwiska—powierzchnia w gospodarstwach 15
— użytkowanie 19
Personel lekarski 144, 144*
Pieniężny obieg 79
Pisarze hipoteczni 150
Płace funkcjonarjuszów państwowych 109, 109*
— robotników—wskaźniki 109, 110*
Płatnicy podatku dochodowego 162
— — przemysłowego 70, 71
Płeć ludności 9, 9*
Pociągów przebieg 48
Poczta 58
— lotnicza 57
Pocztowa Kasa Oszczędności — bilanse 81
Pocztowo-telegraficzne instytucje 57
Pocztowo-telegraficzny ruch 58
Podatek dochodowy 162, 163
— gruntowy i od nieruchomości 161, 163
— przemysłowy od obrotu 161, 163
Podatki—obacz Dochody skarbowe z podatków
— bezpośrednie 161, 163
— pośrednie 161
Podział administracyjny 3
Pojazdy mechaniczne 53
Pojemność statków 54
Policja państwowa 156
Polityczna statystyka patrz: Życie polityczne
Połogi 117
Położenie geograficzne Polski 2
Porty bałtyckie—ruch statków 55
— Gdańsk i Gdynia 54
— światowe 55*
Portowe urządzenia 54
Posiadłości państw europejskich w innych częściach świata 6*
Poszukujący pracy 102, 103*
Posłowie według klubów parlamentarnych 143
Pośrednictwo pracy 102, 103, 104*
Potasowych soli produkcja 33, 34*
Powiaty — dochody i wydatki 164—167
— — liczba 3
Powierzchnia — lasów 23
— dorzeczy w Polsce 2
— państw 3, 3*, 4*, 5*
— kolonij państw europejskich 6*
— zasiewów 19, 21
Powrót wychodźców 13
Pożary 127
Pożyczki — kursy na giełdzie w Nowym Yorku 88, 89*
— samorządu terytorjalnego 168, 169
Półkolonje dla dzieci 123
Praca 99—121, 101*, 104*, 109*, 110*, 114*, 115*, 121*
— czynności inspekcji 121
— pośrednictwo państwowe 102, 103, 104*

Praca — wydajność w kopalniach węgla kamiennego 110, 110*
— zatargi 114, 115, 115*
— pracownicy umysłowi 99, 113
— — państwowi, samorządowi, w związkach zawodowych 121, 121*
Pracownicy umysłowi 99, 113
Procentowa stopa od dyskonta i wkładów 85
Produkcja cukru 43, 43*
— cygar 44
— cynku 33, 35*
— energji elektrycznej 32, 32*
— gazoliny 40
— górniczo-hutnicza 33
— hut żelaza i stali oraz walcowni 34
— mniejszych gospodarstw rolnych — koszty i dochody 18, 18*
— obuwia mechanicznego 45
— ołowiu 33, 35*
— papierosów 44
— przetworów naftowych 35
— przemysłu chemicznego 39
— — drzewnego 42
— — elektrotechnicznego 39
— — metalowego 38
— — mineralnego 37
— — papierniczego 42
— — spożywczego 42
— — włókienniczego 41
— przędzy 40, 41
— ropy naftowej 33, 34*
— skór 42
— soli 33, 34*
— soli potasowych 33, 34*
— spirytusu 44, 44*
— stali 33, 34, 35*
— surowca żelaza 33, 34, 35*
— szczeciny 42
— tkanin 40, 41
— tytoniu 44
— węgla kamiennego 33, 33*
— zapałek 40
— żelaza 33, 34, 35*
Produkty dystylacji ropy 35
Prokuratorzy 150
Protektoraty — państwa posiadające protektoraty 5*
Protesty weksli 86
Przebieg parowozów, wagonów i pociągów 48
— wozów tramwajowych 51
Przeciętne dalsze trwanie życia 14*
Przedsiębiorstwa handlowe 70
— autobusowe 53
Przedszkola 128, 130—134
Przemysł 36—46, 41*, 43*, 44*
— chemiczny 39
— drzewny 42
— elektrotechniczny 39
— metalowy 38
— mineralny 37
— papierniczy 42

Przemysł przetwórczy — bezrobocie częściowe 101, 102
— skórzany 42
— spożywczy 42
— włókienniczy 41
Przeloty na linjach pasażerskich 57, 57*
Przemysłowe zakłady od I do VII kat. świadectw przemysłowych 36
— — robotnicy zatrudnieni 36, 40, 44, 99, 100, 101, 102
Przemysłowy podatek od obrotu 161
Przestępczość 153, 154
Przesyłki listowe 58, 58*
Przewody telegraficzne 58
Przewóz pasażerów i towarów na kolejach 48, 49, 52*
— towarów na drogach wodnych śródlądowych 56, 56*
— — na statkach polskich 55
— na tramwajach 51
Przędzalnie 40
Przyczyny zgonu 147, 148*
Przyrost naturalny ludności 12, 12*
Przywóz — obacz Handel zagraniczny

R.

Rachunek działalności kas chorych 118
Radjo 141
Radjoabonenci 141, 141*
Recydywiści skazani prawomocnie 153
Reemigracja 13
Reforma rolna 17
Renty inwalidów wojennych 119
— pobierane z zakładów ubezpieczeń 119
Repatrjacja 13
Robotnicy bezrobotni 102, 103, 104*
— częściowo bezrobotni 101, 102
— rolni — płace 105
— w górnictwie i hutnictwie 32
— zatrudnieni w przemyśle 36, 40, 44, 99, 100, 101, 102
— zorganizowani w związkach zawodowych 121, 121*
Robotnicze płace — wskaźniki 109, 110*
Robotnicze zarobki 106—108
Robotniczych rodzin — roczne spożycie 112
— — budżety 111, 114*
Robotniko-godziny przepracowane w przemyśle przetwórczym 37
Roboty publiczne - zatrudnienie 100
Rolna reforma 17
Rolne gospodarstwa 15, 18, 16*, 18*
Rolni robotnicy - płace 105
Rolnictwo 19—25, 21*—23*
— ludność zatrudniona 11, 11*
Rozmównice telefoniczne 58
Rozmowy telefoniczne 58
Ropy naftowej produkcja 33, 34*
Ruch budowlany w miastach 46
Ruch cen 93
— krajowych spółek akcyjnych 26, 27
— naturalny ludności 12, 12*
— pocztowo-telegraficzny 58

Ruch statków w portach 54, 55*
Rybołówstwo morskie 25
Rzeczna flota handlowa 55
Rzemieślnicy 45

S.

Sady—powierzchnia w gospodarstwach 15
— użytkowanie 17, 19
Samobójcze zamachy 147
Samochody 53, 53*
Samorząd gospodarczy 170
— terytorjalny 164—169
Sanatorja dla gruźlików 145
Sądownictwo 150—152
Sądy doraźne 154
Sąd Najwyższy—czynności 151
Sądy powszechne — czynności 150
— pracy—czynności 151
Scaleniowe prace 17
Sejm — wybory 142
Seminarja nauczycielskie 128, 130—136
Senat — wybory 142
Senatorowie według klubów parlamentarnych 143
Serwituty—likwidacja 17
Sędziowie 150
Sieć szkolna 128
Siły wodne 31, 31*
Siły zbrojne 157, 157*
Skarbowe dochody z podatków, opłat i monopoli 161
Skarbowość 158—163, 159*, 163*
Skazani prawomocnie 153, 154
Skór produkcja 42
Skrzynki pocztowe 58
Soli produkcja 33, 34*
— potasowych produkcja 33, 34*
— sprzedaż 73
Spirytusu produkcja 44, 44*
— sprzedaż 73
Społeczna opieka 122—125
Społeczne ubezpieczenia 116—120
Sport 141
Spożycia normy dzienne—wartość odżywcza i cieplna 112
Spożycie roczne w rodzinach robotniczych 112
— ważniejszych artykułów 75, 76*
Spożywczych spółdzielni członkowie 30*
Spółdzielnie 29, 30*
Spółki akcyjne 26—29, 29*
Sprzedaż cukru 73
— wyrobów tytoniowych 72
— soli 73
— spirytusu 73
Stacje meteorologiczne 1
— telegraficzne 58
— opieki nad matką i dzieckiem 149
Stali wytwórczość 33, 34, 35*
Stan zatrudnienia w przemyśle, górnictwie, hutnictwie i na robotach publicznych 100—102, 101*

Stan sił zbrojnych 157
Statków obrót, ruch i tonnaż 54, 54* 55*
Statystyka polityczna — obacz Życie polityczne
— społeczna—obacz Praca oraz Opieka społeczna
Stemplowe opłaty—obacz Opłaty
Stopa procentowa od dyskonta i od wkładów 85
Stopy dyskontowe banków biletowych 85*
Strajki 114, 115, 115*
Straty i zyski krajowych spółek akcyjnych 27
Stronnictwa polityczne — obacz Sejm i Senat
Surowca żelaza wytwórczość 33, 34, 35*
Szczeciny produkcja 42
Szczepienia ochronne 148
Szkolnictwo i wychowanie 128—136, 129*
— elementarne 130, 131, 134
— początkowe 129, 129*
Szkoły ćwiczeń 130, 131
— dla dorosłych i młodocianych 137
— dokształcające 130, 131
— męskie, żeńskie i koedukacyjne 133
— nauczycielskie 128, 130, 136
— powszechne 128, 130—136
— rolnicze, ludowe 130, 131, 136
— specjalne 130—132
— średnie 128, 130—136
— według właścicieli 132
— wyższe 128, 130—136
— zawodowe 128, 130—136
Szkół polskich absolwenci 136
Szpitale 144, 145

T.

Tablica wymieralności—polska 14
Tabor kolejowy 48, 52*
— tramwajowy 51
Targi 77
Targi Wschodnie i Poznańskie 77
Teatry stałe 140
Telefony 58, 59*
Telegraf 58, 59*
Telegraficzno-pocztowe instytucje 57
Telegramy 58, 59*
Temperatura 1
Tkalnie 40
Tonnaż statków 54, 55, 55*, 56*
Towarów przewóz na drogach wodnych śródlądowych 56, 56*
— — na kolejach 48, 49, 50, 51, 52*
Towary przywiezione do Polski i wywiezione z Polski — obacz Handel zagraniczny
Towarzystwa okrętowe polskie 55
Tramwaje 51
Tranzyt towarów na P. K. P. 50, 51
Tytoniowe wyroby — sprzedaż 72
Tytoniu fabryki 44

U.

Ubezpieczenia 126, 127
— społeczne 116—120
Ubój zwierząt gospodarskich 75
Uczniowie według poziomu nauki 134
— według wieku 134
— według wyznania 135
— według zawodu rodziców 135
Udział kapitałów zagranicznych w polskich spółkach akcyjnych 28
Umysłowi pracownicy 99
Umysłowo chorzy 145
Uniewinnieni przez sądy 154
Uniwersytety powszechne 137
Upadłości 30, 30*
Urodzenia 12, 12*
Urzędnicy państwowi — obacz Funkcjonarjusze
Urzędnicze płace 109, 109*
Urzędy państwowe pośrednictwa pracy 102, 103, 104*
— pocztowo-telegraficzne 57, 58
Utrzymania koszty — wskaźnik 93, 93*
Użytkowanie gruntów 17, 19, 19*

W.

Wagony kolejowe 48, 52*
Wagonów przebieg 48
Wahania cen 93, 93*
— kursów akcyj przemysłowych 8 8*
— płac robotniczych 109, 110*
Walcowni wytwórczość 34
Waluty obce (dewizy) — kursy 87
Weksli protesty 86
Wewnętrzne długi 158
Wewnętrzny handel 70—77
Węgiel kamienny — produkcja 33, 33*
— wydajność pracy 110, 110*
— zapasy 31, 31*
— zbyt wewnątrz kraju 72
Wiek ludności 9, 9*
— nauczycieli 133
— skazanych prawomocnie 153
— uczniów 134
Wierzytelności Polski wobec zagranicy 84, 92
Więziennictwo 152
Wkłady w kasach oszczędności 85*
Własność nieruchoma 15—18, 16*, 18*
Wodne drogi 56, 56*
— siły 31, 31*
Wody i torfowiska — powierzchnia w gospodarstwach 15
Wojenni inwalidzi 125
Wojsko 157, 157*
Wrzeciona 40, 41*
Wskaźniki cen 93, 93*
— kosztów utrzymania 93, 93*
— — żywności 96

Wskaźniki kursów akcyj 88*
— płac 109, 110*
— stanu zatrudnienia 101*
— zbytu na 1 mieszkańca 74
Wybory do Sejmu i Senatu 142
Wychodztwo 13, 13*
Wychowanie i szkolnictwo 128—136, 129*
— fizyczne 141
Wydajność pracy w kopalniach węgla 110, 110*
— z hektara 20, 22*
Wydatki budżetowe 159
— instytucyj ubezpieczeń społecznych 116
— kas chorych 118
— państwowe 160, 163*
— samorządu terytorjalnego 164, 169
— Skarbu Państwa na zaopatrzenie inwalidów 125
Wymieralności tablica 14
Wypadki nieszczęśliwe 120
Wystawcy na Międzynarodowych Targach Wschodnich i Poznańskich 77
Wytwórczość — obacz Produkcja
Wywóz z Polski — obacz Handel zagraniczny
Wyznania skazanych prawomocnie 153
— uczniów 135

Z.

Zachmurzenie 1
Zachorowania w Kasach Chorych 117
— na choroby zakaźne 146
Zadłużenie Polski wobec zagranicy 92
Zagraniczne długi 158
— kredyty 84
Zagraniczny handel 60—69, 64*, 65*, 67*, 68*, 69*
Zakaźne choroby 146
Zakłady dla umysłowo chorych 145
— opieki zamkniętej 122
— przemysłowe od I do VII kat. świadectw przemysłowych 36
— ubiezpieczeń 126
— w górnictwie i hutnictwie 32
Zaludnienie — obacz Ludność
Zamachy samobojcze 147
Zapałek fabryki 40
Zapasy kopalin 31
— węgla 31, 31*
Zarobki przeciętne robotników 106—108
— pracowników administracji ogólnej 109, 109*
— pracowników umysłowych 108
— etatowych funkcjonarjuszów państwowych 109, 109*
Zarządy i oddziały banków 82
Zasiewy ziemiopłodów 19, 21
Zasiłki pobierane przez bezrobotnych 118
— udzielane przez Kasy Chorych 117
Zatargi pracy — obacz Strajki i lokauty

Zatrudnienie częściowe 101, 102
— pracownicy umysłowi 99
— robotnicy zatrudnieni 36, 40, 44, 99, 100, 101, 102, 101*
Zawód ludności 11, 11*
— rodziców uczniów 135
Zbiory ogólne, światowe 21*, 22*
— ziemiopłodów 20, 21, 21* — patrz wydajność
Zbóż giełdowe ceny 95*
Zbyt nawozów sztucznych 74
— niektórych towarów na 1 mieszkańca 74
— węgla kamiennego 72
— żelaza walcowanego 72
Zdrowotność publiczna 144—149, 144*, 145*, 148*
Zdrowia ośrodki 149
Zgony 12, 12*
— na choroby zakaźne 146
— w kasach chorych 117
— według przyczyn 147, 148*
Ziemiopłodów ceny 96
— zasiewy 19, 21
— zbiory 20, 21, 21* — patrz wydajność
Złoto w bankach biletowych 78*
Zrzeszenia gospodarcze 26—30, 29*, 30*
Związki zawodowe 121, 121*
Zwierzęta gospodarskie 24, 25*
— — ubój 75
Zyski i straty krajowych spółek akcyjnych 27

Ź.

Źródła kredytu samorządu miejskiego 169
— — — ziemskiego 168

Ż.

Żelaza wytwórczość 33, 34, 35*
— walcowanego zbyt 72
Żłobki 123
Życia trwanie przeciętne 14, 14*
Życie polityczne 142, 143
Życie umysłowe i kulturalne 137—141

10333(s)
F. U. S.
BIBLIOTEKA GŁÓWNEGO URZĘDU STATYSTYCZNEGO